

Analytická část Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje

Březen 2006
Centrum evropského projektování

Zpracovalo:

Centrum evropského projektování

Wonkova 1142

500 02 Hradec Králové 2

Tel.: +420 495 817 191

Fax: +420 495 817 380

www.cep-rra.cz

e-mail. info@cep-rra.cz

Řešitelský tým:

RNDr. Zita Kučerová: vedoucí řešitelského týmu

Mgr. Jana Kuchyňková: kvalifikace a vzdělávání; sociální a zdravotní služby; sociálně patologické jevy

Mgr. Kateřina Pourová: základní charakteristika kraje; zemědělství, lesnictví, rybářství; životní prostředí a ochrana krajiny

PhDr. Bc. Marie Prouzová: demografie, struktura obyvatelstva; domovní a bytový fond; zaměstnanost a nezaměstnanost; mikroregiony a jejich role

Ing. Michal Pultar: ekonomika a podnikání

Bc. Karel Šimek: sídelní struktura, administrativní uspořádání; kultura a cestovní ruch, volný čas; GIS, mapové výstupy

Ing. František Ungrád : ekonomika a podnikání

Ing. Karel Vítek: dopravní a technická infrastruktura

Analytická část Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje

Dokumenty:

- § Analytická část
- § SWOT analýza

Obsah analytické části:

1.	Úvod.....	5
2.	Geografická charakteristika kraje.....	6
3.	Územní a sídelní struktura kraje.....	10
3.1	Sídelní struktura, administrativní uspořádání.....	10
3.2	Mikroregiony a jejich role.....	11
4.	Lidské zdroje	14
4.1	Sociodemografická struktura obyvatelstva	14
4.2	Domovní a bytový fond	16
4.3	Zaměstnanost a nezaměstnanost	19
4.4	Kvalifikace a vzdělávání.....	22
4.5	Sociální a zdravotní služby	27
4.6	Sociálně patologické jevy	31
5.	Ekonomika.....	35
5.1	Ekonomická výkonnost a odvětvová struktura.....	35
5.2	Exportní výkonnost a daňová výtěžnost	37
5.3	Ekonomické subjekty	40
5.4	Investice a investiční prostředí	41
5.5	Znalostní ekonomika, výzkum, vývoj, inovace	45
6.	Zemědělství, lesnictví a rybářství	47
6.1	Předpoklady rozvoje zemědělství, lesnictví a rybářství	47
6.2	Rostlinná zemědělská produkce	50
6.3	Živočišná zemědělská produkce	51
6.4	Lesnictví, rybářství	52
7.	Kultura a cestovní ruch, volný čas	54
7.1	Kulturní potenciál a historické dědictví	54
7.2	Přírodní atraktivity	56
7.3	Charakteristika cestovního ruchu	58
7.4	Infrastruktura pro cestovní ruch	62
7.5	Volnočasové aktivity a spolkový život	65
8.	Dopravní a technická infrastruktura	67
8.1	Dopravní infrastruktura a obslužnost.....	67
8.2	Technická infrastruktura	71
8.3	Telekomunikační a informační infrastruktura a služby.....	74
9.	Životní prostředí a ochrana přírody	76
9.1	Ovzduší, voda	76

9.2	Půda, staré ekologické zátěže	79
9.3	Odpadové hospodářství	80
9.4	Hluk	81
9.5	Ochrana přírody a krajiny	81
9.6	Environmentální povědomí	84
10.	Charakteristika regionálních disparit dle správních obvodů POÚ	86
10.1	Regionální socioekonomické disparity	86
10.2	Shrnutí příčin hlavních regionálních disparit	96
11.	Dosavadní systém podpory kraje	98
11.1	Strategické dokumenty pro regionální rozvoj	98
11.2	Soustava institucí regionálního rozvoje	98
11.3	Strategické a programové dokumenty na úrovni Královéhradeckého kraje	99
11.4	Přehled cílů a aktivit Programu rozvoje kraje a jejich vazby na státní programy rozvoje.....	101
11.5	Systém podpory regionálního rozvoje z fondů EU	102
12.	Zhodnocení dosavadní realizace Programu rozvoje kraje v letech 2002 - 2004	104
12.1	Obecná východiska.....	104
12.2	Informační zdroje a zvolené metody hodnocení.....	104
12.3	Zhodnocení dosavadních dotací plynoucích do území Královéhradeckého kraje	105
13.	Závěr.....	112
14.	Seznam tabulek, grafů, obrázků	113
14.1	Seznam tabulek	113
14.2	Seznam grafů	114
14.3	Seznam obrázků	115
15.	Přílohy	116
15.1	Charakteristika správních území obcí s rozšířenou působností v KHK	116
15.2	Tabulkové přílohy	124

Pozn.: Ilustrační fotografie na úvodní straně a v textu byly převzaty z Multimediální galerie CzechTourism (<http://photo.czechtourism.com>)

1. Úvod

Analytická část Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje je další etapou prací na tvorbě Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje na léta 2006-2013. Dílo představuje stručnou a výstižnou ekonomickou a sociální charakteristiku kraje, zpracovanou v rozsahu dle zadání odboru regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu Krajského úřadu Královéhradeckého kraje. Analýza je členěna dle základních sociogeografických témat, popisujících výchozí stav a hlavní vývojové tendence jednotlivých sektorů a oblastí rozvoje.

Při zpracování analýzy byly hodnoceny aktuální dostupná data a informace, byly využity výstupy a závěry z již zpracovaných analytických a koncepčních materiálů v daných oblastech na území Královéhradeckého kraje. Hodnocení Královéhradeckého kraje bylo provedeno za územní jednotky obcí s pověřeným obecním úřadem, území obcí s rozšířenou působností, případně jiných územních celků v závislosti na dostupnosti a validitě dat pro dané použití. Cílem tohoto přístupu bylo variantní vyhodnocení území z velmi širokého úhlu pohledu, který je nastaven. Územní disparity budou dále komplexněji analyzovány v souladu s postupem prací a výstupy činnosti pracovních skupin.

Součástí díla je návrh globální SWOT analýzy a SWOT analýzy dle prioritních oblastí. Podkladem pro tvorbu SWOT analýzy byl nejen socioekonomický profil Královéhradeckého kraje, ale též všechny dosavadní výstupy v návaznosti na realizaci projektu SROP 3.3 Evropské projektové centrum - Budování regionálního partnerství. Je tak výsledkem dvou přístupů a to „expertního“ a „komunitního“. Expertní přístup spočíval v tvorbě rozsáhlé odborné SWOT analýzy, vycházející z dostupných a zpracovaných koncepčních a analytických prací Královéhradeckého kraje. Pracovně označovaný „komunitní přístup“ vycházel z identifikovaných regionálních potřeb a definování SWOT analýzy Královéhradeckého kraje z pohledu regionálních aktérů na základě místních znalostí. Tento pohled je získáván díky práci a aktivitám euromanažerů, reprezentujících veřejný, neziskový a podnikatelský sektor. Všechny podklady jsou zveřejněny na www.epc.cz.

SWOT analýza dle prioritních oblastí byla řešena na prvních jednáních pracovních skupin pro tvorbu Strategie rozvoje kraje v prosinci 2005, je však nutno ji i nadále považovat za materiál, který bude v průběhu prací dále diskutován. Návrh globální SWOT je pracovním návrhem, který bude dále projednáván a dotvářen.

Centrum evropského projektování děkuje členům Krajské koordinační skupiny, členům pracovních skupin, euromanažerům a všem, kteří se aktivně podíleli na zpracování díla. Poděkování patří spolupracujícím odborníkům, institucím a společnostem, které poskytly potřebné podklady, informace a konzultace.

Centrum evropského projektování, Hradec Králové
Prosinec 2005

2. Geografická charakteristika kraje

Královéhradecký kraj se rozkládá v Severovýchodní části České republiky. Státní hranice s Polskem tvoří 40% celkové hranice kraje. Celková rozloha kraje činí 4 758 km² a v roce 2004 na jeho území žilo celkem 547 563 obyvatel.

Obr. č. 1: Morfologie povrchu Královéhradeckého kraje

Zdroj: GIS

Reliéf území Královéhradeckého kraje je velice proměnlivý s výraznou vertikální členitostí. Od Polabské nížiny v jižní části kraje, přes pahorkatiny a oblasti podhůří ve střední a západní části kraje, až po dva příhraniční horské hřebeny Krkonoš na severu a Orlických hor na východě regionu. Nejvyšší hora Krkonoš – Sněžka (1602 m n.m.) je zároveň nejvyšším vrcholem v ČR. Směrem k jihozápadu se krajina postupně snižuje až po nejnižší místo v Polabské nížině (202 m n.m.).

Obr. č. 2: Hornatá krajina Krkonoš

Zdroj: 3D interaktivní mapa ČR <<http://www.cenia.cz/3dmodel/mzp/index3D.htm>>

Obr. č. 3: Reliéf Polabské nížiny

Zdroj: 3D interaktivní mapa ČR <<http://www.cenia.cz/3dmodel/mzp/index3D.htm>>

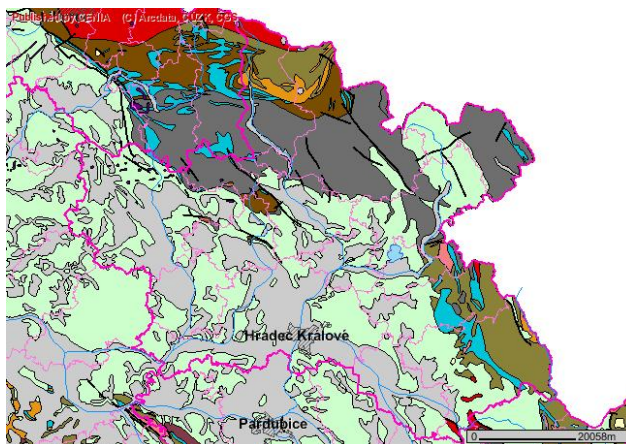
Území Královéhradeckého kraje se pyšní velice pestrá nabídkou přírodních jevů, i když na mnoha místech už jen ve fragmentech někdejšího stavu. Od rovinných luk a lokalit teplomilné vegetace v Polabí přes pahorkatiny

se sprašemi, doubravami či útvary pískovcových skalních měst až k horským svahům s porosty zakrslých bučin a subalpínskému pásmu v Krkonoších, kde mezi tundrovou flórou a faunou lze spatřit glaciální relikty a endemity. Území kraje leží v Českém masívu. Krkonoše na severu a Orlické hory na východě patří k Lužické (Západosudetské) geologické oblasti. Přeměněné horniny Krkonoško-jizerského a Orlicko-sněžnického krystalinika (ruly, svory, fylity, též karbonátové horniny aj.) jsou starohorního, příp. staroprvohorního stáří a místy jimi prostupují vyvěřeliny. Obě hraniční pohoří odděluje Vnitrosudetská pánev s komplexem prvohorních a druhohorních sedimentů s uhelnými revíry a s křídovými kvádrovými pískovci, lemovaná vulkanickým pásmem Vraních a Javořích hor. Značnou část Královéhradecka vyplňuje část České křídové pánve s převahou jílovců a slínovců a v menším rozsahu s pískovcovými oblastmi (včetně Prachovských skal). Mezi kvartérními pokryvnými útvary rozlohou dominují štěrkopisky na terasových stupních kolem vodních toků. Následky jejich těžby dnes patří k nepřehlédnutelným zásahům do krajiny, hlavně v rovinné části regionu.

Geomorfologicky největší část Královéhradeckého kraje tvoří Česká křídová pánev. Její osa probíhá zhruba v SZ-JV směru od Libáně přes Nový Bydžov a Hradec Králové k Týništi nad Orlicí, kde se stáčí k JJV směrem ke Svitavám. Pánev je tvořena křídovými sedimenty narušenými tektonickými zlomy převážně sudetského směru. Západní část pánve (Jičínsko, Královéhradecko) je tvořena subhorizontálně uloženými sedimenty tzv. Labské křídý, odpovídající převážně plochému reliéfu terénu. Na východním a severovýchodním okraji pánve, v oblasti tzv. Východočeské křídý, jsou sedimenty i vlastní terén zvlněny do plochých antiklinál a synklinál.

Z geologického hlediska tvoří křídové a kvartérní sedimenty České křídové pánve většinu území kraje. Druhohorní usazeniny jsou pozůstatkem někdejšího moře, jež sahalo od Krušných hor až na západní Moravu. Kvartér tvoří převážně písky, štěrkopisky, hlíny a spraše. Oblast Orlických hor je tvořena převážně proterozoickými horninami (břidlice, fylity, svory až pararuly), v nižších polohách vystupují vulkanické horniny zčásti metamorfované (amfibolity, diabasy, melafyry, porfyry). V krkonošském masívu převládají permokarbonské horniny (pískovce, slepence, jílovce). Severní výběžek masívu je tvořen zvrásněnými a metamorfovanými paleozoickými horninami (fylity, svory), ortorulami, granulity a dále k severu až proterozoickými horninami a žulami, místy s metamorfovanými vulkanity.

Obr. č. 4: Geologická stavba Královéhradeckého kraje

Zdroj dat: <http://geoportel.cenia.cz/mapmaker/cenia/portal/>

Pedologicky je Královéhradecký kraj v severovýchodní a východní části tvořen převážně pseudogleji na jílových podložích a na odvápněných slínech. V Krkonoších jsou vrcholové partie tvořeny rašelinnými gleji. V jižní a jihozápadní části území dominují nenasycené hnědozemě, lokálně se vyskytují hnědé půdy oglejené, proložené v okolí vodních toků půdami nivního typu.

Půdní profily jsou vystaveny řadě negativních vlivů. Lokálně se vyskytují silně okyselené půdy vlivem atmosférické depozice. Na více exponovaných a strmějších svazích dochází k erozní degradaci půd (především vodní erozí), zanášejících a znečišťujících vodní toky a nádrže.

Nejvýznamnějšími nerostnými surovinami v Královéhradeckém kraji jsou ložiska písků a štěrkopísků, které jsou na mnoha lokalitách systematicky těženy jako stavební hmota. V řadě lomů se dobývá stavební či dlažební kámen. Dále se v kraji těží pískovce jako dekorativní kámen a vápenec. V dřívějších dobách se hlubinně těžilo černé uhlí na Trutnovsku a lokálně se na území Královéhradeckého kraje nacházejí historická ložiska rud.

V Krkonoších pramení na Labské louce nejvýznamnější vodní tok regionu – řeka Labe, která tvoří osu hydrografické sítě kraje. Směrem od severu k jihu protéká celým územím a postupně přibírá další významné řeky (Úpu, Metuji, Orlici, Cidlinu a další). Téměř celé území Královéhradeckého kraje náleží do povodí Labe, jen okrajová část Broumovského výběžku náleží k povodí Odry. Významné zdroje povrchových vod jsou vázány na pramení oblasti v horských a podhorských partiích v severní až východní části kraje. Významnější

využitelné zdroje podzemní vody jsou zejména v souvrstvích svrchní křídy a sedimentech kvartérních říčních náplavů. V platformních sedimentech se vytvářejí souvislá zvodnění, mnohdy v několika oddělených horizontech, popř. bez přímé souvislosti s vodními toky a morfologií terénu.

Podzemní vody křídového sedimentu jsou po stránce chemismu neutrální až slabě alkalické reakce, střední a vyšší mineralizace i tvrdosti, jen vody v nejvyšších zvodnín bývají měkčí a slabě mineralizované. Místy se vyskytují podzemní vody s vyšším obsahem železa. Koncentrace dusičnanových iontů je rozdílná, závisí na vzdálenosti od místa infiltrace a druhu hospodářského využití území.

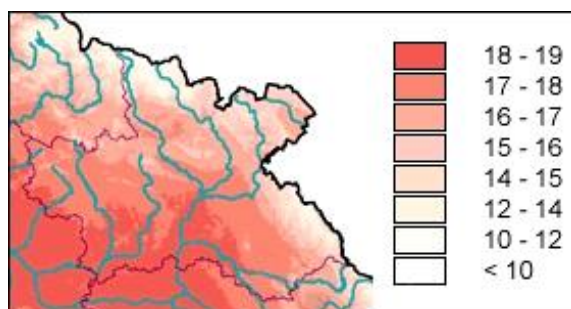
Klimatické poměry na území Královéhradeckého kraje jsou vcelku konformní s celkovými výškovými poměry. Polabská nížina, zejména Královéhradecko, náleží k teplé klimatické oblasti s mírnou zimou. Převážná část území (střední část a pahorkatinné oblasti) náleží k podnebí mírně suchému či mírně vlhkému až vlhkému podnebí mírně teplé klimatické oblasti. Krkonošské předhůří s Vnitrosudetskou pánví a Orlické hory náleží k typu vlhkého vrchovinného podnebí mírně teplé oblasti. K chladné klimatické oblasti náleží vyšší části Krkonoš a hřeben Orlických hor.

Nestejněměrné jsou v rámci regionu celkové průměrné roční úhrny srážek, jejichž hodnoty se pohybují v rozmezí hodnot 500 – 1400 mm na m². V jižní až jihozápadní klimaticky spíše suché oblasti se celkové roční srážkové úhrny pohybují v hodnotách 600 až 650 mm na m². Nejsušší oblastí je Královéhradecko s úhrny do 500 mm. Střední vrchovinná až pahorkatinná část regionu disponuje se srážkovými úhrny v rozmezí od 650 do 700 mm. Nejvyšší průměrné roční srážkové úhrny jsou ve vrcholových partiích horských masívů Krkonoš a Orlických hor, kde jsou na nejvyšších hřebenech Krkonoš vyšší než 1400 mm, v oblasti Orlických hor kolem 1200 – 1300 mm.

Podobně diferencované jako srážkové úhrny jsou i průměrné roční teploty. Nejteplejší oblastí je Královéhradecko až na západ k Jičínsku a střední část východočeské pánve, kde se průměrné roční teploty pohybují v rozmezí 7 – 8 °C, v Hradci Králové přesahují v některých letech i 9 °C. Nejvyšší denní maximální teplota vzduchu byla v období 2001 - 2003 naměřena na hydrometeorologické stanici v Hradci Králové 13.8.2003 a dosahovaly hodnoty 36,4 °C, nejnižší minimální teplota byla za stejné období naměřena 5.1.2002, kdy teplota klesla na -21,7 °C. S nadmořskou výškou průměrná teplota klesá a na vrcholových partiích Krkonoš se pohybuje pouze v rozmezí 0 – 2 °C.

Obr. č. 5: Dlouhodobá průměrná měsíční teplota vzduchu v červenci [°C] v Královéhradeckém kraji

Zdroj: Atlas podnebí ČR <<http://www.chmi.cz/meteo/ok/atlas/>>

V Královéhradeckém kraji se nachází celá řada území nebo lokalit mimořádné přírodní hodnoty, což se promítá jak do rozsahu tak i počtu chráněných území. Z přírodního hlediska nejcennější oblasti se nacházejí v severní resp. severovýchodní části kraje, kde se rozkládá Krkonošský národní park a dvě Chráněné krajinné oblasti – Orlické hory a Broumovsko. V okrese Jičín zasahuje na území kraje Chráněná krajinná oblast Český ráj. Na území celého kraje je rovněž vysoká koncentrace maloplošných zvláště chráněných území (přírodní rezervace a přírodní památky).

V pestrých ekologických podmínkách se během vývoje života v posledním geologickém období (tj. v době poledové čili postglaciálu – holocénu) vytvořila značně rozmanitá společenstva s více než 2000 druhy vyšších rostlin. V regionu žije cca 30 000 živočišných druhů, z nichž je 500 druhů obratlovců. Evropským unikátem je flóra Krkonoš s tundrou ve vrcholových oblastech, kde se vyskytují jedinečné glaciálními relikty (druhy přežívající z doby ledové, např. ostružiník moruška). Zdejšími specifickým poměrům vděčí za svůj vznik i tři desítky krkonošských endemitů (organismů, které se na světě vyskytují pouze v Krkonoších, mj. jeřáb krkonošský či z živočichů plž vřetenovka krkonošská a další).

Pestrost fyzickogeografických poměrů Královéhradeckého kraje je dobrým předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu. Turistická atraktivita regionu je nejvyšší především v horských oblastech, lokálně jsou turisticky atraktivní místa především s kulturně-historickým potenciálem.

Svojí geografickou polohou je Královéhradecký kraj velmi regionálně diferencován z pohledu komplexního rozvojového potenciálu, který se vyjadřuje jako míra exponovanosti dána vlivem atraktivity resp. neatraktivity regionální polohy. Regionální rozdíly v míře exponovanosti jsou na území Královéhradeckého kraje do značné míry ovlivněny právě charakterem přírodních podmínek (úrodné Polabí versus horské příhraniční oblasti). Nejvýhodnější polohu má z hlediska komplexního rozvojového potenciálu region okresu Hradec Králové, střední část Polabské nížiny až po Náchodsko bez Broumovského výběžku. Spíše periferní polohu má okres Trutnov (zejména Žacléřsko), východní část okresu Rychnov nad Kněžnou a Broumovský výběžek. Okres Jičín lze hodnotit z pohledu exponovanosti jako průměrný. Jeho jihozápadní část (Kopidlno) má charakter vnitřní semiperiferie. Jistá modifikace atraktivity polohy jednotlivých částí kraje souvisí s výstavbou dálnice D11 a rychlostních komunikací R11 a R35.

3. Územní a sídelní struktura kraje

3.1 Sídelní struktura, administrativní uspořádání

Sídelní strukturu v kraji ovlivňuje větší množství faktorů, jako zejm. exponovanost území, hustota osídlení a přírodní podmínky. Jednotlivé okresy v Královéhradeckém kraji reprezentují poměrně odlišnou strukturu osídlení. V okrese Trutnov výrazně převládají velká sídla (rozlohou i počtem obyvatel), oproti tomu v okrese Jičín, jehož území má oproti trutnovskému okresu spíše nížinný charakter, nacházíme velmi vysokou velikostní diferenciaci sídelní soustavy (v první desítku mezi okresy ČR dle indexu rozdrobenosti – přes 40% obcí má méně než 199 obyvatel). Protože jsou obce elementární jednotkou správy, plynou z jejich velké rozdrobenosti mnohé problémy.

V ostatních okresech Královéhradeckého kraje je stupeň rozdrobenosti výrazně nižší. Ve srovnání celého kraje s ČR je pozoruhodné vyšší zastoupení obcí ve velikostní kategorii 200 – 500 obyvatel, a to zejména zásluhou okresů Hradec Králové a Náchod, na jejichž území leží více než 40% obcí v této velikostní skupině (v ČR je to 31,8%). V okrese Trutnov jsou naopak nadprůměrně zastoupeny kategorie od 500 do 2000 obyvatel a od 10 000 do 50 000 obyvatel.

Stupeň integrace sídel do obcí je v celém kraji srovnatelný s průměrem ČR. Vyšší počet sídel na jednu obec mají některé příhraniční oblasti, kde se v důsledku odsunu německého obyvatelstva po druhé světové válce stala řada obcí neživotaschopných a byla tak připojena k větším střediskům osídlení.

Populační váha malých obcí je ve srovnání s územím celé ČR mírně nadprůměrná. Nejméně urbanizovanými okresy jsou Jičín a Rychnov nad Kněžnou, nejvíce pak okres Hradec Králové (díky velikosti krajského města). Na území kraje se nachází jedno město s necelými 100 000 obyvateli (Hradec Králové), další 2 města nad 20 000 obyvatel (Trutnov a Náchod) a 6 měst, které mají mezi 10 000 a 20 000 obyvateli (Jičín, Dvůr Králové nad Labem, Rychnov nad Kněžnou, Jaroměř, Vrchlabí a Nové Město nad Metují).

Populační vývoj podle velikostních kategorií doznal v 90. letech 20. století v celé České republice pozoruhodných změn, které byly způsobeny nástupem nových sociálních a ekonomických podmínek. Zatímco v předchozích letech docházelo k vylidňování venkova a růstu obyvatelstva ve městech (zejm. okresních a krajských), v 90. letech se vylidňování nejmenších obcí zpomalilo a dokonce počal mírně vzrůstat počet obyvatel ve velkých venkovských obcích (500 – 1999 obyvatel), přičemž ve městech stagnuje až klesá (Hradec Králové překročil počátkem 90. let hranici 100 000 obyvatel, do roku 2004 však „ztratil“ více než 5 000 obyvatel). Tento trend tzv. suburbanizace v současné době stále trvá, pokles počtu obyvatel ve městech se tak prohlubuje.

Ve výjimečných případech došlo k růstu počtu obyvatel měst i v 90. letech (Rokytnice v Orlických horách, Špindlerův Mlýn, Dobruška, Broumov), i zde však v poslední době stav obyvatelstva stagnuje.

Území Královéhradeckého kraje, z dřívější doby rozdělené na 5 okresů, se administrativně dělí na 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 35 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Celkový počet administrativně samostatných obcí je 448 (částí obcí 961).

Obr. č. 6: Administrativní členění Královéhradeckého kraje v roce 2005

Zdroj: GIS

3.2 Mikroregiony a jejich role

Již v 90. letech minulého století za účelem dosažení společných cílů nebo ochrany společných zájmů se některé obce začaly sdružovat do větších celků – mikroregionů. Pro nedostatek vhodnějšího právního rámce tak činily na základě občanského zákoníku. V roce 2000 byl přijat zákon o obcích (č.128/2000 Sb.), který mimo jiné právně vymezil základní formy spolupráce mezi obcemi. Jednou z nich je právě vznik dobrovolného svazku obcí. Zákon současně stanovil, že se obce nemohou sdružovat na základě občanského zákoníku, proto mikroregiony, které vznikly před přijetím zákona, se většinou transformovaly v dobrovolné svazky obcí (DSO).

Dobrovolné svazky obcí jsou právnícké osoby a členy svazku mohou být pouze obce. Svazky obcí bývají zaměřeny buď obecně, zpravidla si za cíl stanoví komplexní rozvoj svého území, nebo účelově, tj. byly založeny za účelem splnění konkrétního úkolu, po jehož splnění se předpokládá ukončení činnosti a zrušení svazku. Některé tyto účelově založené svazky však po splnění úkolu nezankují, nýbrž pouštějí se do realizace dalších společných projektů a rozšiřují svou tematickou oblast působnosti, jako např. svazek Brodec, který byl původně založen za účelem plynofikace. V současné době již usiluje o dosažení dalších společných cílů členských obcí: značení cyklotras, úprava navesí, zajištění přístupu k vysokorychlostnímu internetu atd.

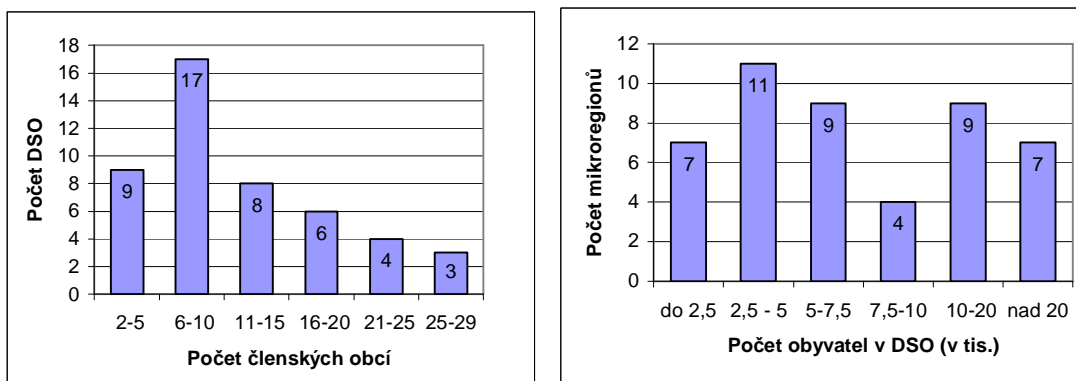
Praktický význam existence svazků obcí spočívá ve vzájemné výměně zkušeností a pomoci mezi členskými obcemi, ve sdružování prostředků i lidských kapacit a jejich efektivnějším využití, případně i ve splnění požadavků na minimální velikost, tj. minimálního počtu obyvatel, při předkládání žádostí o některé druhy dotací a podpor.

V současné době je v Královéhradeckém kraji registrováno 47 dobrovolných svazků obcí, z nichž 7 je úzce účelově zaměřeno – plynofikace obcí, provozování společného vodovodu a ČOV atd. Dále na území kraje vyvíjejí činnost tři svazky obcí (Český ráj, Podhůří a Tábor), které jsou registrované v sousedním Libereckém kraji, a také jedno sdružení zaměřené především na rozvoj cestovního ruchu (Podzvíčinsko) založené podle občanského zákoníku a dosud netransformované do svazku obcí podle zákona o obcích¹. Jeden svazek obcí (Safari) je již delší dobu nečinný, ale dosud nebyl zrušen. Seznam svazků obcí registrovaných v Královéhradeckém kraji je obsažen v příloze.

Svazky se mezi sebou liší podle velikosti, jednak podle počtu členských obcí, jednak podle počtu obyvatel. Z hlediska členské základny nejmenší svazky čítají 2 obce (DSO Štědrá a Podborsko), největší DSO Region Orlické hory tvoří 29 obcí. Svazky nejčastěji mívají 6-10 členských obcí. Při posuzování velikosti svazků obcí podle počtu obyvatel, je nejvíce malých svazků s počtem obyvatel do 7,5 tisíce obyvatel.

¹ V níže popisovaných statistikách je sdružení Podzvíčinsko započítáváno jako DSO

Graf č. 1: Rozdělení DSO podle počtu členských obcí a podle počtu obyvatel

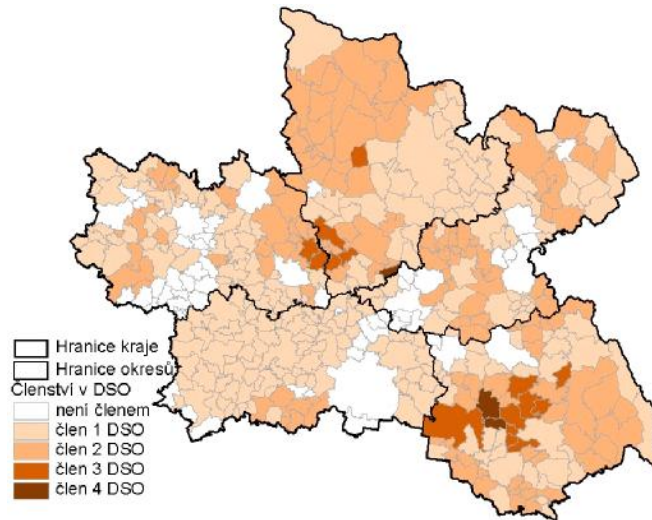
Zdroj: vlastní šetření

Podle počtu obyvatel nejmenší svazek je DSO Štědrá, v němž k 1.1.2005 žilo 585 obyvatel, nejlidnatějším je naopak DSO Východní Krkonoše s 39 119 obyvateli. Zde je ovšem třeba zdůraznit, že součástí svazku je okresní město Trutnov s 31 239 obyvateli. Malé (venkovské) svazky obcí mají malý počet obyvatel a menší počet členských obcí. Jejich činnost je spíše zaměřena na řešení běžných úkolů v nepříliš dlouhém časovém horizontu a většinou předkládají malé projekty nejčastěji z programu obnovy venkova. Velké svazky obcí, jako např. Rychnovsko, Novoměstsko, ve své členské základně obvykle mají větší město. Díky tomu pro svou činnost mívají příznivější materiálně-technické podmínky a především disponují kvalifikovanějšími lidskými zdroji. Při řadě svých aktivit se mohou opřít o specializované odbory příslušného městského úřadu. Tyto svazky plánují svou činnost zpravidla na řadu let dopředu, zaměřují se spíše na větší, komplexnější a náročnější projekty.

Dlouhodobý strategický rozvojový dokument má zpracováno 31 svazků obcí z 39 komplexně zaměřených DSO. Před dokončením je strategický rozvojový plán svazku obcí Novoměstsko. Další tři svazky mají vypracované dílčí rozvojové projekty. Dvacet dva svazků obcí se v současnosti prezentuje na vlastních webových stránkách. Z 448 obcí Královéhradeckého kraje jich 390 je členem alespoň jednoho dobrovolného svazku obcí. Celkem 237 obcí je členem jednoho DSO, z nich jen čtyři jsou členy pouze účelově zaměřeného svazku na plynofikaci. Současně ve dvou svazcích se nachází 135 obcí, ve třech 15 obcí a ve čtyřech 3 obce. Do žádného svazku obcí nevstoupilo 58 obcí, mezi nimi např. města Hradec Králové, Jičín, Náchod atd. V současné době některé obce na Jaroměřsku vedou jednání o vytvoření nového DSO.

Z pohledu územní struktury nejvyšší podíl začleněných obcí do svazků obcí vykazuje okres Trutnov, kde pouze jedna obec Borovnička nevstoupila do žádného svazku. Následuje okres Rychnov nad Kněžnou, jehož 96% obcí se nachází alespoň v jednom DSO. V současnosti nezapojené jsou tři obce, z nichž dvě byly členy zrušeného mikroregionu Českomeziříčsko. V okresech Náchod a Hradec Králové mimo svazky obcí se nachází 13 obcí. Nejvíce nezačleněných obcí do jakéhokoliv DSO vykazuje okres Jičín (28 obcí, což představuje 25% obcí v okrese).

Obr. č. 7: Začleněnost obcí do DSO v roce 2005

Zdroj: vlastní šetření

DSO se utvářely a nadále se formují především na základě společných zájmů členských obcí a vytvářejí tak na rozdíl od administrativně-správního členění neformální přirozené územní jednotky. Jsou svazky obcí, které kopírují správní hranice pověřeného úřadu, např. DSO Policko a Poorlicko, nebo se téměř překrývají s administrativními hranicemi správních obvodů ORP, jako např. mikroregiony Broumovsko, Rychnovsko, Novobydžovsko. Ale současně existují i svazky, které zaujímají území ve více správních obvodech ORP, např. Lázeňský mikroregion a Podzvičinsko zasahují do správního obvodu čtyř ORP, Novoměstsko, Rychnovsko do tří atd. Je žádoucí, aby zástupci těchto svazků obcí a představitelé příslušných správních úřadů si vzájemně porozuměli a našli prostor ke spolupráci v zájmu celkového rozvoje příslušného území.

4. Lidské zdroje

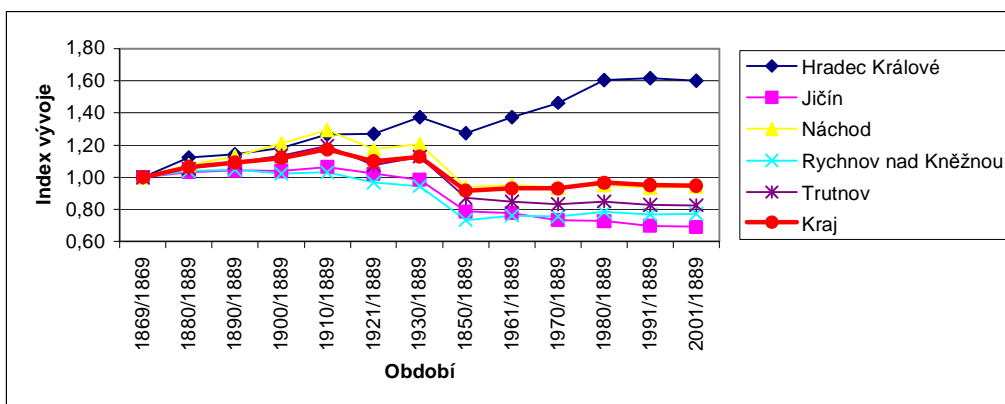
4.1 Sociodemografická struktura obyvatelstva

Podrobný rozbor demografické situace Královéhradeckého kraje je uveden v dokumentu „Analytická část – Strategie rozvoje lidských zdrojů“, který byl zpracován v 1. polovině roku 2005 a je k dispozici na <http://www.kr-kralovehradecky.cz/>, odkaz Sociální věci

Počet obyvatel

V Královéhradeckém kraji k 1.1.2005 žilo 547 296 obyvatel, což představuje ve srovnání s ostatními 13 kraji 9. příčku v hodnocení dle počtu obyvatel. Z výsledků Sčítání lidu, domů a bytů je znatelný kolísavý trend ve vývoji počtu obyvatel na území dnešního kraje. Při prvním sčítání v roce 1869 zde žilo 581 238 obyvatel, poté jejich počet rostl, až v roce 1910 dosáhl svého historického maxima – 681 402 osob. K prudkým poklesům počtu obyvatelstva došlo po obou světových válkách, úbytek po druhé světové válce byl navíc významně ovlivněn odsunem většiny obyvatel německé národnosti. Nejméně obyvatel na území dnešního kraje bylo sečteno při SLBD v roce 1950 – 531 533 osob. K největšímu absolutnímu nárůstu počtu obyvatel v poválečné době, celkem o 21 048 obyvatel, tj. 3,8%, došlo v důsledku propopulačních opatření tehdejší vlády mezi lety 1970 a 1980. Poté počet obyvatel začal téměř trvale klesat

Graf č. 2: Index vývoje počtu obyvatel na území Královéhradeckého kraje od roku 1869

Zdroj: www.czso.cz

Z výše uvedeného grafu, který zobrazuje hodnoty indexu vývoje počtu obyvatelstva, je možné vyčíst základní tendenci populačního vývoje v jednotlivých okresech kraje po dobu celého novodobého sčítání. Výrazně odlišnosti dosahuje okres Hradec Králové a to především díky prudkému růstu města Hradec Králové, který se od roku 1869 zvětšil více než pětkrát (z 18 884 na 99 917 obyvatel v roce 1991, na 97 155 v roce 2001). Dále je z grafu patrné, že populační ztráta, k níž došlo po 2. sv. válce, nebyla dosud kompenzována. Počet obyvatel v Jičínském okrese od sčítání v roce 1910 trvale klesá. Tabulka s počty obyvatel za jednotlivá sčítání lidu je obsažena v příloze.

Pohyb obyvatelstva

Celkový přírůstek obyvatelstva² ovlivňuje přirozený přírůstek³ a migrační saldo⁴. Poprvé v poválečné historii v roce 1981 došlo na území dnešního Královéhradeckého kraje k demografickému zvratu – přirozenému úbytku obyvatelstva (počet narozených byl menší než počet zemřelých). Tento stav, s výjimkou tří let 1991-1993, kdy hodnoty přirozeného přírůstku nabyly kladných hodnot, dosud trvá. V rámci České republiky tento demografický zvrat nastal až v roce 1994. Migrační úbytek na dnešním území kraje byl zaznamenán v letech 1982, 1984-1987, 1991, 1994-2004. Celkový přírůstek nabýval záporných hodnot v letech 1982-1986, 1989-1990, 1994-2004. Avšak

² Celkový přírůstek obyvatel je součet přirozeného přírůstku a migračního salda.

³ Přirozený přírůstek je rozdíl mezi živě narozenými a zemřelými.

⁴ Migrační saldo je rozdíl mezi přistěhovalými a vystěhovalými.

jak naznačují údaje za rok 2004 a především za 1. pololetí 2005, lze v několika nejbližších letech očekávat přechodný opětovný růst počtu obyvatel, neboť do období plodnosti vstoupily silné ročníky z poloviny 70. let.

Hustota zalidnění

Další základní demografickou charakteristikou je ukazatel průměrné hustoty obyvatelstva⁵. Jeho hodnota v roce 2004 na území kraje byla 115 obyv./km², což je méně než je průměrná hustota obyvatelstva v ČR (129,4 obyv./km²). Porovnáme-li mezi sebou jednotlivé okresy, nejvyšší průměrné hustoty dosahuje okres Hradec Králové (181,6 obyv./km²), nejnižší okres Rychnov nad Kněžnou (79 obyv./km²). Při srovnání správních obvodů obcí s rozšířenou působností nejvyšší hustotu obyvatelstva má SO ORP Hradec Králové (212,8 obyv./km²) a nejmenší SO ORP Broumov (68,2 obyv./km²). Na úrovni správních obvodů obcí s pověřeným úřadem POÚ Hradec Králové (331,8 obyv./km²) nejvíce a nejméně POÚ Rokytnice v Orlických horách (26,1 obyv./km²) - hodnoty hustoty obyvatel k SLBD 2001).

Věková struktura obyvatelstva

Věková struktura obyvatelstva je utvářena předchozími demografickými procesy, především porodností a úmrtností a vlivem migračních pohybů. V Královéhradeckém kraji v souladu s celorepublikovou tendencí poklesu porodnosti a prodlužováním střední délky života dochází k postupnému stárnutí populace a zhoršování věkové struktury obyvatelstva. Jedním ze základních ukazatelů věkové struktury obyvatelstva je průměrný věk a index stáří⁶.

Tab.č. 1: Vývoj průměrného věku a indexu stáří v Královéhradeckém kraji a ČR v letech 1991 - 2004

	Průměrný věk		Index stáří	
	Královéhradecký kraj	Česká republika	Královéhradecký kraj	Česká republika
1991	36,2	36,3	63,8	60,2
1993	37,1	36,8	70,7	66,8
1994	37,3	37,0	73,6	69,6
1995	37,6	37,3	76,7	72,5
1996	37,9	37,6	79,2	75,3
1997	38,1	37,9	81,6	78,1
1998	38,4	38,2	84,1	80,6
1999	38,7	38,5	86,5	83,1
2000	39,0	38,8	88,9	85,5
2001	39,3	39,0	90,6	87,2
2002	39,6	39,3	92,9	89,2
2003	39,8	39,5	95,0	91,6
2004	40,1	39,8	97,5	94,0

Zdroj: www.czso.cz

Jak dokládají statistická data z několika posledních SLBD, od roku 1980 se zhoršuje poměr mezi dětskou složkou obyvatelstva (věková kategorie do 14 let včetně) a kategorií obyvatelstva starší šedesáti, případně šedesáti pěti let. Zatímco hodnota indexu stáří v roce 1991 v Královéhradeckém kraji byla 63,8, v roce 2004 vzrostla na 97,5. Ve srovnání s ostatními kraji, je to čtvrtá nejvyšší hodnota a o 3,5 procentního bodu větší, než činí republikový průměr.

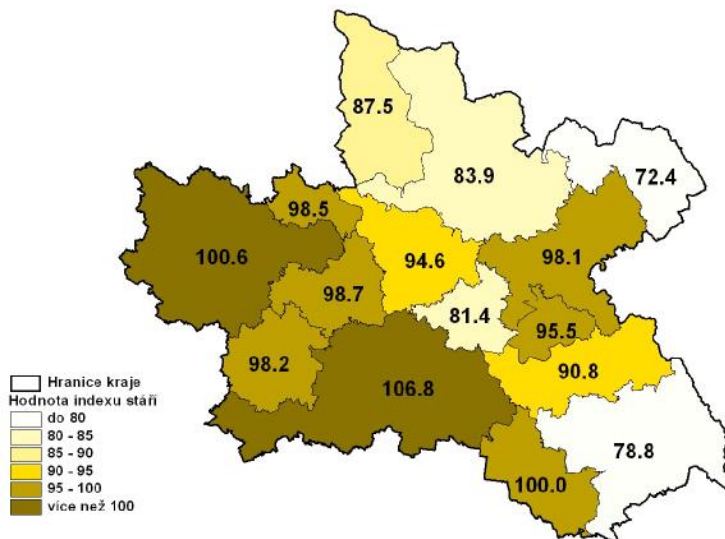
Srovnáme-li mezi sebou okresy Královéhradeckého kraje, nejhorší věkové složení obyvatelstva má okres Hradec Králové (v roce 2004 index stáří = 108,7), následuje Jičín (102,4). Pod celostátním průměrem se nachází okresy Náchod (93,5), Rychnov nad Kněžnou (90,0) a Trutnov (89,5).

Při hodnocení věkové struktury obyvatelstva ve správních obvodech ORP je nejméně příznivá situace na Královéhradecku (v roce 2003 průměrný věk = 40,6 let, index stáří = 106,8), Jičínsku (40,1 let, index stáří 100,6) a ve SO ORP Kostelec nad Orlicí (40 let, index stáří 100). Nejlepší věkovou strukturu obyvatelstva v kraji vykazuje Broumovsko (38,4 let, index stáří 72,4) a Rychnovsko (38,5 let, index stáří 78,8).

⁵ Průměrná hustota obyvatelstva je podíl středního stavu obyvatelstva v příslušném roce a rozlohy daného území v km².

⁶ Index stáří udává počet obyvatel nad 64 let na 100 dětí ve věku 0-14. Podle starší metodiky uplatňované ještě ve zprávách ze SLBD 2001 se v čitateli uváděl počet obyvatel nad 60 let. Hodnoty indexu stáří v tabulce jsou za všechny uvedené roky přepočítány podle metodiky nové.

Obr. č. 8: Hodnoty indexu stáří dle správní obvodů ORP v Královéhradeckém kraji v roce 2003

Zdroj: www.czso.cz

Na základě výsledků posledního SLBD v roce 2001 lze konstatovat, že obyvatelstvo Královéhradeckého kraje je prakticky národnostně jednotné, bez výrazného zastoupení národnostních menšin. Česká národnost je zastoupena v průměru 95%. Nejpočetnější menšinové národnostní skupiny v kraji jsou slovenská, moravská, rómská. Při SLBD se k víře přihlásilo 26,6% obyvatel, což je méně než celorepublikový průměr (39,2%).

Struktura obyvatelstva dle vzdělání a ekonomické aktivity se řeší v kapitolách věnovaných vzdělávání a trhu práce.

4.2 Domovní a bytový fond

Rozvoj domovního a bytového fondu ovlivňuje řada faktorů. K hlavním patří vývoj demografický (počet a struktura obyvatelstva) a ekonomický (rozvoj ekonomiky kraje, úroveň kupní síly obyvatelstva, míra nezaměstnanosti atd.), dopravní podmínky (především kvalita dopravního propojení sídelních útvarů s hospodářsko-správními centry), ale i kvalita životního prostředí.

Z hlediska dlouhodobého vývoje, jak dokládají výsledky SLBD od roku 1961, se velikost i kvalita domovního a bytového fondu Královéhradeckého kraje trvale zvětšuje. Přesto v mezikrajském srovnání výsledků ze SLBD 2001 má kraj druhé nejhůře technicky vybavené trvale obydlené byty a z hlediska třídění bytů do I. až IV. kategorie je na posledním místě. Ve srovnání s ostatními kraji Královéhradecký disponuje čtvrtým nejstarším domovním fondem, jeho průměrné stáří je 43,2 let. V ČR průměrné stáří domů činí 41,2 let.

Tab.č. 2: Vývoj počtu domů a jejich vybavení v Královéhradeckém kraji mezi SLBD 1961-2001

Rok sčítání	Domy celkem	Domy trvale			Domy sloužící k rekreaci		Podíl trv. obydl. domů vybavených (v %)		
		obydlené	neobydlené	Podíl neobydlených (v %)	celkový počet	podíl z počtu neobydlených domů (v %)	plynem ze sítě	veřejným vodovodem	přípojkou na kanalizaci
1961	.	106 593	25,5
1970	116 155	105 037	11 118	9,6	3 385	30,4	7,8	47,9	34,0
1980	121 492	103 795	17 697	14,6	11 417	64,5	11,2	58,6	37,4
1991	122 925	100 330	22 595	18,4	12 181	53,9	18,0	68,7	40,8
2001	128 770	101 662	27 108	21,1	15 715	58,0	41,7	76,0	51,7

Zdroj: SLBD 1961-2001, www.czso.cz

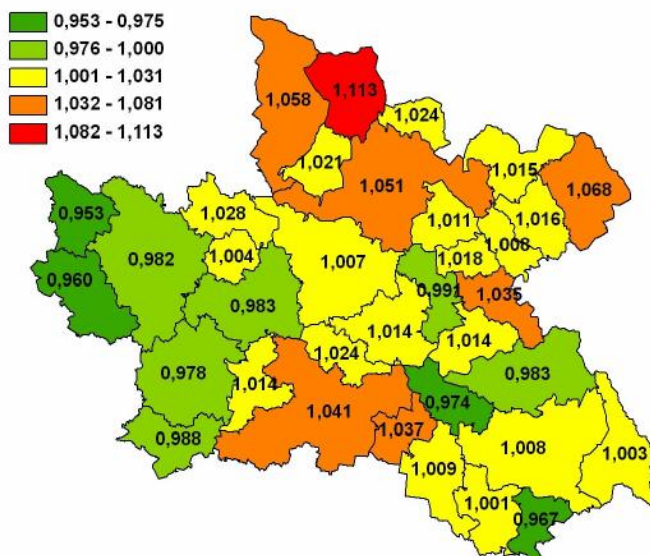
Tab.č. 3: Vývoj počtu domů a jejich charakteristik v Královéhradeckém kraji mezi SLBD 1961-2001

Rok sčítání	Byty celkem	Byty trvale			Byty sloužící k rekreaci		Počet osob		Obytná plocha v m ²		Počet obytných místností (8 a více m ²) na 1 byt
		obydlené	neobydlené	Podíl neobydl. (v %)	celkový počet	podíl z počtu neobydl. bytů (v %)	na 1 trvale obydl. byt	na 1 obytnou místnost (8 a více m ²)	na 1 osobu	na 1 byt	
1961	.	171 345	3,15	1,88	11,0	34,8	1,67
1970	186 439	175 721	10 718	5,7	.	.	3,05	1,52	12,8	39,1	2,01
1980	216 373	194 996	21 377	9,9	.	.	2,86	1,20	15,2	43,5	2,39
1991	225 369	198 446	26 923	11,9	12 225	45,4	2,77	1,03	17,2	47,7	2,70
2001	241 699	204 529	37 170	15,4	16 184	43,5	2,66	0,98	19,0	51,2	2,75

Zdroj: SLBD 1961-2001, www.czso.cz

Společně se zvětšováním domovního a bytového fondu, tak jako i v celé ČR, v roste i podíl trvale neobydlených domů a bytů. Více než polovina trvale neobydlených domů slouží k rekreaci. Jedná se především o starší rodinné domy a chalupy nevyřazené z domovního fondu situované většinou ve venkovských oblastech. V okrese Jičín je využíváno k rekreaci dokonce 68,8% všech trvale neobydlených domů. Královéhradecký kraj s 58% trvale neobydlených domů využívaných k rekreaci zaujímá třetí místo mezi kraji (celorepublikový průměr je 50,4%). Vývoj domovního fondu byl sledován na základě údajů Českého statistického úřadu o počtu obydl. domů v r. 1991 a 2001 Sčítání lidu, domů a bytů (viz níže uvedený obr.). Byly porovnávány absolutní počty obydl. domů v roce 2001 ve vztahu k roku 1991 a jejich podílem byl získán Index nárůstu obydl. domů v kraji za desetileté období

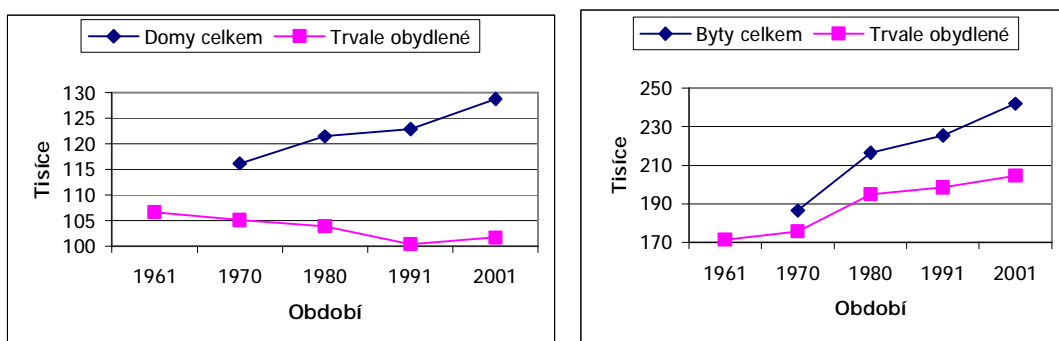
Obr. č. 9: Index nárůstu obydl. domů celkem 1991 / 2001 v Královéhradeckém kraji dle území POÚ

Zdroj dat: ČSÚ – SLDB 1991 / 2001

Nejvyšších hodnot indexu bylo dosaženo v turisticky atraktivních oblastech, konkrétně v území pověřeného obecního úřadu Svoboda nad Úpou (index 1.113, tj. nárůst obydl. domů v roce 2001 se zvýšil oproti roku 1991 o 11,3 %), Broumov (index 1.068, nárůst o 6,8 %), Vrchlabí (index 1.058, nárůst o 5,8 %), Trutnov (index 1.051, nárůst o 5,1 %), a dále ve větších sídelních aglomeracích – v Hradci Králové (index 1.041, nárůst o 4,1 %), v sousedních Třebechovicích pod Orebem (index 1.037, nárůst o 3,7 %) a v Náchodě (index 1.035, nárůst o 3,5 %). Na většině území kraje (18 POÚ z celkového počtu 35) se pak jednalo o průměrný nárůst indexu, jehož hodnoty se pohybují v rozmezí 1.001 – 1.031, tj. procentuální nárůst obydl. domů za 10 let od 0,1 % do 3,1 %. Zde lze jmenovat např. POÚ Dvůr Králové nad Labem (index 1.007, nárůst o 0,7 %) a Nová Paka (index 1.028, nárůst o 2,8 %). Ve zbývajících regionech KH kraje (10 POÚ z celkového počtu 35) se dokonce jedná o hodnoty, jejichž index je menší než 1.000, tzn. že v hodnoceném období zde došlo naopak ke snížení počtu obydl. domů. Nejvíce se to projevilo v regionu Kopidlno (index 0,953, tj. pokles o 4,7 %), Sobotka (index 0,960, tj. pokles o 4 %), Vamberk (index 0,967, tj. pokles o 3,3 %) a Opocno (index 0,974, tj. pokles o 2,6 %).

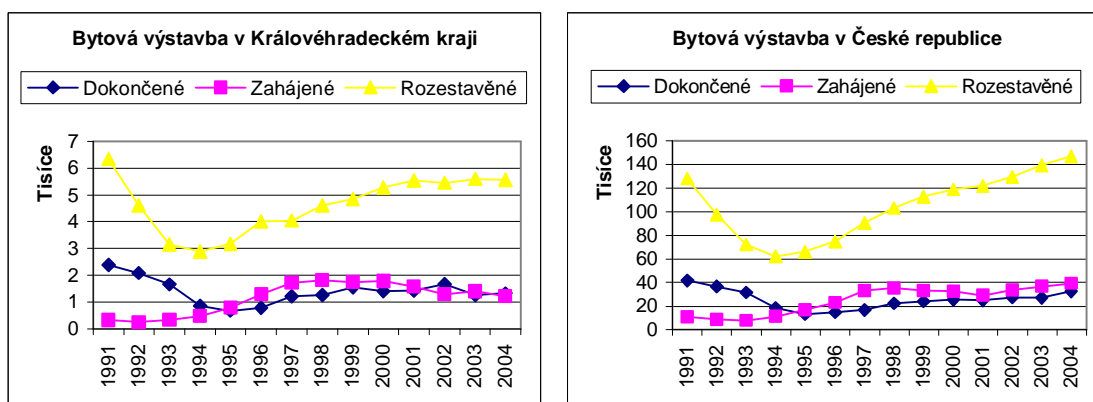
Graf č. 3: Vývoj celkového počtu a trvale obydlených domů a bytů v Královéhradeckém kraji mezi SLBD 1961-2001

Zdroj: SLBD 161-2001, www.czso.cz

Po ukončení plánované bytové výstavby z 80.let minulého století došlo v první polovině 90. let k výraznému útlumu v počtu nově postavených bytů. Bytová výstavba již není přímo ovlivňována státem, ale více závisí na regionech a samosprávách obcí, na jejich připravenosti a finanční síle nové byty postavit nebo připravit vhodné podmínky pro vstup developera či investora bytové výstavby, popř. připravit lokality pro individuální výstavbu. Základními ukazateli při hodnocení bytové výstavby jsou počty zahájených, rozestavěných a dokončených bytů za jednotlivé období a území, plynulost a intenzita bytové výstavby. V polovině 90. let v Královéhradeckém kraji i v celé ČR došlo k oživení bytové výstavby, ta však na počátku nového tisíciletí začala v kraji ve srovnání s celorepublikovým průměrem ztrácet na tempu.

Graf č. 4: Počty dokončených, zahajovaných a rozestavěných bytů v Královéhradeckém kraji a České republice v letech 1991-2004

Zdroj: www.czso.cz

Plynulost bytové výstavby se vyjadřuje počtem zahájených bytů na 100 bytů dokončených. Čím menší je rozdíl mezi počtem zahájených a dokončených bytů, tím je výstavba plynulejší. Mírná převaha bytů zahajovaných nad dokončenými naznačuje tendenci růstu bytové výstavby.

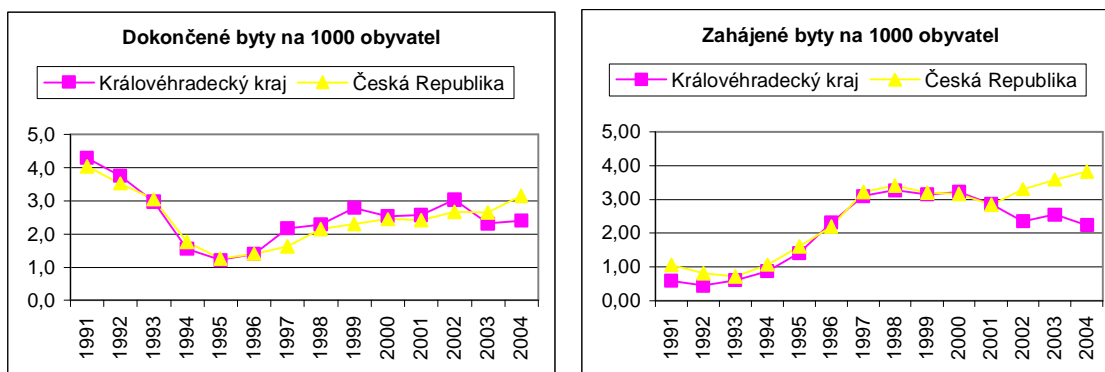
Tab. č. 4: Plynulost bytové výstavby v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1991-2004

Území	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Hradec Králové	11,7	8,5	16,5	14,3	157,7	212,0	108,9	140,7	110,8	113,2	120,4	68,5	116,7	58,8
Jičín	45,1	20,2	18,5	156,4	70,8	244,6	78,4	210,9	120,8	146,8	118,4	74,6	93,8	79,7
Náchod	14,5	15,5	12,8	107,1	233,8	104,3	206,3	81,5	106,6	123,2	100,0	78,1	82,7	137,7
Rychnov nad Kněžnou	10,0	7,2	25,0	191,1	106,6	142,2	252,7	180,3	104,1	109,3	115,8	79,5	73,5	144,6
Trutnov	7,6	5,4	30,3	55,9	71,8	203,8	131,6	155,1	123,7	145,0	102,6	87,8	167,7	77,7
Královéhradecký kraj	13,7	11,8	20,3	55,8	116,1	164,5	142,2	142,6	112,5	126,8	111,5	77,4	110,2	92,7
Česká Republika	26,1	23,2	23,7	60,4	127,3	156,6	197,8	157,9	138,6	128,4	117,1	123,1	134,5	121,0

Zdroj dat: ČSÚ

Intenzita bytové výstavby přepočítává počet dokončených a zahájených bytů na 1000 obyvatel. Intenzita dokončených i rozestavených bytů v Královéhradeckém kraji během 90. let byla srovnatelná s intenzitou v České republice, avšak po roce 2001 se začala výrazněji snižovat. Na druhou stranu je potěšitelné, že z hlediska intenzity rozestavenosti (počet rozestavených bytů na 1000 obyvatel) se nachází Královéhradecký kraj výrazně pod průměrem ČR. V průběhu let 1991-2004 hodnota indexu se pohybovala v rozmezí 7,32-10,23, zatímco za celé území ČR 8,79-14,36.

Graf č. 5: Srovnání intenzity bytové výstavby v KHK a ČR v letech 1991-2004

Zdroj: www.czso.cz

Zvýšení intenzity bytové výstavby v tržně orientované ekonomice je podmíněno především zvyšováním kupní síly obyvatelstva, ale také silně ovlivňováno sociálně orientovanými pobídkami státu, krajů i jednotlivých obcí.

4.3 Zaměstnanost a nezaměstnanost

Územní rozdíly v hodnotách ukazatelů zaměstnanosti a nezaměstnanosti jsou v posledních desetiletích ovlivňovány především sociálním a ekonomickým rozvojem daného území, zejména dopady transformace socialistické ekonomiky v ekonomiku tržní, méně již strukturou obyvatelstva.

Údaje o ekonomické aktivitě obyvatelstva, o zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích, o postavení v zaměstnání jsou přesně zjišťovány pouze při sčítání lidu, v mezidobí jsou pak čerpány z různých statistických hlášení a z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS).

Při SLBD v roce 2001 bylo v kraji sečteno 279 064 ekonomicky aktivních obyvatel⁷, což představuje 50,7% veškerého obyvatelstva kraje. Z celkového počtu ekonomicky aktivních bylo 262 014 osob zařazeno mezi zaměstnané, což představuje 93,9%, a 17 050 mezi nezaměstnané (6,1%). Ekonomicky neaktivní část obyvatelstva⁸ čítala 267 616 osob, z nichž 46,7% tvořili nepracující důchodci a 35,4% žáci, učni a studenti.

⁷ Mezi ekonomicky aktivní osoby jsou zahrnuty všechny osoby, které uvedly na Sčítacím listu osob, že patří mezi zaměstnané osoby, zaměstnavatele, samostatně činné, pracující důchodce, pracující studenty a učně, ženy na mateřské dovolené v trvání 28 resp. 37 týdnů, osoby v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, ve vazbě a výkonu trestu nebo osoby nezaměstnané.

⁸ Ekonomicky neaktivní osoby jsou nepracující důchodci, ostatní nepracující osoby s vlastním zdrojem obživy, žáci, studenti a učni, osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby.

Z údajů získaných v letech 1993-2004 z VŠPS vyplývá, že v Královéhradeckém kraji po roce 2000 nastal úbytek pracovní síly⁹ a snížila se míra ekonomické aktivity¹⁰ (z 61% v roce 2000 na 57,9% v roce 2004). Při hodnocení postavení zaměstnaných v národním hospodářství došlo ve sledovaném období k procentuálnímu nárůstu kategorií zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet. Ze srovnání údajů za kraj a ČR vyplývá, že v kraji je nepatrně vyšší procentní zastoupení zaměstnavatelů a nižší procentní zastoupení zaměstnaných.

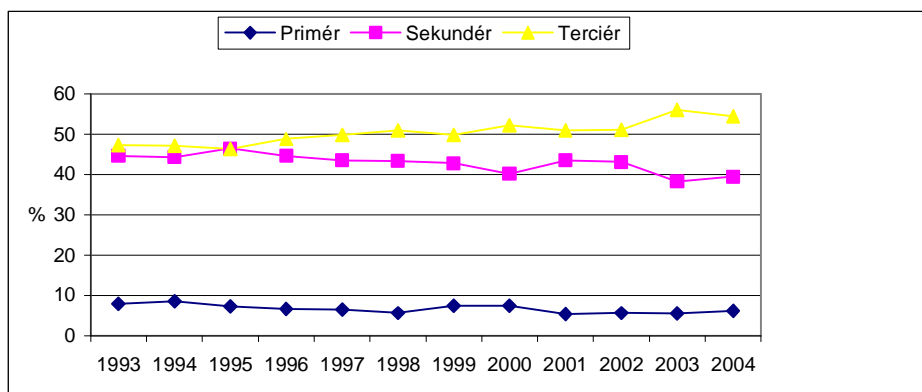
Tab. č. 5: Vývoj struktury zaměstnaných osob dle postavení v zaměstnání v Královéhradeckém kraji v letech 1993-2004

Postavení v zaměstnání	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Zaměstnanci	87,2	86,0	85,2	84,2	84,4	83,9	82,2	83,5	83,4	83,3	80,3	81,8
Zaměstnavatelé	2,7	2,6	3,4	4,7	4,3	4,0	3,6	3,8	4,1	4,5	4,6	4,5
Pracující na vlastní účet	6,0	7,2	8,2	7,8	8,6	10,8	12,1	10,5	10,7	10,7	13,1	12,2
Členové produkčních družstev	3,7	3,8	2,5	2,7	2,3	1,0	1,5	1,5	1,0	0,7	1,0	0,8
Pomáhající rodinní příslušníci	0,3	0,4	0,7	0,6	0,4	0,3	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	0,6

Zdroj: www.czso.cz

Z hlediska odvětví národního hospodářství dochází k postupnému snižování zaměstnanosti v průmyslu. Počet zaměstnaných v terciérní sféře v polovině 90. let překročil souhrnný počet pracujících v průmyslu a stavebnictví. Podíl pracujících v primérním sektoru je v Královéhradeckém kraji ve srovnání s ČR je i nadále vyšší.

Graf č. 6: Podíl zaměstnaných v jednotlivých sektorech v Královéhradeckém kraji v letech 1993-2004

Zdroj: www.czso.cz

V roce 2004 byla v porovnání s ostatními kraji v Královéhradeckém šestá nejnižší průměrná mzda. Úroveň průměrných mezd v kraji se v roce 2004 ve srovnání s rokem 2000 zvýšila o 28% (průměrná mzda v ČR o 34%), přesto trvale zaostává za celorepublikovým průměrem a navíc míra zaostávání se zvětšuje. Zatímco v roce 2000 kraj za republikovým průměrem zaostával o 8,75 procentního bodu, v roce 2004 již o 12,8 procentního bodu. Porovnáme-li mezi sebou okresy kraje, nejvyšší průměrnou mzdu zaměstnanci mají v okrese Hradec Králové, nejnižší průměrné mzdy dosahují v okrese Náchod, kde výše jejich průměrné mzdy zaostává za průměrnou mzdou v ČR o celou pětinu.

⁹ Pracovní síla zahrnuje všechny osoby 15-ti leté a starší, které splňují požadavky na zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané. Prakticky reprezentuje ekonomicky aktivní obyvatelstvo.

¹⁰ Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob starších 15-ti let.

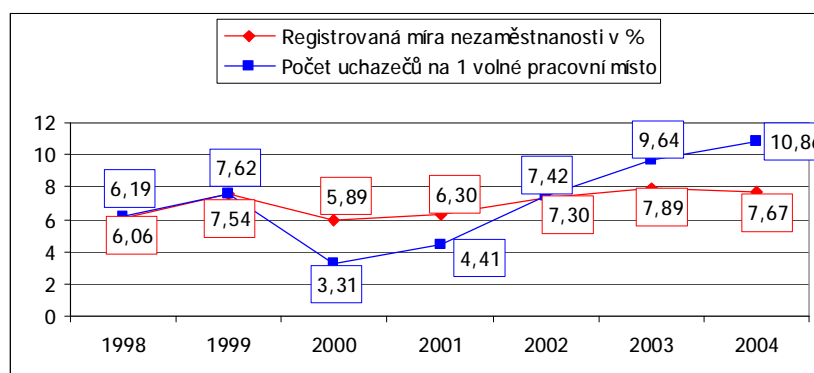
Tab. č. 6: Vývoj průměrných mezd v okresech Královéhradeckého kraje v letech 2000-2004

Území	Výše průměrné mzdy					Podíl na průměrné mzdě v ČR				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Hradec Králové	13 010	14 015	14 728	15 842	16 848	96,43	95,72	93,77	93,63	93,42
Jičín	11 727	13 004	13 361	14 163	15 321	86,92	88,81	85,06	83,71	84,95
Náchod	11 489	12 115	12 707	13 519	14 564	85,15	82,74	80,90	79,90	80,75
Rychnov nad Kněžnou	12 303	12 847	13 566	14 724	15 440	91,19	87,74	86,37	87,03	85,61
Trutnov	12 411	13 252	13 498	14 454	15 282	91,99	90,51	85,94	85,43	84,74
Královéhradecký kraj	12 312	13 183	13 751	14 752	15 724	91,25	90,04	87,55	87,19	87,19
ČR	13 492	14 642	15 707	16 919	18 035	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: www.czso.cz

Jedním z nejcitlivějších indikátorů sociálně-ekonomického rozvoje každé územní jednotky je míra a struktura nezaměstnanosti. Z hlediska dlouhodobých statistik průměrná míra nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji má přes občasná poklesy vzestupnou tendenci, ale dosud se pohybuje pod hranicí republikového průměru. Její hodnota 7,67% v roce 2004 byla o 1,8 procentního bodu nižší než v ČR a v mezikrajském srovnání čtvrtá nejnižší. Počet uchazečů o 1 volné pracovní místo v kraji se od roku 2000 prudce zvýšil a v roce 2004 dosáhl republikové úrovně (v ČR 10,58 uchazečů na 1 volné pracovní místo).

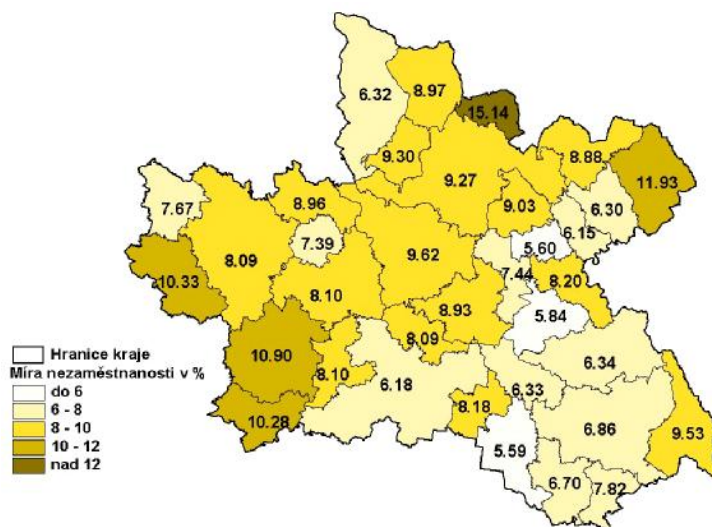
Graf č. 7: Vývoj míry nezaměstnanosti a počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v Královéhradeckém kraji v letech 1998-2004

Zdroj: www.czso.cz, www.mpsv.cz

Míra nezaměstnanosti není na celém území kraje stejná, liší se mezi sebou jednotlivé okresy kraje - nejnižší průměrnou mírou nezaměstnanosti v roce 2004 vykazoval okres Rychnov nad Kněžnou (6,7%), nejvyšší okres Trutnov (9%), ale především velmi odlišných hodnot míry nezaměstnanosti dosahují nižší územně-správní jednotky. Porovnáme-li mezi sebou jednotlivé správní obvody ORP, nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazovaly obvody Broumov (11%), Nový Bydžov (10,9%) a Trutnov (9,6%), naopak nejnižší obvody Nové Město nad Metují (5,8%), Kostelec nad Orlicí (6,2%) a Dobruška (6,3%).

Obr. č. 10: Průměrná míra registrované nezaměstnanosti v roce 2004 dle správních území POÚ

Zdroj: ÚP Hradec Králové, měsíční statistiky

Míra nezaměstnanosti, hodnocená dle správního členění obcí s pověřeným úřadem, se pohybovala v rozmezí od 5,6% (POÚ Týniště nad Orlicí a POÚ Červený Kostelec) až po 15,1% (POÚ Žacléř). Hodnotu míry nezaměstnanosti nad 10% vykazovaly ještě obvody obcí s pověřeným úřadem Broumov (11,9%), Nový Bydžov (10,9%), Kopidlna a Chlumec nad Cidlinou (oba 10,3%). Je třeba regionům s nadprůměrnou výší míry nezaměstnanosti věnovat potřebnou pozornost.

4.4 Kvalifikace a vzdělávání

Podrobný rozbor demografické situace Královéhradeckého kraje je uveden v dokumentu „Analytická část – Strategie rozvoje lidských zdrojů“, který byl zpracován v 1. polovině roku 2005 a je k dispozici na <http://www.kr-kralovehradecky.cz/>, odkaz Sociální věci

Vzdělanostní úroveň obyvatelstva patří bezesporu mezi důležité faktory rozvoje regionu. V současné době je zaznamenáván značný tlak a zvýznamnění role vzdělání jakožto výsledku procesu vzdělávání, přičemž za hlavní axiom je považován důraz na proces neustálého vzdělávání (tedy na celoživotní vzdělávání) a zvyšování kvalifikace jedinců jakožto flexibilní reagování na změny potřeb trhu práce.

Lze konstatovat, že vzdělanostní struktura obyvatelstva v Královéhradeckém kraji (KHK) roste. Srovnáním výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) v roce 1991 a 2001 se v meziokresním srovnání nejvýrazněji zvýšil počet obyvatel s vyšším odborným a nástavbovým vzděláním a to o 3,48 procentního bodu. Obyvatelstva s nejvyšším ukončeným vzděláním vysokoškolským bylo v kraji v roce 2001 o 1,64 procent více než v roce 1991, přičemž k nejvyššímu nárůstu vysokoškolsky vzdělaných, o více než 2%, bylo na

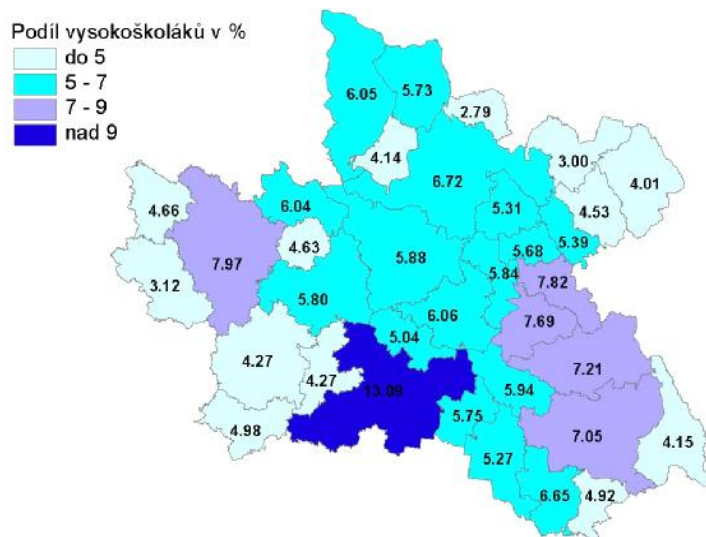
Královéhradecku. Výrazný pokles byl zaznamenán v podílu obyvatel se základním a neukončeným vzděláním, a to o 9,96%. Průměr vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v kraji je dle údajů SLDB 2001 7,49%, což je hodnota nižší než činí průměr ČR (8,9%).

V porovnání obcí II.stupně-tzv.pověřené obecní úřady (POÚ), kterých je v KHK celkem 35, je nejvyšší počet vysokoškolsky vzdělaných v POÚ Hradec Králové (SLDB 2001 13,09%, SLDB 1991 10,48%) a s odstupem v POÚ Jičín (SLDB 2001 7,97%, SLDB 1991 6,06%) a to v obojím uskutečněném Sčítání lidu, domů a bytů. Viz tabulky v příloze *Struktura obyvatelstva podle vzdělání v okresech KHK*, *Struktura obyvatelstva podle vzdělání v ORP KHK* a *Struktura obyvatelstva podle vzdělání v POÚ KHK*. Dle údajů ze SLDB 1991 je nejmenší počet vysokoškolsky vzdělaných v POÚ Rokytnice v Orlických horách (1,91%) a dle údajů ze SLDB 2001 v POÚ Žacléř (2,79%).

Při porovnávání údajů ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností (ORP) a v obvodech pověřených obecních úřadů (POÚ) jsou oblasti s nejvyšším a nejnižším podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel diferencovány (největší podíl VŠ vzdělaných v roce 2001 je v POÚ Hradec Králové 13,09% a Jičín 7,97% a v ORP Hradec Králové 11,52% a Nové Město nad Metují 7,69%, nejmenší podíl VŠ vzdělaných je v POÚ Žacléř 2,79% a Teplice nad Metují 3% a v ORP Broumov 3,68% a Nový Bydžov 4,27%).

Méně než 5% vysokoškolsky vzdělaných obyvatel žije v obvodech pověřených obecních úřadů kromě výše uvedeného POÚ Žacléř a Teplice nad Metují, také v POÚ Kopidlno, Broumov, Hostinné, Rokytnice v Orlických horách, Nový Bydžov, Nechanice, Police nad Metují, Lázně Bělohrad, Sobotka, Vamberk a Chlumec nad Cidlinou (4,98%).

Obr. č. 11: Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v Královéhradeckém kraji v roce 2001

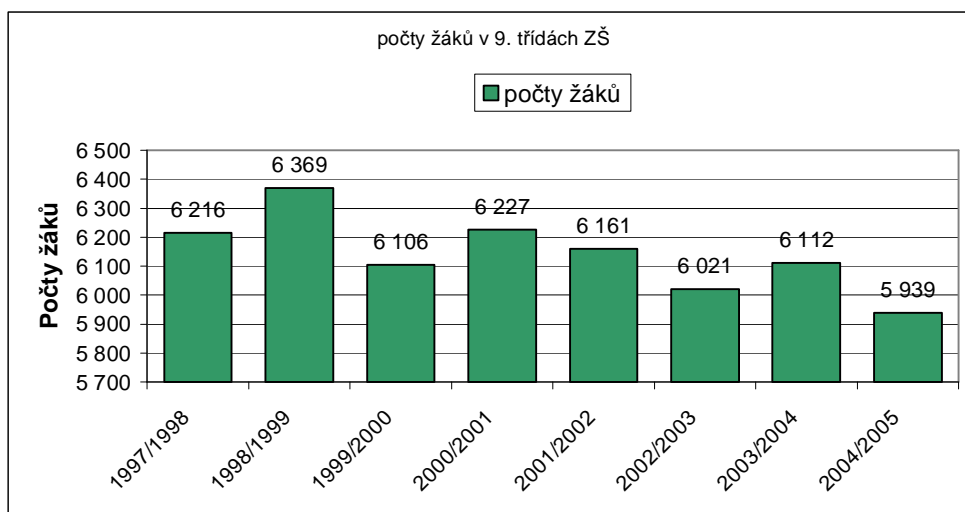
Zdroj dat: SLBD 2001

Struktura vzdělávací soustavy začíná sítí mateřských škol, dále zahrnuje síť škol základních včetně speciálních a praktických škol (dříve zvláštní školy), škol středních včetně speciálních škol, vyšších odborných škol a končí vysokými školami. Počet všech typů škol s výjimkou vyšších odborných a vysokých škol každoročně klesá. Největší úbytek byl v kraji u mateřských škol, ve školním roce 1999/2000 bylo v kraji 360 mateřských škol, v roce 2003/2004 již jen 296, přičemž nejvíce se jejich počet snížil v roce 2002/2003 z důvodu změny právní formy a slučování škol do právních subjektů – a to o 49.

Od r.1999-2003 ubylo jen 7 základních škol, dále ubylo 1 gymnázium, 2 střední odborné školy a 4 střední odborná učiliště, a tak celkový počet základních škol v kraji je ve školním roce 2003/2004 celkem 259, gymnázií celkem 18, středních odborných škol celkem 53 a středních odborných učilišť je 36. Gymnázia se rozšířila jak co do počtu tříd, tak co do počtu žáků i co do počtu pedagogů. Počet studentů ve třídě se pohybuje kolem 28, jejich celkový počet se za období 1999/2000-2003/2004 zvýšil o 12%, zatímco počet pedagogů pouze o 9%. Nárůst počtu studentů středních odborných škol činí 20%, středních odborných učilišť 5%.

Vzhledem k nepříznivému demografickému vývoji je nezbytné optimalizovat celou školskou soustavu, neboť počet žáků a studentů základních a středních škol se postupně snižuje. Nejsilnější 9.ročník ZŠ byl ve sledované časové řadě ve školním roce 1998/1999, ve školním roce 2004/2005 bylo v 9. třídách celkem 5 939 žáků.

Graf č. 8: Vývoj počtu žáků 9.ročníků základních škol v Královéhradeckém kraji v letech 1997/1998 -2004/2005

Zdroj dat: Odbor školství, mládeže a tělovýchovy, Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Graf č. 9: Odhad počtu žáků 1.ročníků středních škol v Královéhradeckém kraji do r. 2013/2014

Zdroj dat: Odbor školství, mládeže a tělovýchovy, Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Zastoupení oborů vzdělávání poskytujících střední vzdělání je v kraji ve školním roce 2004/2005 (měřeno z hlediska počtu studentů studujících 1.ročník těchto škol v Královéhradeckém kraji) obdobné situaci na celorepublikové úrovni. V kraji je nejvíce zastoupen obor ekonomika (16,2%, ČR 20,6%), elektrotechnika (16,1%, ČR 10,4%) a strojírenství (9,8%, v rámci ČR čtvrté největší zastoupení 7,6%). Obor ekonomika má v zastoupení studentů prvenství v okrese Jičín a Rychnov nad Kněžnou, obor elektrotechnika v okrese Hradec Králové a Trutnov, obor strojírenství nemá prvenství v žádném okrese KHK, nejvíce je však zastoupen v okrese Rychnov nad Kněžnou.

Ze studijních oborů vzdělání poskytujících střední vzdělání s maturitou jsou za celý kraj dle oborového zaměření nejvíce zastoupeny obory *obchod* (28,8%, ČR druhé největší zastoupení 17%), *elektrotechnika* (25,5%, v rámci ČR největší zastoupení 31,6%) a *osobní a provozní služby* (13,8%, v rámci ČR čtvrtý nejvíce zastoupený obor 10,9%). Studijní obor *obchod* má nejsilnější převahu v okrese Rychnov nad Kněžnou, neboť ostatní studijní obory SOU nejsou v tomto okrese zastoupeny. Obor *elektrotechnika* má největší podíl v okrese Jičín (63,2%). Tento obor chybí v okrese Rychnov nad Kněžnou a v Trutnově. Obor *osobní a provozní služby* je otevřen ve dvou okresech – v okrese Hradec Králové a Trutnov. V okrese Trutnov je ze studijních oborů SOU studován pouze tento obor.

Z oborů vzdělání poskytujících střední vzdělání s výučním listem je nejvíce zastoupen obor *gastronomie, turismus* (21,4%, ČR 22,4%), *strojírenství* (16,6%, ČR 16,6%) a *elektrotechnika* (9,8%, v rámci ČR pátý nejvíce zastoupený obor 7,9%). Ve struktuře oborů v jednotlivých okresech má obor *gastronomie, turismus* nejsilnější zastoupení v okresech Náchod (29,3%) a Rychnov nad Kněžnou (27,5%).¹¹ Druhý nejsilnější obor *strojírenství* je nejvíce zastoupen v okrese Rychnov nad Kněžnou (22,2%) a v okrese Trutnov (21,4%). Viz blíže tabulky v příloze, které ukazují srovnání zastoupení oborů SOŠ (středních odborných škol) a SOU (středních odborných učilišť) v kraji ve školních letech 2002/2003, 2003/2004 a 2004/2005 a srovnání zastoupení oborů KHK (Královéhradecký kraj) versus ČR ve školním roce 2004/2005.

Síť vyšších odborných škol (VOŠ) patří z hlediska svých vzdělávacích programů k problematičtější součásti vzdělávací soustavy. Výuka na těchto školách patří mezi méně efektivní, neboť nízký počet studentů dosáhne absolutoria (VOŠ jsou nákladnou „čekárnou“ na další pokus o přijetí na VŠ). Měla by být též vyřešena duplicita studijních oborů VOŠ a bakalářských studijních programů VŠ. Počet žáků VOŠ se snížil z 1 284 ve školním roce 1999/2000 (přes rapidnější pokles ve školním roce 2000/2001=996 žáků, 2001/2002=976, 2002/2003=993) na 1 179 žáků ve školním roce 2003/2004.

Vysoké školství je v kraji zastoupeno Univerzitou Hradec Králové (veřejná VŠ) se třemi fakultami (Pedagogická fakulta, Fakulta informatiky a managementu a Fakulta humanitních studií)¹², dále zde působí pobočky další veřejné VŠ - Farmaceutická fakulta v Hradci Králové a Lékařská fakulta v Hradci Králové (pobočky Univerzity Karlovy v Praze) a fakulta Vojenského zdravotnictví v Hradci Králové (pobočka státní vysoké školy - Univerzity obrany v Brně). Soukromé vysoké školství není v kraji zastoupeno.

V kraji připadá podíl 3,34% studentů VŠ (9 355 studentů všech 5ti fakult působících v Hradci Králové) z celkového počtu 279 800 studentů VŠ v České republice ke dni 31.10.2004 (v ČR vysoké školy působí v celkem 25ti městech).

Tab.č. 7: Počty studentů na vysokých školách v Hradci Králové a v České republice k 31.10.2004

	Počet		Studující ČR a v Hradci Králové všech forem studia							Cizinci studující celkem
	VŠ	fakulta	ve studijních programech			studenti celkem	nově zapsaní	absolventi	celoživotní vzdělávání	
			bakalářských	magisterských	doktorských					
VYSOKÉ ŠKOLY	62	120	128 056	128 516	23 228	279 800	53 465	38 625	41 083	18 396
Hradec Králové	1	5	3 437	5 375	543	9 355	1 909	1 352	1 859	501
VEŘEJNÉ VŠ	24	117	110 224	125 890	22 911	259 025	47 403	35 748	36 257	15 937
Hradec Králové	1	4	3 432	5 262	471	9 165	1 892	1 322	1 792	495
STÁTNÍ VŠ	2	3	2 622	1 148	317	4 087	984	1 231	1 626	27
Hradec Králové	-	1	5	113	72	190	17	30	67	6

Zdroj: Výroční zpráva o stavu vysokého školství za rok 2004, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 2005.

S celkovým rozvojem a měnicími se potřebami informační společnosti a v souvislosti s naplňováním Lisabonského procesu (EU) dochází v kraji postupně k rozvoji a rozšíření nabídky celoživotního vzdělávání. Vzhledem k přijetí zákona o dalším vzdělávání se předpokládá větší transparentnost, koordinovanost a systémovost v celé oblasti celoživotního vzdělávání s důrazem na další vzdělávání, což zatím není v současné situaci v kraji naplňováno a stále převládá roztržitost, neúplnost informací (jednotná informační databáze o nabízených vzdělávacích programech včetně poskytovatelů) a nemožnost objektivně zhodnotit kvalitu dalšího vzdělávání. V kraji je další vzdělávání zajišťováno různými typy poskytovatelů, mezi které patří *školy* - střední školy a vysoké školy, *neškolské instituce* - jako a) organizace pro své zaměstnance: podniky, instituce b) neziskové organizace: nadace, c) komerční vzdělávací instituce (na komerčním základě mohou v oblasti vzdělávání dospělých působit i školy).

¹¹ Procentuální podíly za jednotlivé okresy Královéhradeckého kraje (KHK) týkající se učebních oborů středních odborných učilišť uváděny v této kapitole jsou počítány z celkového počtu studentů 1.ročníků učebních oborů na středních odborných učilištích v daném okrese (okres Hradec Králové (HK) 2004/2005 881 studentů, Jičín (JC) 353, Náchod (NA) 581, Rychnov nad Kněžnou (RK) 171, Trutnov (TU) 523 studentů, škol.r. 2003/2004 HK 923, JC 330, NA 607, RK 186, TU 500 studentů) a mají tedy výlučně vztah k počtu studentů (zastoupení oboru=počet studentů studujících daný obor v 1.ročníku).

¹²Fakulta humanitních studií není zahrnována do žádných statistických dat, hodnocení a analýz, neboť vznikla k datu 1.9.2005.

Celoživotní vzdělávání zahrnuje profesní a zájmové kurzy i kurzy v rámci akreditovaných studijních programů na fakultách Univerzity Hradec Králové (UHK) i ostatních fakultách poboček jiných univerzit působících v kraji. Do ostatních kurzů patří přípravné kurzy k přijímacím zkouškám na vysoké školy, kvalifikační kurzy, jazykové kurzy, studijní pobyty, letní školy a kurzy univerzity třetího věku.

Nejvíce programů celoživotního vzdělávání na UHK bylo ve skupině oborů z oblasti technických a přírodních věd a nauk (druhý největší počet účastníků těchto programů v rámci této oblasti), dále z oblasti pedagogiky, učitelství a sociální péče (ovšem největší počet účastníků těchto programů v rámci této oblasti, což bylo dáno zejména potřebou učitelů zvyšovat si odbornost), dále byly početně zastoupeny kurzy z oblasti společenských věd a nauk (též třetí zastoupení z hlediska počtu účastníků těchto programů v rámci této oblasti), počtem programů i počtem účastníků následují přírodní vědy a nauky a ekonomie. Vůbec nejsou na UHK zastoupeny programy celoživotního

vzdělávání ve skupině oborů z oblasti psychologie, práva, právní a veřejnoprávní činnosti, dále vědy a nauky o kultuře a umění, zeměděl.-les. a veter. vědy a nauky, zdravot., lékař. a farm. vědy a nauky, což souvisí se specifickým zaměřením těchto oborů.

V rámci celoživotního vzdělávání hrají v kraji neopomenutelnou roli střední školy, které provádějí rekvalifikační kurzy a další vzdělávání podle potřeb nebo požadavků zaměstnavatelů i úřadů práce prostřednictvím akreditovaných kurzů. Střední školy mají připravenou řadu i neakreditovaných kurzů, které jsou schopny na základě požadavků zrealizovat. Odbor školství KÚ KHK v roce 2003 provedl na středních školách v kraji šetření poskytování rekvalifikací. V sledovaném roce probíhaly různé rekvalifikační kurzy na 47 školách, což představuje 55% z celkové počtu 86 škol. Celkem bylo vyškoleny 5 912 účastníků rekvalifikačních kurzů. Rekvalifikací pro úřady práce se zúčastnilo 333 účastníků, rekvalifikace pro zaměstnavatele 1316 účastníků, v jiných kurzech bylo vyškoleny 4263 účastníků.

V rámci celoživotního vzdělávání jsou v kraji dále uskutečňovány vzdělávací aktivity zájmového charakteru (které nemají akreditaci MŠMT) typu přednášek, přednáškových cyklů na téma historie, umění, politologie, přírodověda, geografie, literatura, které pořádají kulturní instituce (knihovny, muzea, galerie) v rámci svých vzdělávacích programů. Dále se jedná o cykly vzdělávacích programů, kurzy např. jazykové, praktické, výtvarné a hudební kurzy, cykly zaměřené na výuku společenského tance, lidové tvorby, pohybové výchovy apod. pořádané kulturními zařízeními.

Na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) jsou z rekvalifikačních kurzů poskytovaných neškolskými subjekty početně nejvíce akreditovány kurzy zájmové (masérství, kosmetika, kadeřnictví), specifické odborné kurzy (např. obsluha ruční motorové řetězové pily), dále kurzy účetnictví a obsluhy osobního počítače. Město Dobruška má na MŠMT akreditováno celkem 12 rekvalifikačních programů, což představuje vzhledem k velikosti města a k počtu obyvatel velké množství. Za obce s rozšířenou působností (obce III. stupně) není v databázi MŠMT žádný záznam za města Broumov, Nová Paka, Nový Bydžov a Vrchlabí. Za obce s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně) nemají na MŠMT akreditován žádný program obce Hostinné, Chlumeck nad Cidlinou, Kopidlno, Nechanice, Opočno, Rokytnice v Orlických horách, Svoboda nad Úpou, Týniště nad Orlicí, Vamberk, Žacléř. Za celý kraj bylo v roce 2004 zařazeno do rekvalifikací 9,88% z nezaměstnaných uchazečů, což představuje o 1,74 procentních bodů více uchazečů než představuje podíl za celou republiku (8,14%). Největší podíl úspěšně absolvujících rekvalifikace z celkového počtu osob zařazených do rekvalifikací byl v okrese Rychnov nad Kněžnou (97,8%). Nejméně příznivá situace ze všech okresů byla v okrese Trutnov (77,7%).

Tab.č. 8: Podíl úspěšně absolvujících rekvalifikace z celkového počtu zařazených do rekvalifikací za období 2001-2004 v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje

Okres	celkem zařazeno	celkem úspěšně ukončilo	podíl úspěšně absolvujících na počtu zařazených (%)
Hradec Králové	2853	2566	89,9
Jičín	954	911	95,5
Náchod	1394	1236	88,7
Rychnov n. K.	768	751	97,8
Trutnov	3177	2467	77,7
Celkem	9146	7931	86,7

Zdroj dat: Zprávy o situaci na trhu práce v Královéhradeckém kraji (ZTP KHK), ÚP HK

Za pozitivní jev lze považovat existenci informačních a poradenských středisek pro volbu povolání na úřadech práce v KHK (které vznikly v I. polovině 90. let a postupně své služby rozšiřují), jež poskytují služby pro absolventy všech typů škol v poradenství nejen volby povolání, ale též vhodného typu školy a vhodného oboru.

Méně pozitivní skutečností je neexistence koordinovaného jednotného systému (integrovaného systému) poradenství.

4.5 Sociální a zdravotní služby

Podrobný rozbor demografické situace Královéhradeckého kraje je uveden v dokumentu „Analytická část – Strategie rozvoje lidských zdrojů“, který byl zpracován v 1. polovině roku 2005 a je k dispozici na <http://www.kr-kralovehradecky.cz/>, odkaz Sociální věci

Hlavním posláním sociální péče je obecně pomoc občanům v nepříznivých sociálních situacích. Tzv. „záchranná sociální síť“ má prostřednictvím svých forem pomoci tj. prostřednictvím sociálních služeb a prostřednictvím peněžitých sociálních dávek (sociální zabezpečení) zabezpečit uspokojení základních životních potřeb občanů. Celkovou sociální situaci území v jejím hodnocení ovlivňuje především faktor kvality sociální péče a faktor počtu vyplácených dávek. Počet vyplácených dávek sociální péče a státní sociální podpory úzce souvisí se systémem zaměstnanosti a dalšími navazujícími službami (obecně pro systém dávek platí jejich demotivační charakter pro jakékoliv vyvíjení aktivity samotným potřebným jedincem – viz především hmotné zabezpečení v nezaměstnanosti).

Podle počtu vyplácených dávek lze usuzovat na sociální problémovost daného území včetně ekonomické úrovně obyvatel, včetně míry kriminality a dalších negativních jevů s tím spojených a včetně míry atraktivnosti daného území pro potenciální investory a vůbec pro občany, kteří by chtěli v daném území žít.

Také úroveň zdravotní péče včetně všech služeb ve zdravotnictví představuje jistou vypovídací hodnotu o úrovni daného území. S tím v návaznosti souvisí údaje o hodnotách naděje dožití, jejichž rozdílné hodnoty pro muže a ženy a pro územní jednotky poukazují na odlišné životní, pracovní, demografické a obecně sociálně ekonomické podmínky a s tím související výše uvedená úroveň, kvalita a dostupnost zdravotní péče obecně. Zkvalitnění zdravotní péče a důraz na prevenci zdravotních rizik jsou faktory, jež mohou výrazně zefektivnit vynakládání finančních prostředků v resortu zdravotnictví.

V současné době na území kraje dochází k rozšiřování služeb sociální péče a služeb sociální intervence, což je ovlivněno obecně měnící se socioekonomickou a demografickou situací v celé společnosti. Zavedení systému komunitního plánování v kraji bylo započato aktivitami na zpracování komunitních plánů sociálních služeb ve 14ti obcích s rozšířenou působností (ORP) z celkového počtu 15ti ORP (město Vrchlabí neparticipuje).

Na území kraje existuje nerovnoměrné pokrytí některých typů služeb (nedostatečné zajištění některých typů služeb v některých regionech). Přesto však lze konstatovat, že základní sociální péče se dostává všem obyvatelům v kraji.

V souvislosti s reformou územní veřejné správy zaznamenala oblast sociálních služeb významnou změnu v podobě přenesení zodpovědnosti za zajištění těchto služeb ze státu (okresní úřady) na územní samosprávné orgány. Zřizovateli zařízení sociálních služeb mohou být jednak samy samosprávné orgány (města, obce, kraj) nebo nestátní neziskové organizace.

Z hlediska počtu zařízení sociální péče ve vývoji od roku 1998-2003 je největší sklon u zařízení domů s pečovatelskou službou (v roce 1998 celkem 49 těchto zařízení, v roce 2003 celkem 68 těchto zařízení, v ČR je k 31.12.2003 celkem 1 048 domů s pečovatelskou službou). Největší nárůst kapacity u sociálních zařízení byl zaznamenán u zařízení domů s pečovatelskou službou (v roce 1998 1 608 počet bytových jednotek, v roce 2003 2 115 bytových jednotek, v ČR je k 31.12.2003 celkem 31 043 bytových jednotek). Ostatní zařízení sociální péče a domovy důchodců zaznamenaly z hlediska kapacity míst také výraznější nárůst. Podrobněji o počtech zařízení sociální péče a o jejich kapacitách viz tabulky níže. Přehled zařízení sociální péče dle okresů KHK je uveden v tabulkách v příloze.

Tab.č. 9: Počet zařízení ústavů sociální péče, domů s pečovatelskou službou a dětských domovů v Královéhradeckém kraji ve vývoji od roku 1998-2003 a celkové kapacity těchto zařízení ve vývoji od 1998-2003

KHK	Ústavy sociální péče				Domy s pečovatelskou službou		Dětský domov	počet míst
	pro dospělé		pro mládež		službou			
	počet lůžek		počet lůžek		počet bytů			
2003	5	310	8	532	68	2115	8	304
2002	5	310	8	548	70	2079	8	304
2001	5	310	9	581	67	2011	8	305
2000	5	308	9	626	62	1946	8	305
1999	4	258	9	586	62	1946	8	305
1998	8	418	9	541	49	1608	8	308

Zdroj dat: ČSÚ, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje

Tab.č. 10: Počet zařízení domovu důchodců, domovů-penzionů pro důchodce a ostatních zařízení sociální péče v Královéhradeckém kraji ve vývoji od roku 1998-2003 a celkové kapacity těchto zařízení ve vývoji od 1998-2003

KHK	Domovy důchodců		Domov-penzion pro důchodce		Ostatní zařízení sociální péče	
		počet míst		počet míst		počet míst
2003	29	2361	10	663	11	252
2002	29	2351	10	641	7	227
2001	30	2310	11	638	5	157
2000	28	2193	11	636	5	159
1999	27	2185	11	605	6	166
1998	27	2182	11	612	6	132

Zdroj dat: ČSÚ, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje

Počty lůžek v rezidenčních službách (lokální, mikroregionální i krajské, mezi lokální a mikroregionální patří domovy důchodců, penziony, chráněné bydlení, stacionáře) i v komplexu služeb rezidenčních a asistenčních (domovy s pečovatelskou službou) jsou v rámci kraje a jednotlivých okresů naddimenzovány. Zařízení typu Domov penzion nejsou v rámci kraje příliš využívána, jsou nahrazována buď Domovy důchodců nebo Domy s pečovatelskou službou. Viz níže uvedena tabulka.

Tab.č. 11: Potřebnost jednotlivých druhů služeb v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2003

Domov důchodců	Počet lůžek	Předpokládaná potřeba lůžek	Rozdíl předpokládaného a reálného stavu
Okres Hradec Králové	467	531,5	-64,5
Okres Náchod	506	372,3	133,7
Okres Jičín	450	255	195
Okres Rychnov n/K.	213	260,4	47,4
Okres Trutnov	483	401,2	81,8
Královéhradecký kraj	2119	1820,4	298,6
Dům s pečovatelskou službou	Počet lůžek	Předpokládaná potřeba lůžek	Rozdíl předpokládaného a reálného stavu
Okres Hradec Králové	319	386,6	-67,6
Okres Náchod	359	270,8	88,2
Okres Jičín	179	185,5	-6,5
Okres Rychnov n/K.	377	189,4	187,6
Okres Trutnov	441	291,8	149,2
Královéhradecký kraj	1675	1324,1	350,9
Pečovatelská služba	Počet klientů	Předpokládaná potřeba služby	Rozdíl předpokládaného a reálného stavu
Okres Hradec Králové	1679	1449,6	229,4
Okres Náchod	757	1015,3	-258,3
Okres Jičín	430	695,6	-265,6
Okres Rychnov n/K.	545	710,2	-165,2
Okres Trutnov	792	1094,1	-302
Královéhradecký kraj	4203	4964,8	-761,8

Zdroj dat: Analýza sociální situace a sociálních služeb Královéhradeckého kraje

Z mikroregionálního hlediska lze taktéž konstatovat nerovnoměrnost pokrytí některých druhů služeb. Terénní služby (pečovatelská služba), služby terénně-rezidenční (dům s pečovatelskou službou) a rezidenční služby pro soběstačné (domov-penzion pro důchodce) nejsou v jednotlivých mikroregionech dostatečně rozšířeny. Zaměření péče je zde koncentrováno do zařízení typu domov důchodců (v rámci zařízení domov důchodců nejvíce přebývá lůžek na Týništsku-okres Rychnov nad Kněžnou a Hořicku-okres Jičín) a ostatní sociální zařízení nejsou dostatečně využívána (přesto však lze i tak nalézt v těchto ostatních zařízeních naddimenzovanost kapacity než je skutečně potřeba – k největší naddimenzovanosti v zařízení typu domov-penzion pro důchodce dochází na Hradecku, největší naddimenzovanost kapacity v pečovatelské službě je opět na Hradecku a největší nadbytečný počet lůžek v zařízení dům s pečovatelskou službou je na Rychnovsku). V rámci zařízení domov důchodců, domov-penzion pro důchodce a v pečovatelské službě zaznamenává největší nedostatek míst Trutnovsko. V zařízení dům s pečovatelskou službou je největší nedostatek míst na Náchodsku.

Specializované ústavy sociální péče (ÚSP), jež jsou službou nadregionální, jsou z pohledu územního rozložení ÚSP pro mentálně postižené rovnoměrně rozloženy ve všech okresech (chybí v okrese Jičín). ÚSP pro tělesně postižené v Hořicích je jediný svého druhu v kraji, svoji kapacitou pokryje potřeby celého Královéhradeckého kraje + potřeby dalších krajů. Potřebnost lůžek v ústavech sociálních péče nelze přesně odhadnout či stanovit.

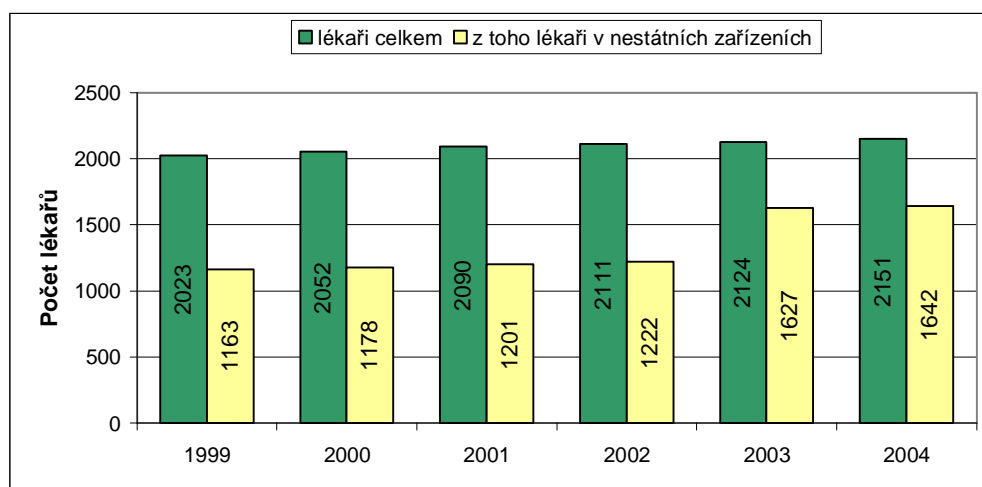
Pečovatelská služba, jež je významným druhem terénní služby poskytované klientům v jejich domácnosti, je prioritní sociální službou z pohledu potřeb Královéhradeckého kraje. Pečovatelská služba je v kraji z větší části poskytována organizacemi měst a obcí, nezanedbatelné množství pečovatelských služeb však zajišťuje i neziskový sektor. Definice „kvality“ v pečovatelské službě je poměrně problematická, neměla by se však omezit pouze na dovážku obědů. Mezi další druhy „terénních“ služeb, které byly identifikovány na jednotlivých územích jako potřebné, patří *denní centra pro seniory, denní stacionáře pro zdravotně postižené, respitní péče, služby chráněného a podporovaného bydlení*.

Služby sociální intervence, jež jsou činnostmi preventivního charakteru poskytující okamžitou a nezbytnou podporu v krizových situacích a pomoc při znovuzačleňování člověka do společnosti (azylové domy, domy na půli cesty, nízkoprahová centra pro děti a mládež a další), jsou nejčastěji provozovány nestátními subjekty dále orgány samosprávy a orgány státu. V systému sociální péče lze tyto služby stále chápat jako relativně nové. V rámci těchto služeb neexistuje střešová reprezentující organizace, jež by informovala o rozsáhlých aktivitách nestátního sektoru v této oblasti, což je mj. dáno specifičností charakteru služeb sociální intervence (nestátní subjekty poskytující tyto služby mají často místní působnost). Za hlavní faktor ovlivňující tyto služby lze považovat územní přenos poptávky (některé z těchto služeb jsou využívány občany z jiných měst a území a to často i vzdálených). Intervenční druhy služeb jsou na území kraje zajištěny nedostatečně. Prioritními službami by měl být především rozvoj služeb pro děti a mládež – podpora smysluplného trávení volného času, sdružování – nízkoprahová centra, služby typu krizové lůžko, azylové bydlení a další.

Královéhradecký kraj má dobré předpoklady pro další rozvoj sítě zdravotních služeb (včetně infrastruktury). Uvedené tvrzení je dáno především působností Fakultní nemocnice Hradec Králové a působností Lékařské fakulty Univerzity Karlovy (jež spolupracuje s dalšími fakultami zde působícími – s Farmaceutickou fakultou Univerzity Karlovy a s fakultou Vojenského zdravotnictví Univerzity obrany). Od 1.1.2003 přešla většina zdravotnických zařízení do kompetence krajských úřadů (dříve spravované okresními úřady). Státními zdravotními zařízeními v kraji zůstávají Fakultní nemocnice Hradec Králové, Léčebna návykových nemocí v Nechanicích, Krajská hygienická stanice, Zdravotní ústav a Státní léčebné lázně Jánské Lázně, jejichž zřizovatelem je Ministerstvo zdravotnictví, a další státní zdravotnická zařízení, jejichž zřizovateli jsou ostatní centrální orgány. Církev zřizuje především charitní činnost a Hospic ve Dvoře Králové nad Labem. Fakultní nemocnice Hradec Králové je nejvýznamnější zdravotnické zařízení s nadregionální působností a náleží též k největším a nejvýznamnějším zdravotnickým zařízením v celé republice. Fakultní nemocnice Hradec Králové má všechny základní i nadstavbové obory. Nadregionální působnost mají zejména obory kardiochirurgie, neurochirurgie, ophthalmologie, metabolismu a nutriční podpory, onkologie a hematologické onkologie. Fakultní nemocnici v Hradci Králové lze plně srovnávat s obdobnými pracovišti v Evropě.

Lze konstatovat, že ve sledovaném období 1999-2004 narůstá v kraji celkový počet lékařů, počet samostatných ordinací lékařů a počet ostatních samostatných zdravotnických zařízení. Viz níže graf dokumentující nárůst počtu lékařů.

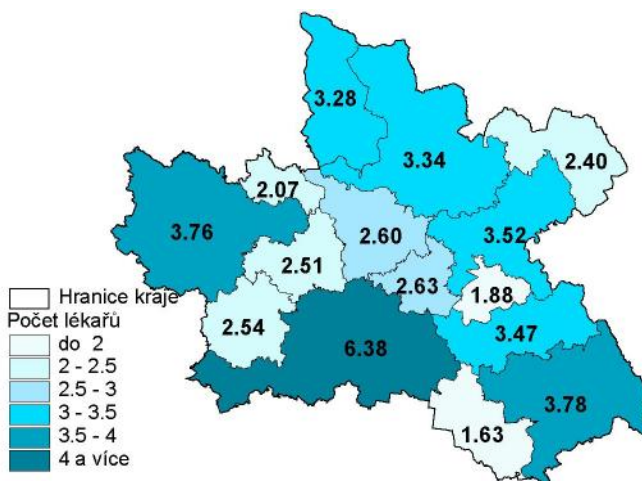
Graf č. 10: Počet lékařů v Královéhradeckém kraji v letech 1999-2004

Zdroj dat: Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky, odbor Královéhradecký

V přepočtu na 1 000 obyvatel připadlo v kraji 3,93 lékařů k 31.12.2004 (v roce 2003 3,88 lékařů), což odpovídá průměru ČR (3,95). Ve srovnání obcí ORP v KHK je nejlepší situace v ORP Hradec Králové (přítomnost Fakultní nemocnice), kde připadá k 31.12.2004 6,38 lékařů na 1 000 obyvatel. Nejméně lékařů na 1 000 obyvatel je v ORP Kostelec nad Orlicí (1,63 lékařů). Viz níže mapka informuje o počtu lékařů na 1 000 obyvatel v jednotlivých ORP v KHK.

Obr. č. 12: Počet lékařů dle ORP v Královéhradeckém kraji v přepočtu na 1 000 obyvatel k 31.12.2004

Zdroj dat: Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky, odbor Královéhradecký

Celkový počet samostatných ordinací lékařů je k 31.12.2004 je 1 097 (v roce 2003=1 078), zvyšuje se zejména počet ordinací lékařů specialistů (v roce 1999=298, v roce 2000=313, v roce 2001=332, v roce 2002=362, v roce 2003=362, v roce 2004=374), ostatní spíše stagnují. Rozložení počtu ordinací samostatných lékařů v jednotlivých ORP Královéhradeckého kraje je velmi rozdílné. Nejvíce ordinací se nachází v ORP Hradec Králové (324), nejméně naopak v ORP Nový Bydžov (17). Celkem v Královéhradeckém kraji v roce 2003 existovalo 229 ostatních samostatných zdravotnických zařízení a jejich počet pozvolna narůstá. Činnost a zaměření těchto ostatních zdravotnických zařízení je v kraji velmi rozmanitá a mohou být jak lékařská tak nelékařská, lůžková či ambulantní (sdružená ambulantní zařízení, zdravotnická zařízení a polikliniky, samostatná nelékařská zařízení-psychologická, logopedická, rehabilitační-, domácí zdravotní péče, odborné laboratoře, protialkoholní záchytná stanice, dopravní a záchranná služba). Ve zvláštních lůžkových zdravotnických zařízeních (kojenecké ústavy, dětské domovy, centra a stacionáře pro děti a dospělé aj.) byla v roce 2003 úhrnná kapacita 252 míst.

Lékařské služby zaznamenávají vysoký rozmach a jejich počet také neustále stoupá. Lékařské služby se s rozvojem více přibližují občanům. Jejich situování není jen v centrech měst či v blízkosti zdravotnických zařízení, nýbrž nově vznikají lékárny v nákupních centrech či v okrajových částech měst. Počet jejich provozoven včetně výdejen zdravotnických prostředků vzrostl na 141 v roce 2004 (v roce 2000 byl počet 111, v roce 2003 byl počet 129). Nejvyšší počet lékáren a výdejen léčiv se k 31.12.2004 nachází v ORP Hradec Králové (46), nejméně v ORP Nová Paka (3) a v ORP Nové Město nad Metují (2). V příloze je uvedena tabulka s počty obyvatel na 1 lékaře a počty lůžek a lůžkových zařízení dle ORP KHK k datu 31.12.2004.

Naděje dožití při narození (věk 0) byla vypočtena za sledované období pro muže v Královéhradeckém kraji 72,7 a pro ženy 79,5 let. Minimální hodnoty byly vypočteny pro obce s rozšířenou působností (dále jen ORP) u mužů Vrchlabí a Hořice (71,1), u žen Vrchlabí (78,2) a Trutnov (78,4). Nejvyšší hodnoty byly napočítány v ORP Nové Město nad Metují u mužů i žen (75,4 resp. 80,6). Nadprůměrných hodnot dosáhly také u žen ORP Hradec Králové, Nový Bydžov, Jaroměř a Náchod a u mužů ORP Hradec Králové a Náchod. Nejhorší situace je celkově v severní části kraje. ORP Vrchlabí, Trutnov a Dvůr Králové nad Labem a u mužů ještě navíc Hořice a Broumov vykazují v naději dožití podprůměrné hodnoty v rámci kraje. V okresním porovnání má nejvyšší naději na dožití 0letých mužů i žen okres Hradec Králové. Nejkratší spočtená naděje života u obou pohlaví je v okrese Trutnov.

Působnost zdravotnických zařízení a zařízení sociální péče není v oblasti následné péče stále jednoznačně stanovena. Tato zařízení vzájemně „suplují“ svoje funkce (klienty domovů důchodců se stávají často občané, jejichž zdravotní stav vyžaduje celodenní zdravotní péči). Následkem toho dochází k nepřehlednosti v hospodaření všech subjektů a obtížné identifikaci žádoucích úspor. Stát neřeší problematiku sociální péče, nemá ucelenou koncepci, jednotlivé obory sociální péče jsou řešeny neprovázaně s ostatními. Kraj nemá dostatečné

finanční zdroje na řešení tak komplikované oblasti, ve které se střetávají různé zájmy a kompetence. Proto je nezbytné řešit tuto situaci a mezi první kroky by měla patřit účinnější spolupráce a koordinace zdravotní a sociální péče.

4.6 Sociálně patologické jevy

Lze konstatovat, že celkový počet trestných činů zaznamenal v kraji ve sledovaném období 1998-2003 mírně klesající tendenci. V roce 2001 se na území kraje stalo téměř o 2 000 trestných činů méně než v roce 1998. V přepočtu na 1000 obyvatel se počet trestných činů snížil ve stejném období z 27 na 23 trestných činů/1000 obyvatel.

Z meziokresního porovnání je patrné, že celkový počet trestných činů vzrostl v roce 2003 oproti předcházejícímu roku pouze v okrese Hradec Králové, ve kterém se tak stalo více než 31% všech trestných činů v kraji. Nejvyšší pokles v trestné činnosti zaznamenal meziročně okres Trutnov, ale i tak zůstává druhým nejproblémovějším okresem z pohledu páchané trestné činnosti (22% trestné činnosti). Okres Jičín a Rychnov nad Kněžnou naopak jsou nejméně zatížené trestnou činností (13%). Další údaje jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab.č. 12: Zjištěné trestné činy podle okresů Královéhradeckého kraje v roce 2002 a 2003

rok	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
	Celkový počet trestných činů		z toho				Trestné činy na 1000 obyvatel		Objasněné trestné činy	
Kraj, okresy			hospodářská kriminalita	obecná kriminalita						
Královéhradecký kraj	13 307	12 691	1 976	1 686	10 068	9 727	24	23	6 764	6 136
Hradec Králové	3 857	4 007	591	570	2 926	3 064	24	25	1 850	1 789
Jičín	1 837	1 654	233	170	1 413	1 335	24	21	943	754
Náchod	2 576	2 514	391	362	1 944	1 925	23	22	1 460	1 307
Rychnov n. K.	1 741	1 668	220	205	1 370	1 252	22	21	946	895
Trutnov	3 296	2 848	541	379	2 415	2 151	27	24	1 565	1 391

Zdroj dat: ČSÚ, Statistická ročenka

Drogová kriminalita má podobné geografické rozložení jako kriminalita obecně (nejvíce trestných činů je v urbanizovaných oblastech, např. v Praze). Královéhradecký kraj patří v ukazatelích drogové trestné činnosti k nejnižším, společně s krajem Pardubickým, Olomouckým a Vysočinou. Nejhorší situace je v Praze a krajích Karlovarském, Libereckém, Ústeckém, Jihomoravském a Středočeském.

Celopopulační průzkumy ukazují, že alespoň jednu zkušenost s jakoukoliv nelegální drogou má 16-20% obyvatel České republiky ve věku nad 15 let. Ve většině případů je užívanou drogou marihuana a hašiš. Taneční drogu (extázi) užila alespoň jednou v životě 4% obyvatel starších 15 let. Zkušenosti s jinými drogami (heroinem, pervitinem, kokainem nebo LSD) má méně než 2% obyvatel.

Na území kraje jsou vykonávány regionální terénní programy Laxus 2004-terénní práce s problémovými injekčními uživateli drog na území Královéhradeckého kraje. Základním cílem těchto projektů je aktivní vyhledávání problémových uživatelů drog tzv. skryté populace.¹³

¹³ Skrytou populací jsou ti problémoví uživatelé drog, kteří nejsou v kontaktu s žádnou institucí, nebo službou zaměřenou na tuto populaci.

Tab.č. 13: Odhad skryté populace v Královéhradeckém kraji v roce 2004

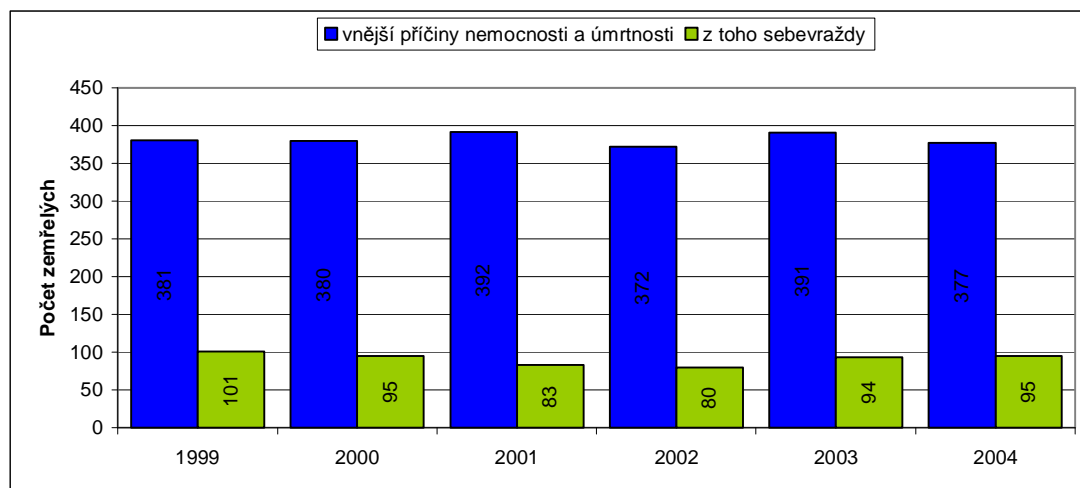
	Trutnov	Náchod	Jičín	Rychnov nad Kněžnou	Hradec Králové	celkem
Odhad populace 15-60 let	82 800	75 900	52 440	53 820	110 400	375 360
odhad 2 ‰ IUD	166	152	105	108	221	751
Odhady Laxus IUD	?	100	85	85	500	770
Odhad dle Mravčíka 2,8 ‰ PUD	232	213	147	151	309	1 051
Odhad 4 ‰ PUD max	331	304	210	215	442	1 501
kvalifikovaný odhad	140	120	100	100	450	910
IUD	96	23	28	33	392	572
pokrytí v přímém kontaktu	69%	19%	28%	33%	87%	63%
IUD + SViP	106	56	73	33	400	668
pokrytí službou	76%	47%	73%	33%	89%	73%

Vysvětlivky: IUD=injekční uživatel drog, PUD=problémový uživatel drog, SViP=sekundární výměnný injekční program
Poznámka: Údaje za Trutnovský okres poskytl RIAPS. Odhad dle Mravčíka – viz publikace Srovnání užívání drog a jeho dopadů v krajích České republiky v roce 2002

Zdroj dat: Laxus

Počet sebevražd, jež jsou zařazovány do sociálně patologických jevů chápaných v užším slova smyslu, v kraji v období 1999-2002 mírně klesá, od roku 2003 je zaznamenán mírný nárůst (v roce 2004 absolutní počet sebevražd 95 znamená podíl 17,4% na celkovém počtu zemřelých v přepočtu na 100 000 obyvatel středního stavu).¹⁴

Graf č. 11: Vývoj počtu zemřelých v Královéhradeckém kraji z důvodu vnějších příčin nemocností a úmrtnosti včetně sebevražd od roku 1999-2004

Zdroj dat: ČSÚ, Statistická ročenka

Zamezení či prevence sociálně patologickým jevům v užším slova smyslu (tj. zamezení kriminalitě, drogovým závislostem, prostituci a sebevraždám) se v kraji uskutečňuje ve všech možných formách pomoci v rámci této oblasti.

Aktivity jsou uskutečňovány ve formě *primární* (na KÚ zajišťuje pracovník odboru školství, mládeže a tělovýchovy), *sekundární* a *terciární prevence* a také ve formě *sociální* (na KÚ zajišťuje protidrogový koordinátor a koordinátor národnostních menšin-gesce odboru sociálních věcí) a *situační prevence* (na KÚ zajišťuje referent prevence kriminality-kancelář hejtmána). Aktivity různých subjektů se prolínají v jednotlivých formách prevence a též sociální i situační přístupy se vzájemně doplňují ve všech stupních preventivních aktivit. *Primární prevence*, jež zahrnuje vytváření a zabezpečování optimálních podmínek pro sociální (tělesný, duševní) vývoj jedince, se zde zaměřuje na celou populaci (činnosti volnočasových center, besedy o drogách ve školách, těžiště primární prevence spočívá v rodinách, ve školách a v lokálních společenstvích).

¹⁴ V ČR ročně spáchá sebevraždu přes 1500 lidí (převaha mužů). Celkový počet sebevražd od 70. let minulého století klesá. V ČR v roce 2004 spáchalo sebevraždu 1583 lidí, zatímco dopravní nehody si vyžádaly 1215 mrtvých. V ČR připadá 15 sebevražd na 100.000 obyvatel. Zdroj: ČTK.

Sekundární prevence, jež má „zachytit“ poruchu sociálního (tělesného, duševního) vývoje v počátečním stádiu, zajistit potřebná opatření pro ohroženého jedince a zabránit rozšíření negativního jevu mezi jedince jiné, se orientuje na cílovou skupinu ohrožených jedinců – především na děti a mládež experimentující s drogami. Sekundární prevenci v kraji realizují kontaktní centra, linky důvěry. *Terciární prevence*, jež předchází zhoršování stavu, recidivám a snižuje negativní důsledky sociálně patologických jevů, je zacílena na jedince či skupiny, u nichž problém již existuje (jedná se např. o působení tzv. streetworkerů, jež pomáhají drogově závislým např. výměnou jehel apod.). Nezbytné aktivity dalších subjektů se prolínají v jednotlivých formách prevence jak výše uvedeno. Jedná se především o zajišťování prevence Městskou policií, Policií ČR, Krajskou hygienickou stanicí, dále se jedná o působení charit, pedagogicko-psychologických poraden a dalších speciálních poraden.

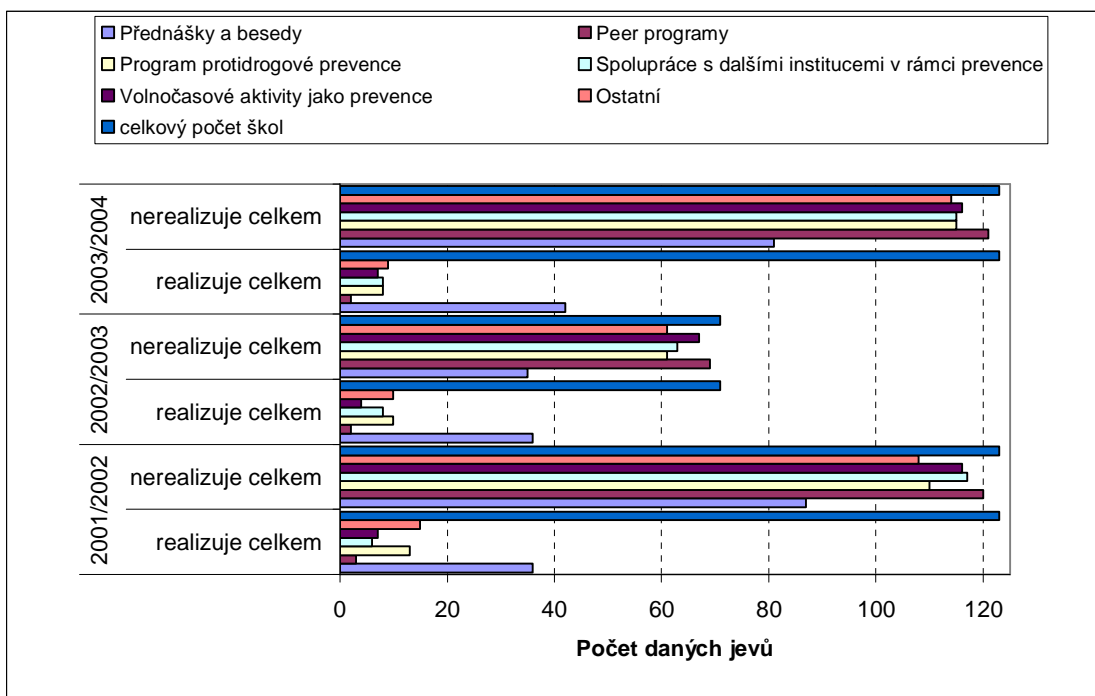
Královéhradecký kraj se spolu s řadou měst systematicky několik let věnuje podpoře a realizaci aktivit v oblasti prevence kriminality. Každoročně jsou na preventivní opatření pro lepší zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti obyvatel kraje uvolňovány finanční prostředky nejen z rozpočtu kraje, ale také ze státního rozpočtu prostřednictvím Ministerstva vnitra ČR. Jedná se většinou o prvky situační prevence kriminality, zejména kamerové systémy měst, jichž využívají obecní policie i Policie ČR, zvláště kriminální služba.

Kamerový systém mají menším či větším rozsahem, vybudovaný tato města a obce: Hradec Králové, Trutnov, Špindlerův Mlýn, Broumov, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Kostelec nad Orlicí, Chlumeck nad Cidlinou, Nový Bydžov, Jičín, Dvůr Králové nad Labem, Jaroměř a Smiřice, kde jsou kamery umístěny pouze v prostoru nádraží, kde dochází k častým výtržnostem. Ve Špindlerově Mlýně a ve Vrchlabí kamerový systém napomáhá odhalování tzv. autokriminality, tzn. vysoký počet krádeží a vloupání do osobních automobilů v těchto rekreačních centrech.

Prevence sociálně patologických jevů je v kraji plněna v souladu se *Strategií prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2001 – 2004*.¹⁵ Z výročních zpráv škol a školských zařízení lze ovšem konstatovat, že tyto školské subjekty věnují pozornost prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže minimálně, rezervy pro naplňování cílů v této oblasti jsou ve školách velké (viz výše o nedostatečném zajištění služeb sociální intervence). Ve sledovaném období školních roků 2001/2002 – 2003/2004 lze ze šesti sledovaných oblastí preventivních aktivit škol/školských zařízení a jejich četnosti konání shrnout, že mezi nejčtenější aktivity patří besedy a přednášky, následují programy protidrogové prevence. Nejméně se uskutečňují peer aktivity (působení vrstevnických skupin). Kategorie ostatní zahrnuje výchovu ke zdravému životnímu stylu, mimoškolní pobyty, psychohry, prožitková terapie, vzdělávací aktivity aj. Viz graf níže.

¹⁵ Jejimi součástmi jsou také *Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení* a *Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*.

Graf č. 12: Preventivní aktivity sociálně patologických jevů škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem ve školních letech 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004

Zdroj dat: Výroční zprávy o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji, odbor školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Královéhradeckého kraje

Přestože v hodnocení sociálně patologických jevů kraj nepatří mezi problémové regiony v rámci ČR, je nezbytné nadále se touto problematikou zabývat a dále pokračovat na zdokonalování systému prevence (především školy a školská zařízení by měly zacílit pozornost na své nevyužité rezervy v této oblasti), neboť prevence obecně patří mezi efektivnější a méně nákladné řešení problémů.

5. Ekonomika

Královéhradecký kraj lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový region s významným zastoupením služeb. Mezi významná hospodářská odvětví kraje patří zpracovatelský průmysl, oděvní, textilní a kožedělný průmysl, všeobecné strojírenství – produkci motorových vozidel a automobilových komponent. Významnou pozici zaujímá i průmysl elektrotechnický, papírenský a obor zpracování gumy, dále potravinářský průmysl čerpající z intenzivní zemědělské produkce. V oboru zpracování dřeva je zde kromě výroby dřevoobráběcích strojů i několik výroben nábytku a interiérů malé a střední velikosti. Nezastupitelný podíl ve výčtu významných odvětví průmyslu v kraji má také plastikařský průmysl, výroba a zpracování kovů. Těžký průmysl naopak zcela chybí.

V posledních letech roste význam a angažovanost zahraničních firem v hospodářství kraje. Počáteční útlum průmyslové a zemědělské výroby ze začátku 90. let související s transformací ekonomiky z centrálně řízené na tržní se tak i díky angažovanosti zahraničních firem obrátil v dynamický růst většiny oborů, především průmyslových, ale i stavebnictví a sektoru služeb.

5.1 Ekonomická výkonnost a odvětvová struktura

5.1.1 Výkonnost ekonomiky měřená hrubým domácím produktem

Ekonomická výkonnost a míra konkurenceschopnosti jsou nejvýznamnějšími faktory mající podstatný vliv na kvalitu života a rozvoj v regionu. Ekonomická vyspělost kraje je potom ve značné míře závislá na odvětvové struktuře ekonomických aktivit všech subjektů, kvalitě a míře úspěšnosti zavádění inovací, stupni zapojení vědy a výzkumu do ekonomiky, dostupnosti všech oblastí regionu (infrastruktura), úrovni vzdělanosti pracovních sil a jejich profesní flexibility. Základním ukazatelem pro porovnávání regionální konkurenceschopnosti a socioekonomické úrovně regionů je hrubý domácí produkt (HDP).

Ekonomický potenciál charakterizující velikost regionu z hlediska jeho ekonomické síly a velikosti je možné porovnat prostřednictvím ukazatele HDP v kupních cenách v jeho absolutních hodnotách.

ČR dosáhla v roce 2003 HDP v kupních cenách ve výši 2 550,7 mld. Kč. Královéhradecký kraj se podílel na tvorbě celorepublikového HDP podílem 118,9 mld. Kč, tj. 4,66% (podíl obyvatelstva činí 5,36%). HDP ČR (měřený ve stálých cenách) se v období 1996 – 2003 zvýšil o 16,1%, přičemž ve stejném období se HDP Královéhradeckého kraje zvýšil o 18,1 %. Vývoj HDP v kupních cenách v letech 1999 - 2003 byl v Královéhradeckém kraji obdobný jako v celé ČR, tempo jeho růstu dosáhlo 25,3 % (v celé ČR 25%).

Ukazatelem umožňujícím porovnat kraje podle jejich skutečného ekonomického potenciálu a výkonnosti je výše HDP na 1 obyvatele.

V roce 2003 dosáhl HDP na obyvatele v kupních cenách nejpříznivější hodnoty v rámci regionu NUTS II – Severovýchod v Královéhradeckém kraji, a to 217 235 Kč. Pardubický kraj vykázal hodnotu 206 692 Kč a Liberecký 205 806 Kč.

Královéhradecký kraj je z hlediska tvorby HDP na úrovni 86,9% průměru ČR. Pro srovnání v roce 2003 byl nejnižší HDP na obyvatele zaznamenán v Olomouckém kraji s podílem na republikovém průměru ve výši 76,7%, nejvyšší potom v kraji Jihomoravském s podílem 93,9% (jediná Praha má podíl vyšší než 100%, a to 225,4%). Královéhradecký kraj se tak řadí mezi regiony se střední úrovní ekonomické výkonnosti.

Ukazatelem charakterizujícím ekonomickou sílu regionu ve srovnání s jinými regiony, konkrétně zeměmi EU je podíl HDP na 1 obyvatele k průměru tohoto ukazatele za celou EU-15 (EU do 30.4.2004) či EU-25 (EU od 1.5.2004). HDP na obyvatele v paritě kupní síly je v případě Královéhradeckého kraje na úrovni 58% (k EU-15). Tento poměr tak vyjadřuje ekonomickou zaostalost kraje k průměru zemí EU-15. HDP na obyvatele kraje v paritě kupní síly měny v porovnání s průměrem EU-25 je na úrovni 63,1%. Tento poměr je však příznivější s důvodu zahrnutí nových členů EU (+10) do výpočtu.

Tab.č. 14: Vývoj HDP v Královéhradeckém kraji v letech 1999 - 2003 (srovnání s ČR a EU)

Makroekonomický ukazatel	Královéhradecký kraj	Česká republika
Hrubý domácí produkt v mil. Kč (kupní ceny) v roce 2003	118 984	2 550 754
HDP v kupních cenách - index 2003/1999	125,3	125,0
HDP ve stálých cenách - index 2003/1999	118,1	116,1
Hrubý domácí produkt v mil. EUR v roce 2003	3 736	80 096
HDP v mil EUR - index 2003/1999	145,1	144,7
HDP na 1 obyvatele v Kč v roce 2003	217 235	250 033
HDP na 1 obyvatele v EUR v roce 2003	6 821	7 851
HDP na 1 obyvatele v EUR (PPS) v roce 2003	14 067	16 190
HDP na 1 obyvatele v roce 2003, ČR = 100	86,9%	100,0%
HDP na 1 obyvatele v PPS, EU 15 OMS = 100	58,0%	66,7%
HDP na 1 obyvatele v PPS - index 2003/1999	106,9%	106,6%
HDP na 1 obyvatele v PPS, EU 25 = 100	63,1%	72,7%
Podíl kraje na HDP ČR v % v roce 2003	4,66%	100,0%

Zdroj: Statistická ročenka ČSÚ

5.1.2 Odvětvová struktura ekonomiky podle hrubé přidané hodnoty

Ekonomická výkonnost regionu a prosperita je obecně ovlivněna odvětvovou strukturou, rozsahem a úrovní oborových činností z hlediska kvality výstupů, technologické úrovně výroby a mírou zavádění inovací. Výše a struktura hrubé přidané hodnoty (HPH) představuje příspěvek toho kterého oboru nebo odvětví k tvorbě HDP. Hrubá přidaná hodnota vyjadřuje ve značné míře v ročním vyjádření objem vložené práce. Výše HPH vypovídá nepřímo o úrovni modernizace, efektivním využívání technologií a produktivitě práce v odvětví.

V roce 2003 byla v ČR vytvořena HPH ve výši 2 356,1 mld. Kč. V Královéhradeckém kraji byla v roce 2003 vytvořena HPH ve výši 109,9 mld. Kč, což představuje podíl v ČR 4,14% (podíl obyvatelstva kraje představuje 5,3%). Mezi lety 1999 až 2003 vzrostla HPH v běžných cenách o 25,4%, tj. obdobně jako HDP. Na tvorbě HPH se v roce 2003 rozhodující měrou podílelo pět odvětví, které představovaly celkem 69,25% HPH kraje. Rozhodující vliv měl jednoznačně zpracovatelský průmysl, jehož podíl na HPH kraje byl 34,54%. Vysoký podíl na tvorbě HPH byl zaznamenán u oborů obchod a opravy spotřebního zboží (10,61%), komerční služby (8,33%), doprava, skladování a spoje (9,45%). Dalším významným oborem bylo stavebnictví (6,32%). Nejvyšší růst podílu na celkové HPH zaznamenal sektor zdravotnictví a sociální činnost (15,1%), komerční služby (11%), veřejná administrativa (11%), doprava, skladování, pošty a telekomunikace (9%). Naopak svůj podíl na vytvořené HPH ztrácel zemědělství (29%), peněžnictví (30%), veřejné a sociální služby (15%), stavebnictví (6%). Zpracovatelský průmysl si svůj podíl ve sledovaném období udržel.

Při porovnání tvorby HPH podle jednotlivých sektorů s podíly za celou ČR je vidět, že některé obory OKEČ Královéhradeckého kraje vykazují podstatně vyšší či nižší podíl na celkové HPH. K nejvýznamnějším rozdílům dochází v případě zemědělství a lesního hospodářství, jehož podíl na HPH je vyšší oproti průměru ČR o 43,9%, dále se jedná o zpracovatelský průmysl (vyšší o 31,8%) a zdravotnictví, veterinární a sociální činnost (vyšší o 24%). Naopak nižší podíl má Královéhradecký kraj v oborech dobývání nerostných surovin (o 83%), peněžnictví a pojišťovnictví (o 48,5%) a komerčních služeb (o 42,9%). Zde je nutné zdůraznit, že průměr ČR zahrnuje hlavní město Prahu, kde sídlí subjekty mající síť poboček a provozoven v celé ČR.

5.1.3 Odvětvová struktura průmyslu

Struktura tržeb v průmyslu (týká se podniků se 100 a více zaměstnanci) byla v roce 2003 následující. Těžba nerostných surovin se podílela na tržbách 1,2%, zpracovatelský průmysl 92,7%) a výrobu a rozvod elektřiny, plynu a vody 6,1%. V rámci zpracovatelského průmyslu měly nejvyšší podíl obory výroba dopravních prostředků a zařízení (15,6%), výroba textilií, textilních a oděvních výrobků (13,4%), výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení (13,1%) a výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků (12,3%). Výše uvedené čtyři obory tvořily 54,4% tržeb zpracovatelského průmyslu. Nejvyšší nárůst tržeb v letech 2000 až 2003 byl zaznamenán v ostatních oborech zpracovatelského průmyslu, ve kterých tržby vzrostly o 95%, v oboru zpracování dřeva, výrobě dřevěných výrobků kromě nábytku vzrostly o 53% a v oboru výroby ostatních nekovových minerálních výrobků o 48%.

5.2 Exportní výkonnost a daňová výtěžnost

5.2.1 Exportní výkonnost

Vývoj v oblasti exportu v Královéhradeckém kraji v posledních letech v podstatě kopíroval obdobný vývoj v celé ČR. Pozitivní vliv na objem a především dynamiku vývozu v roce 2004 měl především vstup ČR do EU, který umožnil podnikatelské sféře začlenit se do největší zóny volného obchodu na světě. Padly celní bariéry, byly odstraněny překážky při překročení hranic v rámci Evropské unie a snížily se transakční náklady.

Z Královéhradeckého kraje bylo v roce 2004 vyvezeno za 95,2 mld. Kč, přičemž meziroční růst oproti roku 2003 představoval 7,9%. Tyto hodnoty byly nejvyšší za posledních 15 let. Podíl hodnoty vývozu (jeho absolutní hodnoty) z Královéhradeckého kraje na hodnotě vývozu celé ČR činí 5,7% (podíl obyvatelstva 5,36%). Královéhradecký kraj se tak umístil na 7. místě v rámci všech krajů ČR. Při porovnání hodnoty vývozu z kraje na 1 obyvatele zaujal Královéhradecký kraj 5. místo. Celý region NUTS II - Severovýchod je možné hodnotit z hlediska jeho zapojení do mezinárodního obchodu jako region s vysokým potenciálem růstu, viz následující přehled o hodnotách vývozu na 1 obyvatele a pořadí jednotlivých krajů.

Tab.č. 15: Porovnání pořadí krajů regionu NUTS II Severovýchod podle hodnoty celkového vývozu a podle vývozu v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2004

Celková hodnota vývozu podle jednotlivých krajů			Hodnota vývozu na 1 obyvatele podle jednotlivých krajů		
Pořadí	NUTS 3 - kraje	v mld. Kč	Pořadí	NUTS 3 - kraje	v tis. Kč
5.	Pardubický	129,2	3.	Pardubický	255,8
7.	Královéhradecký	95,2	4.	Liberecký	191,3
12.	Liberecký	81,8	5.	Královéhradecký	174,1

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska zbožové struktury byly na celkovém vývozu v roce 2004 nejsilněji zastoupeny stroje a dopravní prostředky (SITC 7), polotovary a materiály (SITC 6), surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv (SITC 2) a průmyslové spotřební zboží (SITC 8). První čtyři třídy výrobků zaujímají zcela rozhodující podíl na celkovém vývozu. SITC je standardní mezinárodní obchodní klasifikace publikovaná OSN a je tvořena numericky kódovanou hierarchickou strukturou.

Tab.č. 16: Nejvýznamnější třídy (SITC), rev. 3 ve vývozu krajů regionu NUTS II Severovýchod v roce 2004

NUTS 3 - kraje	Třídy SITC (podíly v %; celkový vývoz kraje = 100,0)				Podíl uvedených tříd SITC celkem v % na celkovém vývozu kraje=100,0
	7 (46,0)	6 (31,2)	8 (18,0)	5 (2,5)	
Liberecký	7 (46,0)	6 (31,2)	8 (18,0)	5 (2,5)	97,7
Královéhradecký	7 (50,3)	6 (28,9)	2 (8,10)	8 (8,1)	95,4
Pardubický	7 (78,3)	6 (11,2)	8 (4,00)	5 (3,4)	96,9

Třídy SITC, rev 3 na jedno místo

0	Potraviny a živá zvířata	6	Polotovary a materiály
2	Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	7	Stroje a dopravní prostředky
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	8	Průmyslové spotřební zboží
5	Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.		

Zdroj: ČSÚ

V roce 2004 se projevila silná orientace podnikatelské sféry na vývoz do států Evropské unie. Podíl států EU-25 na celkovém vývozu z Královéhradeckého kraje představoval 82%. Postavení ostatních teritoriálních uskupení ve vývozu jednotlivých krajů bylo v porovnání s pozicí států EU-25 méně významné. Z teritoriálního hlediska byl v roce 2004 nejsilněji zastoupen vývoz do Německa, kam bylo směřováno 39,2 % z celkového vývozu do států EU-25, dále pak vývoz do Slovenska, Velké Británie a Francie s přibližně stejným podílem (4,8% – 5,8%).

Tab.č. 17: Zastoupení hlavních partnerských států z EU25 v celkovém vývozu jednotlivých krajů regionu NUTS II Severovýchod v roce 2004

NUTS 3- kraje	Pořadí jednotlivých států ¹⁾ v celkovém vývozu kraje (podíly v %)						
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Liberecký	DE (39,2)	FR (6,6)	GB (6,0)	SK (4,9)	BE (4,8)	AT (4,7)	PL (3,3)
Královéhradecký	DE (39,2)	SK (5,8)	GB (4,9)	FR (4,8)	PL (4,7)	IT (4,4)	AT (3,7)
Pardubický	DE (38,0)	GB (7,0)	FR (6,7)	NL (6,2)	IT (5,8)	AT (4,3)	SK (3,8)

Seznam zkratk států:

DE	Německo	AT	Rakousko	FR	Francie	GB	Spojené království	IT	Itálie
SK	Slovensko	NL	Nizozemsko	PL	Polsko	BE	Belgie		

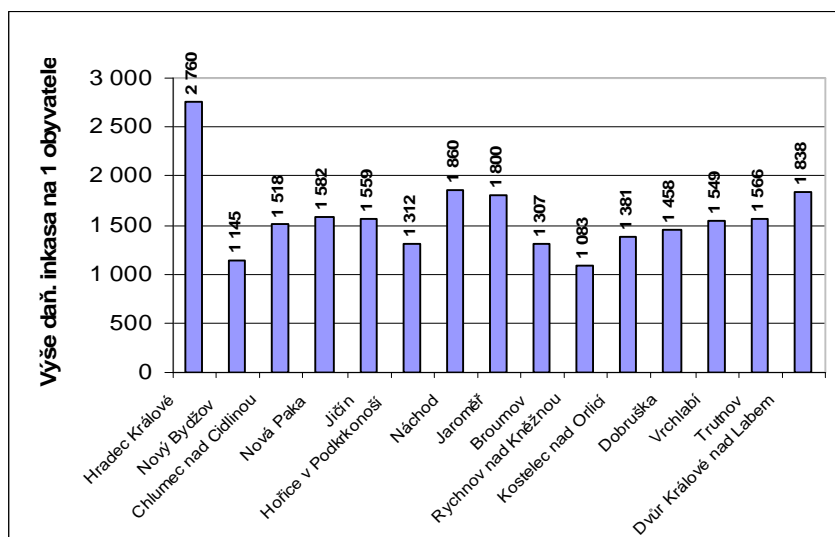
5.2.2 Daňová výtěžnost v regionech

Daňová výtěžnost patří mezi ukazatele, jejichž hodnoty udávají ekonomickou výkonnost jednotlivých regionů Královéhradeckého kraje. Mezi daně, které mají přímý vztah k ekonomické výkonnosti regionu patří daň z příjmů fyzických osob podávajících daňové přiznání, daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a daň z příjmů právnických osob.

Daň z příjmů fyzických osob podávajících daňové přiznání

Výše inkasa daní je z hlediska absolutních čísel v roce 2004 nejvyšší v okresech Hradec Králové s podílem 39,5% na celkovém inkasu této daně v Královéhradeckém kraji, dále v okresech Náchod s podílem 19,4% a okres Trutnov s podílem 19,5%. Naopak nejnižší výběr byl zaznamenán v okresech Jičín s podílem 11,6% a Rychnov nad Kněžnou s podílem 10,1%. Daňové inkaso v přepočtu na jednoho obyvatele bylo jednoznačně nejvyšší v okrese Hradec Králové (135,6% oproti průměru Královéhradeckého kraje), naopak nejnižší bylo v okresech Rychnov nad Kněžnou (69,8%) a Jičín (82,4%). Daňové inkaso v přepočtu na jednoho obyvatele v jednotlivých územních obvodech finančních úřadů bylo nejvyšší v Hradec Králové (2 760 Kč), v Náchodě (1 860 Kč) a Jaroměři (1 800 Kč), naopak nejnižší bylo v Rychnově nad Kněžnou (1 083 Kč), Novém Bydžově (1 145 Kč) a Broumově (1 307 Kč).

Graf č. 13: Výše daňového inkasa na 1 obyvatele v roce 2004 – Daň z příjmů fyzických osob podávajících daňové přiznání

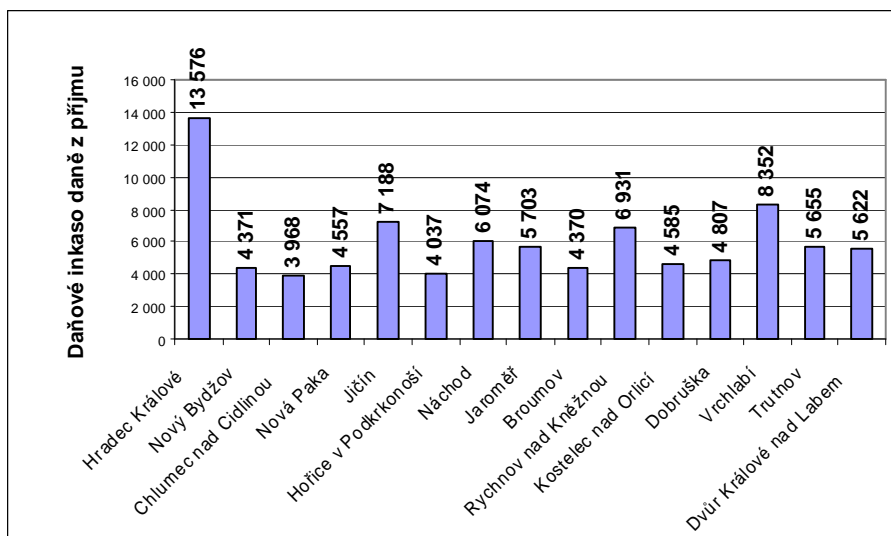

Zdroj dat: Finanční ředitelství v Hradci Králové

Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti

Výše inkasa daní byla z hlediska absolutních čísel v roce 2004 nejvyšší v okresech Hradec Králové s podílem 45,1% na celkovém inkasu této daně v Královéhradeckém kraji, dále v okrese Trutnov s podílem 18,1%. Naopak nejnižší výběr byl zaznamenán v okresech Rychnov nad Kněžnou s podílem 10,7% a Jičín s podílem 10,8%. Daňové inkaso v přepočtu na jednoho obyvatele bylo nejvyšší v okrese Hradec Králové (155,1% oproti průměru Královéhradeckého kraje), naopak nejnižší bylo v okresech Náchod (73,9%) a Rychnov nad Kněžnou (74,5%). Daňové inkaso v přepočtu na jednoho obyvatele bylo nejvyšší v územním obvodu finančních úřadů Hradec Králové (13 576 Kč) a Vrchlabí (8 352 Kč), naopak nejnižší bylo v Chlumci nad Cidlinou (3 968 Kč), Hořicích v Podkrkonoší (4 037 Kč) a Broumově (4 370 Kč).

Graf č. 14: Daňové inkaso daně z příjmu – závislá činnost – na 1 obyvatele dle správních obvodů jednotlivých finančních úřadů Královéhradeckého kraje v roce 2004

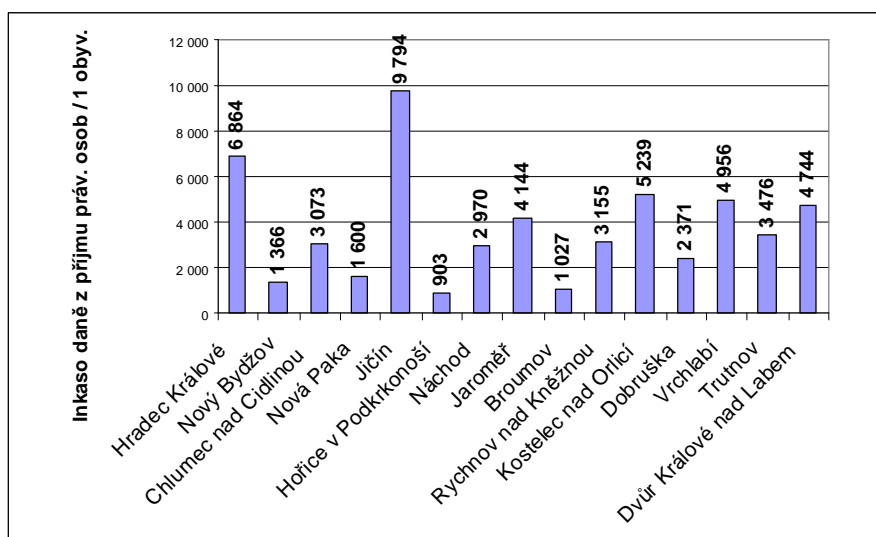

Zdroj dat: Finanční ředitelství v Hradci Králové

Daň z příjmů právnických osob

Výše inkasa daní byla z hlediska absolutních čísel v roce 2004 nejvyšší v okresech Hradec Králové s podílem 38% na celkovém inkasu této daně v Královéhradeckém kraji, dále v okrese Jičín s podílem 18%. Naopak nejnižší výběr byl zaznamenán v okresech Rychnov nad Kněžnou s podílem 11,5% a Náchod s podílem 12,7%. Daňové inkaso v přepočtu na jednoho obyvatele bylo nejvyšší v okresech Hradec Králové (130,6% oproti průměru Královéhradeckého kraje) a Jičín (127,6%), naopak nejnižší bylo v okresech Rychnov nad Kněžnou (79,5%) a Náchod (61,7%). Daňové inkaso v přepočtu na jednoho obyvatele bylo nejvyšší v územních obvodech finančních úřadů Jičín (9 794 Kč) a Hradec Králové (6 864 Kč), naopak nejnižší bylo v Hořicích (903 Kč), Broumově (1 027 Kč) a Novém Bydžově (1 366 Kč).

Graf č. 15: Inkaso daně z příjmu právnických osob na 1 obyvatele v roce 2004

Zdroj dat: Finanční ředitelství v Hradci Králové

V oblasti inkasa daní v absolutních hodnotách se jednoznačně projevuje ekonomická síla oblasti Hradce Králové spočívající ve značné koncentraci ekonomických činností a obyvatel. Mezi jednoznačně nejvýznamnější oblasti z hlediska daňové výtěžnosti přepočtené na jednoho obyvatele je možné zařadit území finančních úřadů Hradce

Králové a Jičína. Nejméně významnými oblastmi jsou z tohoto pohledu území finančních úřadů Nového Bydžova, Broumova a Hořic.

5.3 Ekonomické subjekty

5.3.1 Ekonomické subjekty podle převažujícího oboru činnosti

V Královéhradeckém kraji působilo k 31.12.2004 celkem 122 296 ekonomických subjektů. Podle převažující činnosti dle oborů OKEČ měly největší zastoupení subjekty v oboru obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (26,6%). Dalším významně zastoupeným oborem byl průmysl, ve kterém působilo celkem 14,5% subjektů. Zemědělství a lesnictví bylo zastoupeno 8,1%, pohostinství a ubytování 6,1%, doprava a spoje 3%. Ostatní blíže nespecifikované subjekty byly zastoupeny 30 %.

V Královéhradeckém kraji je možné nalézt významné rozdíly z hlediska územní koncentrace ekonomických subjektů v jednotlivých ORP. V počtu ekonomických subjektů je z hlediska absolutních hodnot na prvním místě ORP Hradec Králové (28,5%), Náchod (11,3%), Trutnov (11,3%) a Jičín (8,3%). Naopak nejméně ekonomických subjektů je v ORP Nová Paka (2,5%), Broumov (2,6%) a Nové Město nad Metují (2,6%) a Nový Bydžov (2,7%).

Zemědělství a lesnictví je z hlediska největšího počtu ekonomických subjektů zastoupeno v ORP Hradec Králové, Náchod a Rychnov nad Kněžnou a Jičín. Tyto ORP dohromady tvoří 47,7% všech subjektů. Průmysl je z hlediska největšího počtu ekonomických subjektů zastoupen v ORP Hradec Králové, Náchod, Trutnov a Jičín. Tyto ORP dohromady tvoří 57,6% všech subjektů. Stavebnictví je z hlediska největšího počtu ekonomických subjektů zastoupen v ORP Hradec Králové, Trutnov, Náchod a Jičín. Tyto ORP dohromady tvoří 58,5% všech subjektů. Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží je z hlediska největšího počtu ekonomických subjektů zastoupen v ORP Hradec Králové, Náchod, Trutnov. Tyto ORP dohromady tvoří 53,1% všech subjektů. Pohostinství a ubytování je z hlediska největšího počtu ekonomických subjektů zastoupen v ORP Hradec Králové, Trutnov, Vrchlabí, Náchod. Tyto ORP dohromady tvoří 60,6% všech subjektů. Doprava a spoje je z hlediska největšího počtu ekonomických subjektů zastoupen v ORP Hradec Králové, Trutnov, Vrchlabí, Jičín, Náchod. Tyto ORP dohromady tvoří 68,4 % všech subjektů.

V Královéhradeckém kraji v roce 2003 působilo v průmyslu celkem 161 podniků se 100 a více zaměstnanci. Převážná část podniků (94,4%) je z oboru zpracovatelského průmyslu. Nejvyšší podíl zaujímá výroba a opravy strojů a zařízení, výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků a výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení. Tyto výroby tvoří cca 40% subjektů v průmyslu. Stejnou měrou byly zastoupeny i další obory - výroba potravinářských výrobků (20%) a nápojů a výroba textilií (20%).

5.3.2 Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců

Analýza ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců podává přehled o struktuře zaměstnanosti v kraji. Nejvýznamnější podíl mají fyzické osoby zaměstnávající sami sebe, dále drobné firmy s počtem 1-9 zaměstnanců a malé firmy s počtem 10-49 zaměstnanců. Malé firmy do 50 zaměstnanců (včetně zaměstnávajících sama sebe) mají zcela dominantní podíl nejen z hlediska počtu ekonomických subjektů, ale především z hlediska celkové zaměstnanosti. Vynásobením středního stavu zaměstnanců u každé velikostní skupiny zaměstnavatelů je možné dojít k odhadu, kdy malé firmy zaměstnávají minimálně 2/3 všech zaměstnanců (včetně samostatně podnikajících fyzických osob).

Tab.č. 18: Ekonomické subjekty podle velikosti k 31.12.2004

NUTS II - SEVEROVÝCHOD/ NUTS 3	Ek. subjekty celkem	z toho fyzické osoby	bez zaměstnanců	1-9 zaměstnanců	10-49 zaměstnanců	50-249 zaměstnanců	250 a více zaměstnanců
Královéhradecký kraj	122 296	101 742	64 224	22 115	2 566	583	94
podíl v %	100%	83,2%	52,5%	18,1%	2,1%	0,5%	0,1%
Severovýchod	332 822	276 858	187 153	43 987	6 946	1 575	251
podíl v %	100%	83,2%	56,2%	13,2%	2,1%	0,5%	0,1%

Zdroj dat: RES k 31.12.2004

Podíly jednotlivých skupin zaměstnavatelů se liší podle jednotlivých ORP v kraji, odchylky od průměru však nejsou významné. Největší rozdíly jsou ve skupinách ekonomických subjektů bez zaměstnanců a zaměstnavatelů

s 1-9 zaměstnanci, přičemž součet těchto dvou skupin zaujímá stejný podíl ve všech oblastech kraje. Z údajů o struktuře zaměstnavatelů je zřejmé, jak důležitý je přístup státu a regionů při podpoře malých a středních firem a zaměstnanosti.

5.3.3 Nejvýznamnější české a zahraniční subjekty

Na území Královéhradeckého kraje má sídlo 17 velkých podniků se zahraničním vlastnictvím (100%-ní zahraniční vlastnictví) a 14 velkých podniků s mezinárodním vlastnictvím.

Nejsilněji zastoupenými obory v segmentu zahraničních nebo mezinárodních firem (jakékoli velikosti) jsou v současné době velkoobchodní činnost (35%), pohostinství (10%), maloobchod (9%), dále podnikání v oblasti nemovitostí (7%), ve stavebnictví (6%) a ve službách pro podniky (5%). Vesměs se jedná o malé podniky.

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest získala k 31.12.2004 pro Královéhradecký kraj celkem 24 investorů. Tyto společnosti zde přislíbily proinvestovat téměř 21 miliard Kč (667 milionů USD) a vytvořit 6 960 nových pracovních míst. Největším investorem regionu v oblasti zpracovatelského průmyslu je společnost Continental Teves Czech Republic s.r.o.

Tab.č. 19: Ekonomické subjekty s počtem 500 a více zaměstnanců podle jednotlivých okresů Královéhradeckého kraje

Okres Hradec Králové		Okres Jičín	
Hradec Králové	Fakultní nemocnice HK	Jičín	Continental Teves CR, s.r.o.
Hradec Králové	Lesy České republiky, s.p.	Jičín	Oblastní nemocnice Jičín a.s.
Hradec Králové	RUBENA a. s.	Jičín	RONAL CR s.r.o.
Hradec Králové	Východočeská energetika, a.s.		
Skřivany	Impress, a.s.		Okres Rychnov nad Kněžnou
Hradec Králové	SÚS Královéhradeckého kraje	Rychnov n. Kn.	FAB a.s.
Hradec Králové	ARROW International CR, a.s.	Rychnov n. Kn.	Oblastní nemocnice RK a.s.
Hradec Králové	PETROF, spol. s r.o.	Vamberk	ESAB VAMBERK, s.r.o.
Hradec Králové	Povodí Labe, státní podnik	Kostelec nad Orlicí	Federal-Mogul Friction Products
Hradec Králové	Univerzita Hradec Králové	Kvasiny	ŠKODA-AUTO, závod Kvasiny
Hradec Králové	Východočeská plynárenská, a.s.		Okres Trutnov
Hradec Králové	Zdrav. záchranná služba KH kraje	Dvůr Králové n. L.	JUTA a.s.
		Dvůr Králové n. L.	TIBA, a.s.
	Okres Náchod	Dvůr Králové n. L.	Vánoční ozdoby, DUV - družstvo
Broumov	VEBA, TEXTILNÍ ZÁVODY A.S.	Trutnov	BAK a.s.
Červený Kostelec	Saurer Czech a.s.	Trutnov	Infineon Technologies Trutnov
Náchod	ATAS elektromotory Náchod a.s.	Trutnov	Oblastní nemocnice Trutnov a.s.
Náchod	Oblastní nemocnice Náchod a.s.	Trutnov	Siemens Nízkonapěťová spínací technika s. r. o.
Náchod	Pekárny a cukrárny Náchod, a.s.	Trutnov	Tyco Electronics EC Trutnov
Náchod	Sněžka, výrobní družstvo Náchod	Dolní Kalná	TAKATA - PETRI PARTS, s.r.o.
Jaroměř	KARSIT, s. r. o.	Hostinné	KRKONOŠSKÉ PAPIRNY a.s.
Nové Město n. M.	STAVOSTROJ, a.s.	Vrchlabí	KABLO ELEKTRO, a.s.

5.3.4 Klastry

Klastry jako jedna z forem sdružování regionálně propojených podnikatelských subjektů a přidružených organizací za účelem zvýšení jejich konkurenceschopnosti se rozvíjí teprve v posledních letech. CzechInvest registroval na území Královéhradeckého kraje celkem tři klastrové iniciativy přihlášené do programu „Klastry“ v rámci Operačního programu průmysl a podnikání. Vznikl zde klaster výrobců obalů Omnipack, Technické plasty a Technické textilie. V režimu podání žádosti jsou další dva klastry, a to Polygrafický a Kamenosochařský. Potenciálně uvažovaným klastrem by mohl být do budoucna klaster zaměřený na farmaceuticko-medicínské technologie.

5.4 Investice a investiční prostředí

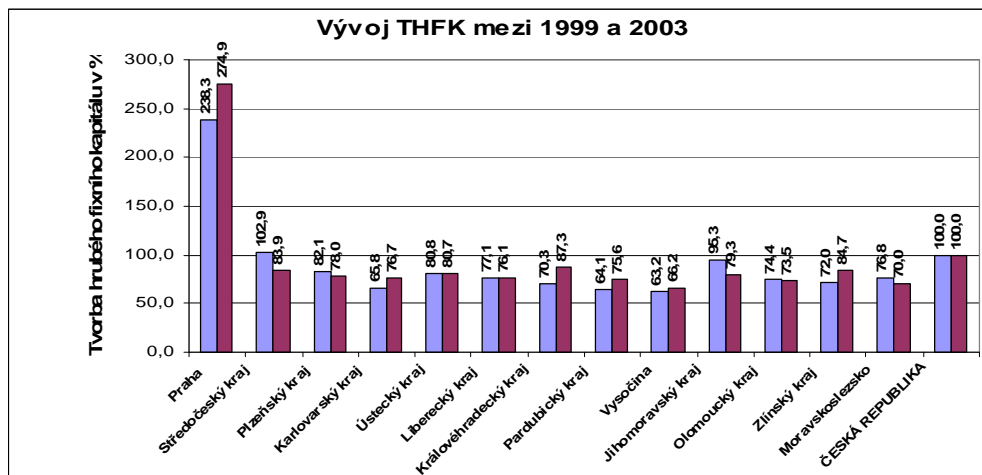
Investice jsou jedním z důležitých faktorů ekonomického růstu, a to nejen z hlediska jejich absolutní výše a dynamiky růstu, ale i struktury umístění zdrojů a jejich následného efektivního využití. Investice je možné měřit různými ukazateli, přičemž jedním z nich je tvorba hrubého fixního kapitálu jako makroekonomického ukazatele zachycujícího celkové investice v národním hospodářství. Investice je možné analyzovat také z hlediska typu investora nebo místa, odkud investice pochází (zahraniční investice).

5.4.1 Tvorba hrubého fixního kapitálu

Ukazatel tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) představuje hodnotu pořízeného hmotného i nehmotného produktivního investičního majetku sníženou o hodnotu jeho prodeje a bezúplatného předání. Tvorba a dynamika růstu hrubého fixního kapitálu je předpokladem vyšší tvorby HDP a růstu výkonnosti ekonomiky.

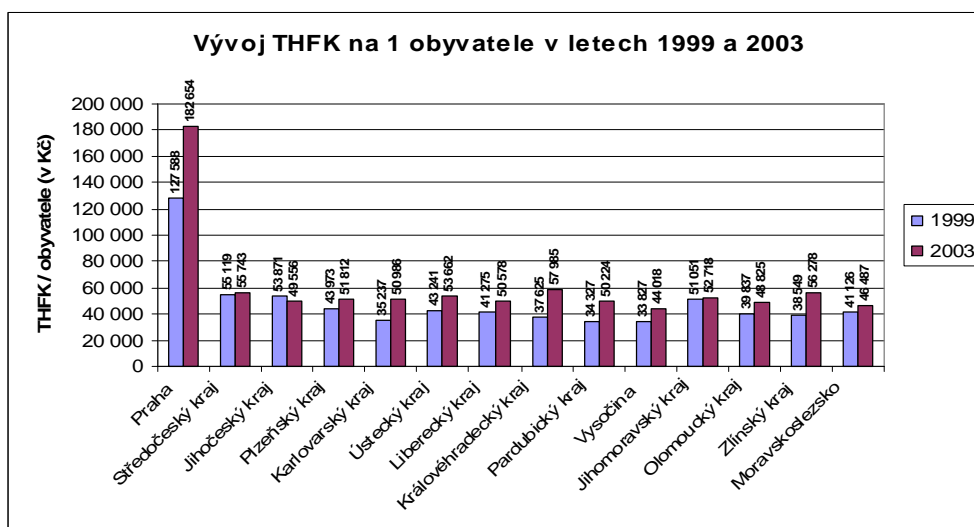
V Královéhradeckém kraji se THFK v letech 1999 až 2003 zvýšila z 20,7 mld. Kč na 31,7 mld. Kč v běžných cenách, tj. o 52,9%. Královéhradecký kraj se tak podílel na celkové THFK v ČR 4,7% a zvýšil tak svůj podíl na celorepublikové THFK z podílu 3,8% v roce 1999, tj. o 24,2%. THFK na obyvatele v Kč se zvýšil z 37.625 Kč v běžných cenách v roce 1999 na 57.985 Kč v roce 2003, tj. o 54,1%. Ve srovnání s průměrem ČR je Královéhradecký kraj na 87,3% průměru ČR (včetně Prahy). Podíl THFK kraje na průměru celé ČR uvádí následující tabulka.

Graf č. 16: Porovnání tvorby hrubého fixního kapitálu krajů s průměrem ČR (=100) v letech 1999 a 2003 (údaje v %)

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Graf č. 17: Porovnání tvorby hrubého fixního kapitálu na obyvatele jednotlivých krajů s průměrem ČR v letech 1999 a 2003 (v Kč)

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

5.4.2 Zahraniční investice

Zahraniční investice jsou obecně faktorem důvěry zahraničních investorů v domácí ekonomiku a její perspektivní budoucí vývoj. Přímé zahraniční investice přispívají k růstu ekonomiky, a to formou vstupu

zahraničních subjektů (kapitálu) do existujících domácích firem, navýšení stávajícího kapitálu nebo zakládání nových firem. Všechny tyto formy mají ve většině případů za následek uplatnění nových metod řízení podniku, nákup nových technologií, získání nových odbytišť na mezinárodním trhu, zvýšení angažovanosti firem v mezinárodní kooperaci. Zahraniční investice a účast mezinárodního kapitálu uspíšily neuvratně ekonomické procesy posledních let a umožnily domácí ekonomice lehce vstoupit do ekonomického prostoru EU.

V letech 2000 – 2003 došlo v celé ČR k poměrně výraznému přílivu zahraničního kapitálu. Meziroční růst investic byl značný, mezi lety 2000 a 2003 představoval 42 %. V posledním sledovaném roce 2003 byly evidován objem investic za 24,2 mld. Kč. Nejvyšší nárůst i absolutní hodnoty vykázal okres Hradec Králové, následovaná okresem Jičín. Nejméně zahraničních investic v absolutním vyjádření bylo evidováno v okrese Náchod.

Tab.č. 20: Vývoj přímých zahraničních investic v KH kraji v letech 2000 – 2003 (v tis. Kč)

Název	2000	2001	2002	2003	MI 2003/2000
KH kraj	17 100 517	19 771 004	22 843 876	24 264 151	1,42
Hradec Králové	5 519 106	6 657 193	9 874 622	8 078 170	1,46
Jičín	3 413 901	4 048 881	4 088 581	4 444 955	1,30
Náchod	2 883 726	2 045 896	1 939 542	2 250 837	0,78
Rychnov n. Kn.	2 278 103	4 617 425	3 530 521	4 899 105	2,15
Trutnov	3 005 681	2 401 609	3 410 609	4 591 084	1,53

zdroj ČNB

Příliv zahraničních investic do jednotlivých okresů přepočtený na 1 obyvatele vyznívá pro jednotlivé okresy zcela jinak. V roce 2003 nejvyšší hodnoty vykazoval okres Rychnov nad Kněžnou s 62 tis. Kč zahraničních investic na obyvatele, na dalším místě byl okres Jičín s 58 tis. Kč. Nejméně zahraničních investic na obyvatele bylo zaznamenáno v okrese Náchod s 20 tis. Kč. Ostatní okresy se svými hodnotami jsou zhruba ve středu rozpětí. Při bližším pohledu je zřejmé, že se údaje měnili z roku na rok, ovšem tendence a rozdíly mezi okresy zůstávaly zachovány.

Tab.č. 21: Přímé zahraniční investice v KH kraji v přepočtu na jednoho obyvatele v letech 2000 - 2003 (v tis. Kč)

Název	2000	2001	2002	2003	MI 2003/2000	Poměr k průměru kraje v roce 2003
KH kraj	31	36	42	44	1,42	100%
Hradec Králové	35	42	62	51	1,46	114%
Jičín	44	53	53	58	1,30	130%
Náchod	26	18	17	20	0,78	45%
Rychnov n. Kn.	29	58	45	62	2,15	140%
Trutnov	25	20	28	38	1,53	86%

zdroj ČNB

5.4.3 Rozvojová území

Průmyslové zóny

Průmyslové zóny spolu s obchodně-správními zónami představují v současnosti důležitý základ pro zajištění hospodářsko-sociálního růstu regionů. Jde především o vytváření nových pracovních míst, rozvoj subdodavatelských činností, rozvoj stávajících drobných výrobních podniků, příliv kapitálu a nových progresivních technologií za plného respektování a vztahu k ochraně životního prostředí a jejich optimální lokalizace v rámci sídelní struktury.

V současné době existuje na území Královéhradeckého kraje několik rozvojových lokalit připravených pro investory. Mezi nejvýznamnější patří průmyslová zóna v Jičíně, v Hradci Králové, v Novém Bydžově, Trutnově, Lipovce, Solnici, Červeném Kostelci, Vrchlavě, Trutnově, Chlumci nad Cidlinou a Dvoře Králové. Další zóny vznikají nebo budou vznikat v Jičíně, Opočně, Kopidlně, Novém Bydžově, Chlumci nad Cidlinou, Rychnově nad Kněžnou a ve Vrchlavě.

Za dynamicky se rozvíjející průmyslovou zónou lze v Královéhradeckém kraji považovat původně 30ha rozvojovou plochu v Jičíně, která vznikla v polovině devadesátých let. Tato plocha byla v roce 2000 agenturou

CzechInvest vyhlášena jako druhá nejlepší v republice po stránce ekonomického přínosu. Za posledních sedm let v ní totiž vzniklo osm nových továren, za něž investoři vydali přes 3,6 mld. Kč a vytvořili v nich téměř 2 000 nových pracovních míst. Z nejznámějších investorů v této zóně můžeme jmenovat například německý koncern Continental TEVES CR s.r.o. (výše investice 2 460 mil. Kč, zastavěná plocha v zóně 1,77 ha, 1057 zaměstnanců) a AEG Components (výše investice 1 003 mil. Kč, zastavěná plocha 3,45 ha a 310 vytvořených pracovních míst). Zájem investorů o tuto zónu stále trvá, a proto v současné době jičínská radnice nabízí v této lokalitě dalších téměř 50 ha volné plochy.

Lokalita s poměrně dobrou úrovní připravených ploch se nachází v okolí Rychnova nad Kněžnou. Jedná se zejména o 13-ti ha průmyslovou zónu v nedalekých Kvasínách, která je obsazena jediným investorem – pobočným závodem automobilky ŠKODA Auto a. s. Mladá Boleslav (celková výše investice 5,4 mld. Kč, 1 300 zaměstnanců). V těsném sousedství této průmyslové zóny vznikají další dvě rozvojové plochy, které předpokládají umístění subdodavatelských provozů právě pro výše uvedenou automobilku. Jedná se o 50-ti ha plochu v Solnici a v Lipovce, kde je volných 26 ha – zde je již umístěno logistické centrum Preymesser spol. s r.o. – subdodavatel ŠKODA Auto, a. s. Další závod mladoboleslavské automobilky ŠKODA Auto a. s. působí také v nově rozšířené průmyslové zóně ve Vrchlabí (výše investice 129 mil. Kč, zastavěná plocha celkem 12 ha, 1 130 zaměstnanců).

Mezi akreditované průmyslové zóny v Královéhradeckém kraji patří zóny v Jičíně, Novém Bydžově a Trutnově. V roce 2006 bude dokončena studie Návrh lokalizace průmyslových zón ve vazbě na dálnici D11 a rychlostní silnice R11 a R35 na území Královéhradeckého kraje. Cílem studie je zmapovat možnosti vzniku potenciálních rozvojových zón v okolí těchto silničních úseků s vazbou na ostatní silniční a železniční síť. Studie vychází z územně technických podmínek jednotlivých lokalit, struktury osídlení v zájmových územích i ze základních limitů ochrany životního prostředí. Ve studii budou zastoupeny sídelní útvary Hradec Králové, Trutnov, Jičín, Dvůr Králové nad Labem, Jaroměř, Hořice, Nový Bydžov, Chlumec nad Cidlinou a Česká Kalice. Dálnice a rychlostní silnice byly vybrány jako výchozí body pro umístění rozvojových zón z důvodu dobré dopravní dostupnosti jako nezbytné podmínky aktivace ploch (zón) pro výrobní, logistické nebo obchodní služby. Rozvojové plochy byly rozděleny na velké rozvojové s plochou nad 100 ha, střední plochy s rozlohou 20-100 ha a rozvojové plochy využívající bývalé vojenské areály (skladový areál v Chlumci nad Cidlinou a letiště v Hradci Králové). Důležitým kritériem pro volbu ploch byla velikost spádových oblastí podle velikosti navrhovaných zón (10, 15 a 20 km). Jako velmi perspektivní se jeví velká zóna v Novém Městě nad Metují, zóny střední velikosti v Hradci Králové – Plotišti a ve Smiřicích a bývalé vojenské areály. Součástí studie je také vyčíslení souvisejících nákladů na dopravní a technickou infrastrukturu.

Brownfields

Problematika regenerace a revitalizace dosud nevyužívaných a chátrajících zemědělských nebo průmyslových objektů a jiných areálů nabývá v současné době na významu. Jedná se ve velké míře o nefunkční, často rozlehlé a zdevastované, většinou i ekologicky zatížené objekty a prostory bývalých továrních celků, vojenských areálů apod. Regenerace a revitalizace těchto areálů a objektů za účelem jejich nabídky potenciálním investorům vyžaduje nemalé finanční částky, které jsou víceméně nad finančními možnostmi jejich majitelů.

Mezi největší objekty tohoto druhu patří lokalita v Chlumci nad Cidlinou. Několik dalších možností pro umístění investic nabízí výrobní prostory bývalých textilních závodů na Trutnovsku a Náchodsku. Jsou jimi například bývalá přádelna v Trutnově o rozloze 10 000 m², tkalcovna v Úpici nebo VEBA v Polici nad Metují. Dále je k dispozici několik volných budov v areálech firem Stavostroj Nové Město nad Metují a Tepna Náchod.

Vojenské areály a objekty

Na území Královéhradeckého kraje se nachází několik bývalých vojenských areálů a objektů. V okolí Chlumce nad Cidlinou se nachází areál 1. zásobovací základny PHM AČR. Jde o rozlehlý areál o cca 225 ha. Záměrem města je v tomto areálu vybudovat střední průmyslovou zónu, cca. 110 ha, pro spádovou oblast cca. 30 tis. obyvatel, která by maximálně využila výhodné polohy a již vybudovaného průmyslového parku. Celkově se v areálu nachází 109 stavebních objektů. Několik dalších možností pro umístění investic nabízí výrobní prostory bývalých textilních závodů na Trutnovsku a Náchodsku. Jsou jimi například bývalá přádelna v Trutnově o rozloze 10 000 m², tkalcovna v Úpici nebo VEBA v Polici nad Metují. Dále je k dispozici několik volných budov v areálech firem Stavostroj Nové Město nad Metují a Tepna Náchod. Město Rychnov nad Kněžnou nabízí k prodeji i k pronájmu budovu bývalých kasáren se stavební parcelou o výměře 1 120 m². V současnosti je zde již provozováno jedno z podnikatelských center. Dalšími vhodnými areály na území Královéhradeckého kraje jsou rozsáhlé vojenské areály v Hradci Králové (vojenské letiště), Jaroměři (kasárna jízdy a dělostřelectva v Josefově a vojenská nemocnice) a ve Vamberku slibují široké možnosti jejich nového funkčního využití.

V současné době Královéhradecký kraj společně s agenturou CzechInvest zadaly ke zpracování studii, jejímž cílem je vytvořit databázi nevyužívaných areálů a objektů vhodných k revitalizaci včetně pasportů poskytujících základní informace o objektu a způsobu možné revitalizace. Zpracovanou studii bude možné využít k efektivnímu řízení procesu regenerace a revitalizace vytípaných areálů a objektů ve spolupráci s podnikatelskou sférou, případně jinými vhodnými subjekty k založení nebo rozšíření výrobních, obchodních a jiných aktivit žádoucím směrem. Cílem je snížit nezaměstnanost v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností a znovu oživit ty areály a objekty, které jsou pro tento účel nejvhodnější.

5.4.4 Výsledky agentury CzechInvest

CzechInvest je agentura pro podporu podnikání a investic (státní příspěvková organizace) zřízená Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR. Hlavním úkolem původního CzechInvestu je propagace ČR jako ideálního místa pro zahraniční investice a současně podpora přílivu přímých zahraničních investic do ČR.

V letech 1994 – 2004 CzechInvest zprostředkoval v Královéhradeckém kraji investice ve výši 20,8 mld. Kč (678 mil. USD). Díky těmto investicím bylo vytvořeno 6 975 pracovních míst. V porovnání s ostatními kraji byl podíl Královéhradeckého kraje v oblasti přímých investic zprostředkovaných CzechInvestem na ČR celkem 5,4%, v oblasti vytvořených pracovních míst byl podíl 7,06%. Na základě těchto údajů lze dokumentovat, že kraj má velký potenciál v oblasti nabídky průmyslových zón a podnikatelských příležitostí obecně. Podmínkou je však připravenost veřejné správy k jednání s podnikatelskými subjekty a strukturovaná nabídka vhodných prostor.

Tab.č. 22: Porovnání zahraničních investic zprostředkovaných agenturou CzechInvest v jednotlivých krajích ČR (údaje za období 1994 – 2004)

Region	Výše investice (mil.CZK)	Výše investice (mil. USD)	Pracovní místa
Hl. m. Praha	16 789	527	5 759
Jihočeský kraj	7 482	220	2 487
Jihomoravský kraj	23 180	761	11 186
Karlovarský kraj	5 622	191	831
Kraj Vysočina	26 226	819	5 432
Královéhradecký kraj	20 841	678	6 975
Liberecký kraj	17 525	511	3 559
Moravskoslezský kraj	20 411	652	8 535
Olomoucký kraj	36 793	1 084	7 789
Pardubický kraj	21 763	673	7 591
Plzeňský kraj	17 328	554	6 200
Středočeský kraj	99 291	2 924	18 341
Ústecký kraj	58 683	1 728	11 199
Zlínský kraj	13 556	448	2 857
CELKEM	385 491	11 770	98 740

Zdroj dat: CzechInvest

5.5 Znalostní ekonomika, výzkum, vývoj, inovace

Uplatnění výsledků vědy, výzkumu a inovací v praxi se v posledních letech stávají stále více zcela rozhodujícím faktorem majícím zásadní vliv na úspěšnost jakékoli (ekonomické) činnosti. Obory související s vědou, výzkumem a inovacemi se stále větší měrou podílejí na růstu produktivity práce a na přínosech pro společnost jako celek.

Výzkum, vývoj

Mezi dva základní atributy rozvoje vědy a výzkumu, resp. vytváření znalostní ekonomiky patří množství finančních prostředků vynakládaných na zmíněné aktivity a počet pracovníků, kteří jsou v rámci vědy a výzkumu zaměstnáváni. Z tohoto pohledu lze mezi jednotlivými kraji pozorovat výrazné diference. Celkové výdaje na vědu a výzkum jsou nejvyšší v Praze, přičemž na celorepublikových výdajích se podílí dokonce 37%. V roce 2003 bylo v Královéhradeckém kraji vydáno na vědu a výzkum 784 mil. Kč (pro srovnání v Pardubickém kraji 1 264 mil. Kč). Výdaje na vědu a výzkum přepočtené na 1 obyvatele se v jednotlivých krajích znatelně liší. V roce 2003 byly výdaje na vědu a výzkum v Královéhradeckém kraji na úrovni 45%, v Pardubickém kraji na 79% průměru ČR.

Mezi lety 2001 až 2003 vzrostly výdaje na vědu a výzkum v celé ČR o 14% a dosáhly tak v roce 2003 výše 32 247 mil. Kč. Ve stejném období rostly výdaje v Pardubickém kraji o 27%, v Královéhradeckém kraji o 14%. Výzkumu a vývoji se daří v Pardubickém kraji, kde jsou výdaje dvojnásobně oproti kraji Královéhradeckému. Počet zaměstnanců pracujících v oblasti vědy a výzkumu se v podstatě odvíjí od výdajů v této oblasti. Praha vykazuje nejvýraznější podíl na celorepublikovém počtu zaměstnanců v oblastech vědy a výzkumu (40%). Podíl Královéhradeckého kraje 3,27% a Pardubického kraje 3,83%. Při porovnání těchto výsledků s počtem obyvatel, potom je zřejmé, že oblast zaměstnanosti ve vědě a výzkumu je v Královéhradeckém kraji značně poddimenzována.

Tab.č. 23: Výdaje a zaměstnanci výzkumu a vývoje v krajích regionu NUTS II Severovýchod v letech 2001 - 2003

ČR, kraje	Výdaje na VaV (mil. Kč)			Index 2003/2001	Výdaje na VaV v roce 2003 na 1 obyvatele v Kč	Podíl k průměru ČR	Zaměstnanci VaV k 31. 12. (ve fyz.os.)		
	2001	2002	2003				2001	2002	2003
Česká republika	28 337	29 552	32 247	1,14	3 152	100%	51 939	53 695	55 699
Liberecký	728	766	817	1,12	1 908	61%	1 464	1 542	1 554
Královéhradecký	685	662	784	1,14	1 424	45%	1 547	1 658	1 826
Pardubický	993	1 018	1 264	1,27	2 487	79%	2 031	2 159	2 138

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Inovace

Informační propojení mezi jednotlivými trhy přispívá k jejich globalizaci; důsledkem je neustálý růst a zostřování konkurence, v níž lze obstát pouze trvalým důrazem na růst užitečných hodnot výrobků. Ten je možný pouze neustálým zlepšováním stávajících výrobků, technologických postupů a služeb. Inovace se tak stávají rozhodujícím činitelem komerční úspěšnosti zejména průmyslové produkce. Potvrzují to i inovační aktivity všech vlád průmyslově rozvinutých zemí včetně alokace finančních zdrojů ze státních rozpočtů.

Inovace se stávají také stále významnějším faktorem rozvoje podnikatelských subjektů, ale nepřímo i regionálního rozvoje. Národní politika inovací navržená AIP ČR na období do r. 2015 se skládá ze tří částí: jedná se o akční plán pro inovace, druhou součástí tvoří podpůrné programy pro oblast inovačního podnikání a její třetí částí je návrh znění „Zákona o inovacích“. Akční plán pro inovace vychází z „Akčního plánu EU“ pro inovace a dále ho rozvíjí ve specifických podmínkách ČR. Zaměřuje se na tyto hlavní otázky pěstování inovační kultury (vytvoření rámce podporujícího inovace a zrychlení využití výzkumu k inovacím). Návrh akčního plánu tvoří 5 oblastí (priority v oblasti inovačního podnikání a mezinárodní spolupráce, financování a nepřímých nástrojů, inovační infrastruktury, komunikace s veřejností, personální a etické aspekty, a konečně právní aspekty včetně ochrany duševního vlastnictví).

Problémem ČR a i krajů zůstává neprovázanost jednotlivých ústředních orgánů při řešení problematiky inovací a také nedostatek relevantních údajů. Významným nedostatkem v oblasti podpory vědy, výzkumu a inovací je v případě Královéhradeckého kraje absence inovační strategie; její zpracování připadá v úvahu v roce 2006 nebo 2007. Inovační strategie by měla přispět k podpoře změn socioekonomické situace v kraji právě zaváděním inovací, propojením vědy a výzkumu s regionálními podnikatelskými subjekty. Hlavním cílem je vytvořit v rámci inovačního procesu inovační infrastrukturu a podmínky pro fungující inovační trh.

Institucionální zázemí pro vědu a výzkum

Na území Královéhradeckého kraje působí Univerzita Hradec Králové - Fakulta informatiky a managementu, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova v Praze - Farmaceutická fakulta a Lékařská fakulta v Hradci Králové a fakulta vojenského zdravotnictví Univerzity obrany, Hradec Králové.

V kraji se také nachází síť organizací inovační infrastruktury, které poskytují zájemcům o toto téma relevantní informace, zpracovávají a posléze implementují projekty výzkumu a vývoje a podílejí se na rozvoji znalostní ekonomiky v kraji. Nejvýznamnějšími subjekty, které lze do této sítě zahrnout jsou výzkumné ústavy, pracoviště Akademie věd ČR (Vývojová optická dílna AV ČR v Turnově), hospodářská komora, BIC, regionální rozvojové agentury, regionální poradenská a informační centra, regionální kanceláře agentury CzechInvest a různé poradenské organizace.

Dalšími organizacemi působícími v dané oblasti jsou privátní výzkumné organizace, mezi kterými lze jmenovat: Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy,s.r.o., Výzkumný ústav bavlnářský, a.s. a Vědeckotechnický park CTTV-INOTEX,s.r.o. Dvůr Králové nad Labem.

Podle údajů Asociace inovačního podnikání se nachází v Královéhradeckém kraji 118 subjektů s vazbou na inovace a inovační technologie. Jedná se především o významné podnikatelské subjekty v kraji.

6. Zemědělství, lesnictví a rybářství

6.1 Předpoklady rozvoje zemědělství, lesnictví a rybářství

Královéhradecký kraj je zemědělsko-průmyslovým regionem. Dlouholetá tradice zemědělské výroby je založená na existenci příznivých přírodních podmínek a souvisejícího zpracovatelského průmyslu. Vzhledem k pestré morfologii reliéfu, různorodým klimatickým a půdním podmínkám jsou předpoklady pro rozvoj zemědělství v regionu velmi rozdílné. Intenzivní, především rostlinná výroba charakteristická vysokými výnosy, se vyskytuje zejména v nížinných oblastech regionu, převážně v Polabské nížině. Hlavními pěstovanými komoditami jsou obiloviny, řepka, brambory, kukuřice, cukrovka, pícniny, ovoce a zelenina. Vrchovinné části regionu lze charakterizovat jako oblasti s vyšším podílem luk a pastvin a intenzivnější živočišnou výrobou, charakteristickou zejména chovem skotu, prasat a drůbeže.

Zejména v horských oblastech Královéhradeckého kraje je významné lesnictví. Velká část lesních porostů je poškozená průmyslovými exhalacemi. Nejvýznamněji působí imisní zátěž na smrkové monokultury ve vrcholových partiích hor (Krkonosé, Orlické hory).

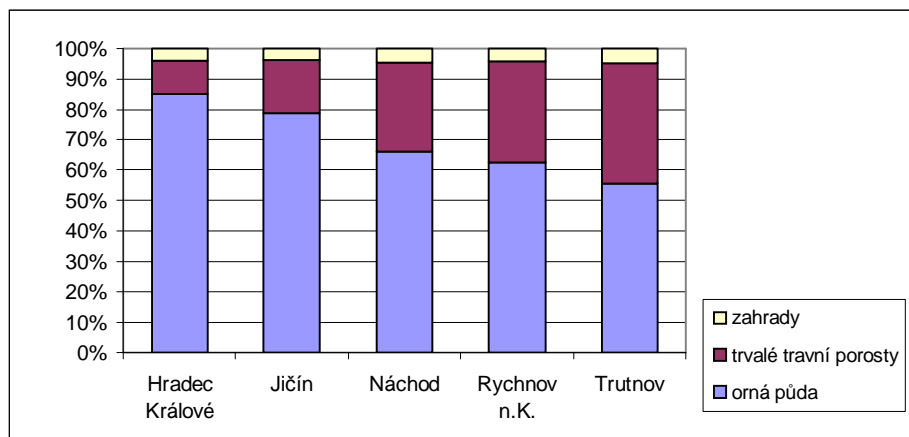
Zajištění ochrany zemědělského a lesního půdního fondu je jedním ze zásadních požadavků trvale udržitelného rozvoje krajiny k zachování přírodního bohatství. Na mnoha lokalitách dochází ke střetu mezi aktivitami v lesním hospodářství, turistickým a cestovním ruchem a ochranou přírody, zejména v Krkonošském národním parku a v chráněných krajinných oblastech. Rybolov a rybníkářství má z regionálního pohledu okrajový význam.

Půdní podmínky

Kvalita a struktura půdního fondu je rozhodujícím faktorem ovlivňujícím zemědělství a lesnictví. V Královéhradeckém kraji zemědělská půda tvoří 59% z celkového půdního fondu, což je o 5% více než činí celorepublikový průměr. Zbytek tvoří nezemědělská půda, tj. 41%, z čehož lesní půda tvoří 75%. Rozdíly lze zaznamenat také ve struktuře zemědělské půdy, kde orná půda tvoří v celé ČR 71%, v Královéhradeckém kraji 69,2%.

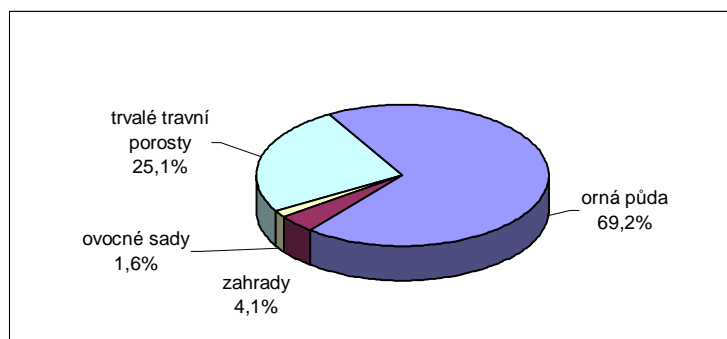
Zemědělská půda v Královéhradeckém kraji je využita v jednotlivých okresech podle místních přírodních podmínek, kde od rovinných částí s převládající ornou půdou např. v okrese Hradec Králové s podílem cca 85% až po hornaté oblasti s převážně trvale travnatými porosty s podílem orné půdy jen cca 55% v okrese Trutnov. Zalesnění nezemědělských půd v Královéhradeckém kraji je poměrně rovnoměrné s podílem oscilujícím kolem 60%.

Graf č. 18: Podíl zemědělské půdy v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2003

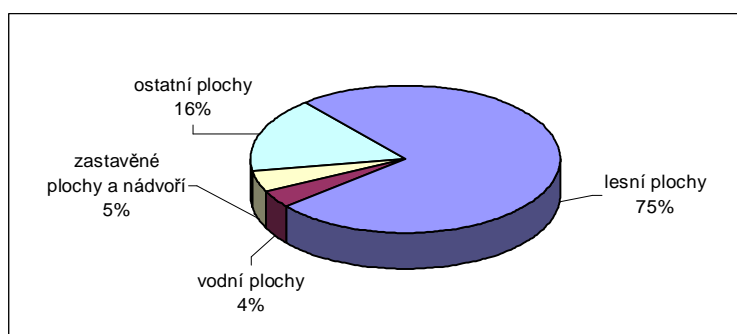
Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Graf č. 19: Struktura zemědělské půdy v Královéhradeckém kraji v roce 2003

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Graf č. 20: Struktura nezemědělské půdy v Královéhradeckém kraji v roce 2003

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Pouze 11 – 12% zemědělské půdy je obhospodařováno majitelem půdy, naprostá většina je obdělávána na základě nájemního vztahu. Tato situace vznikla logicky v souvislosti se společenskými změnami, kdy docházelo k vrácení půdy soukromým majitelům, kteří jí nedokázali nebo nemohli z různých důvodů obdělávat.

Přibližně 75% obhospodařované zemědělské půdy v Královéhradeckém kraji, tak i v celé ČR je orná půda, zbytek tvoří trvalé travní porosty a zahrady.

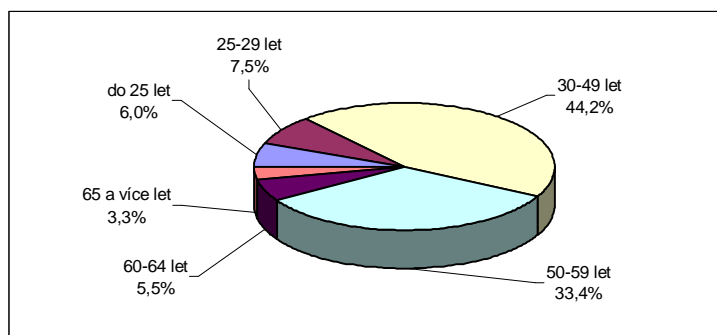
Královéhradecký kraj se vyznačuje v rámci celé ČR jednou zvláštností, a to je počet hektarů lesních půd, který je v poměru k ostatním krajům a ČR zcela výjimečný.

Pracovní síla v zemědělství

Struktura zaměstnanosti v zemědělství vykazuje nepříznivý trend. Situace je obdobná v Královéhradeckém kraji i celé ČR. Z hlediska věkové struktury pracuje v zemědělství přes 42% ve věku 50 a více let. Ve věku 30 – 49 let pracuje přes 44% zaměstnanců. Mladí zaměstnanci do 29 let pracuje 13,5%. Z údajů jednoznačně vyplývá starší věková struktura zaměstnanců v tomto oboru činnosti. Za normálních okolností by mělo být mladých cca polovina lidí ve věku 30-49 let, tj. cca 22%, ale je jich jen 13,5%. Starších zaměstnanců je 3krát více než mladých.

Zemědělství je charakteristické zvyšováním průměrného věku zaměstnanců a je možné konstatovat, že v nejbližších letech se tento trend pravděpodobně zrychlí, protože odchod starších ročníků nebude vykompenzován příchodem mladých lidí. Těmto důsledkům bude možné se bránit jen zvyšováním mechanizace, nebo přechodem do takových výrobních procesů, které nevyžadují práci náročnou na pracovní sílu.

Graf č. 21: Struktura zaměstnanců v zemědělství dle věku v roce 2003

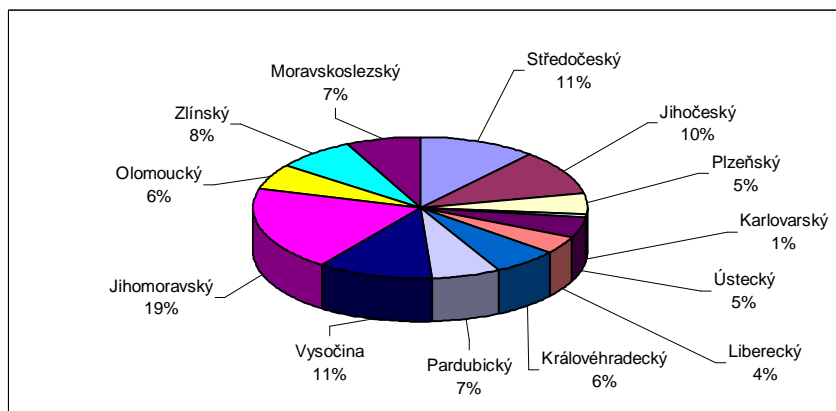

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Organizační struktura zemědělských podniků

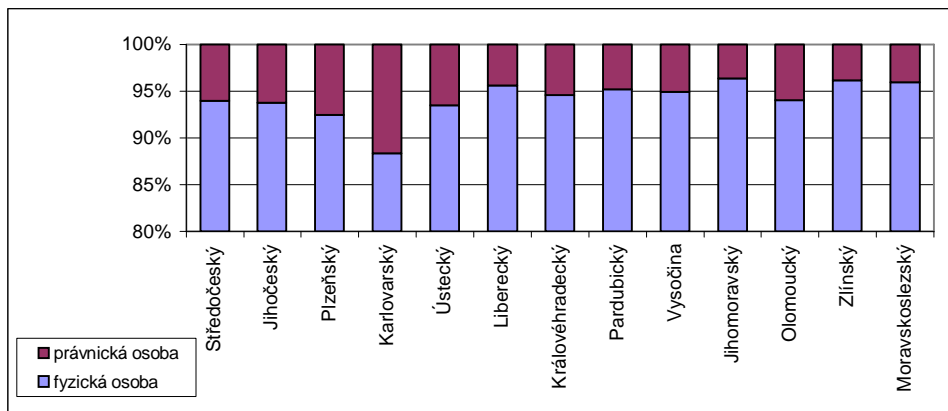
Z hlediska počtu subjektů podnikajících v zemědělství je Královéhradecký kraj se svými 6% na cca 82% průměru ČR. Z hlediska právní formy převažuje jednoznačně právnické osoby, a v rámci nich z cca 70% obchodní společnosti a 30% družstva.

Graf č. 22: Podíl zemědělských subjektů v jednotlivých krajích v ČR v roce 2003

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Graf č. 23: Poměr právnických a fyzických osob podnikajících v zemědělství v jednotlivých krajích v roce 2003

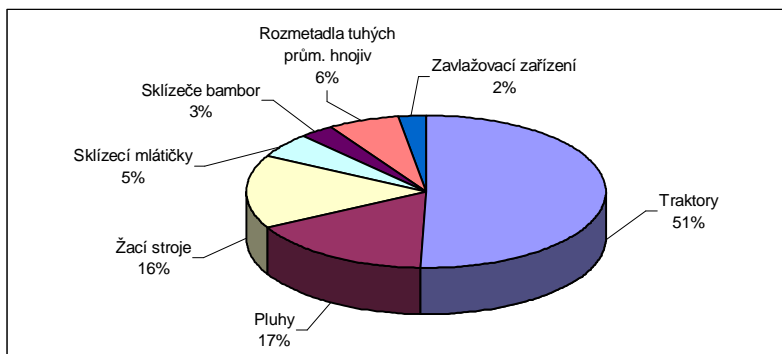
Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Stroje a zařízení v zemědělství

Vybavenost českých zemědělských podniků stroji a zařízeními je v Královéhradeckém kraji obdobná jako v celé ČR a nijak zásadně nevybočuje z celorepublikového průměru.

Zajímavý je podíl jednotlivých strojů a zařízení k celku, kdy traktory a pluchy tvoří 68% veškerého majetku. V posledních letech došlo v tomto směru k velkým investicím, kdy podstatně dražší traktory nahrazují staré a nevykonné. Z čísla nevyplývá přímo, že by zemědělství bylo náročné na právě tento druh stroje.

Graf č. 24: Podíl strojů a zařízení v zemědělských podnicích v Královéhradeckém kraji v roce 2003

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

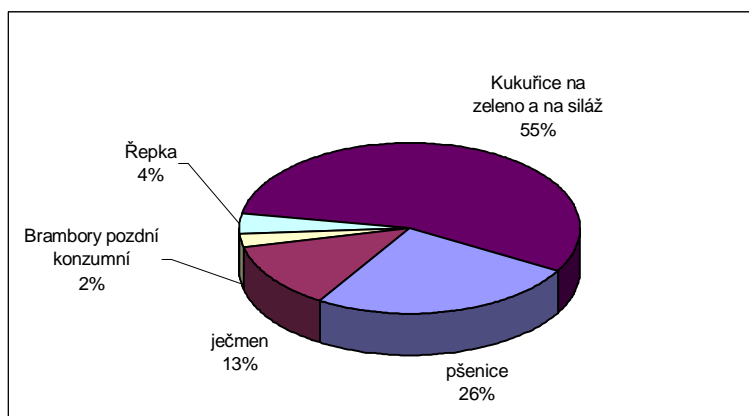
6.2 Rostlinná zemědělská produkce

Intenzivní rostlinná zemědělská produkce je v Královéhradeckém kraji typická zejména pro nížinné oblasti Polabí. Souhrnné přírodní podmínky pro zemědělskou výrobu jsou nejkvalitnější v okrese Hradec Králové. Dále následují sestupnou tendencí okresy Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. Vedle přírodních podmínek má na výši sklizně obecně vliv další řada faktorů, včetně způsobu a efektivity hospodaření zemědělských podniků. Celková roční sklizeň základních zemědělských plodin a průměrné hektarové výnosy v Královéhradeckém kraji jsou přibližně na úrovni nebo mírně nad průměrem celé ČR. Hlavními pěstovanými komoditami jsou obiloviny, řepka, brambory, kukuřice, cukrovka, píce, ovoce a zelenina.

Z přehledu o sklizni vybraných plodin je zřejmé, že se Královéhradecký kraj nijak významně neodlišuje od průměru ČR. Rozdíly mezi jednotlivými kraji ve sklizených plodinách jsou však značné.

Mírně nad průměrem ČR sou v Královéhradeckém kraji hektarové výnosy obilovin, především pšenice, luskovin a řepky.

Graf č. 25: Podíl vybraných sklizených plodin v Královéhradeckém kraji v roce 2003

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Úroveň sklizně ovlivňuje rovněž situace na trhu, která do značné míry podmiňuje rozhodnutí pěstitelů zasít konkrétní plodinu. K výraznějším rozdílům v letech 2001 až 2003 došlo ve sklizni ovsa a ostatních obilovin a

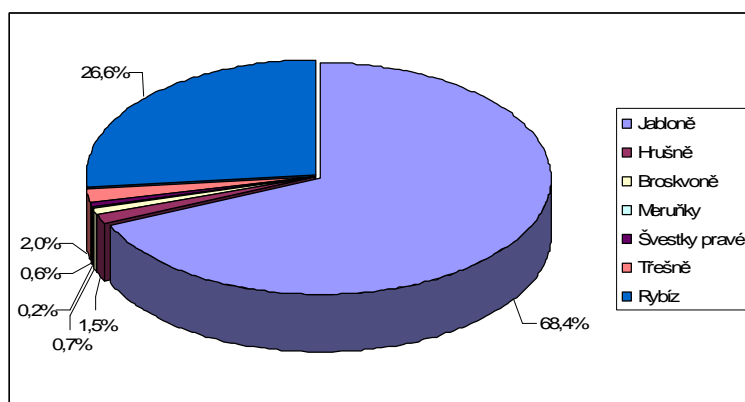
okopanin. K výraznému nárůstu došlo ve sklizni slunečnice, sóji, hořčice a léčivých rostlin. Naopak k poklesu nebo propadu došlo ve sklizni pšenice, kedluben, okurek, rajčat, česneku, hrachu, jahod.

Výčet plodin s výrazným poklesem dokumentuje naléhavost meziročních změn v rozhodování na základě podmínek na trhu. V tomto směru je zemědělství v posledních letech trhem výrazně ovlivněno. Při pohledu na pokles sklizně především zeleniny vyvstává otázka reálné konkurenceschopnosti českých zemědělcům vůči dováženému zboží.

Hektarové výnosy jednotlivých zemědělských plodin se v letech 2001 až 2003 nijak významně nelišily a byly zřejmě ovlivněny jen přírodními podmínkami a počasím. V několika málo případech došlo k poměrně značnému nárůstu výnosů na hektar. Jedná se jmenovitě o léčivé rostliny (258%), okurky (cca 300%) a rajčata (539%). K poklesu hektarových výnosů naopak došlo u řepky (57%), máku, kořeninové zeleniny, píce, cibule a česneku.

Z pěstovaných ovocnářských komodit jsou pro Královéhradecký kraj typické především jabloně, hrušně, třešně a rybíz, jejichž sklizené množství se pohybuje vysoko nad celorepublikovým průměrem.

Graf č. 26: Podíl pěstovaných ovocných stromů a keřů v Královéhradeckém kraji v roce 2003

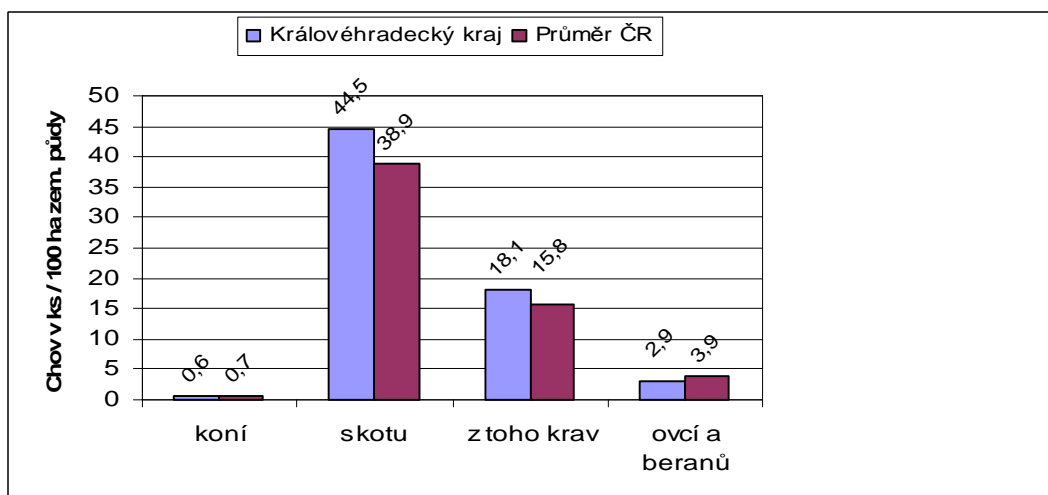
Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

6.3 Živočišná zemědělská produkce

Vrchovinné části regionu lze charakterizovat jako oblasti s vyšším podílem luk a pastvin a relativně intenzivnější živočišnou výrobou, charakteristickou zejména chovem skotu, prasat a drůbeže.

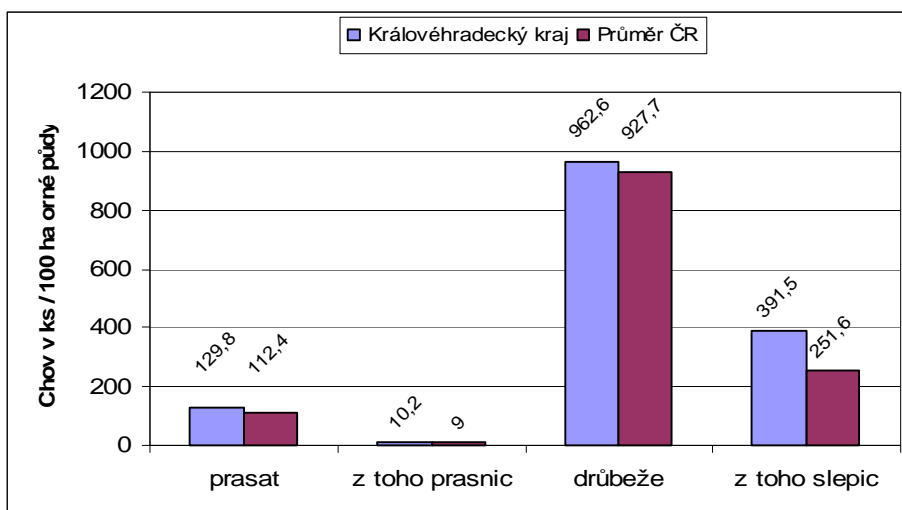
I přes trvalý pokles stavu hospodářských zvířat v Královéhradeckém kraji je intenzita chovu v mnoha ukazatelích nadprůměrná v rámci ČR.

Graf č. 27: Intenzita chovu hospodářských zvířat v kusech na 100 ha zem. půdy v Královéhradeckém kraji v roce 2003

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

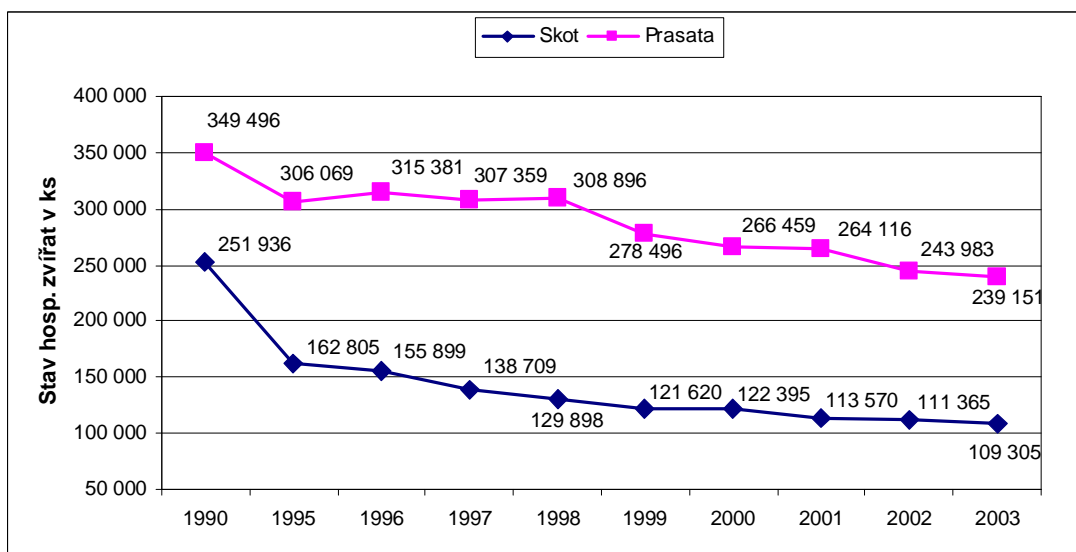
Graf č. 28: Intenzita chovu hospodářských zvířat v kusech na 100 ha orné půdy v Královéhradeckém kraji v roce 2003

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Podle absolutního počtu hospodářských zvířat patří mezi kraje charakteristické chovem hospodářských zvířat kraj Středočeský a Jihočeský, mezi kraje s nejmenšími počty zvířat patří kraj Karlovarský a Liberecký. Ostatní kraje včetně Královéhradeckého patří k celorepublikovému průměru.

Graf č. 29: Stav hospodářských zvířat v Královéhradeckém kraji v kusech k 1.4.1990 - 2003

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

6.4 Lesnictví, rybářství

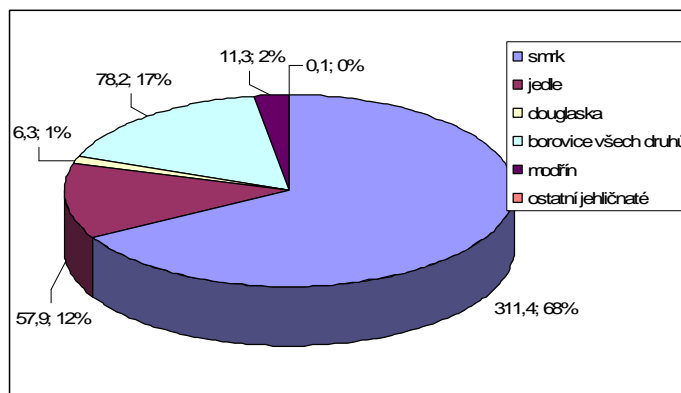
Zejména v horských oblastech Královéhradeckého kraje hraje výraznou roli lesnictví. Celková lesnatost území se v Královéhradeckém kraji pohybuje mírně pod průměrem ČR (31%). Z celkové plochy lesů tvoří jehličnaté porosty přibližně 72% a listnaté porosty 26%, což je výhodnější zastoupení dřevin, než je celostátní průměr. Nejnížší lesnatost je v okrese Hradec Králové (16%) a nejvyšší v okrese Trutnov (46%) a Rychnov nad Kněžnou (37%).

Více než 2/3 z celkové výměry lesů připadá na lesy hospodářské. Jedná se převážně o lesy, kde převládá produkční funkce tzn. využívání lesa k získávání materiálních hodnot především dřevní suroviny při zachování trvalosti produkce, funkční stability a hospodárnosti. Lesy zvláštního určení, které tvoří 1/4 celkové výměry lesů, zahrnují lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů 1. stupně, v ochranných pásmech přírodních a

léčivých zdrojů a stolních minerálních vod, lesy na území národních parků a lesy národních přírodních rezervací a lesy ostatní. Lesy ochranné zaujímají nejmenší část rozlohy lesních porostů. Jedná se o lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích, vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace a lesy v klečovém lesním vegetačním stupni.

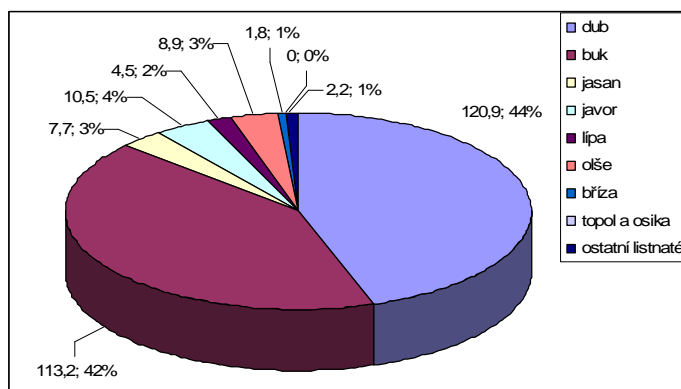
V roce 2003 bylo zalesněno celkem 734,9 ha, z toho bylo 465,2 ha jehličnatými dřevinami a 269,7 listnatými dřevinami.

Graf č. 30: Zalesňování jehličnatými dřevinami v Královéhradeckém kraji v roce 2003 v ha

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Graf č. 31: Zalesňování listnatými dřevinami v Královéhradeckém kraji v roce 2003 v ha

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

7. Kultura a cestovní ruch, volný čas

7.1 Kulturní potenciál a historické dědictví

Lokalizační předpoklady pro cestovní ruch spočívají v atraktivitě regionů z hlediska kulturněhistorického a přírodního potenciálu území. Královéhradecký kraj má z obou těchto hledisek velmi dobré, navzájem se doplňující dispozice. Na území kraje se nachází značné množství historických památek a dalších kulturních atraktivit. Kulturní památky charakterizují tento region a zvýrazňují jeho výjimečnost mezi ostatními kraji v České republice.

K významným kulturním hodnotám patří cenné urbanistické celky. V Královéhradeckém kraji jsou v současné době čtyři městské památkové rezervace: Hradec Králové, Jičín, Nově Město nad Metují a Josefov. Největší

z nich je městská památková rezervace Hradec Králové. Nalezáme zde řadu cenných a turisticky atraktivních staveb gotiky, renesance a baroka: katedrála sv. Ducha, Bílá věž s druhým největším zvonem v Čechách Augustinem, kaple sv. Klimenta, jezuitská kolej, biskupská rezidence a další domy v nejstarší části města. Z hlediska urbanistické koncepce je však také unikátní novější část města z 1. poloviny 20. století, na jejíž výstavbě se podíleli např. J. Gočár a J. Kotěra.

Městská památková rezervace v Jičíně zahrnuje historické náměstí se zámek, Valdickou bránou a dalšími významnými stavbami. Doposud nepříliš exponované, avšak turisticky velmi atraktivní je historické

centrum Nového Města nad Metují s renesančními stavbami a zámek. Také pevnostní město Josefov v sobě skrývá velký potenciál pro rozvoj turistického ruchu. Ten je však brzděn nedostatečnou péčí o objekty, které dříve využívala armáda a také problematickými sociálními podmínkami mezi místním obyvatelstvem.

Městských památkových zón je v Královéhradeckém kraji v současné době 21. Patří mezi ně Dobruška, Rychnov nad Kněžnou, Náchod, Dvůr Králové nad Labem, Vrchlabí, Trutnov, Jaroměř, Opočno, Broumov a další.

Atraktivita vesnických památkových zón spočívá zpravidla v unikátně dochovaných komplexech lidové architektury. Těchto zón bylo doposud v Královéhradeckém kraji vytvořeno 15. Mezi nejznámější patří např. Studeňany (obec Radim nedaleko Jičína), dále pak Vysočany, Vesec u Sobotky, Nové Smrkovice, Dolní Verněřovice a další. Vedle toho vzniká v současné době také skanzen lidové architektury v Krňovicích.

Status Národní kulturní památky má v Královéhradeckém kraji celkem 10 objektů, jedná se zároveň o hojně vyhledávané turistické cíle. Patří mezi ně novogotický zámek Hrádek u Nechanic s bohatým inventářem a výzdobou, Muzeum od architekta Jana Kotěry v Hradci Králové, Hospital Kuks a nedaleký Betlém u Kuksu – zbytky barokního komplexu s rozsáhlou sochařskou výzdobou od M. B. Brauna, pevnostní systém Dobrošov – součást československého pohraničního opevnění z druhé poloviny 30. let 20. století, benediktinský klášter v Broumově, unikátní barokní kaple Zjevení Páně ve Smiřicích, zámky v Opočně a Náchodě a Babiččino údolí v Ratibořicích se zámek a souborem lidových staveb zasazených do cenné kulturní krajiny.

Mezi nejvýznamnější kulturní památky v kraji patří ještě celá řada zámků, např. Častolovice, Kostelec nad Orlicí, Doudleby nad Orlicí, Rychnov nad Kněžnou, Karlova koruna v Chlumci nad Cidlinou, Humprecht, Nové Město nad Metují, Dětenice. Z hradů a hradních zřícenin to jsou Kost, Pecka, Potštejn, Litice nad Orlicí a celá řada dalších.

Okolo některých pamětihodností byly také vytvořena ochranná pásma: Ochranné pásmo zámku Humprecht, Ochranné pásmo hradu Kost, Ochranné pásmo archeologické nemovité kulturní památky Hradiště Prachov, Ochranné pásmo souboru nemovitých kulturních památek města Rychnov nad Kněžnou, Ochranné pásmo Vesnické památkové zóny Studeňany, Ochranné pásmo zříceniny hradu Veliš, zámku ve Vokšicích a kostela sv. Václava ve Veliši a další.

Velmi rozsáhlá je Krajinná památková zóna Bojiště Bitvy u Hradce Králové, která se nachází na území severozápadně od krajského města – v okolí kopce Chlum. Nachází se zde muzejní expozice, v krajině je roztroušeno množství památníků pruskorakouské bitvy roku 1866 jejíž každoroční rekonstrukce je jednou z nejvýznamnějších kulturních akcí v regionu. Kromě bojiště na Chlumu se v pásu od Náchoda po Jičín nachází řada dalších významných bojišť, na kterých byly vyznačeny naučné stezky (NS Po stopách války pruskorakouské roku 1884 vedoucí od Náchoda až na bojiště na Chlumu). Velký význam pro cestovní ruch mají i další specializované naučné stezky, jako např. NS Po stopách hornictví v Jestřebích horách.

Kulturní zařízení jsou na území Královéhradeckého kraje zřizována jednotlivými městy a obcemi, krajem, Ministerstvem kultury České republiky i dalšími subjekty. Nachází se zde velké množství movitých (movité kulturní památky, chráněný mobiliární fond a chráněný knižní fond) a nemovitých kulturních památek. Sídli zde řada důležitých kulturních institucí a zařízení (muzea, galerie, divadla apod.), které je možné zařadit do potenciálu kulturně historických předpokladů a jež zvyšují atraktivitu území. V každém větším městě působí profesionálně vedené kulturní středisko, v některých obcích tuto roli zastávají osvětové besedy či občanská

sdužení. Kulturní život je na území Královéhradeckého kraje obohacován konáním tradičních hudebních a zejména divadelních festivalů a dalších kulturních akcí.

Mezi významné příspěvkové organizace zřizované Královéhradeckým krajem v oblasti kultury patří Galerie moderního umění v Hradci Králové s cennou sbírkou malířských a sochařských děl českých umělců 20. století, Muzeum východních Čech v Hradci Králové se sbírkou vlastivědných exponátů Královéhradecka i širšího okolí a Studijní a vědecká knihovna (dříve Státní vědecká knihovna) v Hradci Králové s jedním z největších knižních fondů v České republice.

Dále od roku 2003 zřizuje Královéhradecký kraj další příspěvkové kulturní organizace: Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové s dlouhou výzkumnou a vzdělávací tradicí, Hvězdárna v Úpici, Regionální muzeum a galerie v Jičíně, Regionální muzeum v Náchodě, Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou, Muzeum Podkrkonoší v Trutnově, Galerie výtvarného umění v Náchodě a Středisko amatérské kultury Impuls v Hradci Králové, které je charakterem svojí činnosti v regionu unikátní a nezastupitelné.

Město Hradec Králové je mimo jiné zřizovatelem třech příspěvkových organizací, jejichž působnost je nadregionální a jejichž činnost dosahuje evropského věhlasu: loutkové Divadlo Drak, Klicperovo divadlo a Filharmonie. Od 1. 7. 2007 se tyto subjekty stanou obecně prospěšnými společnostmi, které založí Statutární město Hradec Králové a Královéhradecký kraj.

Některé z dalších galerií v regionu jsou: Galerie Zdeňka Buriana ve Dvoře Králové nad Labem, Galerie plastik a mezinárodní galerie moderního sochařství – Vrch Gotthard v Hořicích, Galerie antického umění Hostinné a Galerie města Trutnova.

V Královéhradeckém kraji je řada muzeálních expozic vlastivědného charakteru (městská muzea v Broumově, Dvoře Králové nad Labem, Jaroměři, Nové Pace, Novém Městě nad Metují, Novém Bydžově, Žacléři, Polici nad Metují a jinde). Mezi významná specializovaná muzea lze zařadit: Památník Jana Amose Komenského v Bílém Třeběšně, Muzeum Broumova v Broumově, Muzeum Boženy Němcové v České Skalici, První vojensko historické muzeum M. Frosta v Jaroměři, Textilní muzeum v České Skalici, České farmaceutické muzeum Hradec Králové, Muzejní expozice sdělovací a zabezpečovací techniky Hradec Králové, Železniční muzeum Výtopna Jaromeř, Expozice Farmaceutického muzea Kuks, Středisko městské kultury Lázně Bělohrad - Památník K. V. Raise, Fričovo muzeum v Lázních Bělohrad, Muzeum bratří Čapků Malé Svatoňovice, Památník Karla Jaromíra Erbena Miletín, Klenotnice drahých kamenů Nová Paka, Pevnost Hanička u Rokytnice v Orlických horách, Památník Karla Poláčka v Rychnově nad Kněžnou, Muzeum Staré Hrady, Krkonošské muzeum Vrchlabí, Jiráskovo muzeum Hronov, Muzeum turistiky, zimních sportů a řemesel Deštné v Orlických horách a další.

Proslulé je Muzeum krajky Vamberk, které se váže k téměř třísetleté tradici ruční výroby krajek v regionu. Výjimečné postavení má také Třebechovické muzeum betlémů, které kromě rozmanitých menších betlémů udržuje v provozu unikátní mechanický betlém Josefa Probošta, Josefa Kapuciána a autora mechanismu Josefa Frimla, který je více než 7 metrů dlouhý a obsahuje okolo 2000 vyřezávaných dílů.

Pro Královéhradecký kraj mají velký význam také expozice umístěné ve vojenských památkách. V již zmíněném Josefově je to soustava kasemat v pevnostním systému, v pohraničí se jedná o součásti prvorepublikového opevnění – Pevnost Hanička, Tvrz Stachelberg a výše zmiňovaná Pevnost Dobrošov.

Jednou z nejvýznamnějších atrakcí nadregionálního významu je Zoologická zahrada ve Dvoře Králové nad Labem, která je počtem držných zvířat největší v České republice a zároveň největším chovatelem afrických zvířat v Evropě. Její návštěvnost se pohybuje vysoko nad 500 tisíci návštěvníky ročně.

Z celkového počtu 20 budov s divadelním sálem jich je nejvíce v ORP (správní obvody obcí s rozšířenou působností) Náchod – 6 (9,8 na 100 tis. obyv.). V budov s divadelním sálem na 100 tisíc obyvatel vykazuje Královéhradecký kraj vyšší hodnotu (3,7) než celý region NUTSII Severovýchod (3,1) i než celá Česká republika (2,5). V některých městech byly v nedávné době tyto objekty rekonstruovány, např. v Trutnově však specializovaný divadelní sál stále chybí.

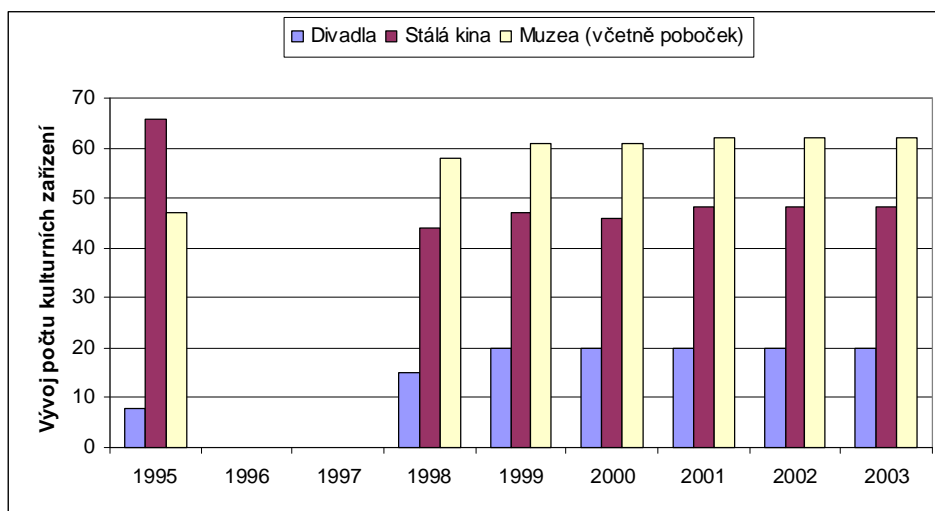
Celkový počet galerií a výstavních sálů v Královéhradeckém kraji je 47 (8,6 na 100 tis. obyv. – podobné jako v celé ČR). Tento stav je však proměnlivý z důvodu poměrně častého vzniku a zániku malých komerčních galerií.

Nejvíce stálých kin je v ORP Trutnov (8) a Jičín (8), následuje ORP Náchod (7) a ORP Hradec Králové (5), kde je však úroveň odlišná díky existenci multikina s osmi sály a „artového“ kina v centru města. Nejvíce kin na 100 tis. obyv. je v ORP Dobruška (20,5) a ORP Jičín (17,4). Celkový počet stálých kin v Královéhradeckém je 48, což odpovídá 8,8 kinům na 100 tis. obyv. (v NUTSII Severovýchod 7,6; v celé ČR 6,5).

Nejvíce muzeí je v ORP Náchod (11), následují ORP Hradec Králové, Jičín a Rychnov nad Kněžnou, které mají shodně po 7 muzeích. Celkový počet muzeí včetně poboček v kraji je 62.

V počtu veřejných knihoven včetně poboček dominuje ORP Hradec Králové, kde jich funguje celkem 100. Na druhé místě je ORP Rychnov nad Kněžnou (44), následuje ORP Náchod (42). Celkem bylo v roce 2003 v Královéhradeckém kraji 498 veřejných knihoven a jejich poboček (jejich počet od 90. let mírně klesá), což odpovídá 90,9 knihovně na 100 tisíc obyvatel (v NUTSII Severovýchod: 78,8; v celé ČR: 65,7). Významnou institucí tohoto charakteru je také Literární archiv Památníku národního písemnictví ve Starých Hradech u Libáně.

Graf č. 32: Vývoj počtu vybraných kulturních zařízení v Královéhradeckém kraji v letech 1995 - 2003

Pozn.: Data pro roky 1996 a 1997 chybí.

Zdroj: ČSÚ

Velmi významným obohacením kulturního života v Královéhradeckém kraji jsou každoroční hudební a divadelní festivaly. Stále významnějším se stává mezinárodní divadelní festival Divadlo evropských regionů konaný každoročně v červnu v Hradci Králové. Mezi nejznámější festivaly lze dále řadit Jazz goes to town (mezinárodní jazzový festival v Hradci Králové), Smiřické svátky hudby (velikonoční hudební festival), Jazzinec (blues a funky festival), Hořické hudební slavnosti, Nota (country festival), Orlicko-Kladský varhanní festival (pořádaný v Kladském pomezí, který je dokladem spolupráce měst a obcí Euroregionu Glacensis), Folklórní festival Pardubice – Hradec Králové, tradiční přehlídka amatérských divadel v Hronově – Jiráskův Hronov, Poláčkovo léto (divadelní a hudební festival), barokně orientovaný divadelní festival Theatrum Kuks, mezinárodní folklórní festival Slavnosti písní a tanců v Lázních Běláhrad, Mezinárodní folklórní festival Červený Kostelec a další festivaly. Jedinečným a největším festivalem svého druhu ve střední Evropě je Jičín – město pohádky, který se každoročně koná pod patronátem UNESCO.

Za účelem zatraktivnění regionů vznikají také různé iniciativy obcí - např. Kačenčina pohádková říše v Orlických horách zaměřená na nejmenší návštěvníky.

Omezením většiny kulturních institucí na území Královéhradeckého kraje jsou limitující podmínky, a to zejména finanční a personální, ale i prostorové. Problémem je velká nerovnoměrnost v nabídce kulturních aktivit z hlediska žánru i počtu. Nejvíce kulturních zařízení a aktivit (koncertů, výstav, divadelních představení aj.) se nachází ve velkých městech. Ve venkovských oblastech je kulturní nabídka poměrně úzká – velkou překážkou je špatné dopravní spojení s kulturními centry, zejména ve večerních hodinách.

7.2 Přírodní atraktivita

Na území Královéhradeckého kraje je značné množství přírodních atraktivit, z nichž některé patří mezi nejvýznamnější v celé České republice a jsou vyhledávány i turisty z okolních zemí.

Na severu to je zejména nejvyšší české pohoří Krkonoše (KRNAP) s přílehlou oblastí Podkrkonoší. Tato oblast nabízí široké rekreační využití v letních i zimních měsících. Jsou zde vynikající podmínky pro letní i zimní turistiku. Problémem je značná zátěž na životní prostředí pramenící z nadměrné frekvence příjezdových cest, velké koncentrace návštěvníků v hlavních turistických střediscích a následně jejich negativní vliv na chráněné přírodní komplexy v horách. Mezi nejvyhledávanější cíle pěší turistiky patří zejména vrcholové partie Krkonoš – Sněžka, Pramen Labe, Černá hora u Janských Lázní a další.

Atraktivní oblastí, která není zatím turisticky využívána do té míry jako ostatní části Krkonoš, je východní část pohorí – Rýchory a Žacléřsko.

V Krkonoších jsou nejvýznamnější střediska zimních sportů v České republice (v části spadající do Královéhradeckého kraje jsou to zejm. Špindlerův Mlýn a Pec pod Sněžkou s množstvím sjezdovek všech tříd obtížnosti i dalších lyžařských terénů, dále také např. Malá Úpa a Janské Lázně). Koncentrace základní infrastruktury cestovního ruchu je zde značná (ubytovací kapacity), je zde však prostor pro její zkvalitňování a budování další doprovodné infrastruktury.

Oblastí vhodnou pro rozvoj cestovního ruchu, zejm. v letních měsících, je také Les Království a přilehlá oblast Hajnicka v jižní části trutnovského okresu.

Velké množství přírodních atraktivit je v oblasti CHKO Broumovsko, kde představují významný potenciál pro cestovní ruch zejména skalní města a přilehlé turistické terény. Mezi nejznámější skalní města patří Adršpašské skalní město a Teplické skalní město s unikátními skalními útvary a seskupeními. Dále to jsou skalní útvary na Ostaši a Broumovské stěny. Poměrně klidnou, turisticky zatím nepříliš využívanou oblastí je hřeben Jestřebích hor.

Oblíbenou oblastí letní turistiky je také okolí Náchoda, zejm. severozápadní okraj hřebene Orlických hor s nedalekým údolím Metuje a především okolí Babiččina údolí, které je turisticky atraktivní díky přírodním podmínkám i kulturním památkám.

Nejvýznamnější přírodní atraktivitou na Jičínsku je jihovýchodní část Českého ráje – zejm. Prachovské skály se známým skalním městem a přilehlé oblasti tradičně využívané k rekreaci. Další oblastí ideální pro rozvoj cestovního ruchu je lesnatý pás v severní části okresu – okraj Bradlecka a Kumburska s vodní nádrží Jahodnice a okolí Pecky s přírodním parkem Sýkornice a Podzvičinsko.

Rozsáhlou oblastí cestovního ruchu na východě kraje jsou Orlické hory (CHKO a přilehlé pásmo), které se táhnou při hranicích s Polskem od Náchodska na jihovýchod, kde přecházejí do Pardubického kraje. Jsou vhodné zejména pro pěší turistiku a cykloturistiku, v zimě mohou nabídnout v omezenější míře i lyžařské terény (Říčky, Deštné). Problémem této oblasti jsou lesy poškozené průmyslovými exhalacemi, problém, který se vyskytuje i v Krkonoších.

Rozsáhlé zalesněné oblasti s četnými maloplošnými rezervacemi se nacházejí i v jižní části rychnovského okresu, přecházejí pak do Hradeckého polesí jihovýchodně od Hradce Králové. Toto území tvoří zejména rekreační zázemí pro obyvatele krajského města (velmi vhodné pro cykloturistiku). Ostatní části Královéhradecka nabízejí přírodní atraktivitu pouze v omezené míře (břehy Labe, lesy na Nechanicku aj.).

Významnými lokalitami turistického ruchu v letním období jsou rekreačně využívané vodní plochy. Jednou z nejvýznamnějších těchto lokalit je vodní nádrž Rozkoš v okrese Náchod, která byla zbudována prioritně pro závlahové účely a jež je zároveň největší vodní plochou v kraji. Nabízí rozsáhlé rekreační a sportovní využití, pro jehož další rozvoj je však nezbytné zkvalitnění infrastruktury a zejména vyřešení problému znečišťování vody v nádrži.

Tato vodní plocha je vhodná k individuální rekreaci, lze tu provozovat windsurfing, půjčování loděk, koupání, jsou zde také lokality vhodné k rybaření. Na severním břehu se nachází známý a dobře vybavený autocamping s širokou nabídkou ubytování a stravování a řadou atrakcí pro děti i dospělé.

Další z hlediska cestovního ruchu velmi významnou a hojně navštěvovanou lokalitou vázanou na vodní plochy je skupina Jinolických rybníků na okraji Českého ráje severozápadně od Jičína. Tato lokalita je velmi významná pro možnosti spojení rekreace při rybnících s turistikou v přilehlých Prachovských skalách.

Pro rekreaci tradičně využívaný rybník ve Velkém Věšťově se nachází na pomezí okresů Trutnov, Hradec Králové a Jičín. Dalším významným regionálním rekreačním centrem jsou rybníky Špínka a Brodský nedaleko Červeného Kostelce v okrese Náchod. Zde dochází v posledních letech k rozvoji rekreačních aktivit, problémem však i zde zůstává čistota vody, což souvisí s chovem ryb a nutným přikrmováním. Nedaleko Trutnova se nachází významný sportovně rekreační areál „Dolce vita“, který je dobře vybavený pro ubytování, stravování a sportovní vyžití návštěvníků. Dále se v Královéhradeckém kraji nachází řada rekreačních lokalit regionálního významu vázaných na vodní plochy (Opočno, Stříbrný rybník u Hradce Králové aj.).

Vodní toky na území kraje nepatří k intenzivně vodácky využívaným ve srovnání s jinými regiony České republiky, přesto je tu řada zajímavých řek a kanálů vhodných pro tento typ turistiky. Mezi zajímavé patří toky Labe mezi Labskou vodní nádrží po Opatovický kanál, Orlice (celý tok od Týniště nad Orlicí), Tichá Orlice (od Lichkova do Týniště nad Orlicí), Divoká Orlice (od Trčkova do Týniště nad Orlicí), Dědina (od Chábor), Bělá (od Deštného v Orlických horách), Zdobnice (od Zdobnice), Metuje (od Teplic nad Metují), Úpa (od Pece pod Sněžkou), Kněžná (od Rychnova nad Kněžnou), Cidlina (od Jičína), Mlýnská Cidlina (u Smidar a Nového Bydžova), a Javorka (Prostřední Nová Ves). Nejvýznamnějším vodáckým úsekem je horní tok Labe pod vodní nádrží Labská, kde se konají i četné závody ve vodním slalomu, které jsou podmíněny možností regulovat průtok upouštěním vody z nádrže. Zajímavostí je návrh vyhlídkových plaveb mezi vodní nádrží Rozkoš a Babiččíným údolím u České Skalice. S nevelkou intenzitou vodáckých aktivit v oblasti souvisí nepříliš rozvinutá infrastruktura pro cestovní ruch podél vodních toků.

7.3 Charakteristika cestovního ruchu

Morfologická různorodost území Královéhradeckého kraje (Polabská rovina, pahorkatiny, podhorské a horské oblasti) činí tento kraj z hlediska cestovního ruchu velmi přitažlivým. Jsou zde možnosti celoroční rekreace s diferenciací na letní, zimní a na sportovní a pobytovou rekreaci. Intenzita cestovního ruchu je v některých regionech natolik velká, že významně ovlivňuje strukturu služeb, život obyvatel i celkový charakter obcí.

Ekonomický přínos cestovního ruchu je jedním ze základních pilířů rozvoje Královéhradeckého kraje. Proto je třeba nadále vytvářet podmínky pro cestovní ruch v jednotlivých regionech v souladu s jejich potenciálem, ale také ekologickou a kapacitní únosností.

Pozitivním faktorem pro rozvoj cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji je zlepšující se dopravní dostupnost z Prahy, úzké vazby na Polsko i na Německo (zejm. jeho východní část).

Regionalizace

Dle rozdělení území České republiky na turistické regiony a turistické oblasti (podle CzechTourism) zabírá převážnou část Královéhradeckého kraje region Východní Čechy (Podzvičinsko, Kladské pomezí, Hradecko, Orlické hory a Podorlicko). Dalším turistickým regionem jsou Krkonoše (do Královéhradeckého kraje spadají turistické oblasti Krkonoše – střed a Krkonoše – východ. Třetím turistickým regionem na území kraje je Český Ráj (odpovídá stejnojmenné turistické oblasti).

Obr. č. 13: Turistické regiony a turistické oblasti na území Královéhradeckého kraje

Vysvětlivky: Turistické oblasti: 19 – Český Ráj; 21 – Krkonoše – střed; 22 – Krkonoše – východ; 23 – Podzvičinsko; 24 – Kladské pomezí; 25 – Hradecko; 26 – Orlické hory a Podorlicko

Zdroj: CzechTourism 2006

Návštěvnost

Podle výzkumu STEM/MARK realizovaného v květnu 2004 na 890 respondentech po celé České republice jsou sledované turistické regiony nejčastěji spojovány s těmito aktivitami:

- Krkonoše: sjezdové lyžování, horská letní turistika, běžecké lyžování.
- Český ráj: horolezectví, pěší výlety, cykloturistika
- Východní Čechy: poznávací výlety, pěší výlety, cykloturistika

Nejčastějšími asociacemi s turistickými regiony plynoucími z obecného povědomí veřejnosti jsou:

- Krkonoše: „Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou, Harrachov, V zimě lyže, v létě turistika, Krkonošská 70, Kolo, běžky, pěší turistika“
- Český ráj: „Jičín – Rumcajs, Hezká příroda, Prachovské skály, Turistika, Automobilka“
- Východní Čechy: „Pardubice – Velká Pardubická, perník, Orlické hory – lyže, Náchod – zámek, Vodní nádrž Rozkoš“

(některé asociace souvisejí s přesahem TR do okolních krajů; kompletní studii poskytuje CzechTourism)

Následující tabulka dokládá návštěvnost turistických regionů, které zasahují na území kraje. Protože hranice těchto regionů nekopírují hranice Královéhradeckého kraje – přesahují i do dalších – nelze tyto údaje brát jako statistický podklad pro hodnocení cestovního ruchu v kraji.

Tab.č. 24: Návštěvnost vybraných turistických regionů v roce 2003

	Východní Čechy	Krkonoše	Český ráj
Rozloha regionu v km ²	8 077	1 168	1 091
Počet hostů celkem	643 381	873 056	194 251
z toho cizinci	119 529	333 902	51 104
z toho Češi	523 852	539 154	143 147
Počet hostů na km ²	79,65	747,31	178,12
z toho cizinci	14,80	285,81	46,86
z toho Češi	64,85	461,50	131,26
Počet přenocování celkem	2 249 962	3 721 982	564 194
z toho cizinci	376 537	1 455 591	141 453
z toho Češi	1 873 425	2 266 391	422 741
Počet přenocování na km ²	278,55	3 185,92	517,34
z toho cizinci	46,62	1 245,95	129,71
z toho Češi	231,93	1 939,97	387,63

Zdroj: CzechTourism

Dle časové proměnlivosti intenzity cestovního ruchu můžeme okresy Královéhradeckého kraje rozdělit na dvě skupiny. Velký význam pro cestovní ruch mají zimní i letní sezóna v okresech Trutnov a Rychnov nad Kněžnou díky tomu, že se zde nacházejí horská pásma Krkonoš a Orlických hor. V ostatních okresech je vyšší návštěvnost pouze v letních měsících.

Zastoupení cizinců mezi návštěvníky je v porovnání s celou Českou republikou nižší (31,9% oproti 46,5%). Největší podíl cizinců tradičně zaznamenává okres Trutnov.

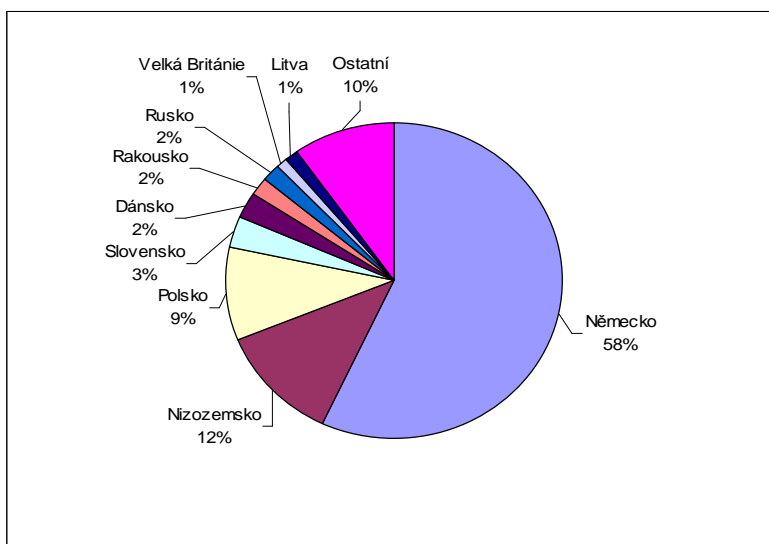
Pozitivním rysem cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji je relativně vysoký průměrný počet přenocování na 1 hosta (viz tabulka). Mezi okresy je výjimečně nízký průměrný počet přenocování pouze v okrese Hradec Králové (nízký je v tomto okrese průměrný počet přenocování zvláště v zimní sezóně).

Tab.č. 25: Přenocování v ubytovacích zařízeních cestovního ruchu v krajích ČR za rok 2003

Kraj	Přenocování		Průměrný počet přenocování		Průměrná doba pobytu (dny)	
	celkem	z toho cizinci	celkem	z toho cizinci	celkem	z toho cizinci
Česká republika	39 343 250	16 510 618	3,5	3,3	4,5	4,3
Hl. m. Praha	8 424 567	7 547 539	2,8	2,8	3,8	3,8
Středočeský	2 532 992	642 261	3,0	2,7	4,0	3,7
Jihočeský	3 415 441	733 411	3,6	3,0	4,6	4,0
Plzeňský	1 665 553	478 213	3,4	3,0	4,4	4,0
Karlovarský	3 785 126	2 427 092	7,1	6,9	8,1	7,9
Ústecký	1 408 274	623 574	3,7	4,0	4,7	5,0
Liberecký	2 918 450	971 075	3,7	4,0	4,7	5,0
Královéhradecký	3 891 214	1 106 019	4,0	3,9	5,0	4,9
Pardubický	1 140 948	211 322	3,7	3,9	4,7	4,9
Vysočina	1 368 955	174 722	3,4	3,1	4,4	4,1
Jihomoravský	2 447 426	647 024	2,4	2,0	3,4	3,0
Olomoucký	1 891 562	305 347	4,2	2,9	5,2	3,9
Zlínský	1 988 511	290 072	3,9	3,9	4,9	4,9
Moravskoslezský	2 464 231	352 947	3,7	3,0	4,7	4,0

Zdroj: ČSÚ

Graf č. 33: Podíl zahraničních hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Královéhradeckém kraji podle zemí v r. 2003

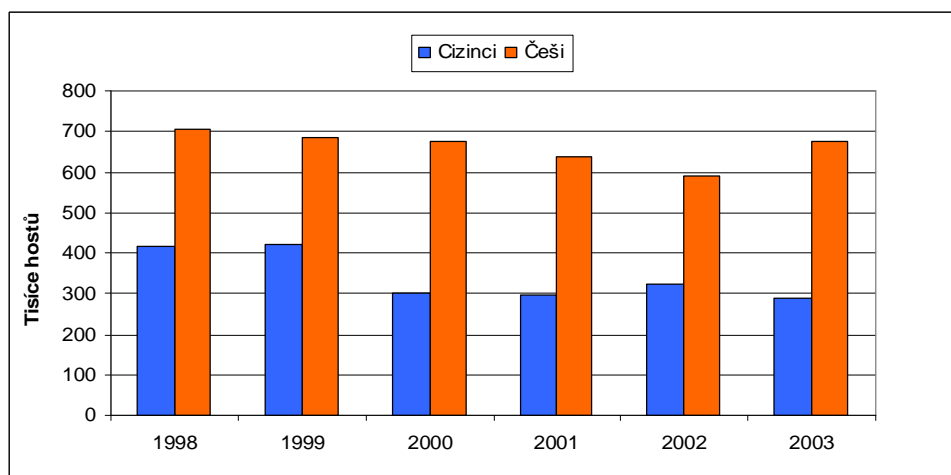

Zdroj: ČSÚ

Jak vyplývá z předchozího grafu, mezi zahraničními turisty výrazně dominují Němci následováni Nizozemci. Jedná se zejména o rekreaty vyhledávající zdejší přírodně atraktivní oblasti. Pozoruhodný je relativně výrazný podíl turistů z Dánska. Ve srovnání s údaji za celou Českou republiku je zde výrazně menší podíl hostů z Velké Británie, Itálie, Francie a dalších západoevropských zemí, také z USA, Izraele, východní Asie apod. To se dá vysvětlit tím, že tito turisté vyhledávají zejména Prahu, která tak vzhledem ke značnému podílu na turistickém ruchu v České republice celou statistiku výrazně ovlivňuje.

Naopak nadprůměrných procentuálních hodnot dosahují zejména turisté z Německa (58% oproti 34% v celé ČR), Nizozemska (12% oproti 5%) a Polska (9% oproti 4%).

Graf č. 34: Vývoj cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji podle počtu hostů v ubytovacích zařízeních v letech 1998 - 2003

Zdroj: ČSÚ

S poměrně negativním vývojem cestovního ruchu v posledních letech (který souvisí např. i s hospodářskou a sociální situací v Německu) koresponduje i pokles počtu ubytovacích kapacit v kraji. Zatímco v roce 1998 zde existovalo celkem 1 673 ubytovacích zařízení cestovního ruchu s 55 121 lůžky, v roce 2002 to bylo 1 178 zařízení s 54 768 lůžky a v roce 2003 již jen výše uvedených 1 048 zařízení s 46 296 lůžky. Největší pokles byl zaznamenán v roce 2001.

Jak vyplývá z hodnocení v předchozích kapitolách, nejnavštěvovanějšími oblastmi pro zimní rekreaci jsou Krkonoše se známými lyžařskými středisky, v menší míře pak Orlické hory. Pro letní rekreaci je to celý široký

pás při hranicích s Polskem (Krkonoše – Broumovsko – Orlické hory), vedle toho Český ráj, Podkrkonoší a Podorlicko.

Z měst je nejvýznamnějším střediskem cestovního ruchu Hradec Králové, zejména u příležitostí konání různých kulturních a společenských akcí. Stále většího významu zde také nabývá kongresová turistika. Nejnavštěvovanějšími kulturními památkami v kraji jsou dle statistiky Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (údaje za rok 2003) Státní zámek Ratibořice v Babiččině údolí u České Skalice (125 tis. návštěvníků), Zámek Dětenice v okrese Jičín (85 tis.), Hrad Kost (okres Jičín, 75 tis.) a Státní zámek Opočno (52 tis.).

Z hlediska možností trávení volného času ve spojení s cestovním ruchem nabízí dle výzkumu STEM/MARK turistický region Východní Čechy ve srovnání s ostatními regiony České republiky průměrnou nabídku volnočasových aktivit, čemuž odpovídá i jeho průměrná atraktivita z hlediska povědomí veřejnosti. Turistické regiony Český ráj a Krkonoše jsou po Jižních Čechách a Šumavě vnímány jako nejméně atraktivní, množství nabízených aktivit je sice nadprůměrné, dosažené atraktivitě však neodpovídá.

Tab.č. 26: Nejčastější aktivity spojené s turistickými regiony

Východní Čechy	Krkonoše	Český ráj
Poznávací výlety	Sjezdové lyžování	Horolezectví
Pěší výlety	Horská letní turistika	Pěší výlety
Cykloturistika	Běžecské lyžování	Cykloturistika

Zdroj: výzkum STEM/MARK

Nejméně byl region Východní Čechy (pomineme-li méně obvyklé aktivity jako např. potápění) spojován s vodními sporty, léčebnými pobyty různého charakteru či společenskými setkáními. Nejméně spojované aktivity s oblastí Krkonoš logicky vyplývají z celkového charakteru tohoto regionu (minimálně spojovány s vodáckou turistikou či s kulturními akcemi), Český ráj je nejméně spojován se zimními sporty.

V posledních letech se v České republice otevírá prostor o nové formy venkovské turistiky: ekoturistika – cestování (avšak nikoli masového charakteru) zaměřené na přírodní oblasti založené na pochopení vztahu člověka a životního prostředí; agroturistika – může pomoci řešit nezaměstnanost v regionu a snižuje závislost venkova na městě, což přispívá k udržitelnému rozvoji venkova; spočívá v trávení volného času ve zdravém prostředí venkova (na farmách) a zároveň získání zajímavých zkušeností (jížda na koni, práce s hospodářskými zvířaty aj.); ekoagroturistika - agroturistika provozovaná na farmě, jež vlastní certifikát ekologického zemědělství. Zatím tyto nové produkty cestovního ruchu zaujímají ve struktuře nabídky v České republice jen nepatrný podíl, avšak s výraznou koncentrací do oblastí východních Čech. V těchto formách se tak skrývá značná část potenciálu pro další rozvoj cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji.

Lázeňství

Lázeňství je v Královéhradeckém kraji zastoupeno třemi fungujícími lázněmi: Janské Lázně, Lázně Běláhrad a Velichovky. (Lázně Náchod – Běloves jsou v současné době mimo provoz, lázně v Železnici již byly zrušeny.) Ve srovnání s ostatními kraji ČR, kde se nějaké lázně nacházejí, se jedná o lázně spíše menší až střední kapacity a významu.

Tab.č. 27: Hosté v lázeňských ubytovacích zařízeních v roce 2004

	Počet příjezdů		Počet přenocování		Průměrná doba pobytu (dny)	
	celkem	z toho cizinci	celkem	z toho cizinci	celkem	z toho cizinci
Královéhradecký kraj	19070	2431	463064	21296	25,3	9,8
Česká republika celkem	371650	131476	5522282	1473570	15,9	12,2

Zdroj: ČSÚ

Hraniční přechody

Nejvýznamnějším hraničním přechodem v Královéhradeckém kraji je Náchod – Kudowa Słone (Polská republika). V roce 2003 zde překročilo hranici více než 5,4 miliónu osob (v každém směru přibližně polovina). Jedná se o jeden z nejvýznamnějších hraničních přechodů mezi Českem a Polskem i v celostátním měřítku. Dalším významným silničním přechodem je Královec – Lubawka s miliónem překročivších osob (na rozdíl od Náchoda mírně převládá vjezd nad výjezdem). Silniční celní přechod Starostín – Golinsk (u Meziměstí) zaznamenal v roce 2003 přibližně 560 tisíc osob, silniční přechod Pomezí Boudy – Przelecz Okraj (Malá Úpa) 420 tisíc a přechod Otovice – Tlumaczów celkem 380 tisíc osob.

Jediným železničním celním přechodem v Královéhradeckém kraji s pravidelnou osobní dopravou je Meziměstí – Mieroszów, kde v roce 2003 překročilo dohromady v obou směrech státní hranici celkem 16 000 osob, což jej řadí mezi nejméně vytížené železniční přechody v České republice.

Dále v kraji fungují tři přechody určené pro malý pohraniční styk: Bartošovice v Orlických horách – Niemojów (také v režimu hraničního přechodu na turistické stezce), Orlické Záhoří – Mostowice (rovněž v režimu silničního hraničního přechodu) a Malá Čermná – Czerma (rovněž v režimu hraničního přechodu na turistické stezce). Hraničních přechodů na turistických stezkách je zde celkem 18. Mezi nejznámější patří Masarykova chata – Zieleniec, Luční bouda – Slaski dom či Špindlerům Mlýn - Przesieka.

7.4 Infrastruktura pro cestovní ruch

Ubytování

V Královéhradeckém kraji je ve srovnání s úrovní celé České republiky přibližně dvojnásobný počet registrovaných ubytovacích zařízení v přepočtu na rekreační plochu. Je zde však vyšší podíl ubytovacích zařízení sezónního typu. To je případ zejména okresu Trutnov, kde je velmi vysoký počet ubytovacích zařízení, z nichž však téměř 50% je sezónních. Vyšší podíl ubytovacích kapacit sezónního charakteru má ještě okres Jičín. V těchto oblastech jsou problémy s využitím ubytovacích kapacit mimo hlavní sezónu.

Celkový počet ubytovacích zařízení je dostačující, jejich využití právě s ohledem na sezónní charakter cestovního ruchu v oblasti je podprůměrné. Nejvíce jsou ubytovací kapacity využívány v okrese Náchod, nejméně v okrese Rychnov nad Kněžnou.

Tab.č. 28: Využití hromadných ubytovacích zařízení ve vybraných krajích v roce 2003

Kraj	Čisté využití lůžek [%]	Využití pokojů [%]	Pozn.
Hl. m. Praha	47,2	54,3	největší využití
Ústecký	23,8	29,6	nejmenší využití
Královéhradecký	30,5	35,8	
Česká republika	35,4	42,1	

Zdroj: ČSÚ

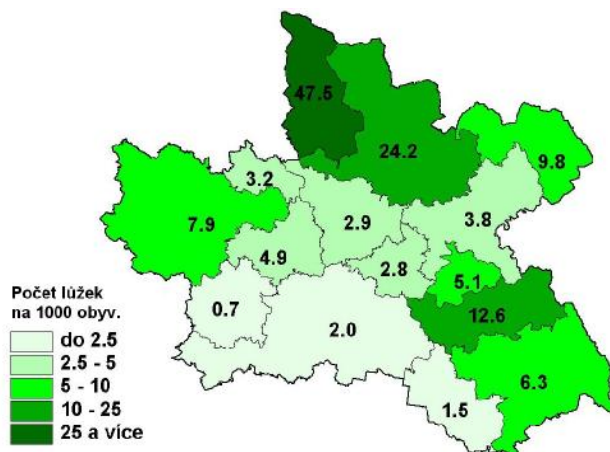
Ve struktuře ubytovacích zařízení jsou podprůměrně zastoupeny hotely, zejména vyšších kategorií, a také kempy a chatové osady. V rámci ČR jsou v kraji naopak nadprůměrně zastoupeny penziony a ostatní ubytovací zařízení s pravděpodobně vysokým podílem ubytoven sezónního typu. Kvalitativně nejhorší strukturu ubytovacích zařízení má Rychnov nad Kněžnou s nízkým podílem hotelů, penzionů a naopak nadprůměrným zastoupením turistických ubytoven a ostatních ubytovacích zařízení.

Tab.č. 29: Struktura ubytovacích zařízení v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2004

Typ zařízení	Počet
Hromadná ubytovací zařízení celkem	1012
Hotely a podobná ubytovací zařízení celkem	551
z toho hotely *****	0
z toho hotely ****	9
Ostatní hotely a pensiony	542
Ostatní hromadná ubytovací zařízení celkem	461
z toho kempy	40
z toho chatové osady a turistické ubytovny	117
Ostatní hromadná ubytovací zařízení	304

Zdroj: ČSÚ

Obr. č. 14: Ubytovací kapacity v jednotlivých ORP Královéhradeckého kraje v roce 2004

Zdroj: GIS

Tab.č. 30: Kapacity lázeňských ubytovacích zařízení k 31. 12. 2003

	Počet zařízení	Počet pokojů	Počet lůžek	Průměrná cena za ubytování v Kč
Královéhradecký kraj	4	808	1560	299
Česká republika celkem	139	13208	24193	527

Zdroj: ČSÚ

V současné době funguje v Královéhradeckém kraji více než 50 infocenter, která se od sebe liší zřizovatelem i škálou poskytovaných služeb. V turisticky atraktivních oblastech je jejich síť podstatně hustší (např. 6 infocenter ve Špindlerově Mlýně). Jejich počet se neustále mění v závislosti na místních iniciativách.

Cykloturistika a pěší turistika

V souladu s mohutným rozvojem a zvyšující se popularitou cykloturistiky v posledních letech je značná pozornost věnována vytyčování, budování a vyznačování cyklotras regionálního i nadregionálního významu. V Královéhradeckém kraji je navržena pátevní síť cykloopravy, která po svém dokončení zajistí vzájemné propojení rekreačních oblastí na území České republiky i okolních států.

V rámci schválené „Koncepce cykloopravy Královéhradeckého kraje“ byly navrženy na území KHK dvě cyklotrasy evropského významu:

- První - „Labská cyklotrasa“ – protíná kraj od severu (Špindlerův Mlýn – respektive počátek jejího cyklistického vyznačení byl po upřesnění trasy situován do Vrchlabí) k jihu (Vysoká nad Labem) s pokračováním v koridoru povodí řeky Lebe dále územím České republiky. Je vyznačena pod označením KČT č. 24 (s počátkem ve Vrchlabí) v úseku Vrchlabí – Jaroměř,
- Druhá – (s pracovním názvem v KHK „Žitavská cyklotrasa“), protíná kraj od severozápadu v trase Jičín – Hradec Králové – k Běléčku. Na území KHK je vyznačena v úseku Malá Lhota (hranice Libereckého kraje a KHK) – Jičín pod označením KČT č.14

Významnou nadregionální cyklotrasou je pak cyklotrasa KČT č. 22, situovaná převážně do příhraniční oblasti s Polskem, propojující Liberecký kraj s okresy KHK (Trutnov, Náchod, Rychnov nad Kněžnou) a s krajem Pardubickým. Na tuto nadregionální cyklotrasu jsou napojeny navazující cyklotrasy překračující státní hranici.

Tyto osy jsou propojeny s hlavními sídelními centry, rekreačními oblastmi a se sousedními kraji nadregionálními cyklotrasami. Regionální cyklotrasy pak propojují síť evropských a nadregionálních tras navzájem. Samostatným prvkem cyklistické dopravy jsou cyklostezky. Ty jsou tvořeny samostatnou komunikací určenou pro cyklistický provoz. Zpravidla jsou vedeny v souběhu se silniční komunikací, zatíženou nadměrným automobilovým provozem, a proto nevhodnou až nebezpečnou pro použití cyklistou.

Tab.č. 31: Rozsah budovaného systému cyklotras v Královéhradeckém kraji v roce 2005

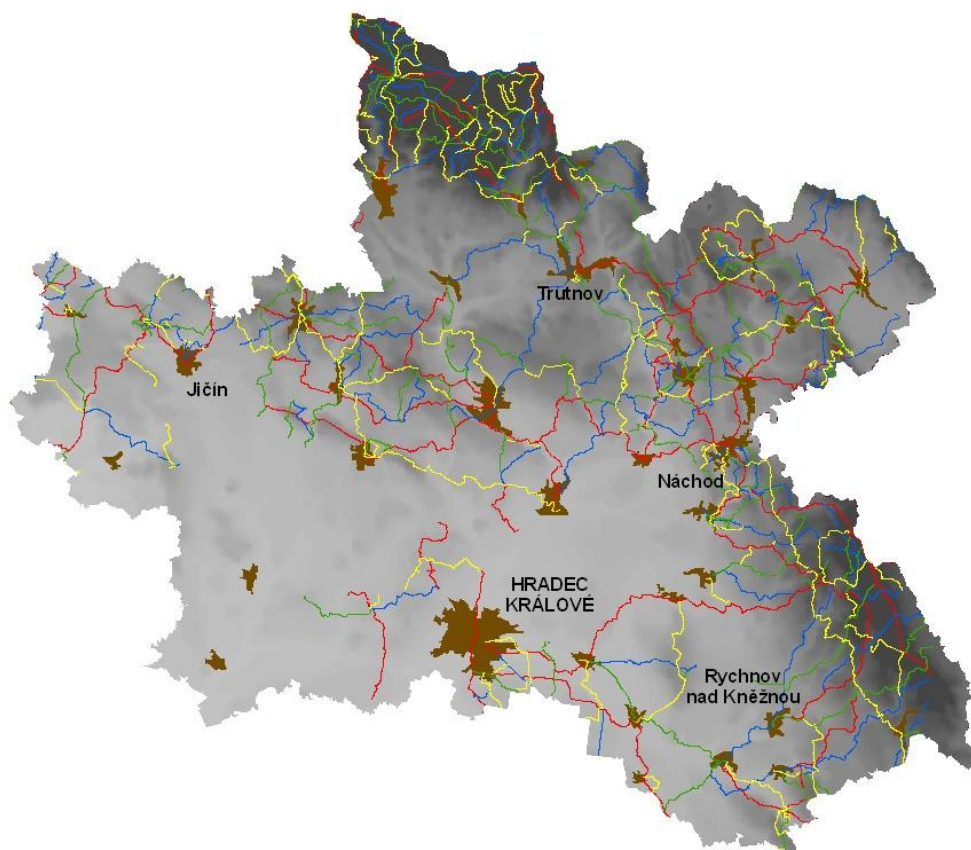
Cyklotrasy	Délka [km]	Z toho vyznačeno [km]
Evropské	168	39
Nadregionální	472,5	99
Regionální	363,5	135

Zdroj: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/>

Na fenomén cykloturistiky projevující se v poslední době v požadavcích na přepravu cestujících s jízdními koly do turisticky atraktivních míst reaguje v Královéhradeckém kraji veřejná linková autobusová doprava. V Krkonoších a v Orlických horách zajišťují provoz cyklobusů (autobusy s přívěsem pro přepravu jízdních kol) dopravní společnosti OROBUS Nové Město and Metují, a. s.; ČSAD Semily, a.s. s partnerskou dopravní společností OSNADO, spol. s r.o. ve spolupráci s některými sdruženími obcí a měst.

Dlouholetou tradici mají ve většině oblastí Královéhradeckého kraje také stezky pro pěší turistiku. Oblasti s členitým reliéfem, vyšším podílem lesů a jiných přírodních atraktivit jsou jimi hustě protkány. O značení těchto stezek se stará Klub českých turistů, jejich síť je v současné době dostačující. Jejich rozložení ilustruje atraktivitu jednotlivých oblastí.

Obr. č. 15: Značené turistické stezky v Královéhradeckém kraji v roce 2005

Pozn.: Barevné vyznačení turistických stezek odpovídá jejich značení v terénu.

Zdroj: GIS

Lyžařské aktivity

Infrastruktura pro lyžařské zimní aktivity je nejvíce koncentrována do Krkonoš, kde se nachází i největší a nejznámější středisko zimních sportů v České republice – Špindlerův Mlýn. Zde v lyžařském areálu Svatý Petr jsou lanovky s celkovou přepravní kapacitou 8 990 osob za hodinu, v areálu Medvědíň - Horní Mísečky je lanovka a vleky s celkovou kapacitou 8 480 osob za hodinu.

Některými z dalších významných lyžařských areálů v Krkonoších jsou Skiregion Markid v Černém Dole, Lyžařský areál Janské Lázně – Černý Důl, Lyžařský areál TJ Vrchlabí nebo SKI PEC v Peci pod Sněžkou. Méně rozvinutá je doprovodná občanská vybavenost a zařízení pro technické zabezpečení provozu vodorovné a svislé dopravy v dalších oblastech, které jsou vhodné k provozování zimních sportů: Jestřebí hory, Orlické hory a Žacléřsko. V Orlických horách fungují dvě významná střediska: Lyžařské středisko Deštné v Orlických horách a SKI centrum Říčky v Orlických horách. Obdobou výše zmíněných cyklobusů jsou fungující linky skibusů – autobusových linek zaměřených na sezónní dopravu lyžařů s vybavením do středisek zimních sportů.

Z dalších významných sportovních areálů různých typů v Královéhradeckém kraji je třeba zmínit čtyři golfové hřiště (Hrádek u Nechanic, Myštěves, Mladé Buky a Nová Amerika), několik zimních stadionů (Hradec Králové, Rychnov nad Kněžkou, Dvůr Králové nad Labem, Nová Paka aj.), nebo aquacentrum v Hradci Králové.

Problémy v rozvoji cestovního ruchu na území Královéhradeckého kraje spočívají v místy až extrémní koncentraci cestovního ruchu ve známých střediscích a současném opomíjení jiných atraktivních a zajímavých lokalit. Příčinou tkví vedle nerovnoměrně soustředěné infrastruktury pro cestovní ruch zejména v nedostatečném marketingu, propagaci, neexistenci jednotného uceleného informačního systému i v nedostatečné míře spolupráce obcí a podnikatelů na produktech cestovního ruchu. Nedostatky existují také v kvalitě turistických destinací (úprava staveb a okolí, značení apod.).

Ministerstvo životního prostředí připravuje v současné době certifikační systém pro udělování po vzoru některých západoevropských zemí, čímž se snaží podpořit udržitelné formy cestovního ruchu a pomoci těm podnikatelům, kteří v této oblasti podnikají s ohledem na životní prostředí. Český systém označování zahrne kromě environmentálních aspektů také sociální a kulturní pohled, pokryje široké spektrum aktivit – od malokapacitních venkovských ubytovacích zařízení, přes turistická informační centra a průvodcovské služby až po značení turisticky kompaktních území (ekologicky šetrných destinací). Kromě připravované certifikace ministerstvo pomáhá také budovat vznikající síť center šetrné turistiky s úmyslem vybudovat takové centrum v každém kraji.

7.5 Volnočasové aktivity a spolkový život

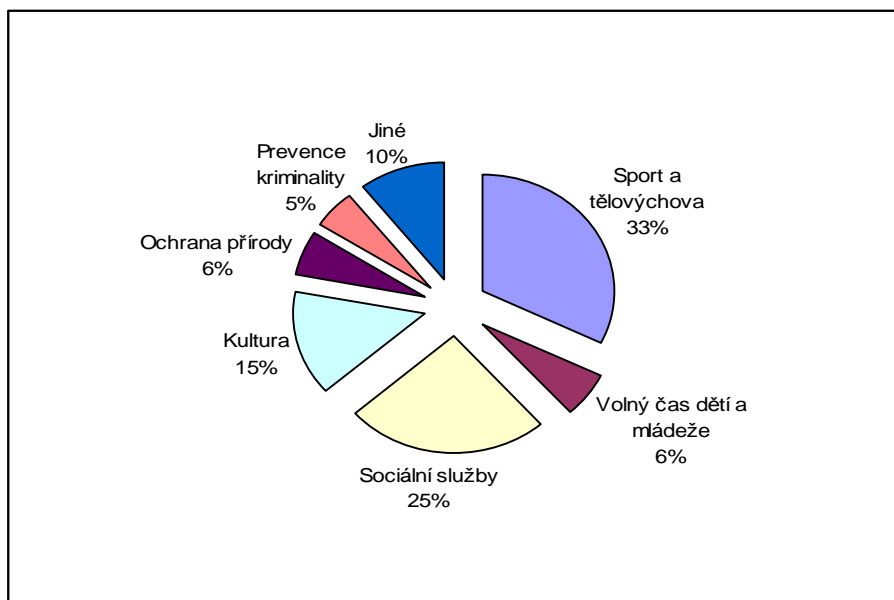
Ve sféře aktivního využívání volného času občany, zejména dětmi a mládeží, podporují prostřednictvím grantů Královéhradecký kraj i jednotlivé obce pestrou škálu programů, což mimo jiné tvoří i významnou složku prevence sociálně patologických jevů. Zájmovými aktivitami v oblasti práce s dětmi a mládeží ve volném čase se zabývá v Královéhradeckém kraji řada subjektů. Zájmové vzdělávání poskytují specializovaná profesionální zařízení jako jsou střediska pro volný čas - domy dětí a mládeže, školní kluby, školní družiny, základní umělecké školy. Zájmovými činnostmi nabízejí také kulturní instituce, nestátní neziskové organizace, církve, církevní právnické osoby a další subjekty. Nestátní neziskové organizace různorodého zaměření včetně tělovýchovy a sportu umožňují občanům kraje, zejména dětem a mládeži realizovat své zájmy a aktivně využívat volný čas.

Vybraná střediska pro volný čas (DDM Děčko Náchod, K-klub Jičín, DDM Rychnov n.K., DDM Hradec Králové, DDM Jednička Dvůr Králové n.L.) na základě rozhodnutí zastupitelstva kraje, s finanční podporou kraje, vykonávají další funkce přesahující místní působnost na území okresů. Organizují okresní soutěže a přehlídky, poskytují organizační a metodickou pomoc nestátním neziskovým organizacím, které pracují s dětmi a mládeží, zabývají se vzděláváním dobrovolných a profesionálních pracovníků a organizují akce regionálního charakteru pro děti a mládež a další. Počet středisek pro volný čas dětí a mládeže do jisté míry koresponduje s počtem obyvatel v daném ORP, s výjimkou ORP Jaroměř (6). Nejvíce těchto středisek se nachází v ORP Hradec Králové (11), vedle Jaroměře následuje ORP Náchod (6), Jičín (4) a Rychnov nad Kněžnou (4). Celkový počet těchto zařízení v kraji je 45, což odpovídá 8,8 na 100 tis. obyv. (v NUTS II Severovýchod 9,3 na 100 tis. obyv.).

Na území Královéhradeckého kraje působí stovky nevládních neziskových organizací (jen v Hradci Králové jich působí cca 160, zaměstnávají zde přes 330 osob), jejichž předmětem činnosti jsou vedle zdravotních a sociálních služeb různého charakteru také aktivity sportovní a tělovýchovné, kulturní (pěvecké sbory, divadelní spolky, historické spolky apod.), ekologické (problematika udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí), patří mezi ně organizace starající se o děti a mládež (volný čas, prevence kriminality) i organizace zabývající se demokracií a lidskými právy. Nevládní neziskové organizace i volná zájmová sdružení – spolky (divadelní spolky, folklorní soubory, tělovýchovné jednoty, a sportovní organizace, pěvecké sbory, dobrovolní hasiči a další), mají v našem kraji dlouhou historii. Jejich role, zejména v malých obcích je nezastupitelná v oblasti práce s dětmi a mládeží (tam, kde není škola, školní družina, DDM, ZUŠ) i v oblasti kulturně společenského života (kulturní, společenské a sportovní akce).

Královéhradecký kraj v rámci své dotační politiky podporuje veřejně prospěšné projekty v oblasti práce s dětmi a mládeží, kultury i rozvoje tělovýchovy a sportu. Finanční podpora nevládních neziskových organizací ze strany obcí v kraji se pohybuje v řádech desítek miliónů korun ročně (58,8 mil. Kč v roce 2003).

Graf č. 35: Struktura finanční podpory vybraných oblastí činnosti NNO obcemi Královéhradeckého kraje v roce 2003

Zdroj: Výroční zpráva SM KHK, 2003

Statutární město Hradec Králové například pro rok 2005 schválilo příspěvek pro občanská sdružení Hudební mládež Hradec Králové, Klub přátel Boni Pueri, Klub dětem, Taneční skupina T-bass, Dívčí sbor Kantiléna, Město pro lidi, Smíšený pěvecký sbor Smetana, Orchester Primavera a řadu dalších.

8. Dopravní a technická infrastruktura

8.1 Dopravní infrastruktura a obslužnost

Česká republika patří mezi členskými státy Evropské unie k těm, jejichž dopravní infrastruktura je nejhustší, a to jak v železniční dopravě, tak v pozemních komunikacích. Problémem však zůstává její technická zanedbanost odrážející se v nedostatečných parametrech, dopravních závadách (bodového, liniového či směrového charakteru) včetně nedostatečné kapacity nebo kvality. Logicky je tedy údržba a obnova dopravní infrastruktury předřazena před extenzivní rozvoj, kde se jedná pouze o doplnění významných dálnic a rychlostních silnic dle schválených dokumentů. V infrastruktuře silniční dopravy jsou nadále hlavními úkoly kromě preferované údržby a odstraňování dopravních závad z hlediska bezpečnosti provozu i ochrany životního prostředí. Tato charakteristika se týká i Královéhradeckého kraje.

Dopravní systém Královéhradeckého kraje je značně různorodý. V Polabské nížině je dopravní síť poměrně hustá, směrem k příhraničním pohořím se její hustota postupně snižuje. Dopravní síť je charakterizována tahy směřujícími paprskovitě do krajského města Hradce Králové, nechybí však ani tahy okružní, vedoucí k podhůřím Krkonoš a Orlických hor.

Královéhradecký kraj se aktivně podílí na mezinárodní iniciativě "Středoevropský dopravní koridor" (Central European Transport Corridor - CETC). Cílem iniciativy je propojit sever a jih Evropy multimodálním dopravním koridorem, který zahrnuje dopravu, železniční, silniční a vodní a podpořit tak ekonomický a regionální rozvoj. Dálniční tah Středoevropského dopravního koridoru kopíruje převážně trasu E-65. Na českém území pak trasu D11 přes hraniční přechod Králowec/Lubawka a dále pokračuje do Hradce Králové a odtud směrem do Řecka přes Brno a Bratislavu s možným větvením na Itálii. Železniční koridor by měl vést po trase CE-59. Vodní cesta by vedla po řece Odře. Hlavní aktivitou Královéhradeckého kraje v rámci CETC je především podpora o urychlení dostavby dálnice D11, zajištění jejího pokračování silnicí R11 a napojení na silnici S-3 na polské straně.

Silniční síť

V Královéhradeckém kraji se nachází celkem 3 752 km silnic, z nichž dvě třetiny tvoří silnice III. třídy, necelou čtvrtinu silnice II. třídy a přes 11,5% silnice I. třídy, včetně rychlostních komunikací. Hustota silniční sítě regionu je 0,79 km/km² a mírně převyšuje celostátní průměr (0,70 km/km²). Podrobnější informace o délkách silnic v jednotlivých okresech poskytuje níže uvedená tabulka.

Tab.č. 32: Silniční síť Královéhradeckého kraje k 1.1.2005

Území	Dálnice (km)	Délka silnic v km				Podíl silnic jednotlivých tříd			Plocha území (km ²)	Hustota silniční sítě (km/km ²)
		I. tř. vč. rychl. k.	II. tř.	III. tř.	Celkem	I. tř.	II. tř.	III. tř.		
Královéhradecký kraj	0	430	900	2 422	3 752	11,5	24,0	64,6	4 758	0,79
Hradec Králové		98	150	532	780	12,6	19,2	68,2	875	0,89
Jičín		91	154	642	887	10,3	17,4	72,4	887	1,00
Náchod		59	152	421	632	9,3	24,1	66,6	851	0,74
Rychnov nad Kněžn.		68	264	463	795	8,6	33,2	58,2	998	0,80
Trutnov		114	180	364	658	17,3	27,4	55,3	1 147	0,57
ČR	546	6 156	14 669	34 128	54 953	11,2	26,7	62,1	78 866	0,70

Zdroj dat: www.rsd.cz

Jak je z tabulky patrné, v regionu se nenachází dosud ani jediný kilometr dálnice. Dálnice D11 (Praha – Hradec - Jaroměř) a její následné pokračování jako rychlostní komunikace R 11 až na polskou hranici (Královec) zatím ještě stále končí za Poděbrady před hranicemi Královéhradeckého kraje. Rovněž rychlostní komunikace R 35 (Liberec – Turnov – Hradec Králové – Moravská Třebová – Olomouc – Lipník nad Bečvou), je v Královéhradeckém kraji zatím pouze v plánech. Současné nedostatečné napojení na evropskou silniční síť značně limituje využití celkového rozvojového potenciálu celého regionu.

Hlavní dopravní osu Královéhradeckého kraje tvoří silnice I. třídy I/11, která u Poděbrad navazuje na dálnici D11. Tato komunikace je součástí mezinárodního tahu E67 z Prahy do Hradce Králové a Polska (Wroclav). Silnice I/11 pokračuje dále východním směrem na Ostravu. Další páteřní komunikací v regionu je silnice I/33 směřující od Pardubic přes Hradec Králové, Náchod na již zmiňovanou Wroclav. Dále silnice I/35 (Hrádek nad Nisou – Liberec – Turnov – Hradec Králové – Vysoké Mýto – Olomouc) a I/14 (Liberec – Trutnov – Náchod – Ústí nad Orlicí – Třebovice) v severovýchodním směru propojují Královéhradecký kraj s Libereckým a Pardubickým s následným napojením na moravským region (I/35).

Cidlinou směrem na Hradec Králové. K připravovaným investičním akcím patří výstavba rychlostní komunikace R35, včetně přivaděčů a doplňkových staveb a dále vybudování silničních přeložek a obchvatů lokálního charakteru, které by měly vyvést zejména tranzitní nákladní dopravu z center měst a obcí a rekonstrukce silnic I.třídy a významných silnic II. třídy. Za všechny akce lze např. jmenovat probíhající výstavbu obchvatu u České Skalice na silnici I/33. I přes poměrně čilý stavební ruch zůstává na stávající silniční síti ještě stále mnoho technicky i kapacitně nevyhovujících úseků. Plánovanou výstavbu dálnice, rychlostní komunikace a silničních přeložek a obchvatů měst a obcí také často zpožďuje řada příčin - nedostatek financí, nedořešené vlastnické vztahy pozemků či vleklé rozpravy ohledně výběru nejhodnější varianty řešení.

Na hranicích kraje s Polskou republikou je celkem 6 automobilových hraničních přechodů převážně lokálního významu. Nejvýznamnějším je přechod v Náchodě, který slouží i pro nákladní automobilovou dopravu nad 6t. Kraj má zpracován Generel silniční dopravy Královéhradeckého kraje (žáří 2005) se zaměřením na výstavbu, modernizaci a opravy silnic I., II. a III. třídy, který by měl, po zapracování připomínek a následném schválení, přispět ke koncepčnímu řešení postupu realizace jednotlivých staveb v rámci správného území kraje. Měl by se zároveň stát podkladem pro žádosti o finanční příspěvky ze státních, resp. evropských zdrojů.

Železniční síť

Železniční síť Královéhradeckého kraje tvoří 661 km tratí se 199 stanicemi a zastávkami. Z celkové délky 10 km tratí pronajatých soukromému dopravci Viamont, a.s.. Svoji hustotou 0,139 km/km² patří kraj v rámci České republiky k nadprůměrným. Železnice je vedena všemi významnějšími místy a sídly kraje a je tak přímo dostupná většině obyvatel. V kraji není žádná dvoukolejná trať, elektrifikováno je cca 15% délky tratí. Elektrifikovány jsou úseky (Pardubice –) Hradec Králové – Jaroměř a dále Týniště nad Orlicí – Hradec Králové – (Velký Osek). V kraji je celkem 7 tunelů o celkové délce 1350 m (nejdelší měří 350 m) a 458 mostů.

Kromě dominantního Hradce Králové (průsečík tratí z Prahy, Letohradu, Pardubic, Staré Paky a Jičína) jsou důležitými železničními uzly v kraji Týniště nad Orlicí, Jaroměř, Stará Paka a Trutnov. Základní síť tratí, na nichž se realizuje většina výkonů v osobní přepravě, tvoří osy:

- (Pardubice –) Hradec Králové – Jaroměř – Stará Paka (– Liberec), s větvemi do Trutnova a Náchoda
- (Praha – Velký Osek –) Chlumeck nad Cidlinou – Hradec Králové – Týniště nad Orlicí (– Letohrad)
- Týniště nad Orlicí – Náchod – Meziměstí
- Hradec Králové – Jičín (– Liberec)
- Chlumeck nad Cidlinou – Ostroměř – Stará Paka - Trutnov

Tab.č. 34: Železniční síť v Královéhradeckém kraji v porovnání s ČR v roce 2004

Území	Délka v km	Plocha kraje v km ²	hustota želez. sítě
Královéhradecký kraj	661	4 758	0,139
ČR	9 586	78 866	0,12

Zdroj: České dráhy, a.s., 2004

Strategicky důležitá je blízkost (z Hradce Králové cca 20 km) a snadná návaznost na nejvýznamnější trať v sousedním pardubickém regionu, a to modernizovanou vysokorychlostní trať č. 010 (Praha – Pardubice – Česká Třebová), která je součástí I. tranzitního železničního koridoru (Berlín –) Děčín – Praha – Brno – Břeclav (– Vídeň) a zajišťuje komfortní železniční spojení s hlavním městem.

Obr. č. 17: Železniční síť v Královéhradeckém kraji v roce 2004

Zdroj: GIS

Železniční síť v kraji tedy v hlavních dopravních osách pokrývá rozhodující přepravní směry, a proto se neuvažuje do budoucna s jejím rozšiřováním, ale pouze s rekonstrukcí a modernizací vybraných úseků. Značný je totiž podíl lokálních tratí s parametry, které nevyhovují současným přepravním nárokům. Současná železniční síť byla prakticky vybudována již ve 2. polovině 19. století a to ve značně členitém terénu - parametry a technický stav většiny tratí (vysoké stáří, stavební řešení tratí se s výjimkou rovinatých území vyznačuje četnými oblouky o malých poloměrech, nedostatečná únosnost železničního spodku, zanedbanost železničního svršku, snížená propustnost některých úseků atd.) umožňují dosahovat pouze nízké přepravní rychlosti především v podhorském terénu. Kvalita železniční dopravy je do značné míry také ovlivňována stavem železniční infrastruktury.

Zastaralý vozový pak a dlouhé jízdní doby pak výrazně snižují konkurenceschopnost železniční dopravy ve srovnání se silniční přepravou. Technický stav a parametry mnoha železničních tratí v kraji nevyhovují potřebám a požadavkům na veřejnou dopravu ani v současnosti, a tím spíše nepostačí v budoucnosti. Ke zlepšení stavu jsou nezbytné investice do modernizace současných tratí, popřípadě i výstavba nových úseků. Situaci by měla zlepšit realizace řady projektů, např. v nejbližších letech se počítá se zvýšením kapacity vybraných traťových úseků (Hradec Králové – Pardubice a Hradec Králové – Jaroměř, modernizace tratě (Praha – Velký Osek – Hradec Králové – Týniště nad Orlicí – Letohrad)).

V kraji jsou situovány 2 hraniční železniční přechody do Polské republiky. Pro nákladní a osobní dopravu železniční přechod Meziměstí/Mioszów a pro nákladní dopravu železniční přechod Královec/Lubawka. Od roku 1945 již nejsou v provozu regionální hraniční přechody na tratích Harrachov – Sklarska Poremba, Otovice zastávka – Ścinawka Średnia a Náchod – Kudowa Zdroj.

Ostatní druhy dopravy

Letecká doprava

Letecká doprava má pro území kraje pouze doplňkovou funkci, přestože letecké spojení představuje nejrychlejší způsob přepravy cestujících, zejména v ekonomické a podnikatelské oblasti.

Na území kraje se nachází celkem 8 veřejných vnitrostátních letišť, a to v Jičíně, Vrchlabí, Dvoře Králové n. Labem, Jaroměři, Novém Městě nad Metují, Náchodě, Velkém Poříčí a Broumově. V Hořicích se nachází neveřejné vnitrostátní letiště a v Hradci Králové bývalé vojenské letiště se statutem neveřejného mezinárodního letiště, které je ze všech největší a pro kraj nejvýznamnější. S výjimkou letiště v Broumově a Hradci Králové se jedná o letiště s travnatým povrchem a jsou převážně využívána pro sportovní létání a letecké snímkování. Některá slouží jako záložní vojenská letiště. Dále jsou v kraji provozovány 3 heliporty pro leteckou záchrannou službu – v Hradci Králové, Trutnově a Náchodě. Významným faktorem je blízkost veřejného mezinárodního

letiště v Pardubicích, které je jedním z pěti páteřních letišť České republiky a má statut celního letiště. Jeho předností je výhodná geografická poloha v centru ČR a zároveň blízkost aglomerace Pardubice – Hradec Králové – Chrudim s cca 250 tisíci obyvateli v dosahu do 35 km od letiště. Počet přepravených osob za poslední 2 roky se zde zvýšil o téměř 60%.

Vodní doprava

Vodní doprava, s charakterem nadregionálního významu, je realizována především na řece Labi, která je zahrnuta do transevropské sítě vodních cest kategorie E dle dohody AGN (magistrála E20 Severní moře – Hamburk - Ústí nad Labem - Mělník – Pardubice). Avšak předpokladem skutečně významného využití této dopravní cesty je splavnění 23 km dlouhého úseku Labe z Chvaletic do Pardubic. Vodní doprava v Královéhradeckém kraji však využívána není, protože vodní cesta je, jak je výše uvedeno, splavněna pouze v části sousedního Pardubického kraje a ani se nepočítá s uspořádáním splavnosti Labe pro vodní dopravu do královéhradeckého regionu.

Ostatní lodní doprava v regionu má charakter výletní osobní dopravy a uskutečňuje se zpravidla pouze v sezóně na řece Labi v Hradci Králové, kde je provozována paroplavba soukromým dopravcem.

Lanové dráhy

Lanová doprava v současnosti má zejména turistický význam a realizuje se především v oblasti Krkonoš, kde je celoročně nebo jen sezónně provozováno 13 kabinových nebo sedačkových lanovek. Kromě lanových drah pro osobní přepravu je dosud funkční jedna 8,35 km dlouhá nákladní lanovka, která již od roku 1963 přepravuje z Černého Dolu do Kunčic nad Labem těžný a drcený vápenec do místní vápenky a betonárky.

Hromadná osobní doprava

Po roce 1990 v důsledku prudkého nárůstu individuální automobilové dopravy poklesly přepravní výkony veřejné hromadné dopravy, a to jak autobusové, tak železniční osobní dopravy. Z důvodu nerentabilnosti byla zrušena nebo výrazně omezena řada spojů, což se z hlediska obslužnosti negativně projevilo zejména u menších obcí ležících mimo hlavní dopravní tepny a v okrajových oblastech kraje jako je například Broumovsko nebo oblast Orlicka. Zde se navíc jedná i oblasti s nedostatečně rozvinutou dopravní infrastrukturou.

Odpovědnost za zajišťování dopravní obslužnosti na svém území převzaly po svém vzniku v roce 2003 jednotlivé kraje a ročně vynakládají nemalé finanční prostředky na krytí ztrát z veřejné dopravy tak, aby byla zajištěna základní dopravní obslužnost každé obce.

Významné místo ve veřejné dopravě si trvale uchovává městská hromadná doprava a na významu nabývá i tzv. integrovaný systém, který propojuje různé druhy dopravy (vlak – bus – MHD).

V roce 2002 mezi dopravními podniky města Hradce Králové a Pardubice, Českými drahami (ČD a.s.) a autobusovým dopravcem firmou ORLOBUS Nové Město nad Metují byla uzavřena dohoda, na jejímž základě vznikl integrovaný dopravní systém „VYDIS“, jehož cílem je zvýšit mobilitu obyvatelstva na nadřazenou sídelní a ekonomickou infrastrukturu (hlavní osa Chrudim – Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř) a současně i vytvořit ekologicky více šetrnou a konkurenceschopnou alternativu individuální automobilové dopravě. Dnes tento systém zahrnuje i dopravní směry na Týniště nad Orlicí, na Chlumec nad Cidlinou a Nový Bydžov a plánuje se jeho další rozšíření.

Avšak úspěšný rozvoj obou integrovaných dopravních systémů nutně předpokládá nejen společnou vůli mnoha subjektů vstupujících do společných vztahů v rámci veřejné dopravy a sladění jízdních řádů, ale také značné investice do modernizace železniční dopravní cesty a do postupné obnovy a změny struktury vozidlového parku veřejné dopravy. Integrovaný dopravní systém VYDIS mj. prokázal právě nedostačující kapacitu a zastaralý stav železniční infrastruktury.

Cyklistická doprava

Se vzrůstajícím zájmem o cykloturistiku jako dostupný dopravní prostředek je věnována pozornost postupnému zřizování samostatných značených cyklotras a následně budování samostatných cyklostezek. Rozsah budovaného systému cyklotras v Královéhradeckém kraji v roce 2005 je zmíněn v části 7.4 - Infrastruktura pro cestovní ruch – tohoto dokumentu. Rozvoj cyklistické dopravy vychází ze zpracované Koncepce cyklo dopravy Královéhradeckého kraje (březen 2003) a Passportu cyklo dopravy Královéhradeckého kraje (říjen 2002), který dokumentuje stávající stav a začleňuje systém cyklotras kraje do sítě mezinárodních středoevropských cyklotras a současně doporučuje soubor opatření k realizaci stanovených cílů.

8.2 Technická infrastruktura

Zásobování elektrickou energií

Na území Královéhradeckého kraje je provozovatelem distribuční elektrické sítě Východočeská energetika, a.s. Hradec Králové, člen skupiny ČEZ, a.s.. Region nepatří k energeticky náročným průmyslovým lokalitám, přesto však nemá, vzhledem k existenci jediného významného výrobce elektrické energie, kterým je Elektrárna Poříčí

II u Trutnova, pokrytu stávající spotřebu elektrické energie vlastní výrobou. Královéhradecký kraj je tak závislý na systémech dálkových rozvodů především z pardubického regionu, kde tepelné elektrárny ve Chvaleticích a Opatovicích nad Labem spolu s výše uvedenou uhelnou elektrárnou Poříčí II u Trutnova produkují naprostou většinu vyrobené elektrické energie v kraji.

Základním zásobovacím bodem energetického systému v kraji je elektrická rozvodna pro transformaci 400/110 kV Neznášov, situovaná v centrální oblasti regionu u Jaroměře. Hlavní páteřní síť VN 400 kV, přesahující rámec regionu, prochází přes Neznášov severovýchodním směrem na rozvodnu TR 400/110 kV Bezděčín v Libereckém kraji a na rozvodnu TR 400/110 kV Krasíkov v Pardubickém kraji. Síť nadzemního el. vedení 110 kV, do níž je zaveden také výkon poříčské i opatovické elektrárny, je páteří rozvodu elektrické energie v kraji. Do této sítě je zapojeno na dvě desítky elektrických stanic pro transformaci napětí TR 110/35 kV. Většina území regionu je pak řešena soustavou hlavních vedení rozvodného systému 35 kV vzájemně propojujících jednotlivé napájecí body 110/35 kV. Zásobování elektrickou energií je z hlediska nejen současného odběru, ale i výhledových potřeb v podstatě dobře zajištěno. Protože však rozvodný systém je budovaný od roku 1952, je řada z těchto vedení na hranici své životnosti a částečná zastaralost sítě, především u vedení 110 kV, je nejslabším místem hodnoceného systému.

Pro zásobování obyvatelstva a služeb je vybudováno značné množství distribučních trafostanic, přesto jejich počet z hlediska budoucí spotřeby a také zvýšené spolehlivosti a kvality dodávky elektrické energie bude nutno zvětšit. V souvislosti s tím je také nutná jak obnova sítí nízkého napětí, tak jejich rozvoj.

V okrese Hradec Králové pracuje také několik vodních elektráren a v Novém Hrádku (okres Náchod) jediná větrná elektrárna v Královéhradeckém kraji, které však mají pouze místní význam. Plošné uplatnění alternativních zdrojů energie se nepředpokládá.

Zásobování teplem

Vytápění stávajících objektů ve městech a obcích regionu se v současné době provádí různým způsobem podle dostupnosti jednotlivých druhů energií, a to: lokálními topidly nebo malými zdroji ústředního a etážového vytápění, zdroji tepla středních, větších a velkých výkonů, které již většinou jsou plynofikovány anebo se plánuje jejich převod na zemní plyn.

Dále jsou v řešeném území provozovány 4 velké soustavy centralizovaného zásobování teplem (CZT). Největší z nich je soustava CZT se zdrojem tepla z elektrárny Opatovice nad Labem v Pardubickém kraji, která zásobuje město Hradec Králové. Stav tohoto systému je konsolidovaný, jak v rezervě výkonu, tak technickém stavu. Další rezervní výkon je zajištěn přímo ve městě Hradci Králové po výstavbě náhradních zdrojů jako reakce na havárii EOP v r. 2002. Další velký systém CZT v Náchodě je také v dobrém technickém stavu a předpokládá pouze rekonstrukci nebo výměnu největšího kotle a postupnou rekonstrukci primárních rozvodů tepla. Výraznější zásahy vyžadují dva velké systémy CZT v Trutnově a okolí a ve Dvoře Králové nad Labem. Soustava CZT Trutnov se zdrojem tepla z elektrárny Poříčí II kromě vlastního města zásobuje teplem obce Svobodu nad Úpou, Janské Lázně, Úpice a Radvanice, a z hlediska spotřeby paliva a výroby tepla ve zdroji představuje téměř polovinu celkové výroby tepla ve velkých zdrojích celého kraje. Rekonstrukci tohoto systému však vyžadují některé úseky primárních zdrojů tepla a jednoho stávajícího zdroje. Systém CZT ve Dvoře Králové nad Labem vyžaduje rekonstrukci jak ve zdroji, tak v primárních rozvodech tepla. Způsob a rozsah rekonstrukce bude záviset na výhledu dvou závodů TIBA ve městě.

Aby nedocházelo ke zhoršování životního prostředí a čistoty ovzduší v důsledku spalování fosilních neobnovitelných paliv, je třeba především snižovat energetickou náročnost objektů, tj. minimalizovat potřebu tepla na jejich vytápění, případně modernizací rozvodných systémů předcházet tepelným ztrátám při distribuci tepla. Snižování spotřeby primárních paliv v kraji je možno zajistit i rekonstrukcí plynových výtopen na teplárny s kombinovanou výrobou tepla a elektrické energie (instalací plynových kogeneračních jednotek) a náhradou el.přímotopných a akumulčních zdrojů tepla tepelnými čerpadly. Dále se doporučuje lokalitám, které se i v budoucnu z technických a ekonomických důvodů budou nacházet mimo dosah soustav CZT i plynových rozvodů, postupně nahrazovat fosilní neobnovitelná paliva obnovitelnými druhy paliv, především spalováním biomasy.

Zásobování plynem

Zásobování zemním plynem na území Královéhradeckého kraje zajišťuje distribuční plynárenská společnost Východočeská plynárenská, a.s., Hradec Králové, od r. 2005 součást nadnárodního koncernu RWE Group, a.s.. Řešeným územím vede poměrně rozvětvená síť vysokotlaké plynovodní soustavy s řadou regulačních stanic. Samotný rozvod ke konečným odběratelům se uskutečňuje středotlakým, případně nízkotlakým vedením.

Tab.č. 35: Plynofikace obcí Královéhradeckého kraje k 1.1.2004

Území	Počet plynofikovaných obcí	Podíl plynofikovaných obcí	Počet obyvatel žijících v plynofikovaných obcích	Podíl obyvatel žijících v plynofikovaných obcích
Královéhradecký kraj	189	42,2	446521	81,5

Pozn.: Plynofikací obce se rozumí stav, kdy je obec napojena na plynové potrubí, kterým se přivádí plyn z centrálního zdroje.

Zdroj: Malý lexikon obcí ČR 2004

Přes 81,5% obyvatel řešeného území žije v obcích, které již byly plynofikovány. Celkově největší podíl připojených obcí vykazuje okres Hradec Králové. Na území kraje je však mnoho obcí, které také zatím nejsou plynofikovány, ale VČP a.s. má zájem o jejich plynofikaci. Nižší stupeň plynofikace vykazuje oblast Rychnovska, Jičínska, Kopidlenska a Libáňska. Jednou z hlavních příčin zpomalení dalšího rozvoje plynofikace obcí v současné době je jednak technicko - ekonomická náročnost výstavby plynovodů v řídkěji osídlených regionech, jako např. v oblasti Orlických hor, tak i menší zájem obyvatel o připojení vzhledem k vývoji ceny zemního plynu a jejího dalšího růstu ve srovnání s cenami uhlí. Proto je možno i v těchto oblastech uvažovat o spalování biomasy jako alternativy k zemnímu plynu.

Kraj má zpracovanou Územní energetickou koncepci Královéhradeckého kraje. Z ní vychází Akční plán, v němž je uveden soubor realizačních nástrojů pro zajištění stanovených priorit a cílů Státní energetické koncepce. V tomto dokumentu je navrženo celkem 8 základních programů včetně návrh etap řešení, které lze realizovat na území kraje.

Vodovody a kanalizace

Severní a východní část Královéhradeckého kraje je součástí chráněných oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV) s vydatnými zdroji pitné vody, které dostatečně zásobují naprostou většinu řešeného území. CHOPAV představují 44,5 % plochy celého kraje. Rozhodujícími vodními zdroji Královéhradeckého kraje jsou podzemní zdroje. Na těchto zdrojích je založeno zásobení vodou celého Jičína, Náchodsko a Rychnovska. Povrchové vody jsou využívány na Trutnovsku, a to přímým odběrem z toků Úpy, Labe a Sněžného potoka (Žacléř). Z hlediska vodního hospodářství jsou zejména Náchodsko (Polická křídlová pánev) a Rychnovsko (Litá) významnými oblastmi s přebytky vodních zdrojů podzemní vody nadregionálního významu, které dotují potřeby Východočeské vodárenské soustavy. Vodárenská soustava Východních Čech, která propojuje okresy Náchod, Hradec Králové, Pardubice a Chrudim a zásobuje cca 300 tis. obyvatel, je největší vodárenskou soustavou v kraji. Nejhuře je vlastními zdroji zabezpečené území Královéhradecka, které přebírá převážnou část potřebné vody z Náchodsko a Rychnovska. Jičínsko a Trutnovsko jsou kapacitou vodních zdrojů dostatečné, pouze oblast Jičína se potýká s nedostatkem kvality zdrojů pitné vody.

Tab.č. 36: Základní charakteristiky vodovodů a kanalizací a podíly připojených obcí a obyvatel

Území	Délka vodovodní sítě (v km)	Délka kanalizační sítě (v km)	Celkový počet ČOV	Podíl obcí s napojením na veřej. vodovod	Podíl obcí s kanalizací	Podíl obcí s kanalizací s koncovou ČOV	Podíl obyvatel zásobených vodou z veřej. vodovodu	Podíl obyvatel v domech napojených na veřej. kanalizaci	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřej. kanalizaci s ČOV
Královéhradecký kraj	4 471	2 051	109	80,1	54,2	21,0	88,2	72,1	62,7
Hradec Králové	1 022,2	616,6	19	90,1	49,5	17,8	87,7	81,9	73,4
Jičín	591,3	328,9	13	57,7	56,8	10,8	72,2	65,1	46,6
Náchod	1 057,1	385,2	20	91,0	61,5	24,4	94,9	76,4	67,6
Rychnov nad Kněžnou	719,0	289,3	21	85,5	62,7	21,7	89,9	69,2	55,6
Trutnov	1 081,2	430,9	36	82,7	40,0	36,0	91,7	61,4	59,0
ČR	60 543	30 396	1 961	80,6	54,2	27,7	90,3	77,6	69,7

Zdroj: Cenzus veřejných vodovodů a kanalizací ČR 2002, www.czso.cz

Královéhradecký kraj má poměrně rozvinutý systém veřejných vodovodů, ve srovnání s průměrem České republiky vykazuje nepatrně nižší procento připojených obyvatel k veřejné vodovodní síti i připojených obcí. Ze všech okresů regionu výrazně v podílu připojených obcí i podílu připojených obyvatel zaostává okres Jičín.

V odvodu a čištění odpadních vod region jako celek zaostává za celostátními průměry podílu připojených obcí i obyvatel na veřejnou kanalizaci zakončenou čistítkou odpadních vod a patří tak k nejméně vybaveným krajům veřejnými a kanalizacemi a čistírnami odpadních vod. Neuspokojivé postavení Královéhradeckého kraje je dáno velkým počtem malých obcí do 1 000 obyvatel, které nejsou odkanalizovány vyhovujícími kanalizačními

systemy. Z celkového počtu 448 obcí Královéhradeckého kraje bylo k červnu r. 2004 vybaveno veřejnou kanalizací pouze 243 obcí (54,2 %). Mezi jednotlivými regiony jsou poměrně výrazné rozdíly v trvale bydlících obyvatelích napojených na kanalizaci. Nejmenší podíl připojených obcí (10,8 %) a nejmenší podíl připojených obyvatel (46,6 %) vykazuje okres Jičín. Výrazně nejvyšší počet obyvatel napojených na kanalizaci a ČOV je v územním celku Hradec Králové, což je dáno dominantním postavením města se 100 000 obyvateli.

Královéhradecký kraj má z června r. 2004 zpracován podrobný Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje, který stanovil základní koncepci optimálního rozvoje zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod s výhledem do r. 2015 a který slouží jako základní podkladový materiál orgánům státní správy a samosprávy při prosazování veřejného zájmu v oboru vodovodů a kanalizací.

8.3 Telekomunikační a informační infrastruktura a služby

Radiokomunikace

České radiokomunikace a.s. (ČRa, a.s.) jsou telekomunikační společností s celostátní působností zaměřenou na bezdrátový přenos signálu a jeho šíření. Poskytují služby spojené s přenosem hlasových, datových a jiných signálů. Dále jsou zaměřeny na služby spojené s televizním a rozhlasovým vysíláním.

Na území Královéhradeckého kraje se nachází několik radiokomunikačních středisek (RKS), z nichž největší a nejvýznamnější jsou Černá Hora a Litický Chlum. Mimo RKS se nacházejí na území regionu radioreléová střediska a telekomunikační body, které jsou vzájemně systémově propojeny radioreléovými trasami. Dále jsou v řešeném území provozovány desítky tras přístupové sítě Českých radiokomunikací, a.s., trasy pro sítě GSM, České armády, Ministerstva vnitra ČR, VČE, a.s., a další, které by měly být součástí územních plánů obcí. Pro provoz radioreléových tras je nutné zajistit přímou viditelnost mezi anténními systémy spolupracujících stanic.

Rozhlasové vysílání

Provozovatelem rozhlasového vysílání na všech kmitočtových pásmech jsou ČRa, a.s., které na území kraje zajišťují příjem programů Českého rozhlasu (ČRo 1 – ČRo 7) i vysílání komerčních stanic, jako např. Frekvence 1, Rádio Černá Hora, Rádio Impuls. Krom vysílačů provozovaných ČRa, a.s. se na území regionu nachází řada lokálních vysílačů menšího výkonu, které zabezpečují vysílání lokálních soukromých stanic, např. Radio Life, Radio OK, Proglas.

Televizní vysílání

ČRa, a.s., zajišťují celoplošné i lokální šíření televizního signálu na území regionu prostřednictvím velkých TV vysílačů (Černá hora, Litický Chlum) a několika menších vysílačů zpravidla jen místního významu, např. Nové Město nad Metují, Broumov, Trutnov. K dokrytí míst se slabým nebo nevyhovujícím televizním signálem slouží řada televizních převaděčů.

Telekomunikace

Telefonní síť

Telekomunikační systém dálkových kabelů na území regionu spadá do správy Českého telecomu, a.s.. V roce 2002 byla dokončena úplná digitalizace sítě a původní analogové telefonní ústředny byly nahrazeny digitálními. Tím byly vytvořeny základní podmínky pro demonopolizaci postavení Českého telecomu a otevřelo zákazníkům možnost volby alternativních operátorů. Současná telefonní síť plně vykrývá potřeby obyvatelstva a podnikatelské sféry.

Mobilní operátoři

Na území Královéhradeckého kraje provozují svou mobilní síť všichni tři v ČR registrovaní mobilní operátoři: Eurotel Praha, s.r.o., T-Mobile Czech Republic, a.s., a Vodafone Czech Republic, a.s. Naprostá většina území kraje je pokryta signálem, alespoň jednoho z operátorů. Nejslaběji jsou signálem pokryty oblasti s řidším osídlením a členitějším terénem, např. území jihovýchodně od Hradce Králové a oblast Orlických hor.

Informační a komunikační technologie

Mobilní telefony, počítače, internet a další informační a komunikační technologie se staly neodmyslitelnou součástí každodenního života společnosti a hrají stále významnější roli. Jak dokládají výsledky statistického šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci z let 2003 a 2004, využívání těchto technologií je Královéhradeckém kraji trvale na vzestupu a pohybuje se většinou mírně nad průměrem ČR. Co se týče vybavení domácností osobním PC a jeho následného připojení na internet, tak Královéhradecký kraj je dokonce při srovnávání přístupu k vysokorychlostnímu internetu mezi domácnostmi se svými 7% (podle šetření z roku 2004) na pomyslné druhé příčce hned za Prahou (13%).

Tab.č. 37: Procento domácností vybavených pevnou telefonní linkou, kabelovou televizí, osobním počítačem a připojením na internet ve 4. čtvrtletí 2003 a 2004

Území	Podíl domácnosti vybavených (v%)								
	pevnou telefonní linkou		kabelovou televizí *	Osobním počítačem		Přístupem k internetu			
	2003	2004	2004	2003	2004	2003	2004	2003 **	2004 **
Královéhradecký kraj	61,0	61,7	11,0	20,2	30,6	13,8	21,9	68,2	71,6
Česká republika	62,9	61,9	22,2	23,8	29,5	14,8	19,4	62,2	65,6

* V roce 2003 nebylo zjišťováno

** Podíl z celkového počtu domácností v daném kraji vybavených osobním počítačem

Zdroj: Výsledky šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech v roce 2003; Informační a komunikační technologie a jejich využívání v českých domácnostech a mezi jednotlivci v roce 2004 – www.czso.cz

Ze statistického šetření mezi jednotlivci starších 15 let vyplynulo, že nevíce je rozšířeno používání mobilních telefonů, v Královéhradeckém kraji s ním běžně disponuje téměř 70% uvedené populace. Osobní počítač alespoň někdy využila necelá polovina obyvatel starších 15 let, přičemž Královéhradecký kraj zaznamenal největší meziroční nárůst ze tří krajů regionu NUTS II Severovýchod.

Tab.č. 38: Podíl jednotlivců využívajících mobilní telefon a PC v letech 2003 a 2004

Území	Podíl jednotlivců starších 15 let využívajících (v %)						
	mobilní telefony		někdy použili PC		použili PC v posledních 3 měsících		
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2004 *
Královéhradecký kraj	59,3	68,4	40,6	51,4	35,5	44,4	86,5
ČR	66,0	73,8	46,1	51,2	37,6	42,0	82,0

* Podíl jednotlivců starších 15 let, kteří někdy použili počítač

Zdroj: Výsledky šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech v roce 2003; Informační a komunikační technologie a jejich využívání v českých domácnostech a mezi jednotlivci v roce 2004 – www.czso.cz

9. Životní prostředí a ochrana přírody

Přírodní podmínky a geografické poměry značně ovlivňují kvalitu životního prostředí regionu. Nejinak je tomu i v Královéhradeckém kraji, na jehož území se projevuje vysoká vertikální členitost reliéfu a různorodost krajinných typů. Kvalita životního prostředí v Královéhradeckém kraji je celkově na dobré úrovni v porovnání s celorepublikovým průměrem. Regionálně se na území kraje diferencují lokality se zhoršenou kvalitou životního prostředí až prostředí narušená (hřebenové partie hor, průmyslové oblasti Polabí), pro něž jsou typické sektorově platné ekologické problémy a regionální problémy v důsledku hospodářského využití území modifikované sídelní strukturou.

K nejvýraznějším environmentálním rizikům způsobeným antropogenní činností patří soustředěná intenzivní doprava v obcích zhoršující kvalitu ovzduší a životního prostředí a nepříznivě zvyšující hlukovou zátěž.

Povodně jsou největším nebezpečím z oblasti přírodních katastrof. Jsou charakteristické nepravidelným výskytem. Na jejich vzniku se podílí více faktorů, což ztěžuje a komplikuje jejich prognózu. Při důsledné realizaci preventivních opatření lze škody minimalizovat. Velkou roli při povodňových stavech hrají retenční nádrže, které mohou významně ovlivnit průběh povodní. Přes veškerou snahu bývalých okresních úřadů nemají všechny povodní ohrožené obce schváleny povodňové plány.

Morfologicky členitější terény a svažitě lokality jsou kromě snížené retence vody ohroženy také zvýšenou erozí půdy, a to jak vodní tak větrnou. Účinná protierozní opatření jsou dosud nedostatečná (revitalizace krajiny – komplexní pozemkové úpravy, zatravnění, rozčlenění krajiny, zřizování vodních ploch, revitalizace říčních toků a další).

Patrné je výrazné poškození lesů v některých částech regionu, a to nejen vlivem imisní zátěže, ale také vlivem nevhodné druhové a věkové skladby lesních ekosystémů a způsobu hospodaření v nich. Snížená odolnost lesů vůči negativním činitelům a narušená ekologická stabilita lesních ekosystémů je patrná zejména v horských oblastech (Krkonoše, Orlické hory).

Krajina jako celek je poznamenána potlačením původních tradic, deformací její typické tváře použitím nevhodných architektonických stylů, devastací staveb drobné lidové architektury a nedostatkem zeleně v sídlech. Celkově je snížena biodiverzita a tím i ekologická stabilita krajiny. Mírně příznivější je situace v oblastech podléhajících legislativní ochraně přírody a krajiny.

9.1 Ovzduší, voda

Královéhradecký kraj se řadí k regionům s relativně čistým ovzduším, bez velkých zdrojů znečištění. Kvalita ovzduší je ovšem teritoriálně diferencovaná. Území kraje je zatíženo emisemi z lokálních i z dálkových zdrojů (elektrárny Opatovice a Chvaletice), i když jejich vliv je díky odsíření v posledních letech již podstatně nižší. S uspokojením lze konstatovat, že negativní vliv dálkových přenosů emisí, hlavně u prašných částic a u oxidu síry, je díky ekologizaci velkých tepelných zdrojů postupně snižován. Ke zlepšení kvality ovzduší v obcích došlo také výrazným zvýšením plynofikace domácností. Nedořešeny však zůstávají mnohé střední a malé zdroje znečištění.

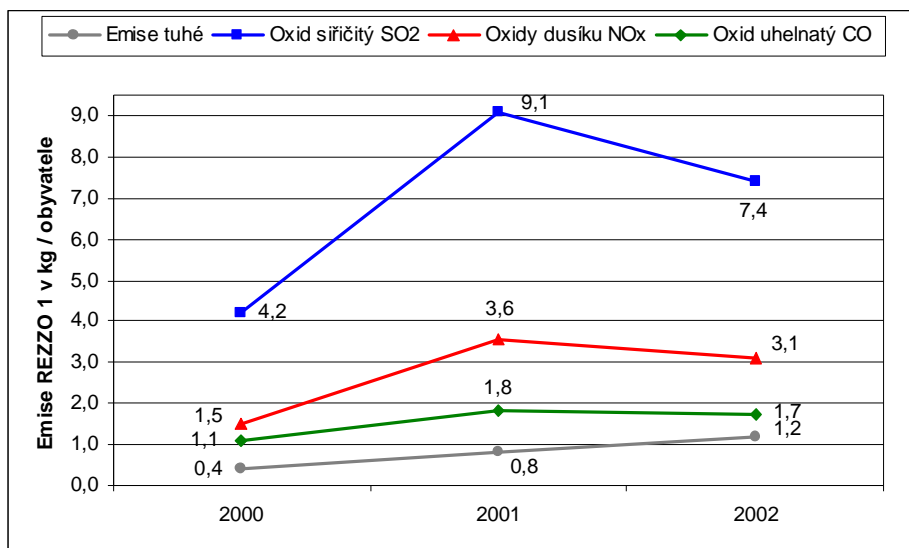
Měrné emise ze stacionárních zdrojů znečištění ovzduší jsou v Královéhradeckém kraji v porovnání s ČR podprůměrné, a to u všech sledovaných látek. V posledním desetiletí dochází postupně k celkovému snižování emisní zátěže a tím ke zlepšování kvality ovzduší.

Především v porovnání emisního zatížení základních znečišťujících látek REZZO 1¹⁶ podle krajů a s průměrem hodnot za ČR je patrné, že Královéhradecký kraj není výrazně zatížen znečištěním z velkých stacionárních zdrojů. Hodnoty měrných emisí vyjádřených v kg na 1 obyvatele a v tunách na km² jsou vyjma kategorie tuhých emisí hluboko pod celorepublikovým průměrem. Obdobná je situace i v porovnání základních emisí znečišťujících látek REZZO 1-3, jen rozdíly oproti průměru ČR a ostatním krajům nejsou tak výrazné, jak dokumentují tabulky v příloze.

¹⁶ REZZO = Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší

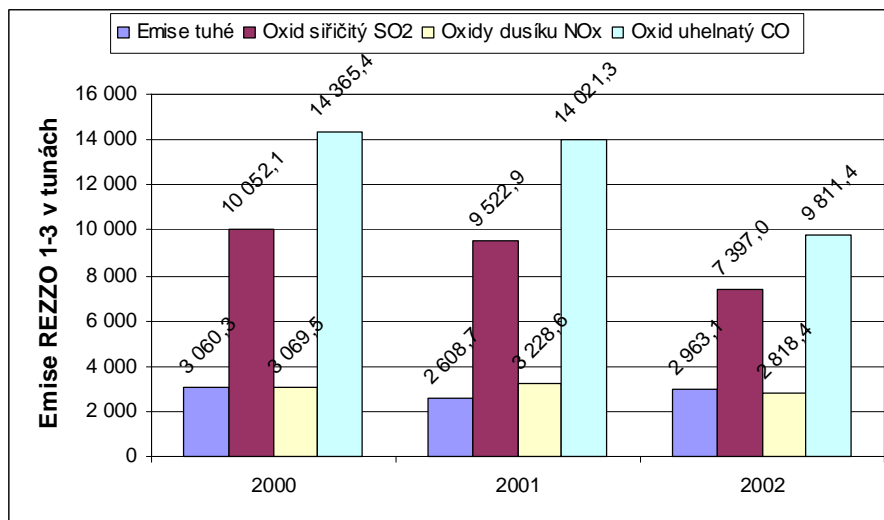
REZZO 1 = velké zdroje znečišťování, REZZO 2 = střední zdroje znečišťování, REZZO 3 = malé zdroje znečišťování, REZZO 4 = mobilní zdroje znečišťování

Graf č. 36: Měrné emise základních znečišťujících látek REZZO 1 v kg/obyvatele v Královéhradeckém kraji v letech 2000-2002

Zdroj dat: Statistická ročenka, ČSÚ

Graf č. 37: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1-3 v tunách v Královéhradeckém kraji v roce 2000-2002

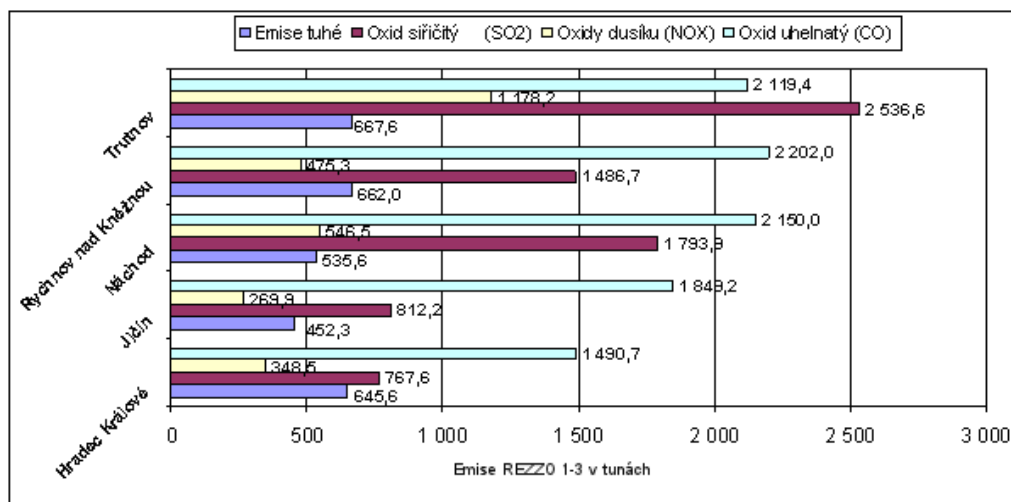
Zdroj dat: Statistická ročenka, ČSÚ

REZZO 1 - Emisemi tuhých látek je nejvíce zatížen okres Hradec Králové, nejlepší situace je v okrese Jičín a Náchod. V emisích oxidu siřičitého a oxidů dusíku je nejhorší situace v okrese Trutnov a Náchod, nejlepší je stav v okrese Jičín. Oxidem uhelnatým je v největší míře zatížen okres Rychnov nad Kněžnou a naopak tomu je u okrese Jičín.

REZZO 1-3 – Emisemi tuhých látek je relativně méně zatížen okres Jičín a Náchod. Oxidem siřičitým a oxidy dusíku je nejvíce zatížen okres Trutnov, relativně lepší je situace v okrese Hradec Králové a Jičín. U emisí oxidu uhelnatého, jejich velkým zdrojem je doprava, je regionální diference nižší. Mírně horší situaci vykazují okresy Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov.

Přehled vývoje hodnot emisí z velkých, středních a malých stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší od roku 2000 je uveden v přílohových tabulkách.

Graf č. 38: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1 - 3 podle okresů v roce 2002 v tunách

Zdroj dat: Statistická ročenka, ČSÚ

Stoupající znečištění u oxidu dusíku a oxidu uhelnatého v městských centrech je způsobeno nárůstem automobilové dopravy na silnicích a její nevhodnou organizací. Velký negativní vliv vzhledem k životnímu prostředí má jedno z nejrychleji se rozvíjejících odvětví lidské činnosti – doprava. Pozitivní vliv na kvalitu ovzduší mají nové dopravní stavby - dálnice, rychlostní komunikace a obchvaty měst. Větší pozornost je také věnována využívání dopravních oborů šetrnějších k životnímu prostředí. Rostoucí význam má také podpora biopaliv a jiných druhů obnovitelných energetických zdrojů. Snížení emisí NOx a organických těkavých látek ve velkoplošném měřítku je také jedinou cestou snižování zátěže nadměrnými koncentracemi přízemního ozónu.

Měření znečištění ovzduší probíhá v nepřetržitém provozu na měřicích stanicích Automatizovaného imisního monitoringu (AIM), který provozuje Český hydrometeorologický ústav. V Královéhradeckém kraji je celkem 5 stanic AIM s různým měřicím programem. Stanice AIM s programem měření základních znečišťujících látek se nacházejí v Hradci Králové na Brněnské ulici, Krkonoších na Rýchorách, v Orlických horách na Šerlichu a v Trutnově na Mládežnické ulici a v Hradci Králové na observatoři, kde je měřen ozón.

Nejvyšší koncentrace škodlivých látek se v ovzduší vyskytují v zimním období při nepříznivých rozptylových podmínkách. Koncentrace oxidů dusíku jsou zvýšené zvláště ve městech a v blízkosti dopravních tepen, prakticky v průběhu celého roku. Ozón dosahuje maximálních hodnot v jarních a hlavně v letních měsících při dlouhém trvání slunných a bezoblačných dnů.

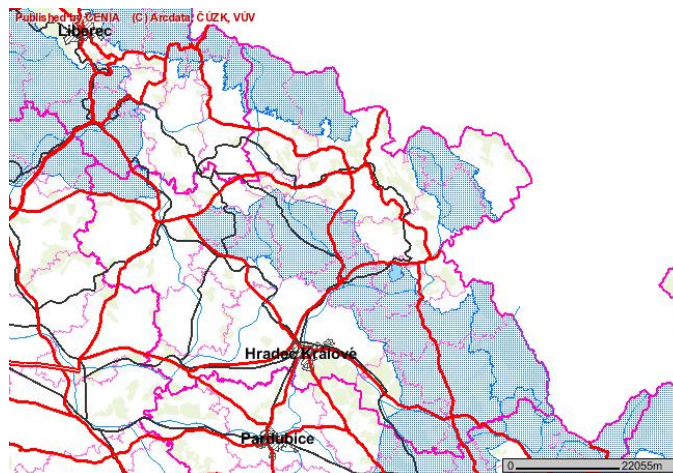
Území Královéhradeckého kraje disponuje s výjimečně bohatými zdroji podzemních a povrchových vod. Ochrana výjimečných zdrojů vod je řešena vymezením chráněných oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV - Východočeská křída, Krkonoše spolu s Jizerskými horami, Polická pánev, Orlické hory a Severočeská křída), které společně zaujímají 62% plochy kraje. Využívané zdroje podzemních a povrchových vod jsou dále chráněny v režimu ochranných pásem.

Tab.č. 39: Chráněné oblasti přirozené akumulace vod v Královéhradeckém kraji

Název CHOPAV	Plocha v km ²	Podíl z oblasti v %
Východočeská křída	1271	26,7
Krkonoše	268	5,6
Polická pánev	250	5,3
Orlické hory	228	4,8
Severočeská křída	77	1,6
Žamberk - Králíky	24	0,5

Zdroj dat: VÚV T.G.M in Analytická část PRK 2003

Obr. č. 18: Chráněné oblasti přirozené akumulace vod v Královéhradeckém kraji

Zdroj dat: <http://geoportal.cenia.cz/mapmaker/cenia/portal/>

Významné zásoby podzemních vod jsou kromě horských a podhorských oblastí vázány na hlubší křídové hydrogeologické struktury. Mezi nejvýznamnější patří Polická pánev a oblast Lité, které současně představují jímací území s vysokými odběry pro Hradec Králové a vodárenskou soustavu Východní Čechy. Poměrně významné zásoby podzemních vod jsou vázány rovněž na kvartérní sedimenty.

V minulém období došlo na mnoha místech k lokálním kontaminacím podzemních vod (průmyslové a zemědělské podniky, urbanizovaná území a sídelní jednotky) a k plošnému znečištění dusíkatými látkami ze zemědělství a imisí. Dekontaminace těchto vod bude trvat ještě řadu let.

Významné zdroje povrchových vod jsou vázány na pramenní oblasti v horských a podhorských oblastech v severní až východní části Královéhradeckého kraje. Téměř celé území náleží k povodí Labe, okrajová část Broumovského výběžku k povodí Odry.

Jakost povrchových vod se v posledních letech zlepšila ve většině sledovaných ukazatelích (biologická spotřeba kyslíku, chemická spotřeba kyslíku, amoniakální dusík, dusičnanový dusík a celkový fosfor), podle nichž se hodnotí celková jakost vody v tocích. Podrobný přehled jakosti vod v Královéhradeckém kraji je uveden v příloho­vé tabulce.

Čistota mnoha úseků povrchových vod se po vybudování ČOV výrazně zlepšila ve většině sledovaných ukazatelích čistoty vod. K tomuto zlepšení přispěl také útlum průmyslové a zemědělské výroby, ale tento stav není všude uspokojivý. Nadále je nutné se soustředit na odstraňování dalších lokálních zdrojů znečišťování, a to jak povrchových, tak podzemních vod, na odstraňování plošného znečišťování těchto vod a na odstraňování příčin změn hydrologických poměrů v území. V této souvislosti je nutné zvýšit počet obyvatel napojených na kanalizaci a zajistit vyhovující systém odkanalizování a čištění odpadních vod. Neuspokojivý je stav jakosti některých povrchových vod méně vodních vodotečí, protékajících menšími sídly s nečištěnými odpadními vodami.

Zvyšuje se také eutrofizace vod, která se projevuje zejména rozvojem mikroskopických organismů rozptýlených ve vodě (vodní květ). Hlavní příčinou tohoto stavu je přebytek živin ve vodním hospodářství, především pak dusíku a fosforu.

Z hlediska odtokových poměrů trvají problémy s rychlým odtokem srážkových vod z území. Tento stav je způsobem zejména odlesněním, nedostatečnou přirozenou retenční schopností horských oblastí s převažujícími srážkovými úhrny, nevhodnou úpravou drobných toků v minulosti a melioracemi provedenými často v nevhodných terénech. Zrychlený odtok vody z povodí má za nepříznivých klimatických podmínek za následek vznik povodňových situací.

9.2 Půda, staré ekologické zátěže

Z celkové rozlohy Královéhradeckého kraje připadá 58,9% na zemědělskou půdu. Podíl orné půdy z celkové zemědělské půdy je v Královéhradeckém kraji 69,2%, což je mírně pod celorepublikovým průměrem (71,7%). V meziokresním srovnání disponují nadprůměrným podílem orné půdy okresy Hradec Králové a Jičín, tedy oblasti příhodných klimatických podmínek s intenzivně rozvinutou zemědělskou výrobou. Z celkového fondu nezemědělské půdy tvoří největší podíl lesní pozemky. Nejvyšší podíl lesů je v horských regionech.

K největším záborům zemědělské půdy dochází v příměstských oblastech, a to především za účelem nové výstavby (obchodní síť, průmyslové areály aj.). Nově se projevuje trend budování průmyslových zón „na zelené louce“ a rovněž bytová zástavba směřuje do volné krajiny. Vážným problémem rozvoje venkovského prostoru je tzv. urban sprawl neboli suburbanizace (nekontrolovaná, živelná zástavba) zejména v příměstských oblastech velkých měst. Obecně lze konstatovat, že podnikatelské aktivity mnohdy směřují na nejkvalitnější zemědělské půdy do okolí větších sídelních útvarů. Důvodem je jejich jednoduché a méně nákladné zainvestování a relativně nízká cena zemědělské půdy ve srovnání se stavebními pozemky. Velmi důležité je zajištění ochrany nejkvalitnějších úseků zemědělského půdního fondu včetně lesů pro udržitelný rozvoj krajiny a přírodních hodnot.

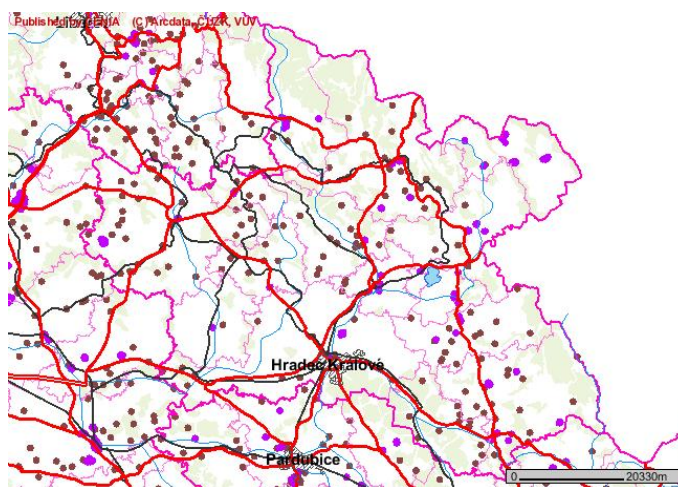
Půda je vystavena řadě negativních vlivů. V rámci kraje se vyskytují lokálně silně okyselené půdy vlivem atmosférické depozice. Těžší hospodářsky obdělávané půdy jsou v podorničí nadměrně ztuhlé. Na exponovaných svazích dochází k zvýšené vodní erozi půd, zanášejících a znečišťujících vodní toky a nádrže. Spotřeba průmyslových hnojiv výrazně klesla oproti minulému období.

Půdy Královéhradeckého kraje nejsou plošně kontaminovány těžkými kovy a vykazují nižší hodnoty, než stanovené limitní obsahy. Poddolovaná a sesuvná území se vyskytují v okresech Trutnov a Náchod jako následek hlubinné těžby černého uhlí. V severní a východní části kraje je střední míra radonového rizika, ve střední a jižní části je nízká míra radonového rizika.

Na území Královéhradeckého kraje se nacházejí také staré ekologické zátěže a devastace. Nejčastěji se jedná o staré skládky odpadů ať už provozované legálně či nelegálně jako černé skládky.

Podle Plánu odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje jsou staré ekologické zátěže členěny do tří kategorií podle míry jejich závažnosti (velké riziko, nutno prověřit, nízké riziko).

Obr. č. 19: Výskyt starých ekologických zátěží v Královéhradeckém kraji 2004

Zdroj dat: <http://geoportal.cenia.cz/mapmaker/cenia/portal/>

V Královéhradeckém kraji jsou nejvýznamnější nevyřešenými ekologickými zátěžemi kontaminace horninového prostředí a podzemních vod chlorovanými uhlovodíky v Červeném Kostelci z úniků odmašťovadel z textilních závodů TIBA a v Novém Městě nad Metují z podniku na výrobu hodinek a dalších ciferníků značky ELTON. Kontaminační mrak se zde nebezpečně blíží ke zásobovacímu vodnímu zdroji Litá. Řada ekologických zátěží zůstává nevyřešena zejména tam, kde náklady na sanaci přesahují vlastní cenu nemovitostí nebo nejsou vyjasněny vlastnické vztahy.

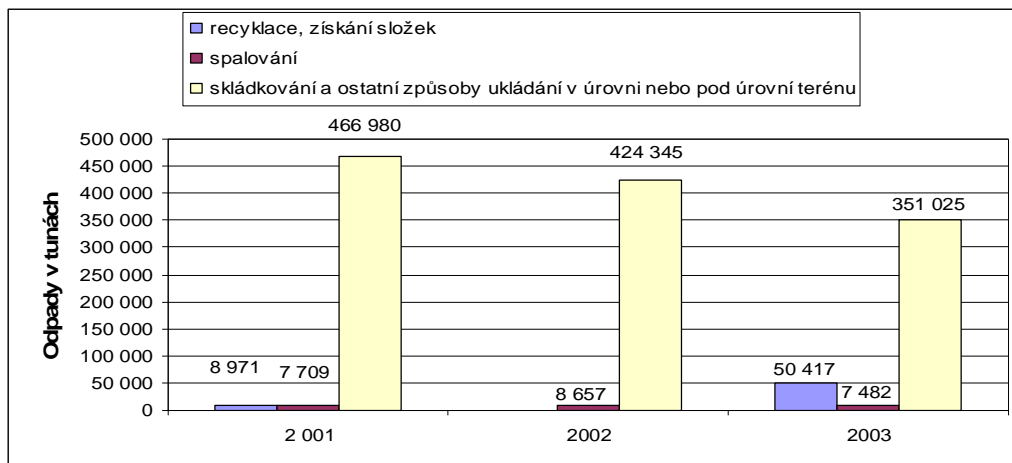
9.3 Odpadové hospodářství

Celková produkce odpadů je na celém území vysoká. Statistiky dokazují celorepublikový výrazný nárůst množství produkovaných odpadů. V rámci Královéhradeckého kraje byl v některých letech zaznamenán pokles či kolísání produkce odpadů. Dlouhodobý trend je ale prozatím opačný. Největší podíl z hlediska produkce odpadů připadá na stavební a demoliční odpady a směsný komunální odpad. Významné zastoupení z hlediska množství mají i zemědělské odpady, nebezpečné průmyslové odpady, autovraky a kały z čistíren odpadních vod a septiků. Množství produkovaného odpadu v tunách podle vybraných odvětví OKEČ je uvedeno v přílohové tabulce.

Vzniklý odpad je likvidován převážně skládkováním. Zneškodnění spalováním či recyklací je používáno jen v minimální míře. Kraje se shodně potýkají s problematikou nakládání s odpady. Přestože legislativa upřednostňuje separaci a materiálové resp. energetické využívání odpadů před jejich ukládáním na skládky,

v praxi zejména z ekonomického hlediska převažuje skládkování netříděných odpadů. Přestože se množství separovaného odpadu celkově zvyšuje, jeho zpětná recyklace či využití k jiným účelům není dostatečně využíváno.

Graf č. 39: Odpady podle vybraného způsobu nakládání v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003

Zdroj dat: Statistická ročenka, ČSÚ

Nejvíce zařízení k úpravě nebo využití odpadů je v okrese Hradec Králové, ale samotný okres část svého komunálního odpadu likviduje mimo své území a částečně využívá i skládky ve Chvaleticích v Pardubickém kraji. V současnosti je počet řádně provozovaných zařízení stabilizován. V každém okrese jsou evidovány 2 skládky skupiny S III (komunální odpad), kromě okresu Trutnov, který takovou skládku na svém území nemá. Skládky skupiny S IV (nebezpečný odpad) jsou v okresech Hradec Králové a Trutnov. Zařízení k využívání a úpravě odpadů jsou v okresech Hradec Králové, Jičín a Rychnov nad Kněžnou.

Motivace k omezování produkce odpadů jsou nedostatečné – od třídění komunálních odpadů, obalovou politiku po projekty čistší produkce, úspory energií a využití alternativních zdrojů energie. Na změnu této situace přispívá v poslední době několik projektů a kampaně, na zvýšení environmentálního citění občanů i podnikatelských subjektů v pohledu zejména separace odpadů.

Královéhradecký kraj má zpracovaný a schválený „Plán odpadového hospodářství“, který je výchozím strategickým dokumentem pro činnost v hospodaření s odpady. Hlavním cílem tohoto plánu je zvýšit efektivitu nakládání s odpady např. zvýšením separace odpadů, efektivnější využití obalů, sběr nebezpečných složek komunálního odpadu, ekologické zneškodňování nebezpečných odpadů, možnosti využití kompostování biologicky rozložitelných odpadů včetně kalů z ČOV s upřednostněním možností jejich materiálového využívání.

9.4 Hluk

Hluk náleží mezi velmi významné negativní civilizační faktory. Zdroje hluku se člení na stacionární a mobilní. Velmi významným zdrojem hluku je doprava. Zvýšenou hlukovou hladinou jsou zatíženy především velké sídelní jednotky a obce s nevyřešenou vysokou tranzitní dopravou. Automobilová silniční doprava je největším původcem hlukového zatížení. S postupující modernizací vozového parku by mohlo hlukové zatížení klesat, ovšem dochází k navyšování množství provozovaných automobilů a zejména těžké tranzitní dopravy.

Úroveň zátěže je dána kromě jiného skladbou a intenzitou provozu na příslušné komunikaci, uspořádáním terénu a sklonovými podmínkami. Základním předpokladem pro snížení hlukové zátěže ve městech a obcích je komplexní vyřešení tranzitní přepravy přes území Královéhradeckého kraje vedoucí především k vybudování dálnice, rychlostních komunikací a obchvatů obcí pro maximální omezení tranzitní dopravy skrze tato sídla.

Hlukové limity z ostatních zdrojů (železniční, letecká doprava, průmyslová výroba) jsou překračovány místně a také protihluková opatření mají místní charakter.

9.5 Ochrana přírody a krajiny

Královéhradecký kraj je z pohledu přírodního potenciálu velmi bohatým územím. Nachází se zde celá řada území nebo lokalit mimořádné přírodní hodnoty. Vysoká je rozloha chráněných oblastí různých kategorií. Na území Královéhradeckého kraje se nachází jeden národní park a 3 chráněné krajinné oblasti (CHKO).

Nejvýznamnější je Krkonošský národní park (NP KRNAP) o rozloze 36 300 ha a založený již v roce 1963. V roce 1992 byla nad částí KRNAPU vyhlášena biosférická rezervace v rámci mezinárodního systému ochrany přírody UNESCO. Krkonoše jsou nejvyšší (Sněžka 1 602 m) a nejnavštěvovanější pohoří v ČR. Vysoký stupeň ochrany je zárukou zachování unikátních přírodních hodnot, které mají v nejvyšších polohách již vysokohorský charakter a vzácné fauny a flóry tohoto území.

Obr. č. 20: Biosférická rezervace Krkonoše

Zdroj dat: <http://geoportal.cenia.cz/mapmaker/cenia/portal/>

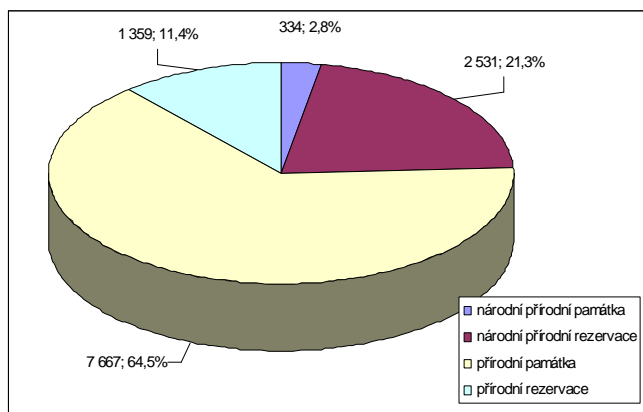
Chráněná krajinná oblast Orlické hory byla vyhlášena v roce 1969 a rozkládá se na ploše 20 400 ha. Zahrnuje 19 maloplošných zvláště chráněných území. Je tvořena pozoruhodně zachovalým krajinným celkem hřebene Orlických hor, svahy před a za hlavním hřebenem a částečně malebným podhůřím. Prameniště řek představují ostrůvky nejzachovalejších přírodních biotopů, které sestupují z hor do podhůří lesnatými údolími.

CHKO Broumovsko se rozkládá na ploše 41 000 ha. Vyhlášena byla v roce 1991 a zahrnuje 6 maloplošných zvláště chráněných území. Skládá se ze dvou geomorfologicky a klimatologicky odlišných celků: Polické vrchoviny a Broumovské kotliny. Odděluje je hřeben Broumovských stěn. Přírodní jedinečností je tu skalní reliéf s typickými tvary, jako jsou skalní města a stolové hory. Na jejich vzniku, ale i utváření skalní sítě, půd, rostlinstva a živočišstva měla zásadní vliv geologická stavba a vývoj.

V okrese Jičín zasahuje na území Královéhradeckého kraje CHKO Český ráj (18 152 ha celkem). CHKO Český ráj je nejstarším chráněným územím této kategorie v ČR (vyhlášení 1955) s přírodně cennými hodnotami především v různorodých skalních útvarech. CHKO Český ráj zahrnuje celkem 11 maloplošných zvláště chráněných území.

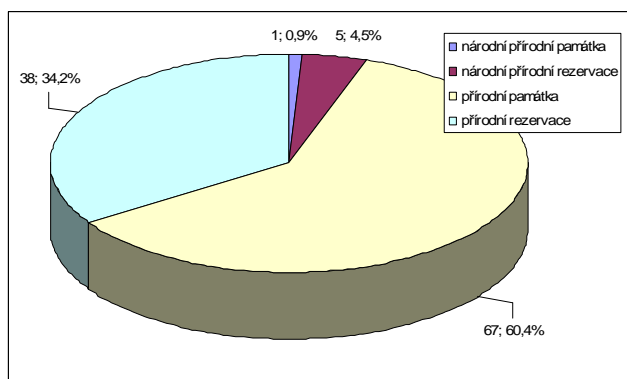
Maloplošných zvláště chráněných území se v Královéhradeckém regionu nachází celkem 111 z 2 142 v ČR, z nichž je na území kraje 1 národní přírodní památka (NPP Babiččino údolí v okrese Náchod), 5 národních přírodních rezervací (NPR Broumovské stěny v okrese Náchod, NPR Adršpašsko-Teplické skály v okrese Náchod a Trutnov, NPR Bukačka a NPR Trčkov v okrese Rychnov nad Kněžnou, NPR Žehuňská obora a Žehuňský rybník v okrese Hradec Králové), 67 přírodních památek (z nichž je nejvíce v okrese Jičín – 30 a naopak v okrese Náchod jen 4) a 38 přírodních rezervací (nejvíce v okrese Rychnov nad Kněžnou – 20 a jen jediná v okrese Trutnov). Souhrnně se maloplošná zvláště chráněná území rozkládají v Královéhradeckém kraji na ploše 11 891 ha, z čehož 334 ha zabírají národní přírodní památky (NPP), 2 531 ha národní přírodní rezervace (NPR), 7 667 ha přírodní památky (PP) a 1359 ha přírodní rezervace (PR). Dílčí rozlohy podle okresů jsou uvedeny v přílohové tabulce.

Graf č. 40: Podíl rozlohy maloplošných chráněných území v Královéhradeckém kraji v roce 2004

Zdroj dat: Statistická ročenka, ČSÚ

Graf č. 41: Počet maloplošných chráněných území v Královéhradeckém kraji v roce 2004

Zdroj dat: Statistická ročenka, ČSÚ

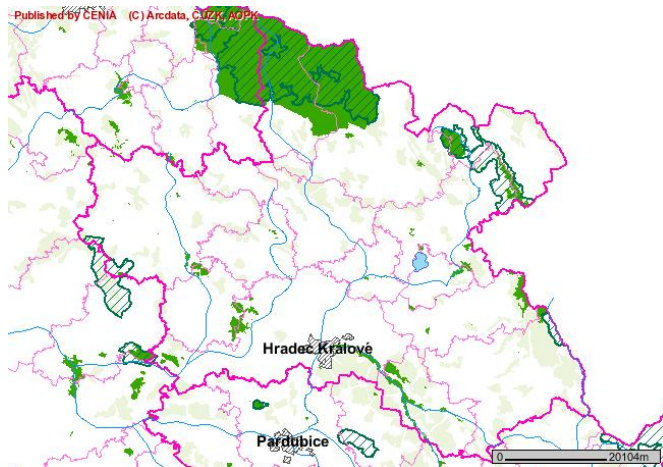
Vyjma velkoplošných a maloplošných chráněných území je v Královéhradeckém kraji dále registrováno 5 přírodních parků: Orlice (rozkládající se na území okresů Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou až do okresu Ústí nad Orlicí), Les Včelný a Údolí Rokytenky a Hvězdné nacházející se na Rychnovsku, přírodní park Hrádeček v okrese Trutnov a Sýkornice na Novopacku v okrese Jičín. Přírodní parky slouží k ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami.

Na území Královéhradeckého kraje je také registrováno 263 památných stromů, nebo skupin stromů. Největší podíl výskytu je zaznamenán v okrese Hradec Králové (96), následuje okres Rychnov nad Kněžnou se 65 stromy. Z druhového hlediska se jedná o 25 druhů památných stromů. Dominantním druhem je dub letní (*Quercus robur*) a lípa srdčitá (*Tilia cordata*). Pravděpodobně nejstarší památné stromy se nacházejí v k.ú. Miletín v okrese Jičín (dub letní, 600 let) a v k.ú. Probluz v okrese Hradec Králové (dub letní, 600 let). Další starý strom (lípa malolistá, 500 let) se vyskytuje v k.ú. Hoříněves rovněž v okrese Hradec Králové.

V rámci soustavy NATURA 2000 je na území Královéhradeckého kraje vyhlášeno několik ptačích oblastí a evropsky významných lokalit jako regionálních částí evropské sítě chráněných území. Natura 2000 je soustava lokalit chránících nejvíce ohrožené druhy rostlin, živočichů a přírodní stanoviště (např. rašeliniště, skalní stepi nebo horské smrčiny apod.) na území EU. Soustava Natura 2000 zajišťuje trvalou péči o nejhodnotnější území pro ochranu biologické rozmanitosti, přičemž sladí zájmy ochrany přírody se šetrným hospodařením v příslušných lokalitách. Cenné přírodní lokality v ČR jsou tak začleněny do celoevropského přírodního bohatství.

Na území Královéhradeckého kraje se vyskytují ptačí oblasti Krkonoše, Rožďalovické rybníky, Žehuňský rybník-Žehuňská obora, Broumovsko, Orlické Záhoří.

Obr. č. 21: Soustava Natura 2000 na území Královéhradeckého kraje

Zdroj dat: <http://geoportal.cenia.cz/mapmaker/cenia/portal/>

9.6 Environmentální povědomí

Veřejné povědomí o ekologických otázkách, environmentální výchově, o udržitelném rozvoji je ve společnosti stále poměrně nízké, a to i přes skutečnost, že oblast environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) zaznamenává znatelný rozvoj. Problematika udržitelného rozvoje a života se stává stále více aktuální vzhledem k omezeným přírodním zdrojům, zhoršování se životního prostředí, úbytku lesů, nevhodným antropogenním zásahům v krajině podporujících vznik přírodních katastrof apod.

Z hlediska ochrany přírody a krajiny přispívá EVVO ke zvýšení ekologického povědomí a ekologicky odpovědnějšího chování obyvatel a lepší ochraně přírodního prostředí ze strany různých cílových skupin obyvatel kraje

V Královéhradeckém kraji patří problematika EVVO k nejlépe rozvinutým a dotovaným mezi kraji v České republice. Její vývoj a postupná realizace se stále potýká s několika základními problémy, k nimž patří nerovnoměrné rozložení středisek EVVO v kraji, převládající zaměření na „tradiční“ cílové skupiny (děti a mládež, pedagogičtí pracovníci) a omezenost aktivit EVVO pro občanskou veřejnost, veřejnou správu či podnikatelskou sféru a nedostatek dlouhodobých a garantovaných finančních zdrojů pro podporu

environmentální osvěty v neziskovém sektoru, který je v kraji významným činitelem ve vzdělávacích a informačních službách v oblasti životního prostředí.

Znatelně chybějí vybudované fungující informační systémy zaměřené na problematiku životního prostředí. V regionu pracuje množství nevládních organizací provozujících činnost pomáhající k ochraně přírody a životního prostředí. U občanů není vypěstována dostatečná zodpovědnost za ochranu životního prostředí, ekologická výchova a vzdělávání je stále spíše okrajovou záležitostí. Účast občanů na rozhodovacích procesech je nízká.

Institucionálně zajišťují EVVO v oblasti ochrany přírody v Královéhradeckém kraji následující subjekty:

- § Kraj a krajský úřad a jimi zřízené instituce (Muzeum východních Čech, Zoo...)
- § AOPK ČR
- § Správy velkoplošných CHÚ. V kraji existují 3 správy CHKO, správa národního parku, včetně jeho specializovaných složek (muzea, informační střediska, Krkonošské středisko ekologické výchovy, redakce časopisu Krkonoše.
- § NNO věnující se EVVO a OP. V kraji funguje ke dvaceti NNO, jejichž činnost je alespoň zčásti zaměřena na výchovu a vzdělávání ve vztahu k ochraně přírody a krajiny – jedna z nich (SEVER Horní Maršov) byla krajem pověřena funkcí tzv. krajského koordinátora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) na léta 2005-2007. Jde nejčastěji o občanská sdružení, ale také obecně prospěšné společnosti a nadační fondy. Řada z nich vyvíjí činnost jen příležitostně, jen několik jich má celoroční systematickou činnost (střediska ekologické výchovy, některé organizace ČSOP). Jsou nerovnoměrně rozmístěny (velmi málo jich působí na Rychnovsku).

- § Školy věnující se EV + zejména školy realizující projekty zaměřené na péči o přírodní areály v okolí školy (zahrady, parky, ...) V kraji je cca 100 základních škol zapojených v sítích ekologické výchovy (zejména síť M.R.K.E.V., koordinovaná střediskem SEVER), jen velmi málo z nich však realizuje dlouhodobější programy a projekty přímo zaměřené na ochranu přírody a krajiny.
- § Specializované SŠ. V kraji existuje několik škol, které se alespoň zčásti profilují na péči o krajinu (rekrutují se ze škol zemědělských, zahradnických a lesnických).
- § Vysoké školy. Aktivity ve výchově a vzdělávání v oblasti ochrany přírody a krajiny má Pedagogická fakulta UHK a zčásti také Farmaceutická fakulta UK (viz zahrada léčivých rostlin).
- § Biozemědělství ve vztahu k osvětě, cestovnímu ruchu. V kraji působí několik ekofarem, několik jich poskytuje i agroturistické služby, jediná z nich má i programy zaměřené přímo na výchovu a vzdělávání (farma Kout ve Fořtu).
- § Záchrané stanice a stanice pro handicapované živočichy. V kraji jsou provozovány dvě stanice pro handicapované živočichy, které mají potenciál pro výchovu a vzdělávání v oblasti ochrany přírody, zatím kvůli omezeným kapacitám využívány jen příležitostně.
- § Muzea aj. kulturní a osvětové instituce. Významnou roli ve výchově a vzdělávání v oblasti ochrany přírody a krajiny hrají některá muzea (Hradec Králové, Jičín, Vrchlabí).
- § Přeshraniční spolupráce – partnerské organizace v PL. Na polské straně existuje několik partnerů aktivních ve výchově a vzdělávání v oblasti ochrany přírody a krajiny hrají některá muzea – správa NP Karkonosze, několik NNO, akademické instituce.

Střediska ekologické výchovy připravují pro školy tématické výukové programy. V kraji dnes působí několik organizací, které nabízejí tématické programy o životním prostředí a o přírodě školám. Jde mimo jiné o tyto organizace:

- § Středisko ekologické výchovy SEVER Horní Maršov
- § Středisko ekologické výchovy SEVER Hradec Králové
- § Modrý dům Kostelecké Horky (okr. Rychnov nad Kněžnou)
- § Středisko environmentální vzdělanosti RUCE Křinice
- § Oddělení EV Správy KRNAP společně s DDM Pelíšek Vrchlabí
- § KSEV Rýchorská bouda
- § Zoo Dvůr Králové

Královéhradecký kraj nemá dosud zpracovanou „Strategii trvale udržitelného rozvoje“, která by přispěla ke zlepšení environmentálního povědomí obyvatel a k postupnému zavádění principů udržitelného rozvoje do života.

Principy trvale udržitelného rozvoje a místní Agendy 21 se postupně zavádějí do rozvojových a strategických dokumentů měst, obcí a regionů a aplikují se rovněž v žádostech na realizaci projektů spolufinancovaných zahraničními i tuzemskými zdroji.

10. Charakteristika regionálních disparit dle správních obvodů pověřených obecních úřadů (POÚ)

Regionální disparity lze definovat jako rozdíly mezi regiony vyplývající z jejich odlišných přírodních a socioekonomických podmínek, lokalizace v rámci vyššího územně-správního celku, stupně využití disponibilních regionálních zdrojů, ale i obecných společensko-politických podmínek. Rozsah, četnost a míra intenzity faktorů ovlivňujících disparity mají zcela zásadní vliv na rozvoj či zaostávání jednotlivých regionů. V posledních letech, zejména v období přechodu české ekonomiky na tržní podmínky, se navíc projeví faktory, které tyto regionální disparity více zvýraznily (změny ekonomického prostředí, zostřená konkurence na světovém trhu).

10.1 Regionální socioekonomické disparity

Regionální disparity je možné hodnotit z různých hledisek, přičemž je nutné vzít v úvahu ty faktory, které mají rozhodující vliv a jejichž hodnoty lze získat z veřejně dostupných zdrojů, které poskytl příslušný správci dat. Na základě těchto předpokladů byly sestaveny souhrnné oborové agregáty sestávající z několika ukazatelů.

Jako základní územní jednotky pro hodnocení byly stanoveny správní území obcí s pověřeným obecním úřadem (POU, obce II. stupně). V případě nedostupnosti dat bylo použito hodnocení pouze za hierarchicky vyšší územní jednotky, tj. správní území obcí s rozšířenou působností (ORP, obce III. stupně). Vymezení územně správních jednotek POÚ a ORP má známá omezení, ovšem provedení další mikroregionalizace území by pro zpracování tohoto díla nebylo účelné. Data, které poskytl Finanční úřad v Hradci Králové, byla dostupná za územní jednotky vycházející z působnosti finančních úřadů na území Královéhradeckého kraje. Hodnocení bylo tudíž nutné provést za tato území, která nejsou identická s výše uvedeným správním členěním.

Hodnocení disparit vychází z konstrukce agregátní charakteristiky, sestavené na základě bodového ohodnocení pořadí POÚ dle jednotlivých ukazatelů, které tvoří daný agregát. Návrhy těchto ukazatelů odpovídají dostupnosti dat a vychází z expertního odhadu. S cílem snížit míru subjektivity jeho konstrukce byl návrh charakteristik konzultován s dalšími experty. Při konstrukci syntetických hodnocení byly použity též výsledky hodnocení korelačních závislostí. V průběhu práce bylo provedeno vyhodnocení korelačních souvislostí dostupných charakteristik. Pro tato hodnocení byl použit Spearmanův koeficient korelace pořadí, eliminující rozdíly směrodatných odchylek ukazatelů. Korelace byla počítána za soubor 448 obcí Královéhradeckého kraje.

Obr. č. 22: Správní uspořádání Královéhradeckého kraje

Zdroj dat: GIS

Regionální disparity jsou v další části kapitoly hodnoceny z hlediska:

- 1) populačního potenciálu
- 2) ekonomické výkonnosti
- 3) potenciálu pracovní síly
- 4) kvality domovního a bytového fondu

10.1.1 Regionální disparity z hlediska populačního potenciálu

Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje v mnoha ukazatelích kopíruje celorepublikové trendy a v krajském měřítku nevykazuje výraznější anomálie. Výraznější diference některých ukazatelů (podíl vysokoškolsky vzdělaných, míra přirozeného a migračního přírůstku, religiozita aj.) se projevují až v porovnání nižších územně-administrativních celků (ORP, POÚ, obce).

Souhrnné zhodnocení demografické situace v Královéhradeckém kraji v rozlišení jednotlivých územních jednotek POÚ je provedeno na základě vybraných demografických ukazatelů, které ovlivňují dlouhodobý vývoj populace a jsou ve vzájemném vztahu:

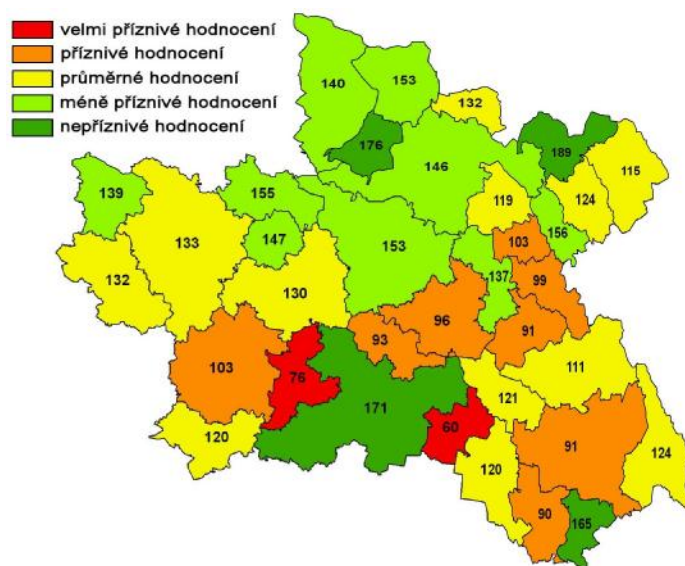
- § Vývoj počtu obyvatel 1991 – 2001
- § Index mládí v roce 2001 (podíl velikosti věkových kategorií 0-14/60+)
- § Index závislosti typ B v roce 2001 (podíl poproduktivní kategorie na produktivní 60+/15-59)
- § Míra přirozeného přírůstku za roky 1999 – 2003
- § Míra migračního přírůstku za roky 1999 – 2003
- § Míra celkového příbytku/úbytku obyvatel v letech 1999 – 2003
- § Podíl české národnosti v roce 2001

Vyhodnocení populačního potenciálu bylo provedeno bodovací metodou v rozlišení územních jednotek obcí s pověřeným úřadem, který je v Královéhradeckém kraji celkem 35. Region s nejnižším počtem sečtených bodů vykazuje na základě vyhodnocení těchto ukazatelů nejpříznivější demografickou situaci.

Na základě součtu bodů byly regiony seříděny do 5 kategorií hodnocení:

- § Velmi příznivé hodnocení (rozpětí počtu bodů 60 - 76)
- § Příznivé hodnocení (77 - 103 bodů)
- § Průměrné hodnocení (104 - 133 bodů)
- § Méně příznivé hodnocení (134 - 156 bodů)
- § Nepříznivé hodnocení (157 - 189 bodů)

Obr. č. 23: Populační potenciál Královéhradeckého kraje dle území POÚ

Zdroj dat: ČSÚ

Velmi příznivé hodnocení demografické situace je podle výše uvedeného syntetického vyhodnocení v POÚ Třebechovice pod Orebem (60 bodů) a Nechanice (76) a to zejména zásluhou hodnot vývoje počtu obyvatel (2 resp. 5 bodů), který je zde příznivý díky poměrně vysokému celkovému přírůstku obyvatel (1 resp. 3 body) a

migračnímu přírůstku obyvatel (2 resp. 1 bod). V pořadí „věkově zaměřených“ ukazatelů (index mládí a index závislosti typu B) se tyto regiony vyznačují průměrným hodnocením. Třebechovicko vykazuje navíc příznivé hodnoty v přirozeném přírůstku obyvatel (9 bodů).

Příznivého hodnocení populačního potenciálu bylo vyhodnoceno celkem u 8 jednotek POÚ – Kostelec nad Orlicí (90), Nové Město nad Metují a Rychnov nad Kněžnou (91), Smiřice (93), Jaroměř (96), Náchod (99), Červený Kostelec a Nový Bydžov (103). Obvody Náchod, Smiřice, Jaroměř a Rychnov nad Kněžnou vynikají vysokým ohodnocením zejména u indexu vývoje počtu obyvatel, míry celkového přírůstku obyvatel a vyjma Náchoda také u indexu mládí. Jedná se o regiony s celkově vyšší porodností a s vyšším podílem kategorie mladých věkových skupin. Míra přirozeného přírůstku je vysoká na Jaroměřsku, Rychnovsku i Novoměstsku. Velmi dobré hodnocení v migračním přírůstku je v této kategorii pouze u POÚ Smiřice a u indexu závislosti typu B u POÚ Červený Kostelec a Nový Bydžov.

Celkem 12 obvodů POÚ spadá do kategorie s průměrným hodnocením: Dobruška (111), Broumov (115), Úpice (119), Chlumeck nad Cidlinou a Týniště nad Orlicí (120), Opočno (121), Police nad Metují a Rokytnice v Orlických horách (124), Hořice (130), Kopidlno a Žacléř (132), Jičín (133).

V propopulačních ukazatelích jednoznačně dominuje obvod Rokytnice v Orlických horách, která disponuje nejvyšším možným ohodnocením ve vývoji počtu obyvatel, indexu mládí a přirozeném přírůstku. V celkovém přírůstku obdržela 20 bodů. Naopak na 31. místě se umístila v podílu české národnosti a na 35. místě ve zbylých ukazatelích. Protipólem jsou v této kategorii obvody Týniště nad Orlicí, Chlumeck nad Cidlinou, Opočno a Úpice, které naopak nejvíce bodově profitují z ukazatelů migračního a celkového přírůstku a u indexu závislosti typu B (bodové umístění u všech těchto ukazatelů činí 4 – 11 bodů), zatímco v ostatních propopulačních ukazatelích jsou umístěny ve škále 18 – 34 bodů. V míře přirozeného přírůstku, indexu mládí a ve vývoji počtu obyvatel rovněž velmi dobře jsou ohodnoceny obvody POÚ Broumov a Dobruška. Ostatní obvody nevykazují výrazné rozdílnosti a ve většině sledovaných ukazatelů nabývají hodnoty převážně v rozmezí průměru.

Sumární hodnoty méně příznivého populačního potenciálu se vyskytují v obvodech Česká Skalice (137), Sobotka (139), Vrchlabí (140), Trutnov (146), Lázně Běláhrad (147), Dvůr Králové nad Labem a Svoboda nad Úpou (153), Nová Paka (155) a Hronov (156).

U těchto obvodů se ohodnocení jednotlivých ukazatelů pohybuje již od přibližně 20 bodů výše. Výjimku tvoří 1. až 3. pořadí v hodnotách indexu závislosti typu B u obvodů POÚ Sobotka, Lázně Běláhrad a Hronov. Do maximálně 10. umístění se vyskytuje přirozený přírůstek u obvodů Svoboda nad Úpou a Trutnov, migrační přírůstek obvodů Sobotka a Hronov a hodnota indexu mládí na Trutnovsku. Obvod Sobotka je dle dostupných údajů národnostně nejjednotnější regionem. Dále následují v tomto ukazateli obvody Nechanice, Jičín, Lázně Běláhrad, Hořice a Kostelec nad Orlicí.

V nejhůře hodnocené kategorii s nepříznivým populačním potenciálem jsou zařazeny obvody Vamberk (165), Hradec Králové (171), Hostinné (176) a Teplice nad Metují (189 bodů). Bodované ukazatele se v těchto obvodech zpravidla pohybují ve škále od 20 bodů výše a přibližují se spíše k průměru 30 bodů. Výrazně příznivější extrémní hodnotu vykazují jen obvody Hostinné a Teplice nad Metují v ukazateli indexu mládí a obvody Hostinné, Hradec Králové a Vamberk v hodnotách přirozeného přírůstku a město Hradec Králové rovněž v hodnotě indexu závislosti typu B, tedy v podílu poproduktivní kategorie starší 60ti let vůči kategorii produktivního obyvatelstva ve věku 15 – 59 let. V nejhůře vyhodnoceném regionu Teplice nad Metují získal nejvyšší ohodnocení index mládí (12 bodů), ostatní ukazatele se pohybují v rozmezí počtu bodů 25 – 35.

Z regionálně-geografického pohledu je patrné, že nejlépe jsou na základě vybraných ukazatelů hodnoceny regiony sousedící s obvodem Hradec Králové (Třebechovicko, Nechanicko), přičemž ten samotný náleží ke kategorii s nepříznivým hodnocením, a dále obvody ležící od krajského centra směrem na středovýchod (osa Smiřice-Jaroměř-Nové Město nad Metují-Náchod-Červený Kostelec) až východ (Rychnovsko a Kostecko). Méně příznivá je situace v západní a severní části krajského území, kde se jednotlivé obvody jeví jako průměrně, méně příznivě až nepříznivě hodnoceny. Nepříznivě je hodnocen samotný obvod Hradec Králové, který v ukazatelích migračního salda, celkového přírůstku a indexu mládí získal 33 resp. 34 bodů. V hodnocení přirozeného přírůstku a indexu závislosti typu B se v rámci kraje umístil na 11. a 12. pozici. Globálně z fyzikogeografického hlediska vykazují celkově horší hodnocení podhorské a horské oblasti nad nížinnou částí území. Vyjma samotného Královéhradecka jsou převážně příznivě hodnoceny regiony podél dopravních koridorů ve směru JZ-SV a SZ-JV.

(47), Nově Město nad Metují (50). Za zmínku ještě stojí dvě druhá místa POÚ Vrchlabí a to v kategoriích počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel v roce 2004 a počet nových ekonomických subjektů na 1000 obyvatel 1999 – 2004, celkově se umístila až v další kategorii. Největší územní jednotka obce s POÚ – Hradec Králové – obsadila „až“ druhou pozici s počtem 46 bodů, kdy v jednotlivých kategoriích obsadila 3., 5., 29. a 9. místo.

V kategorii s průměrným hodnocením se umístilo 7 území – POÚ Hronov (55), Dobruška (58), Nechanice (61), Žacléř (66) a Trutnov (66), Jičín (67 bodů) a Chlumec nad Cidlinou (69), Rychnov nad Kněžnou (79), Kostelec nad Orlicí (80), Lázně Bělá (80), Smiřice (81), Opočno (85) a Police nad Metují (86) dosahují průměrného hodnocení. Největší výkyvy z uvedených území má POÚ Žacléř, který obsadil 2. místo v kategorii indexu nárůstu počtu ekonomických subjektů 2004 /1999, 4. místo v kategorii počet nových ekonomických subjektů na 1000 obyvatel 1999 – 2004, ale zároveň poslední místo v kategorii výše podílu „samozaměstnavatelů“ (OSVČ a dalších) na ekonomických subjektech celkem.

V kategorii s méně příznivým hodnocením se umístilo 14 území – POÚ Rychnov nad Kněžnou (79), Kostelec nad Orlicí (80), Lázně Bělá (80), Smiřice (81), Opočno (85) a Police nad Metují (86), Rokytnice v Orlických horách (87 bodů), Týniště nad Orlicí (88), Červený Kostelec (89), Dvůr Králové nad Labem (90), Hostinné (94), Jaroměř (94), Sobotka (101) a Úpice (103).

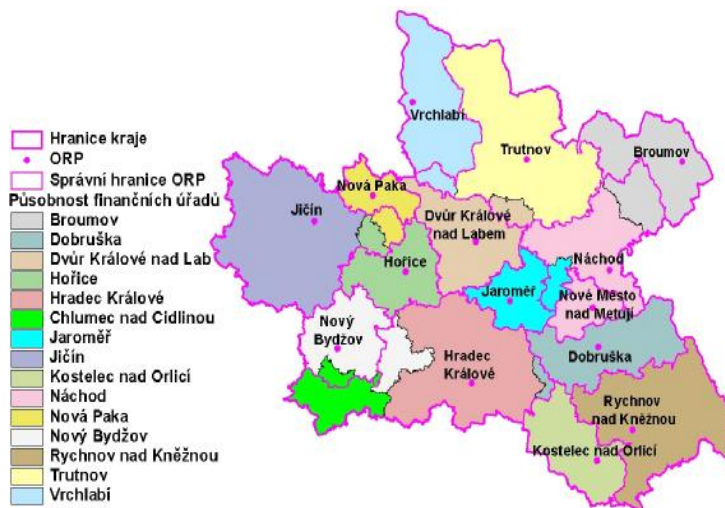
V kategorii s nepříznivým hodnocením se umístily 3 území – POÚ Teplice nad Metují (121 bodů), Broumov (121) a Kopidlo (126). Tato 3 území nedosáhla v žádném z výše jmenovaných ukazatelů alespoň průměrného hodnocení.

Daňová výtěžnost

Ekonomickou výkonnost regionů lze měřit i podle výše daňové výtěžnosti (inkasa) podle vybraných daní. Za základ pro posouzení disparit byly vzaty hodnoty udávající daňové inkaso na 1 obyvatele, a to daně z příjmu fyzických osob, daně ze závislé činnosti a daně z příjmu právnických osob. Tyto přímé daně mají přímou souvislost s ekonomickou činností a výkonností obyvatel a subjektů na daném území.

Přehled o výši daňového inkasa podle vybraných druhů přímých daní vychází z údajů poskytnutých Finančním ředitelstvím v Hradci Králové. Údaje byly zpracovány podle správních územních obvodů jednotlivých finančních úřadů. Tyto správní obvody se však nekryjí se správními územními obcemi s rozšířenou působností, ale vcelku podávají obrázek o ekonomické výkonnosti jednotlivých regionů vycházející z objemu placených daní.

Obr. č. 25: Územní rozdíly mezi správními obvody ORP a územní působností finančních úřadů spadajících pod Finanční ředitelství v Hradci Králové

Zdroj dat: GIS

Pro souhrnné zhodnocení ekonomické výkonnosti správních obvodů finančních úřadů v Královéhradeckém kraji z hlediska výše daňového inkasa slouží následující ukazatelé:

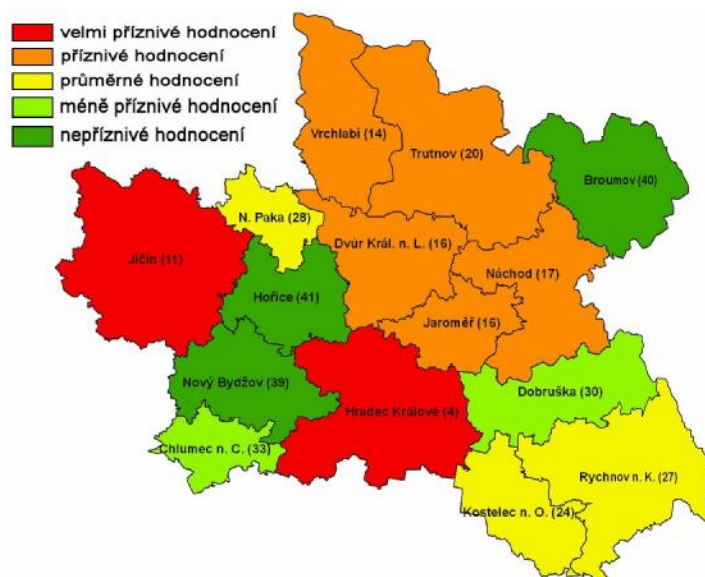
- § pořadí území podle výše daně z příjmu fyzických osob na obyvatele v roce 2004
- § pořadí území podle výše daně ze závislé činnosti na obyvatele v roce 2004
- § pořadí území podle výše daně z příjmu právnických osob na obyvatele v roce 2004

Hodnocení bylo provedeno sestavením pořadí dle výše jmenovaných ukazatelů za každý správní obvod finančních úřadů v Královéhradeckém kraji. Těchto správních obvodů je v KH kraji celkem 15. Region s nejnižší hodnotou vykazuje na základě vyhodnocení všech ukazatelů nejpříznivější situaci z hlediska ekonomické výkonnosti měřené dle výše daňových příjmů výše uvedených daní a indexu jejich nárůstu v daném období.

Na základě celkových hodnot bylo sestaveno 5 kategorií hodnocení:

- § Velmi příznivé hodnocení (4 – 11 bodů)
- § Příznivé hodnocení (12 – 20 bodů)
- § Průměrné hodnocení (21 – 28 bodů)
- § Méně příznivé hodnocení (29 – 33 bodů)
- § Nepříznivé hodnocení (33 – 41 bodů)

Obr. č. 26: Ekonomická výkonnost podle výše daňového inkasa v roce 2004 ve správních obvodech finančních úřadů Královéhradeckého kraje

Zdroj dat: Finanční ředitelství v Hradci Králové

V kategorii s velmi příznivým hodnocením se umístila 2 území FÚ – Hradec Králové (4) a Jičín (11). Hradec Králové se umístil na prvních příčkách prakticky ve všech kategoriích. Téměř u všech daní dosahují tato 2 území nejlepší hodnoty (Jičín zaujal 7. místo u daně z příjmů FO).

V kategorii s příznivým hodnocením se umístilo 5 území FÚ – Vrchlabí (14), Dvůr Králové nad Labem (16), Jaroměř (16), Náchod (17) a Trutnov (20). Žádné z těchto území se neumístilo na horší příčce než jaká náleží do tohoto stupně hodnocení.

V kategorii s průměrným hodnocením se umístila 3 území FÚ – Kostelec nad Orlicí (24), Rychnov nad Kněžnou (27) a Nová Paka (28). Zajímavostí je skutečnost, že se území Kostece nad Orlicí umístilo v daní z příjmu PO na 1. místě u obyvatele na 3. místě v kraji.

V kategorii s méně příznivým hodnocením se umístila 2 území FÚ – Dobruška (30) a Chlumeck nad Cidlinou (33). Chlumeck nad Cidlinou má nejmenší inkaso daně z příjmu ze závislé činnosti na 1. obyvatele v celém kraji.

V kategorii s nepříznivým hodnocením umístila 3 území FÚ – Nový Bydžov (39), Broumov (40) a Hořice (41). Každé z těchto území má jedno nelepší umístění v inkasu výše uvedených daní, a to 12. příčka v rámci kraje. Z tohoto pohledu je zřejmé, že tato 3 území jsou jednoznačně neslabšími z hlediska ekonomické výkonnosti počítané skrze daňové inkaso výše uvedených daní.

Z hlediska inkasa daně příjmu placené fyzickými osobami přepočteného na obyvatele se ukazuje jednoznačná dominance oblasti Hradce Králové. Další významnou oblastí je oblast Jičína a Náchoda. Největší dynamika inkasa byla zaznamenána v Jičíně. Naopak nejméně daní bylo placeno v oblastech Rychnova nad Kněžnou, Nového Bydžova a Broumova. Z hlediska inkasa daně příjmu od zaměstnanců přepočteného na obyvatele je na tom nejlépe oblast Hradce Králové. Další významnou oblastí z hlediska daňového inkasa je oblast Vrchlabí, naopak nejméně daní je placeno v oblastech Hořic, Broumova, Nového Bydžova a Kostece nad Orlicí.

Z hlediska inkasa daně příjmu právnických osob přepočteného na obyvatele je na tom nejlépe oblast Hradce Králové. Další významnou oblastí z hlediska daňového inkasa je oblast Jičína. Nejméně daní je placeno v oblastech Hořic, Broumova, Nový Bydžov a Nové Paky. Mezi jednoznačně nejvýznamnější oblasti z hlediska ekonomické výkonnosti přepočtené na obyvatele a souvisejících plateb daní je možné zařadit oblasti Hradce Králové a Jičína. Neméně významnými oblastmi jsou z tohoto pohledu oblasti Nového Bydžova, Broumova a Hořic. Ostatní oblasti jsou víceméně na průměrné úrovni.

10.1.3 Regionální disparity z hlediska potenciálu pracovní síly

Potenciál pracovních sil Královéhradeckého kraje v mnoha ukazatelích kopíruje celorepublikové trendy, přičemž výraznější diference některých ukazatelů (podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, míra ekonomické aktivity obyvatel, míra nezaměstnanosti a podíl pracovních sil v terciérním sektoru) se projevují až při porovnání nižších územně-administrativních celků (zde POÚ).

Za účelem vyhodnocení potenciálu pracovní síly ve správních územích pověřených obecními úřady v Královéhradeckém kraji byly vzaty následující ukazatele:

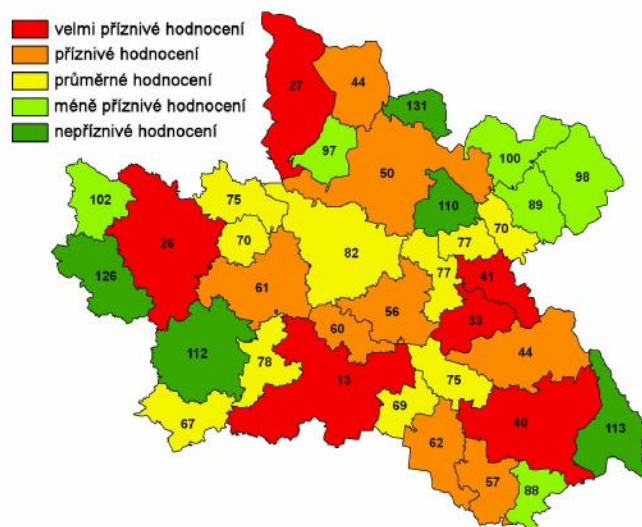
- § podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel
- § míra ekonomické aktivity obyvatel
- § míra nezaměstnanosti
- § podíl pracovních sil v terciérním sektoru

Hodnocení bylo provedeno sestavením pořadí dle výše jmenovaných ukazatelů za každou územní jednotku obcí s pověřeným obecním úřadem, kterých je v Královéhradeckém kraji celkem 35. Region s nejnižší hodnotou vykazuje na základě vyhodnocení všech ukazatelů nejpříznivější situaci z hlediska hodnoceného potenciálu pracovní síly.

Na základě celkových hodnot bylo sestaveno 5 kategorií hodnocení:

- § Velmi příznivé hodnocení (13 – 41 bodů)
- § Příznivé hodnocení (42 – 62 bodů)
- § Průměrné hodnocení (63 – 82 bodů)
- § Méně příznivé hodnocení (83 – 102 bodů)
- § Nepříznivé hodnocení (103 – 131 bodů)

Obr. č. 27: Potenciál pracovní síly Královéhradeckého kraje dle území POÚ

Zdroj: SLDB 2001

V kategorii s velmi příznivým hodnocením se umístilo 6 území – POÚ Hradec Králové (13), Jičín (26), Vrchlabí (27), Nové Město nad Metují (33), Náchod (41), Jičín (32) a Rychnov nad Kněžnou (40). Vyšší míra nezaměstnanosti Jičína oproti Hradci Králové způsobila jeho umístění až na 2. místě v pořadí. Totéž lze uvést o Vrchlabí, které má menší podíl VŠ. Nejvyrovnanější umístění v daných ukazatelích má Rychnov nad Kněžnou. Hradec Králové, Jičín a Náchod má téměř nejvyšší počet zaměstnaných v terciéru.

V kategorii s příznivým hodnocením se umístilo 8 území – POÚ Dobruška (44), Svoboda nad Úpou (44), Trutnov (50), Jaroměř (56), Kostelec nad Orlicí (57), Smiřice (60) Hořice (61) a Týniště nad Orlicí (62). Nejmenší míru nezaměstnanosti má Týniště nad Orlicí, Svoboda nad Úpou má nejvíce ekonomicky aktivních a zaměstnanců v terciéru. Nejméně nezaměstnaných má Týniště nad Orlicí, naopak vyšší nezaměstnanost má Jaroměř, Trutnov, Svoboda nad Úpou a nový Bydžov. Nižší podíl ekonomicky aktivních má Kostelec nad Orlicí, naopak Svoboda nad Úpou jich má nejvíce, Dobruška má vyšší podíl VŠ.

V kategorii s průměrným hodnocením se umístilo 10 území – POÚ Chlumeck nad Cidlinou (67), Třebechovice pod Orebem (69), Lázně Bělohrad (70), Hronov (70), Opočno (75), Nová Paka (75), Červený Kostelec (77), Česká Skalice (77), Nechanice (78) a Dvůr Králové nad Labem (82). Hronov a Červený Kostelec jsou oblastmi s nižší nezaměstnaností, naopak Chlumeck nad Cidlinou má nezaměstnanost jednu z nejvyšších. Chlumeck nad Cidlinou má téměř nejvyšší počet zaměstnaných v terciéru.

V kategorii s méně příznivým hodnocením se umístilo 6 území – POÚ Vamberk (88), Police nad Metují (89), Hostinné (97), Broumov (98) Teplice nad Metují (100) a Sobotka (102). Police nad Metují má nižší míru nezaměstnanosti, naopak Broumov téměř nejvyšší, Teplice nad Metují má téměř nejvyšší počet VŠ, Hostinné téměř nejvyšší počet ekonomicky aktivních obyvatel.

V kategorii s nepříznivým hodnocením se umístilo 5 území – POÚ Úpice (110), Nový Bydžov (12), Rokytnice v Orlických horách (113), Kopidlno (126) a Žacléř (131).

V této kategorii jsou regiony s celkovým nepříznivým hodnocením ve všech ukazatelích.

POÚ Žacléř ve třech posuzovaných ukazatelích zastává poslední místo v pořadí jednotlivých POÚ v Královéhradeckém kraji. Daná oblast byla tak hodnocena za nejproblémovější v kraji z hlediska potenciálu kvality pracovní síly.

10.1.4 Regionální disparity z hlediska kvality domovního a bytového fondu

Souhrnnou kvalitu bydlení a další potenciální rozvoj v této oblasti ovlivňuje několik vnějších faktorů. Mezi nejsilnější patří faktory demografické, ekonomické a dopravní. Hodnocení kvality bydlení je možné provádět z velké řady možných úhlů pohledu. V této části je provedeno samostatné syntetické hodnocení domovního fondu a samostatné vyhodnocení kvality bytového fondu.

Hodnocení domovního fondu z hlediska vybavení technickou infrastrukturou

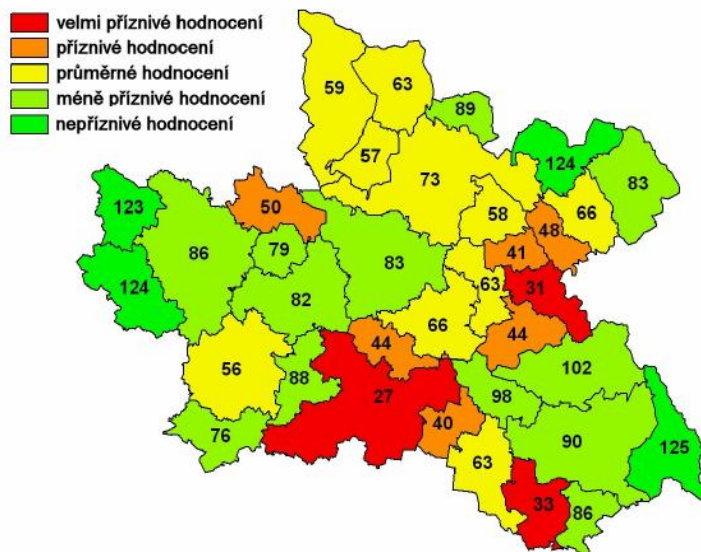
Syntetické zhodnocení z hlediska vybavenosti domů technickou infrastrukturou je provedeno na základě následujících vybraných ukazatelů z r. 2001:

- § Podíl domů vybavených přípojkou na kanalizační síť
- § Podíl domů vybavených vodovodem
- § Podíl domů vybavených plynem
- § Podíl domů vybavených ústředním topením

Vyhodnocení bylo provedeno bodovací metodou v rozlišení územních jednotek obcí s pověřeným úřadem (POÚ). Region s nejnižším počtem sečtených bodů vykazuje na základě vyhodnocení těchto ukazatelů nejpriznivější hodnocení domovního fondu z hlediska vybavení technickou infrastrukturou. Na základě součtu bodů byly regiony seříděny do 5 kategorií hodnocení dle rozpětí počtu bodů:

- § Velmi příznivé hodnocení (27 – 33 bodů)
- § Příznivé hodnocení (34 - 50 bodů)
- § Průměrné hodnocení (51 - 73 bodů)
- § Méně příznivé hodnocení (74 - 102 bodů)
- § Nepříznivé hodnocení (103 - 125 bodů)

Obr. č. 28: Syntetické vyhodnocení vybavenosti domů technickou infrastrukturou v Královéhradeckém kraji dle území POÚ

Zdroj dat: ČSÚ – SLDB 2001

Velmi příznivého hodnocení ve smyslu výše uvedených ukazatelů dosáhly regiony Hradec Králové (27 bodů), Náchod (31 bodů) a Kostelec nad Orlicí (33 bodů). Příznivé hodnocení obdržely regiony Třebechovice pod Orebem (40 bodů), Červený Kostelec (41 bodů), Smiřice a Nové Město nad Metují (oba 44 bodů), Hronov (48 bodů) a Nová Paka (50 bodů). Ostatní územní jednotky POÚ Královéhradeckého kraje dosáhly průměrného a méně příznivého hodnocení. Nepříznivého hodnocení (nejvyšší součet bodů, nejhorší umístění) dosáhly 2 regiony západně od Jičína, Sobotka (123 bodů) a Kopidlna (124 bodů), a 2 horské příhraniční oblasti, Teplice nad Metují (124 bodů) západně od Broumova a Rokytnice v Orlických horách (125 bodů).

Syntetické hodnocení bytového fondu

Souhrnné hodnocení bytového fondu v Královéhradeckém kraji již bylo vyhodnoceno v Analytické části Strategie rozvoje lidských zdrojů (CEP, 2005), z níž je tato část převzata. Syntetické zhodnocení potenciálu bydlení Královéhradeckého kraje bylo provedeno na základě vybraných ukazatelů, vázaných na bytový fond.

- Index nárůstu obydlených bytů celkem 1991 – 2001
- Průměrná plocha na 1 byt v roce 2001
- Průměrná plocha bytu na 1 osobu v roce 2001
- Podíl bytů s plynem v roce 2001
- Podíl bytů postavených do roku 1945
- Podíl neobydlených bytů z důvodu nezpůsobilosti k bydlení a jiného důvodu než rekreace a přechodné bydlení v roce 2001

Vyhodnocení potenciálu kvality bydlení bylo provedeno bodovací metodou v rozlišení územních jednotek obcí s pověřeným úřadem. Region s nejnižším počtem sečtených bodů vykazuje na základě vyhodnocení těchto ukazatelů nejpříznivější potenciál pro bydlení.

Na základě součtu bodů byly regiony seříděny do 5 kategorií hodnocení:

- Velmi příznivé hodnocení (rozpětí počtu bodů 61 - 82)
- Příznivé hodnocení (83 - 98 bodů)
- Průměrné hodnocení (99 - 117 bodů)
- Méně příznivé hodnocení (118 - 136 bodů)
- Nepříznivé hodnocení (137 - 154 bodů)

Nejnižšího součtu bodů podle vybraných ukazatelů dosáhl region Lázní Bělá (součet 61 bodů). Nejhorší umístění získal tento region v ukazateli indexu nárůstu obydlených bytů, kde se umístil na 19. místě. V ostatních ukazatelích získal body v rozpětí hodnot 6 – 11. V souhrnné kategorii regionů s velmi příznivým hodnocením potenciálu bydlení se umístily rovněž obvody Nechanice (69 bodů), Třebechovice pod Orebem (70), Jičín (74), Hořice (76), Nová Paka (77) a Smiřice (82). S výjimkou Třebechovic a Smiřic se jedná o obvody lokalizované západně až severozápadně od Hradce Králové. Žádný z těchto obvodů se v indexu počtu nárůstu obydlených bytů celkem, tedy v ukazateli kvantitativním neumístil v první desítku. Nejlépe umístěny jsou na 12. a 13. místě

Smiřice a Třebechovice pod Orebem, nejhůře Nová Paka na 26. pozici. Velmi dobrého hodnocení však tyto obvody dosahují v přepočtených ukazatelích průměrné plochy na 1 byt a průměrné plochy na 1 osobu. Zejména Nechanice, Třebechovice a Hořice se umístily do 5. místa v pořadí těchto ukazatelů. V těchto regionech je celkově nižší podíl bytů v bytových domech, a tím jsou pravděpodobně ovlivněny i tyto kvalitativní hodnoty bydlení, neboť plochy bytů v bytových domech jsou zpravidla nižší. Kvalitu bydlení zejména s ohledem na životní prostředí zvyšuje napojení bytu na plyn. Celková plynofikace kraje za posledních 10 let prudce vzrostla. Pouze obvod Hořice se v tomto ukazateli umístil na 25 místě, ostatní regiony získali mnohem lepší obodování – Třebechovice 2 body, Nová Paka 4 body a Jičín 5 bodů. V podílu bytů postavených do roku 1945 vykazují tyto regiony průměrné hodnocení v rozpětí 10 – 28 bodů. Tradičně v lokalitách bývalého okresu Jičín se vyskytuje vysoký podíl objektů sloužících k rekreaci. V podílu neobydlených bytů z jiného důvodu než sloužící k rekreaci tyto obvody získali logicky dobré hodnocení v rozmezí hodnot 6 – 11 bodů. Nechanice a Třebechovice se v tomto ukazateli umístili na 18. a 19. pozici a Smiřice získali 23. pořadí.

Příznivého hodnocení dosáhly v součtu obvody Česká Skalice (86 bodů), Dobruška (90), Nové Město nad Metují, Vrchlabí, Nový Bydžov a Týniště nad Orlicí (95), Sobotka (97) a Chlumeck nad Cidlinou (98). V ukazateli indexu nárůstu obydlí se diferencují vysoké odlišnosti u těchto obvodů, rozpětí 5 – 35 bodů. Česká Skalice a Chlumeck nad Cidlinou získali v tomto ukazateli až 31. a 35. pořadí, tedy velmi nepříznivé ohodnocení. Nový Bydžov získal 25 bodů, Týniště nad Orlicí 14 bodů, Nové Město 11, Vrchlabí 8 a Dobruška nejlépe se získal 5 bodů. V ukazatelích přepočtených hodnot se umístil nejlépe obvod Sobotka, který v přepočtu průměrné plochy na 1 byt získal 1 bod, tedy nejlepší ohodnocení v rámci POÚ Královéhradeckého kraje, a v ukazateli průměrné plochy na 1 osobu získal 2 body. Rovněž Chlumeck nad Cidlinou získal velmi dobré hodnocení v těchto ukazatelích, když se v obou případech umístil na 4. pozici. Ostatní obvody se pohybují v rozmezí průměrného hodnocení. V podílu plynových přípojek v bytech je z těchto regionů nejlépe vybaven obvod Vrchlabí (6 bodů), nejhůře jsou plynofikovány obvody Sobotka – 34 bodů a Dobruška 31 bodů. Podíl bytů postavených do roku 1945 je velmi nízký v obvodech Dobruška, Nové Město nad Metují a Týniště nad Orlicí. V podílu neobydlených bytů z jiného důvodu než sloužící k rekreaci či přechodnému bydlení byla nejlépe ze všech 35 obvodů vyhodnocena Sobotka. Česká Skalice se umístila na 5. místě a Dobruška na 10. místě. Ostatní obvody se pohybují v rozmezí 12 – 28 bodů.

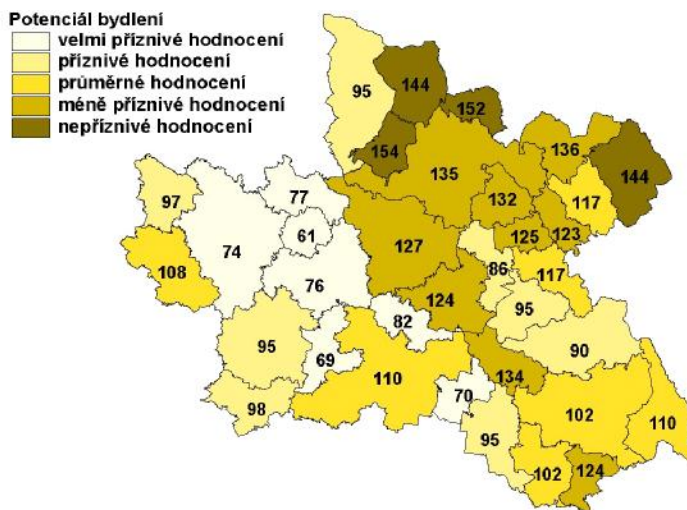
Průměrné hodnocení v kvalitě potenciálu bydlení vykazují obvody Rychnov nad Kněžnou a Kostelec nad Orlicí (102 bodů), Kopidlno (108), Rokytnice v Orlických horách a Hradec Králové (110) a Police nad Metují a Náchod (117). Rokytnice v Orlických horách a Rychnov nad Kněžnou nejvíce bodují v indexu nárůstu počtu obydlí, získali 1. a 3. pozici v rámci Královéhradeckého kraje. Ostatní obvody v tomto ukazateli získali body v rozpětí 10 – 29 v Kopidlně. V hodnotách ukazatelů přepočtených ploch na 1 byt a 1 osobu se nejlépe umístil region Kopidlno se 6 a 7 body a Kostelec nad Orlicí se 13 body v obou případech. Zbylé obvody této skupiny vykazují v tomto ukazateli spíše podprůměrné hodnocení v rozpětí 24 – 35 bodů. Podíl plynofikovaných bytů je v rámci kraje nejvyšší v obvodu Hradec Králové. Ostatní regiony zde získali průměrné až podprůměrné umístění 18. - 35. místo v Rokytnici v Orlických horách. Ukazatel hodnoty stáří bytového fondu postaveného do roku 1945 je v rámci kraje nejnižší právě v Rychnově nad Kněžnou a v Rokytnici v Orlických horách. Až na 31. pozici se zde umístil obvod Kopidlno. V podílu neobydlených bytů z jiného důvodu než rekreačního či přechodně obytného získal 2 body obvod Kopidlno, 3 body Rokytnice v Orlických horách a 7 bodů Police nad Metují. Nejvyšší podíl těchto bytů se v rámci kraje nachází v obvodě Hradec Králové a horší bilanci disponuje rovněž Kostelec nad Orlicí (31. místo).

V obvodech Hronov (123 bodů), Vamberk a Jaroměř (124), Červený Kostelec (125), Dvůr Králové nad Labem (127), Úpice (132), Opočno (134), Trutnov (135) a Teplice nad Metují (136) byly na základě vybraných hodnocených ukazatelů identifikovány méně příznivé hodnoty potenciálu podmínek pro bydlení. Pouze obvody Trutnov a Teplice nad Metují vykazují dobré hodnocení v indexu nárůstu obydlí (6 a 7 bodů). Ostatní regiony v tomto ukazateli vykazují více nepříznivé hodnoty. Více než 30 bodů obdrželi Opočno, Vamberk a Hronov. Obvod Opočno disponuje nejpříjemnějšími hodnotami v ukazatelích plochy na 1 byt a 1 osobu, získalo zde 9 a 8 bodů. Rozpětí hodnot těchto ukazatelů u ostatních obvodů v této kategorii je 16 – 33 bodů. V podílu bytů s přípojkou na plyn jsou lépe hodnoceny obvody Jaroměř (7 bodů), Dvůr Králové nad Labem (9) a Trutnov (11). Podíl nejstarších bytů postavených do roku 1945 je nejnižší v rámci této kategorie v obvodu Vamberk (4 body). U zbylých obvodů tento ukazatel nabývá 17. – 34. pozici ve Dvoře Králové. Podíl neobydlených bytů z důvodu nezpůsobilosti či jiného důvodu než je rekreační funkce a přechodný pobyt je nejvíce obodován na 4. pozici v obvodě Teplice nad Metují. Zbylé regiony se v tomto ukazateli pohybují v průměrných až podprůměrných hodnotách.

Jako nejméně příznivý potenciál bydlení byl vyhodnocen v obvodech POÚ Královéhradeckého kraje Svoboda nad Úpou a Broumov (144), Žacléř (152) a Hostinné (154 bodů), a to i přes skutečnost, že v obvodech Broumov a Žacléř je identifikován vysoký index nárůstu počtu obydlí (2 a 9 bodů). V obvodu Svoboda nad Úpou získal tento ukazatel 16 bodů a Hostinné 27 bodů. Nejedná se tedy o regiony, kde jsou nejnižší přírůstky obydlí bytového fondu. Nepříznivé hodnocení tyto obvody mají v přepočtených ukazatelích průměrné

plochy na 1 byt a na 1 osobu – pohybují se v mezích 16 – 35 bodů. Plynofikace bytů je dobře hodnocena jen v obvodu Hostinné (3 body). Také v posledních dvou ukazatelích se tyto regiony umístily na 24. – 35. místě.

Obr. č. 29: Syntetické vyhodnocení potenciálu bydlení v Královéhradeckém kraji

Zdroj dat: ČSÚ, projekce ÚRS Praha

Na základě uvedených ukazatelů kvality bydlení disponují nejlépe hodnoceným potenciálem regiony v zázemí Hradce Králové, lokality západě až severozápadně od něho vyjma regionu Kopidlno, který je vyhodnocen jako průměrný, a také tři obvody ve východní části kraje (Česká Skalice, Dobruška a Nové město nad Metují). Také samotný region Hradec Králové spadá do kategorie průměrného potenciálu. Méně příznivé hodnocení obdrželi regiony ve střední a severní části Královéhradeckého kraje. Nejméně příznivý potenciál pro bydlení byl vyhodnocen v okrajových (příhraničních) regionech na severu území kraje (Svoboda nad Úpou, Hostinné, Žacléř a Broumov).

V této části je pozornost věnována hodnocení domovního fondu z hlediska vybavení technickou infrastrukturou (vybavení domů přípojkou na kanalizační, vodovodní a plynovodní síť a vybavení domů ústředním topením). Samostatné hodnocení je dále provedeno z hlediska vývoje počtu domů. Ukazatele technického vybavení jednotlivých domů a bytů se mezi každým sčítáním lidu, domů a bytů zlepšují. V posledních letech se zvýšila převážně vybavenost domů a bytů plynem a ústředním topením.

10.2 Shrnutí příčin hlavních regionálních disparit

Řešení regionálních disparit a s tím úzce související harmonický rozvoj regionů spolu představují dlouhodobý proces pro udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti směřující k omezení nerovnováhy ve vzájemných vztazích mezi ekonomickým, environmentálním a sociálním pilířem udržitelnosti a hospodářského růstu. Úkolem regionální politiky státu, ale i jednotlivých vyšších územně-samosprávných celků je prostřednictvím státní a veřejné podpory pomoci strukturálně postiženým a hospodářsky slabším regionům, omezit negativní regionální disparity a podpořit využití vnitřního potenciálu regionů při respektování principů udržitelného rozvoje.

V důsledku socioekonomických změn v souvislosti se zapojením ČR do EU a pokračující globalizací světové ekonomiky lze v dlouhodobějším časovém horizontu očekávat:

- § diferencovaný rozvoj měst a obcí v důsledku rozdílné ekonomické aktivity podnikatelské sféry a schopnosti využívat zdrojů ze strukturálních a jiných fondů EU,
- § růst významu sídel a oblastí v blízkosti hospodářských center a celostátně významných komunikací,
- § růst významu regionů schopných spolupráce mezi regiony a zejména veřejné a podnikatelské sféry,
- § posilování významu dobrovolné spolupráce sídel a transferu know-how vedoucí ke zvýšení organičnosti a integrovanosti sídelní struktury posílení a její efektivity,
- § růst významu sídel a regionů kladoucích důraz na hospodářsky udržitelný rozvoj území.

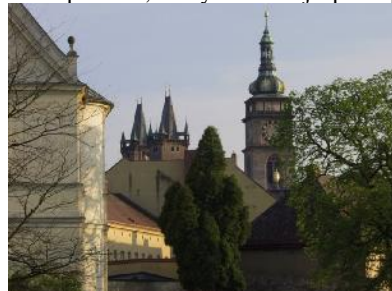
Zejména větší města jsou díky své ekonomické síle vyplývající z koncentrace sociálních, ekonomických a kulturních funkcí přirozenými centry rozvoje regionů. Integrace měst a okolních obcí s jejich vlastním sociálním a ekonomickým zázemím vytváří dostatečně velký prostor umožňující rychlejší rozvoj.

Součástí analytické části je též komplexní vyhodnocení správních území obcí s rozšířenou působností (ORP), obsahující základní geografickou a socioekonomickou charakteristiku. Toto hodnocení je uvedeno v přílohové části.

11. Dosavadní systém podpory kraje

11.1 Strategické dokumenty pro regionální rozvoj

Regionální rozvoj a jeho podpora je v současné době legislativně upravena zákonem č. 248/2000 Sb. (účinnost od 1. ledna 2001) o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů. Strategie regionálního rozvoje je podle zákona základním koncepčním dokumentem pro českou regionální politiku, který formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje a definuje Program rozvoje územního obvodu kraje jako základní programový dokument realizační fáze strategie regionálního rozvoje na úrovni krajů. V zákoně jsou vymezeny oblasti podpory rozvoje, působnost správních úřadů, krajů a obcí při podpoře regionálního rozvoje a koordinace hospodářské a sociální soudržnosti.

11.2 Soustava institucí regionálního rozvoje

Regionální rozvoj je realizován na úrovni státu, krajů a jednotlivých obcí. Úloha státu spočívá koncepční a výkonné činnosti zákonodárných a výkonných složek státu v oblasti regionální politiky a podpory regionálního rozvoje včetně zabezpečení prostředků státního rozpočtu a adekvátních legislativních Opatření. Na úrovni krajů jde o koncepční a výkonnou činnost s tím, že orgány kraje tvoří základní stavební jednotku tvorby a realizace regionálního rozvoje v ČR, koordinují rozvoj svého územního obvodu, spolupracovat s ústředními správními úřady státní správy a koordinují zájmy obcí ve věcech regionálního rozvoje. Úloha obcí spočívá v koncepční a výkonné činnosti samosprávných orgánů obcí v oblasti místního rozvoje, činnosti v oblasti řešení problémů překračujících jejich kompetence a jejich participaci na realizaci regionálních programů.

Mezi subjekty realizujícími přímo oblasti podpory regionálního rozvoje patří zejména výkonné složky státu (vláda, ministerstva), orgány samosprávy (kraje, obce), poradní a koordinační orgány (Národní programový a monitorovací výbor, Regionální rady) a rozvojové agentury (Agentura pro rozvoj podnikání, CzechInvest, CzechTrade, Česká centrála cestovního ruchu, Česká energetická agentura, jednotlivé regionální rozvojové agentury a další).

Ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky je Ministerstvo pro místní rozvoj, které koordinuje činnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy při zabezpečování regionální politiky státu, včetně koordinace financování těchto činností. Vzhledem k tomu, že podpora regionálního rozvoje má víceoborový charakter, řada ministerstev má ve své působnosti aktivity, které se více či méně dotýkají problematiky regionálního rozvoje. Podle zákona o podpoře regionálního rozvoje jednotlivé resorty přispívají ve své jejich působnosti k vyrovnávání rozdílů mezi úrovněmi jednotlivých územních celků, analyzují rozdíly mezi kraji, spolupracovat vzájemně a s kraji při vypracování strategie regionálního rozvoje a státních programů regionálního rozvoje, spolupracují s kraji při vypracování programu rozvoje územního obvodu kraje.

Ministerstvo pro místní rozvoj podporuje rozvoj bydlení, regionální podnikání, rozvoj venkova (program obnovy venkova) a cestovní ruch. Program podpory regenerace panelových sídlišť je v platnosti od roku 2001. Jeho předmět činnosti je zejména poskytování dotací na výstavbu domů s pečovatelskou službou, výstavbu nájemních bytů a technické infrastruktury. Program obnovy venkova byl přijat v roce 2001, je zaměřen na obnovu vesnic, rozvoj podnikání ve venkovských regionech, stavební obnovy a péči o krajinu. (v roce 2004 přešel do kompetence krajů). Jednotlivé dotační tituly jsou zaměřeny na obnovu a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti, komplexní úpravu veřejných prostranství, obnovu a zřízení veřejné zeleně, rekonstrukci místních komunikací, výstavbu cyklistických a pěších stezek, rekonstrukce a výstavba veřejného osvětlení a další.

V roce 2000 byl zřízen Státní fond rozvoje bydlení, jehož úkolem je shromažďovat a rozšiřovat finanční prostředky a formou podpůrných programů je co nejúčelněji a nejadresněji vynakládat na různé formy nové bytové výstavby a regeneraci stávajícího bytového fondu.

Kraje, resp. jeho samosprávné orgány jsou základním článkem politiky regionálního rozvoje na krajské úrovni. V rámci své samostatné působnosti koordinují regionální rozvoj kraje a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění programu rozvoje kraje. Dále hodnotí úroveň regionálního rozvoje, spolurozhodují o alokaci veřejných prostředků podporujících regionální rozvoj a poskytují dotace a půjčky obcím a jiným právnickým osobám, působícím v obvodu kraje. Za účelem podpory regionálního rozvoje mají zřízeny právnické osoby nebo příspěvkové organizace (regionální rozvojové agentury). Kraje spolupracují při plnění celostátních úkolů podpory regionálního rozvoje, zajišťují přípravu, realizaci a kontrolu plnění regionálních podpůrných programů včetně programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU. V rámci zajišťování principu partnerství na

regionální úrovni koordinují záměry obcí či sdružení obcí ve věcech podpory regionálního rozvoje. Kraje vykonávají v rámci tzv. přenesené působnosti řadu úkolů, které stanoví zákon na úseku státní správy.

Obce inkasují ze státního rozpočtu dotace na sociální dávky, ústavy sociální péče, domovy důchodců, školství, vybraná zdravotnická zařízení, výkon státní správy, územně plánovací činnost, hasičské záchranné sbory včetně JPO, rozvoj povrchové městské hromadné dopravy, protiradonová opatření a individuální investiční dotace. Řada dotací je určena k zajištění provozu institucí a organizací, ostatní mají rozvojový charakter ve smyslu nákupu nových investic.

Na základě zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů vznikly pro regiony soudržnosti NUTS II regionální rady jako koordinální a poradní orgány krajů. Regionální rada Regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod pro kraje Liberecký, Královéhradecký a Pardubický sídlí v Hradci Králové. Regionální rada je orgánem Královéhradeckého, Libereckého a Pardubického kraje. Rady zajišťuje přípravu, realizaci a koordinaci programů v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti na regionální úrovni, rozhoduje o využití finančních prostředků z fondů EU, odpovídá za efektivní využívání těchto prostředků, za kontrolu hospodaření a za realizaci přijatých kontrolních opatření. Regionální rada je v rámci regionu NUTS II Severovýchod součástí implementačních struktur předvstupního programu Phare 2003 - II.část a je pověřena výkonem řídicích funkcí spočívajících ve výběru projektů a realizaci Společného regionálního operačního programu (SROP), který využívá finanční prostředky ze strukturálních fondů Evropských společenství. Rada pověřila výkonem činností stanovených zákonem Sekretariát Regionální rady Regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod. Sekretariát sídlí v sídle krajského úřadu v Hradci Královéhradecký kraj.

Na základě vládního usnesení o zásadách regionální politiky č. 235/1998 vznikla v České republice síť regionálních rozvojových agentur (RRA). Koordinační úlohu ve vztahu centra k agenturám sehrává Centrum pro regionální rozvoj ČR jako příspěvková organizace MMR. Regionální rozvojové agentury v současné době již existují ve všech krajích. Agentury působí jako nástroj regionální politiky krajů, plní úkoly spojené s regionálním programováním (analýzy, strategie, programy rozvoje kraje, regionální operační programy apod.), budováním regionálního informačního systému, spolupracují na přípravách projektů na podporu podnikání, podporu přímých zahraničních investic apod., připravují se na realizaci regionálních programů v rámci využívání předvstupních a strukturálních fondů EU, účastní se na administrativní podpoře koordinace aktivit hospodářské a sociální soudržnosti. Agentury se staly odborným zázemím pro krajské orgány v rámci podpory rozvoje územního obvodu kraje, řeší konkrétní úkoly v rámci požadavků místních a krajských orgánů. Královéhradecký kraj zřídil za účelem podpory regionálního rozvoje příspěvkovou organizaci Centrum evropského projektování.

11.3 Strategické a programové dokumenty na úrovni Královéhradeckého kraje

Program rozvoje kraje je koncepční dokument, který formuluje přístup kraje k podpoře rozvoje jeho územního obvodu. Stanovuje strategické cíle rozvoje kraje jako celku a jeho funkčních částí, hlavní cesty k jejich dosažení a poskytuje potřebná východiska a základní rámec pro vypracování programu rozvoje kraje a strategických plánů rozvoje měst nebo jiných územních celků kraje. Program rozvoje kraje vychází z analýzy vývoje a stavu hospodářského a sociálního rozvoje kraje a charakteristik slabých a silných stránek rozvoje regionů kraje. První impulsy ke zpracování strategických dokumentů vzešly od Ministerstva pro místní rozvoj (MMR) ještě v době před vznikem krajského uspořádání ČR. Tehdy okresní úřady zpracovávaly pro svá území odvětvové priority a tzv. profily okresů. Na základě těchto dokumentů byly vytvářeny profily regionů, které byly podkladem pro souhrnný dokument zpracovaný na MMR – Strategie regionálního rozvoje ČR. Tato Strategie byla schválena usnesením vlády č. 682/2000. V období let 1999 – 2000 byla zpracována Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje (RRA Východních Čech spol. s r. o., BermanGroup Praha, DHV ČR Ostrava, spol. s r.o.) a na ni navazující Návrh programu rozvoje Královéhradeckého kraje (BermanGroup Praha). Souběžně s popisovanými dokumenty vznikaly i strategické dokumenty týkající se regionů soudržnosti NUTS II a programové dokumenty Evropské unie, s cílem využití předvstupních a strukturálních fondů EU. Dne 17.4.2001 S rozhodlo zastupitelstvo Královéhradeckého kraje na svém zasedání o aktualizaci strategické operační části programu návrhu rozvoje územního obvodu Královéhradeckého kraje. Na základě statistických výstupů sčítání lidu, domů a bytů 2001 byla v roce 2002 zabezpečena aktualizace analytické části návrhu programu rozvoje Královéhradeckého kraje.

Problémovými okruhy Programu rozvoje kraje byly stanoveny následovně:

- § Ekonomický rozvoj a podpora podnikání
- § Rozvoj lidských zdrojů

- § Rozvoj infrastruktury
- § Trvale udržitelný rozvoj venkova a životní prostředí

Schválený Program rozvoje kraje se člení na 4 priority a 12 Opatření. Strategická operační část programu rozvoje územního obvodu Královéhradeckého kraje je otevřený dokument s dlouhodobou působností, který je možné v dalším období doplňovat o další náměty a projekty (mají důležitou vazbu k Opatřením).

Královéhradecký kraj má svou strategickou vizi:

Královéhradecký kraj bude regionem systematicky rozvíjejícím svoji konkurenceschopnost v rámci České republiky i Evropské unie. Současně se stane ještě výrazněji regionem nesoucím image zdraví a podpory vyrovnané kvality života pro všechny generace, regionem sociální stability a zmenšujících se mikroregionálních disparit.

Hlavním cílem Programu rozvoje kraje bylo vytvořit fungující vyšší územně-správní celek v pojetí NUTS III Evropské unie a dosáhnout vyváženého růstu celého regionu a podporovat jeho ekonomické, sociální a kulturní povznesení především prostřednictvím aktivizace jeho vnitřních rozvojových a růstových možností. Tento cíl se opíral o dlouhodobou strategickou vizi rozvoje regionu.

Díličí cíle Programu rozvoje Královéhradeckého kraje vycházely z globálních cílů Strategie rozvoje kraje:

- A. Využití regionálních specifických výhod, rozvojových možností a ekonomických aktivit k oživení hospodářství a stabilizaci nových investorů.
- B. Zvýšit vzdělanost a úroveň sociálních podmínek obyvatel v kraji, podpořit tím hospodářský růst a zlepšit kvalitu života.
- C. Rozvíjet infrastrukturu na podporu celého území kraje, eliminovat geografické bariéry a umožnit napojení na mezinárodní komunikační síť.
- D. Zlepšovat podmínky pro život obyvatel na venkově, zvyšovat atraktivitu regionu zlepšováním životního prostředí a ochranou přírodních území včetně optimálního využití funkce zemědělské výroby.

Program rozvoje územního obvodu Královéhradeckého kraje (Program rozvoje kraje) konkretizoval strategické cíle a rozvojové aktivity ve formě konkrétních Opatření a projektů, určuje jejich nositele a stanovil způsob financování a implementace. Program rozvoje kraje obsahuje zejména:

- analýzu hospodářského a sociálního rozvoje územního obvodu kraje, charakteristiku slabých a silných stránek jeho jednotlivých částí a hlavní směry jeho rozvoje,
- vymezení regionů uvnitř územního obvodu kraje, jejichž rozvoj je třeba podporovat s ohledem na jeho vyvážený rozvoj, spolu s uvedením problémových oblastí, na něž má být podpora zaměřena včetně navrhovaných Opatření,
- úkoly a priority v rozmístění a rozvoji občanské vybavenosti, infrastruktury, životního prostředí, sociální politiky, vzdělávání a dalších odvětví v jeho samostatné působnosti.

Implementace Programu rozvoje kraje

Zastupitelstvo Královéhradeckého kraje na základě zákona č. 129/2000 Sb. o krajích a zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje schválilo svým usnesením č. 16/364/2002 ze dne 12.12.2002 zásady implementace Programu rozvoje kraje upravující základní postupy při realizaci strategické operační části Programu rozvoje územního obvodu Královéhradeckého kraje, a to v souladu se Statutem Fondu rozvoje a investic Královéhradeckého kraje (dnes již zrušen).

Strategická operační část PRK byla realizována prostřednictvím:

díličích programů PRK,

- grantových programů PRK,
- programů rozvojových investic do majetku kraje a
- samostatných projektů.

Rada Královéhradeckého kraje jmenovala za účelem posouzení projektů a návrhů na přidělení podpory Hodnotící orgán. Za účelem dohledu nad využíváním prostředků Fondu a hodnocením přínosu poskytovaných podpor zastupitelstvo kraje zřídilo Monitorovací orgán. Návrhy na díličí programy a grantové programy (obsahového vymezení programu, formy podpory a vymezení příjemců podpory) v rámci své působnosti a po projednání v příslušném výboru zastupitelstva předkládal příslušný odbor KÚ Radě prostřednictvím odboru Strategického plánování. Po schválení zastupitelstvem kraje odbor SP vyhlásil programy na úřední desce KÚ. Jednotlivé projekty byly předkládány prostřednictvím žádosti o poskytnutí podpory, jejíž posouzení podléhalo schválení zastupitelstvem kraje. S úspěšnými žadateli byla uzavřena smlouva, která stanovila vymezení závazků příjemce podpory v průběhu realizace projektu a dále po stanovenou dobu po jeho ukončení. Poskytnutí podpory

konkrétnímu projektu podléhá schválení Zastupitelstvem. Do programů rozvojových investic do majetku kraje byly zařazovány investice přispívající k rozvoji kraje v souladu s PRK. Realizací programů rozvojových investic do majetku kraje vznikal nebo se ve smyslu rozšířené reprodukce reprodukuje majetek kraje. Kraj financoval Program rozvoje kraje prostřednictvím dotací z rozpočtových kapitol svého rozpočtu a z Fondu investic. Stejnou formou byly poskytovány dotace v rámci realizace Programu obnovy venkova, a to podle Zásad pro poskytování účelových dotací obcím z rozpočtu kraje. Poskytování účelových dotací podléhalo schválení zastupitelstvem kraje.

Ostatní strategické a programové dokumenty Královéhradeckého kraje

- Oblast životního prostředí a zemědělství
 - Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje dne 10. října 2004 usnesením číslo 32/1149/2004)
 - Koncepte ochrany přírody a krajiny Královéhradeckého kraje z března 2004 (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje dne 27. 5. 2004 usnesením číslo 29/961/2004)
 - Plán odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje z dubna 2004 (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje dne 27. května 2004 usnesením číslo 29/962/2004)
 - Integrovaný krajský program snižování emisí a Krajský program ke zlepšení kvality ovzduší Královéhradeckého kraje (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje dne 24. 6. 2004 usnesením číslo 30/1010/2004)
 - Regionální surovinová politika Královéhradeckého kraje z října 2003 (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje dne 29. 4. 2004 usnesením číslo 28/910/2004)
 - Koncepte zemědělské politiky Královéhradeckého kraje z června 2004 (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje dne 26. 2. 2004 usnesením číslo 26/819/2004)
 - Koncepte environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) Královéhradeckého kraje (včetně Akčního plánu EVVO na léta 2005-2007) (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje ve dnech 14.-15. října 2004 usnesením číslo 32/1153/2004)
- Oblast regionálního rozvoje a územního plánování
 - Akční plán územní energetické koncepce Královéhradeckého kraje z května 2004 (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje ve dnech 3. listopadu 2005 usnesením číslo 8/436/2005)
 - Územní energetická koncepce Královéhradeckého kraje (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje dne 25. března 2004 usnesením číslo 26/813/2004)
 - Program obnovy venkova transformovaný na podmínky Královéhradeckého kraje (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje dne 29. ledna 2004)
 - Koncepte cyklodopravy Královéhradeckého kraje (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje usnesením číslo 19/468/2003)
- Oblast sociálních věcí a zdravotnictví
 - § Koncepte sociální práce a sociálních služeb Královéhradeckého kraje (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje usnesením číslo 7/101/2001)
 - § První verze komunitního plánu sociálních služeb Královéhradeckého kraje (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje usnesením číslo 15/326/2002) - k dispozici na odboru sociálních věcí
 - § Koncepte přednemocniční neodkladné péče v Královéhradeckém kraji (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje usnesením číslo 16/367/2002)
- Oblast školství
 - Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje usnesením číslo 18/419/2003)
- Oblast cestovního ruchu
 - Koncepte rozvoje cestovního ruchu z února 2004 (Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje usnesením číslo 8/133/2002)

11.4 Přehled cílů a aktivit Programu rozvoje kraje a jejich vazby na státní programy rozvoje

Ve strategické operační části Programu rozvoje kraje schválené usnesením Zastupitelstva Královéhradeckého kraje č. 18/425/2003 byly přijaty následující priority a opatření:

PRIORITA A. - Ekonomický rozvoj, podpora podnikání

Opatření A. 1. – Rozvoj podnikatelských aktivit, získání investic do velkých a středních podniků

Opatření A. 2. - Rozvoj malého a středního podnikání

Opatření A. 3. - Rozvoj cestovního ruchu

PRIORITA B. - Lidské zdroje

- Opatření B. 1. - Celoživotní vzdělávání, výchova a adaptabilita lidských zdrojů
- Opatření B. 2. - Politika bydlení
- Opatření B. 3. - Sociální a zdravotní politika

PRIORITA C. - Rozvoj infrastruktury

- Opatření C. 1. - Dopravní obslužnost
- Opatření C. 2. - Dopravní infrastruktura a napojení na evropskou dopravní síť
- Opatření C. 3. - Energetické a informační sítě, veřejné vodovody a kanalizace

PRIORITA D. - Trvale udržitelný rozvoj venkova a životní prostředí

- Opatření D. 1. - Ekologie krajiny a ochrana území
- Opatření D. 2. - Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví
- Opatření D. 3. - Obnova venkova a rozvoj venkovského území

Jednotlivá opatření Programu rozvoje Královéhradeckého kraje měly vazbu na následující státní programy podpory rozvoje:

PRIORITA A. - Ekonomický rozvoj, podpora podnikání

Opatření A.1. - rozvoj podnikatelských aktivit, získání investic do velkých a středních podniků

Programy podpory rozvoje průmyslových zón, kde je garantem MPO a příjemci kraje a obce.

Opatření A.2. - rozvoj malého a středního podnikání

Programy podpory malých a středních podniků, kde je garantem MPO, příjemci jsou malé a střední podniky.

Opatření A. 3. - Rozvoj cestovního ruchu

Státní podpora cestovního ruchu, kde jsou garanty MMR a Česká centrála cestovního ruchu, příjemci jsou obec, nebo jimi zřízené právnické osoby, dále sdružení obcí, sdružení a asociace právnických a fyzických osob, jejichž členy jsou obce, zaměřené na rozvoj cestovního ruchu. Příjemci mohou být také neziskové a obecně prospěšné společnosti zaměřené na rozvoj cestovního ruchu.

PRIORITA B. - Lidské zdroje

Opatření B. 1. - Celoživotní vzdělávání, výchova a adaptabilita lidských zdrojů

Programy podpory práce s dětmi a mládeží, pro školy, školská zařízení, NNO a zájmové skupiny mládeže, kde je garantem MŠMT.

Opatření B. 2. - Politika bydlení

Program podpory výstavby domů s pečovatelskou službou, program Panel, program Podpora oprav bytového fondu a regenerace panelových sídlišť, kde jsou garanty MMR a Státní fond rozvoje bydlení.

Opatření B. 3. - Sociální a zdravotní politika

Dotační programy MZ, MPSV pro podniky zaměstnávající nejméně 50% občanů se změnou pracovní schopností, dotace MPSV nestátním neziskovým subjektům.

PRIORITA C. - Rozvoj infrastruktury

Fond ISPA, kde je garantem MŽP.

PRIORITA D. - Trvale udržitelný rozvoj venkova a životní prostředí

Program obnovy venkova, kde je garantem MMR, Pravidla pro poskytování finančních prostředků a hospodaření v lesích (garant MZe), Podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny a programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí (garant MZe), podpora ze SFŽP (garant MŽP), SAPARD (garant MZe) a fond ISPA (Garant MŽP).

11.5 Systém podpory regionálního rozvoje z fondů EU

Programové dokumenty ČR zakládají možnost čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU. K hlavním dokumentům patří Národní rozvojový plán, který je hlavním dokumentem pro vyjednání podpory ze Strukturálních fondů EU. Národní rozvojový plán (NRP) představuje základní strategický dokument pro získání podpory ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti. Pro Cíl 1 byla strategie Národního rozvojového plánu rozvedena v navazujících operačních programech Průmysl a podnikání, Rozvoj lidských zdrojů, Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, Infrastruktura a ve Společném

regionálním operačním programu. Dalším dokumentem je Rámec podpory Společenství, zpracovaný na základě NRP ve spolupráci s Evropskou komisí, je hlavním dokumentem vymezujícím poskytnutí podpory ze Strukturálních fondů EU. Sektorové operační programy jsou dokumenty zpracované na úrovni ministerstev, rozpracovávají problémové celky strategií mající plošný (celostátní) charakter. Společný regionální operační program je dokument shrnující za všechny regiony soudržnosti (NUTS II) cíle 1 ty problémové celky strategií, které jsou specifické pro jednotlivé regiony. Dalšími dokumenty pro čerpání fondů EU jsou Přeshraniční rozvojové dokumenty (INTERREG a další) a program SAPARD

Hlavním nástrojem Strukturálních fondů jsou finanční prostředky na realizaci tzv. "Cíle 1" strukturálních fondů (cca 80% všech prostředků). Podpora ze Strukturálních fondů obecně nesmí přesáhnout 75% projektových způsobilých výdajů u veřejných subjektů a 50% u komerčních projektů. Čerpání prostředků se řídí Národním rozvojovým plánem a tzv. "Rámcem podpory společenství" (finanční vyjádření podpory).

Od roku 2004 je možné čerpat dotace z operačních programů:

- § Operační program Infrastruktura
- § Operační program Rozvoj lidských zdrojů
- § Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
- § Operační program Průmysl a podpora podnikání
- § Společný regionální operační program

Evropská unie dále vypracovala speciální programy, známé jako Iniciativy Společenství, které se zaměřují na hledání společných řešení problémů, které se projevují v celé Unii. Na tyto programy (iniciativy) se vynakládá 5,35% rozpočtu strukturálních fondů. Každou z iniciativ Společenství financuje pouze jeden fond.

Iniciativy společenství - programy

- § INTERREG III A - Podpora integrace politik regionálního rozvoje v příhraničních regionech, včetně periferních regionů Evropské unie a vybraných přímořských oblastí - tuto iniciativu financuje ERDF.
- § INTERREG III B - Podpora harmonického územního rozvoje a integrace ve stanovených územích Evropy (v případě ČR v území CADSES) - tuto iniciativu financuje ERDF.
- § INTERREG III C - Zkvalitňování politiky územního rozvoje a soudržnosti včetně mezinárodní a meziregionální spolupráce - tuto iniciativu financuje ERDF.
- § INTERACT - Podpora programů z rodiny Interreg III.
- § EQUAL - Iniciativa zaměřená na odstraňování nerovných podmínek a diskriminace na trhu práce - tuto iniciativu financuje ESF.
- § LEADER+ - Iniciativa, jejímž cílem je podněcovat spolupráci aktivních činitelů působících ve venkovských společnostech a ekonomikách - spolupráce spočívá ve společném posuzování nových místních strategií trvale udržitelného rozvoje - tato iniciativa je financována z prostředků podpůrné části EAGGF.
- § URBAN II - Iniciativa na podporu inovačních strategií pro regeneraci měst a zaostávajících městských částí - tuto iniciativu financuje ERDF.
- § ESPON - výzkumný program, který sbírá a porovnává informace o rozvojových trendech v Evropě.

Programy Evropské unie

Programy Evropských společenství patří mezi nástroje podporující prohlubování spolupráce a řešení společných problémů členských zemí EU ve specifických oblastech. Šestý rámcový program EU je hlavním nástrojem podporujícím vytvoření Evropského výzkumného prostoru. Hlavní aktivity 6. RP, které by měly zapojovat široké spektrum odborníků, jsou orientovány na tzv. Integrované projekty a Síť excelence. Dalšími nástroji zaměřenými na mládež jsou Sokrates, Leonardo da Vinci II, Culture 2000, e-Content, e-TEN, Youth for Europe, Jean – Monet a další.

Program PHARE byl od 90. let (prostřednictvím Národních programů) zaměřen celoplošně na tyto okruhy:

- § Evropská integrace – právní, finanční a správní agendy
- § infrastruktura – především dopravní a technická včetně životního prostředí
- § rozvoj lidských zdrojů – trh práce a vzdělávací systémy
- § soukromý sektor – hlavně malé a střední podnikání, ale i podpora regionálního rozvoje.

Od roku 2000 začala Evropská unie realizovat významné změny ve struktuře finanční podpory asociovaným zemím. Objevily se dva nové programy (ISPA, SAPARD), které doposud neexistovaly. Cílem programu ISPA je finančně přispět na výstavbu infrastruktury v oblasti životního prostředí a dopravy. Program SAPARD je zaměřen na rozvoj multifunkčního zemědělství a rozvoj venkova.

12. Zhodnocení dosavadní realizace Programu rozvoje kraje v letech 2002 - 2004

12.1 Obecná východiska

Program rozvoje územního obvodu Královéhradeckého kraje (dále jen „Program rozvoje kraje“) navazuje na Strategii rozvoje Královéhradeckého kraje a na ni navazující Návrh programu rozvoje Královéhradeckého kraje z roku 2000. Zastupitelstvo Královéhradeckého kraje na svém zasedání dne 17.4.2001 rozhodlo o aktualizaci analytické a strategické operační části programu rozvoje územního obvodu Královéhradeckého kraje s cílem využít statistické výstupy sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001.

Problémové okruhy návrhu Programu rozvoje kraje zůstaly zachovány, byly to:

- Ekonomický rozvoj a podpora podnikání
- Rozvoj lidských zdrojů
- Rozvoj infrastruktury
- Trvale udržitelný rozvoj venkova a životní prostředí

Analytická část Programu rozvoje kraje obsahující detailní analýzu hospodářského a sociálního vývoje kraje umožnila identifikovat problémové oblasti a oblasti s největším potencionálem rozvoje. Analýza se tak stala východiskem pro výběr cílů, priorit a aktivit strategické části Programu rozvoje kraje. Podkladem pro určení konkrétních priorit a opatření naplňujících Program rozvoje kraje bylo též provedené šetření o finančních požadavcích u konečných příjemců dotací (kraje, obcí, neziskových organizací atd.) ve vazbě na jejich plánované investiční projekty. Strategická operační část Programu rozvoje kraje, resp. její jednotlivé priority a opatření byly později naplňovány prostřednictvím dílčích programů, grantových programů, programů rozvojových investic do majetku kraje a samostatných projektů. Hlavním zdrojem především investičních prostředků se však stal státní rozpočet, resp. kapitoly resortních ministerstev a také státní fondy.

Dotace na investiční a neinvestiční projekty byly financovány z následujících zdrojů:

- z prostředků státního rozpočtu (resortní ministerstva, státní agentury, státní fondy),
- z rozpočtu Královéhradeckého kraje a
- z fondů Evropské unie.

Dotace ze strany českých poskytovatelů byly upraveny zákonem č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) ve znění pozdějších předpisů. Dotaci ze státního rozpočtu poskytoval ústřední orgán státní správy, úřad práce, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky, kraj nebo organizační složka státu, kterou určil zvláštní zákon. Správa dotačních titulů státního rozpočtu se koncentrovala do gesce jednotlivých odvětvových ministerstev a jejich příslušných rozpočtových kapitol. Finanční prostředky kraje určené na rozvojové investice byly soustřeďovány a uvolňovány Fondem rozvoje Královéhradeckého kraje zřízeném usnesením zastupitelstva Královéhradeckého kraje č. 13/241/2002 ze dne 19.9.2002. Dalším důležitým zdrojem dotačních prostředků byly předvstupní fondy EU - PHARE, ISPA, SAPARD a některé komunitární programy EU přístupné České republice jako jsou např. programy Leonardo, Socrates, Culture 2000 a další.

12.2 Informační zdroje a zvolené metody hodnocení

Informace potřebné pro zmapování a zhodnocení finančních prostředků použitých na investice a jiné rozvojové aktivity na území kraje v letech 2002 – 2004 bylo nutné čerpat z níže uvedených zdrojů, přičemž rozsah později tříděných údajů se pohyboval v řádu mnoha tisíců položek, které bylo nutné seřadit podle jejich charakteru do jednotlivých priorit a opatření. Důvodem tohoto přístupu k získávání informací je skutečnost, že na centrální ani regionální úrovni neexistuje jednotná evidence poskytnutých dotačních prostředků, dotace nejsou sledovány regionálně. Zjištěná data proto bylo nutné sumarizovat z několika zdrojů.

Provedené zhodnocení realizace Programu rozvoje kraje prostřednictvím členění dotačních zdrojů podle jeho priorit a opatření vychází z databáze CEDR (zdroj MF ČR), která obsahuje přehled účelových dotací (investičních, neinvestičních a provozních) poskytnutých ze státního rozpočtu tvořících dílčí část rozpočtu jednotlivých rozpočtových kapitol. Data jsou pořízena poskytovateli dotací (jednotlivými resorty a agenturami) a předána Ministerstvu financí. Dalším informačním zdrojem byl Informační Systém PROgramového FINancování (ISPROFIN), což je manažerský systém pro řízení a kontrolu čerpání položek státního rozpočtu fungující od roku 2000. Databáze ISPROFIN (zdroj MF ČR) obsahuje investiční a neinvestiční projekty realizované v krajích. Dle informací Ministerstva financí databáze CEDR obsahuje vybrané údaje z databáze ISPROFIN a kromě nich zahrnuje dotace a návratné finanční výpomoci právníkům a fyzickým osobám, které se

poskytují podle zvláštního právního předpisu - viz např. odkazy k ustanovení § 7 rozpočtových pravidel a § 2 vyhlášky č. 231/2005 Sb. V současné době se v databázi CEDR nenachází, kromě programu SAPARD, dotační prostředky z Evropské unie. Informace o těchto prostředcích bylo nutné čerpat z webových stránek Delegace Evropské komise v Praze a Centra pro regionální rozvoj. Vzhledem k tomu, že databáze CEDR zahrnuje i finanční prostředky poskytnuté na provoz, byly údaje vzaty především z databáze ISPROFIN, přehledu projektů spolufinancovaných předvstupními fondy EU a projektů spolufinancovaných z rozpočtu Královéhradeckého.

Za účelem zhodnocení toku finančních zdrojů alokovaných na území kraje na konkrétní aktivity byla analýza jednoznačně zaměřena na finanční prostředky poskytnuté na rozvojové investiční a neinvestiční projekty, a to v členění podle jednotlivých priorit a opatření Programu rozvoje kraje. Rozhodujícím datem pro zařazení výdajů do příslušného roku byl rok přidělení dotace, jiný přístup nebylo možné realizovat. Cílem analýzy nebylo posuzovat míru zastoupení finančních zdrojů podle jednotlivých poskytovatelů na financování konkrétních priorit a opatření. Vzhledem k neexistenci jednotné databáze nebylo možné takový přehled zpracovat.

12.3 Zhodnocení dosavadních dotací plynoucích do území Královéhradeckého kraje

Účelově vázané dotace ze státního rozpočtu (jednotlivých resortů) a dotace ze SFDI a SFŽP byly využity především v oblasti dopravy a životního prostředí. V oblasti školství plynuly prostředky především na provoz škol, rozvoj vysokých škol, opravy a přístavby budov. V oblasti životního prostředí byly přidělené finanční prostředky použity zejména na sanaci ekologických zátěží, úprav toků, rekonstrukci a vybudování kanalizací. Míra zapojení jednotlivých zdrojů dotačních prostředků koresponduje s odvětvovým zaměřením podpořených projektů.

V souladu s kompetencemi krajů byly krajské prostředky vynakládány kromě obnovy dopravní sítě v regionu také na rozvojové projekty příspěvkových a neziskových organizací v oblasti školství, zdravotnictví a sociálních věcí. Z grantového mechanismu pak plynuly finanční prostředky na rozvoj regionu, a to především do cestovního ruchu, kultury a zlepšení občanské vybavenosti ve venkovských oblastech. Předvstupní zdroje EU kromě dopravy a životního prostředí dále výrazně podpořily rozvoj cestovního ruchu a především investice ve venkovských oblastech.

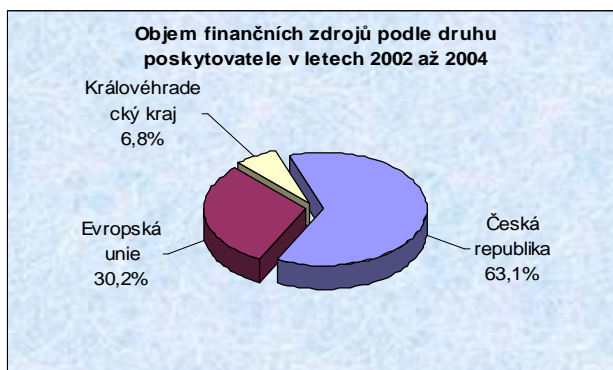
Subjekty se sídlem nebo aktivitami na území Královéhradeckého kraje měly a mají možnost čerpat od data vstupu České republiky do Evropské unie, tj. od května 2004 další dotační prostředky z fondů Evropské unie, a to prostřednictvím sektorových operačních programů a Společného regionálního operačního programu. Dotace bylo možné čerpat – vzhledem k nastaveným pravidlům – většinou až v roce 2005.

V letech 2002 až 2004 byly v územním obvodu Královéhradeckého kraje v rámci realizace rozvojových investic alokovány finanční prostředky ve výši 15 957 mil. Kč. Finanční zdroje kryjící investice (investičního i neinvestičního charakteru) pocházely ze státního rozpočtu, krajského rozpočtu a z prostředků EU.

Tab.č. 40: Objem finančních zdrojů v členění podle poskytovatelů prostředků v letech 2002 až 2004

Objem finančních zdrojů v členění podle poskytovatelů v letech 2002 až 2004	Částka v Kč	v %
Česká republika - státní rozpočet	10 063 778 000	63,07%
Evropská unie	4 812 495 289	30,16%
Královéhradecký kraj	1 080 881 072	6,77%
Celkové zdroje za období 2002 - 2004	15 957 154 361	100,00%

Graf č. 42: Objem finančních zdrojů podle druhu poskytovatele v letech 2002 až 2004 (v %)

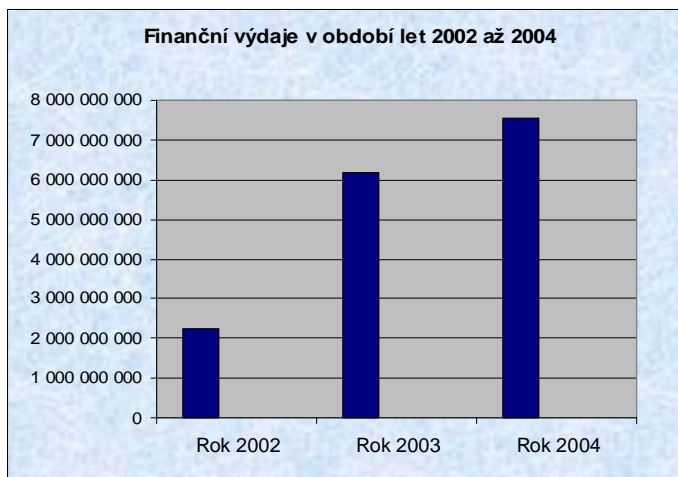

Z celkové částky 15 957 mil. Kč byly prostředky čerpány zejména v letech 2003 a 2004, viz následující tabulka. Nárůst vydaných prostředků byl v letech 2003 až 2004 poměrně značný, a bude pokračovat i v následujících letech v souvislosti s čerpáním zdrojů z evropských fondů v období po vstupu České republiky do Evropské unie v květnu 2004. Dopad čerpání však bude zaznamenán až v následujících letech počínaje rokem 2005.

Tab.č. 41: Finanční zdroje podle roku přiznání dotací (v Kč a v %)

Finanční zdroje podle roku přiznání dotací	Částka v Kč	v %
Rok 2002	2 227 079 255	13,96%
Rok 2003	6 193 770 109	38,82%
Rok 2004	7 536 304 997	47,23%
Celkem za období 2002 - 2004	15 957 154 361	100,00%

Graf č. 43: Finanční výdaje v období let 2002 až 2004 (v Kč)

Alokované prostředky bylo možné prostřednictvím zvolené metody setřídít podle níže uvedených priorit a opatření schváleného Programu rozvoje kraje:

Priorita A. - Ekonomický rozvoj, podpora podnikání

- A.1 Rozvoj podnikatelských aktivit, získání investic do velkých a středních podniků
- A.2 Rozvoj malého a středního podnikání
- A.3 Rozvoj cestovního ruchu

Priorita B. - Lidské zdroje

- B.1 Celoživotní vzdělávání, výchova a adaptabilita lidských zdrojů
- B.2 Politika bydlení

B.3 Sociální a zdravotní politika

Priorita C. - Rozvoj infrastruktury

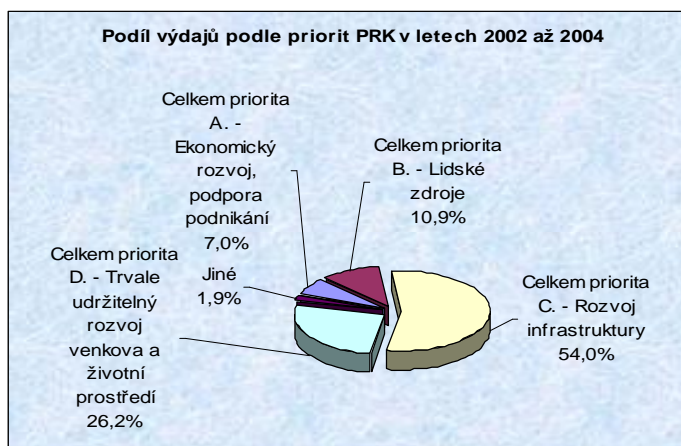
- C.1 Dopravní obslužnost
- C.2 Dopravní infrastruktura a napojení na evropskou dopravní síť
- C.3 Energetické a informační sítě, veřejné vodovody a kanalizace

Priorita D. - Trvale udržitelný rozvoj venkova a životní prostředí

- D.1 Zvýšení ekologické stability
- D.2 Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví
- D.3 Obnova venkova a rozvoj venkovského území

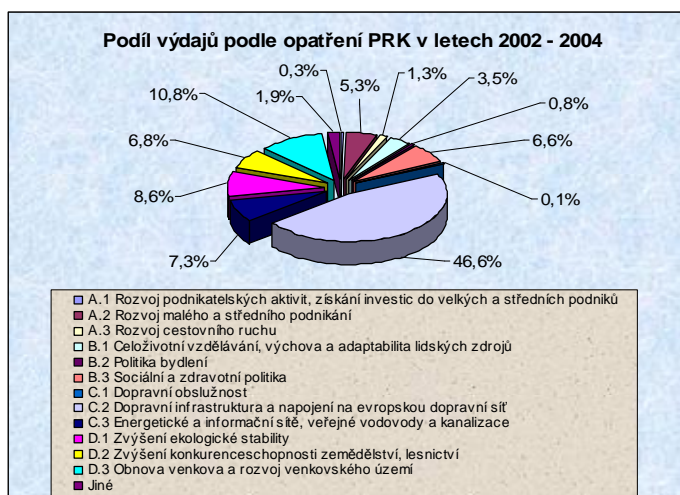
Z celkového objemu vydaných prostředků na investice za období let 2002 – 2004 ve výši 15,9 mld. Kč bylo nejvíce prostředků alokováno do rozvoje infrastruktury (54 %) a dále do trvale udržitelného rozvoje venkova a životního prostředí (26,2 %). Infrastruktura a obecně venkov, zemědělství, lesnictví a opatření v oblasti ekologie se podílely na všech výdajích 80,2 %.

Graf č. 44: Podíl výdajů podle priorit PRK v letech 2002 až 2004 (v %)

V rámci jednotlivých opatření bylo nejvíce finančních prostředků (z celkového objemu) alokováno do dopravní infrastruktury (46,6 %) a do obnovy venkova a rozvoje venkovského území (10,8 %) a zvýšení ekologické stability. Naopak nejméně prostředků bylo vydáno do oblasti dopravní obslužnosti (0,12 %), rozvoje podnikatelských aktivit (0,3 %), politiky bydlení (0,7 %) a rozvoje cestovního ruchu (1,3 %). Relativní údaje je však nutné porovnat s absolutními hodnotami, protože i nízký podíl ve skutečnosti znamenal poměrně velký objem prostředků. Například opatření s nejmenším objemem (podílem) vydaných prostředků (dopravní obslužnost) představuje výdaje za téměř 19 mil. Kč.

Graf č. 45: Podíl výdajů podle opatření PRK v letech 2002 až 2004 (v %)

V jednotlivých opatřeních priorit lze vysledovat různou míru podpory (podíl v rámci dané priority). V prioritě A - Ekonomický rozvoj, podpora podnikání bylo nejvíce prostředků alokováno do rozvoje malého a středního podnikání (76,7 %), cestovní ruch se podílel 18,8 %. V prioritě B - Lidské zdroje bylo nejvíce prostředků alokováno do opatření sociální a zdravotní politiky (60,5 %) a celoživotního vzdělávání a adaptability lidských zdrojů (32,3 %). V prioritě C - Rozvoj infrastruktury bylo nejvíce prostředků alokováno do dopravní infrastruktury a napojení na evropskou dopravní síť (86,2 %), nejméně do dopravní obslužnosti (0,22 %). Priorita D - Trvale udržitelný rozvoj venkova a životní prostředí je jedinou prioritou, ve které došlo k relativně rovnoměrnému podílovému financování jednotlivých opatření.

Tab.č. 42: Objem prostředků vydaných za účelem realizace PRK v letech 2002 - 2004 (v členění dle priorit a opatření)

Objem prostředků vydaných za účelem realizace PRK v letech 2002 - 2004 (v členění dle priorit a opatření)	Částka v Kč	Podíl priority a opatření na celku	Podíl opatření na prioritě
A.1 Rozvoj podnikatelských aktivit, získání investic do velkých a středních podniků	49 332 707	0,31%	4,44%
A.2 Rozvoj malého a středního podnikání	852 417 898	5,34%	76,72%
A.3 Rozvoj cestovního ruchu	209 333 501	1,31%	18,84%
Celkem priorita A. - Ekonomický rozvoj, podpora podnikání	1 111 084 105	6,96%	100,00%
B.1 Celoživotní vzdělávání, výchova a adaptabilita lidských zdrojů	561 300 757	3,52%	32,38%
B.2 Politika bydlení	121 823 081	0,76%	7,03%
B.3 Sociální a zdravotní politika	1 050 443 148	6,58%	60,59%
Celkem priorita B. - Lidské zdroje	1 733 566 986	10,86%	100,00%
C.1 Dopravní obslužnost	18 999 634	0,12%	0,22%
C.2 Dopravní infrastruktura a napojení na evropskou dopravní síť	7 437 401 471	46,61%	86,27%
C.3 Energetické a informační sítě, veřejné vodovody a kanalizace	1 165 164 855	7,30%	13,51%
Celkem priorita C. - Rozvoj infrastruktury	8 621 565 960	54,03%	100,00%
D.1 Zvýšení ekologické stability	1 369 642 570	8,58%	32,74%
D.2 Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví	1 087 588 208	6,82%	26,00%
D.3 Obnova venkova a rozvoj venkovského území	1 725 853 013	10,82%	41,26%
Celkem priorita D. - Trvale udržitelný rozvoj venkova a životní prostředí	4 183 083 790	26,21%	100,00%
Jiné	307 853 520	1,93%	100,00%
Celkem	15 957 154 361	100%	100,00%

Z celkového objemu vydaných prostředků na investiční a neinvestiční akce a aktivity ve výši 15,9 mld. Kč v období let 2002 – 2004 bylo na Prioritu A - Ekonomický rozvoj, podpora podnikání vydáno 1,1 mld. Kč, což představuje 6,9 % objemu všech prostředků. Struktura poskytnutých prostředků byla následující: fondy

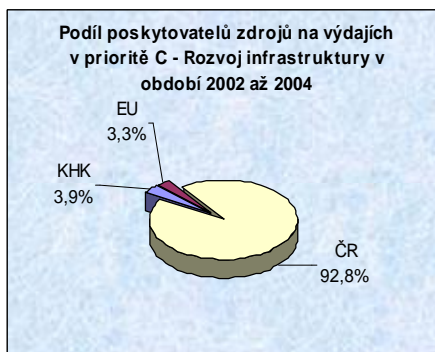
EU (84 %), SR (9,9 %) a KHK (5,9 %). Za prostředky z fondů EU je třeba hledat především zemědělské dotace z programu SAPARD, které se podílely v případě priority A cca 72 % (793 mil. Kč). Po odpočtu těchto dotací vychází 318 mil. Kč a podíl na financování jednotlivých poskytovatelů by byl po očištění od programu SAPARD následující: fondy EU (44 %), SR (35 %) a KHK (21 %). I po odpočtu programu SAPARD je podíl EU poměrně výrazný. KH kraj se podílel částkou 66,1 mil. Kč.

Na investice a projekty v rámci Priority B - Lidské zdroje byly vydány prostředky ve výši 1,7 mld. Kč, což představuje 10,8 % objemu všech prostředků. Struktura poskytnutých prostředků byla následující: fondy EU (4,5 %), SR (69,1 %) a KHK (26,4 %). KH kraj se podílel cca 457,4 mil. Kč.

Na investice a projekty v rámci Priority C - Rozvoj infrastruktury byly vydány prostředky ve výši 8,6 mld. Kč, což představuje 54 % objemu všech prostředků. Struktura poskytnutých prostředků byla následující: fondy EU (3,3 %), SR (92,8 %) a KHK (3,9 %). KH kraj se podílel cca 334,5 mil. Kč.

Na investice a projekty v rámci Priority D - Trvale udržitelný rozvoj venkova a životní prostředí byly vydány prostředky ve výši 4,1 mld. Kč, což představuje 26,2 % objemu všech prostředků. Struktura poskytnutých prostředků byla následující: fondy EU (82,7 %), SR (11,9 %) a KHK (5,3 %). Za prostředky z fondů EU je třeba hledat především zemědělské dotace z programu SAPARD, které se podílejí v případě priority D cca 84 % (3 452 mil. Kč). Po odpočtu těchto dotací vychází částka cca 731 mil. Kč a podíl na financování jednotlivých poskytovatelů by byl po očištění od programu SAPARD následující: fondy EU (2 %), SR (30 %) a KHK (68 %), přičemž podíl EU má potom evidentně minimální podíl. Ostatní oblasti byly dotovány především KH krajem, a to ze 2/3 všech prostředků. KH kraj se podílel cca 222,6 mil. Kč.

Graf č. 46: Podíly jednotlivých poskytovatelů zdrojů v jednotlivých prioritách

Tab.č. 43: Podíl jednotlivých poskytovatelů zdrojů na výdajích v členění dle priorit a opatření v letech 2002 až 2004 v Kč

Podíl jednotlivých poskytovatelů zdrojů na výdajích v členění dle priorit a opatření v letech 2002 až 2004 v Kč		KHK	EU	ČR	Celkem
A.1	Rozvoj podnikatelských aktivit, získání investic do velkých a středních podniků	550 000	37 588 707	11 194 000	49 332 707
A.2	Rozvoj malého a středního podnikání	20 000	815 423 898	36 974 000	852 417 898
A.3	Rozvoj cestovního ruchu	65 574 040	81 076 460	62 683 000	209 333 501
Celkem priorita A. - Ekonomický rozvoj, podpora podnikání		66 144 040	934 089 065	110 851 000	1 111 084 105
B.1	Celoživotní vzdělávání, výchova a adaptabilita lidských zdrojů	146 849 929	32 624 828	381 826 000	561 300 757
B.2	Politika bydlení	1 415 081	0	120 408 000	121 823 081
B.3	Sociální a zdravotní politika	309 222 908	46 128 240	695 092 000	1 050 443 148
Celkem priorita B. - Lidské zdroje		457 487 918	78 753 068	1 197 326 000	1 733 566 986
C.1	Dopravní obslužnost	1 092 634	0	17 907 000	18 999 634
C.2	Dopravní infrastruktura a napojení na evropskou dopravní síť	77 582 087	286 203 384	7 073 616 000	7 437 401 471
C.3	Energetické a informační sítě, veřejné vodovody a kanalizace	255 886 855	0	909 278 000	1 165 164 855
Celkem priorita C. - Rozvoj infrastruktury		334 561 576	286 203 384	8 000 801 000	8 621 565 960
D.1	Zvýšení ekologické stability	28 462 842	909 166 728	432 013 000	1 369 642 570
D.2	Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví	40 000 000	1 047 588 208	0	1 087 588 208
D.3	Obnova venkova a rozvoj venkovského území	154 148 016	1 502 530 997	69 174 000	1 725 853 013
Celkem priorita D. - Trvale udržitelný rozvoj venkova a životní prostředí		222 610 858	3 459 285 932	501 187 000	4 183 083 790
Jiné celkem		76 680	54 163 840	253 613 000	307 853 520
Celkem		1 080 881 072	4 812 495 289	10 063 778 000	15 957 154 361

Tab.č. 44: Podíl jednotlivých poskytovatelů zdrojů na výdajích v členění dle priorit a opatření v letech 2002 až 2004 v %

Podíl jednotlivých poskytovatelů zdrojů na výdajích v členění dle priorit a opatření v letech 2002 až 2004 v %		KHK	EU	ČR	Celkem
A.1	Rozvoj podnikatelských aktivit, získání investic do velkých a středních podniků	1,11%	76,19%	22,69%	100%
A.2	Rozvoj malého a středního podnikání	0,00%	95,66%	4,34%	100%
A.3	Rozvoj cestovního ruchu	31,33%	38,73%	29,94%	100%
Celkem priorita A. - Ekonomický rozvoj, podpora podnikání		5,95%	84,07%	9,98%	100%
B.1	Celoživotní vzdělávání, výchova a adaptabilita lidských zdrojů	26,16%	5,81%	68,03%	100%
B.2	Politika bydlení	1,16%	0,00%	98,84%	100%
B.3	Sociální a zdravotní politika	29,44%	4,39%	66,17%	100%
Celkem priorita B. - Lidské zdroje		26,39%	4,54%	69,07%	100%
C.1	Dopravní obslužnost	5,75%	0,00%	94,25%	100%
C.2	Dopravní infrastruktura a napojení na evropskou dopravní síť	1,04%	3,85%	95,11%	100%
C.3	Energetické a informační sítě, veřejné vodovody a kanalizace	21,96%	0,00%	78,04%	100%
Celkem priorita C. - Rozvoj infrastruktury		3,88%	3,32%	92,80%	100%
D.1	Zvýšení ekologické stability	2,08%	66,38%	31,54%	100%
D.2	Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví	3,68%	96,32%	0,00%	100%
D.3	Obnova venkova a rozvoj venkovského území	8,93%	87,06%	4,01%	100%
Celkem priorita D. - Trvale udržitelný rozvoj venkova a životní prostředí		5,32%	82,70%	11,98%	100%
Jiné celkem		0,02%	17,59%	82,38%	100%
Celkem		6,77%	30,16%	63,07%	100%

Údaje o objemu finančních prostředků vydaných na realizaci jednotlivých priorit a opatření v letech 2002 až 2004 tak jednoznačně vypovídají o směrech a preferencích Programu rozvoje kraje, ale i celostátních a evropských programů, prostřednictvím kterých jsou do územního obvodu kraje alokovány prostředky státního rozpočtu a evropských fondů. Do budoucna budou zřejmě i nadále stejně jako doposud preferovány projekty a akce zejména v oblasti infrastruktury, udržitelného rozvoje a vzdělávání.

Nejvíce dotačních prostředků plynulo do výstavby a obnovy dopravní infrastruktury, což odpovídá výraznému podílu SFDI. Státní zdroje (tj. účelově vázané dotace ze státního rozpočtu a dotace ze SFDI a SFŽP) byly využity především v oblasti dopravy a životního prostředí. V oblasti školství plynuly prostředky především na rozvoj vysokých škol v Hradci Králové. Po podrobnějším prostudování podpořených projektů z těchto zdrojů je patrné, že největší investicí v kraji je dostavba dálnice D11 v Královéhradeckém kraji. Na dálnici D11 bylo nejvíce prostředků vynaloženo v roce 2004 především na vybudování tělesa dálnice v úseku Chýst' – Osičky a stavbu obchvatu Chlumce nad Cidlinou. Mezi další významné stavby dopravní infrastruktury patří i obchvat České Skalice a Vamberka.. Další nejvýznamnější položku tvoří ve stejném období školství, kde mezi největší investice roku 2004 v KHK patří nová budova Pedagogické fakulty. V oblasti životního prostředí patří mezi největší investice v kraji úpravy koryt řek a potoků, popř. rybníků. a investice do kanalizace a ČOV.

Předvstupní zdroje EU kromě dopravy a životního prostředí dále výrazně podpořily rozvoj cestovního ruchu a venkovských oblastí. Mezi nejvýznamnější podpořené projekty patří projekt Rokytnice – vstupní brána do Orlických hor (oprava historického centra + komunikace) a parkovací systém Bedřichov. Velká část prostředků v oblasti cestovního ruchu byla věnována na rozvoj pohraničního cestovního ruchu (hraniční přechod Orlické Záhoří-Mostovice a budování cyklostezek).

13. Závěr

Strategie rozvoje kraje je jedním z významných dlouhodobých koncepčních dokumentů, určujících hlavní směry rozvoje Královéhradeckého kraje na léta 2006-2013. Velmi pozitivní a přínosnou platformou práce, podtrhující realnost, potřebnost a systematickosti strategie regionu je široká participace regionálních aktérů v průběhu celého procesu, jejíž základy byly položeny zejména sítí euromanažerů. Tvorba strategie vychází ze skutečných potřeb regionu, které byly na počátku procesu identifikovány a budou dále prohlubovány. Do vlastní tvorby strategie jsou postupně zapojováni další regionální účastníci. Po dosažení shody nad zněním SWOT analýzy bude přistoupeno k přípravě podstatné části strategického plánu – vlastní strategie.

Strategické plánování je proces dlouhodobý, soustavný a otevřený, je založen na vzájemné provázanosti a vyváženosti ekonomického, sociálního a environmentálního vývoje. Proces tvorby Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje vychází z moderních obecně uznávaných a podporovaných metodik tvorby strategických plánů, založených na principech místní Agendy 21, s cílem respektovat zásady trvale udržitelného rozvoje. Tyto zásady jsou vyjádřeny v dohodnuté misi strategie Královéhradeckého kraje: *Usilovat o soulad všech přírodních, kulturních a civilizačních hodnot na území kraje.*

Kraj se dohodl na společné vizi rozvoje do roku 2020:

*Královéhradecký kraj, místo pro kvalitní život
Královéhradecký kraj jako atraktivní, dynamický, ekonomicky silný a sociálně stabilní region s vysokou
životní úrovní srovnatelnou s vyspělými regiony sjednocené Evropy a s respektováním zásad trvale
udržitelného rozvoje a úctou k tradicím*

Dosavadním výstupem prací je shoda na formulaci globálního cíle Královéhradeckého kraje, který stanovuje základní vývojové tendence, vedoucí k naplnění celkové vize kraje.

Globálním cílem Královéhradeckého kraje je:

*Začlenit region ve všech aspektech rozvoje do integrovaného evropského prostoru
Zajistit kvalitní životní podmínky všem obyvatelům Královéhradeckého kraje
Vytvořit podmínky pro ekonomický rozvoj a konkurenceschopnost regionu
Zlepšit sociální stabilitu a vzdělanostní strukturu regionu
Zvýšit kvalitu životního prostředí
Dosáhnout vyváženého růstu celého regionu při respektování zásad trvale udržitelného rozvoje*

Strategie představuje dohodu významných regionálních aktérů, se zapojením široké veřejnosti a odborníků v regionu, o budoucích směrech rozvoje Královéhradeckého kraje. Je nutné připomenout a zdůraznit potřebu neustálé aktualizace i otevřenosti strategického plánu i celého procesu strategického plánování. Postupná realizace jednotlivých kroků by měla vést k naplňování dohodnutého cíle.

14. Seznam tabulek, grafů, obrázků

14.1 Seznam tabulek

Tab.č. 1: Vývoj průměrného věku a indexu stáří v Královéhradeckém kraji a ČR v letech 1991 - 2004	15
Tab.č. 2: Vývoj počtu domů a jejich vybavení v Královéhradeckém kraji mezi SLBD 1961-2001.....	16
Tab.č. 3: Vývoj počtu domů a jejich charakteristik v Královéhradeckém kraji mezi SLBD 1961-2001	17
Tab.č. 4: Plynulost bytové výstavby v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1991-2004.....	19
Tab.č. 5: Vývoj struktury zaměstnaných osob dle postavení v zaměstnání v Královéhradeckém kraji v letech 1993-2004.....	20
Tab.č. 6: Vývoj průměrných mezd v okresech Královéhradeckého kraje v letech 2000-2004	21
Tab.č. 7: Počty studentů na vysokých školách v Hradci Králové a v České republice k 31.10.2004	25
Tab.č. 8: Podíl úspěšně absolvujících rekvalifikace z celkového počtu zařazených do rekvalifikací za období 2001-2004 v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje.....	26
Tab.č. 9: Počet zařízení ústavů sociální péče, domů s pečovatelskou službou a dětských domovů v Královéhradeckém kraji ve vývoji od roku 1998-2003 a celkové kapacity těchto zařízení ve vývoji od 1998-2003	27
Tab.č. 10: Počet zařízení domovu důchodců, domovů-penzionů pro důchodce a ostatních zařízení sociální péče v Královéhradeckém kraji ve vývoji od roku 1998-2003 a celkové kapacity těchto zařízení ve vývoji od 1998-2003	28
Tab.č. 11: Potřebnost jednotlivých druhů služeb v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2003	28
Tab.č. 12: Zjištěné trestné činy podle okresů Královéhradecké kraje v roce 2002 a 2003	31
Tab.č. 13: Odhad skryté populace v Královéhradeckém kraji v roce 2004	32
Tab.č. 14: Vývoj HDP v Královéhradeckém kraji v letech 1999 - 2003 (srovnání s ČR a EU).....	36
Tab.č. 15: Porovnání pořadí krajů regionu NUTS II Severovýchod podle hodnoty celkového vývozu a podle vývozu v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2004	37
Tab.č. 16: Nejvýznamnější třídy (SITC), rev. 3 ve vývozu krajů regionu NUTS II Severovýchod v roce 2004.....	37
Tab.č. 17: Zastoupení hlavních partnerských států z EU25 v celkovém vývozu jednotlivých krajů regionu NUTS II Severovýchod v roce 2004	37
Tab.č. 18: Ekonomické subjekty podle velikosti k 31.12.2004	40
Tab.č. 19: Ekonomické subjekty s počtem 500 a více zaměstnanců podle jednotlivých okresů Královéhradeckého kraje	41
Tab.č. 20: Vývoj přímých zahraničních investic v KH kraji v letech 2000 - 2003 (v tis. Kč).....	43
Tab.č. 21: Přímé zahraniční investice v KH kraji v přepočtu na jednoho obyvatele v letech 2000 - 2003 (v tis. Kč)	43
Tab.č. 22: Porovnání zahraničních investic zprostředkovaných agenturou CzechInvest v jednotlivých krajích ČR (údaje za období 1994 - 2004)	45
Tab.č. 23: Výdaje a zaměstnanci výzkumu a vývoje v krajích regionu NUTS II Severovýchod v letech 2001 - 2003	46
Tab.č. 25: Návštěvnost vybraných turistických regionů v roce 2003.....	59
Tab.č. 26: Přenocování v ubytovacích zařízeních cestovního ruchu v krajích ČR za rok 2003.....	59
Tab.č. 32: Nejčastější aktivity spojované s turistickými regiony	61
Tab.č. 27: Hosté v lázeňských ubytovacích zařízeních v roce 2004	61
Tab.č. 28: Využití hromadných ubytovacích zařízení ve vybraných krajích v roce 2003	62
Tab.č. 29: Struktura ubytovacích zařízení v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2004.....	62
Tab.č. 30: Kapacity lázeňských ubytovacích zařízení k 31. 12. 2003.....	63
Tab.č. 31: Rozsah budovaného systému cyklotras v Královéhradeckém kraji v roce 2005.....	64
Tab.č. 32: Silniční síť Královéhradeckého kraje k 1.1.2005	67
Tab.č. 33: Vývoj počtu motorových vozidel v r. 1999-2003 v Královéhradeckém kraji.....	68
Tab.č. 34: Železniční síť v Královéhradeckém kraji v porovnání s ČR v roce 2004.....	69
Tab.č. 35: Plynofikace obcí Královéhradeckého kraje k 1.1.2004.....	73
Tab.č. 36: Základní charakteristiky vodovodů a kanalizací a podíly připojených obcí a obyvatel	73
Tab.č. 37: Procento domácností vybavených pevnou telefonní linkou, kabelovou televizí, osobním počítačem a připojením na internet ve 4. čtvrtletí 2003 a 2004.....	75
Tab.č. 38: Podíl jednotlivců využívajících mobilní telefon a PC v letech 2003 a 2004	75
Tab.č. 39: Chráněné oblasti přirozené akumulace vod v Královéhradeckém kraji	78
Tab.č. 40: Objem finančních zdrojů v členění podle poskytovatelů prostředků v letech 2002 až 2004	105
Tab.č. 41: Finanční zdroje podle roku přiznání dotací (v Kč a v %).	106
Tab.č. 42: Objem prostředků vydaných za účelem realizace PRK v letech 2002 - 2004 (v členění dle priorit a opatření).....	108
Tab.č. 43: Podíl jednotlivých poskytovatelů zdrojů na výdajích v členění dle priorit a opatření v letech 2002 až 2004 v Kč 110	
Tab.č. 44: Podíl jednotlivých poskytovatelů zdrojů na výdajích v členění dle priorit a opatření v letech 2002 až 2004 v % 110	

14.2 Seznam grafů

Graf č. 1: Rozdělení DSO podle počtu členských obcí a podle počtu obyvatel.....	12
Graf č. 2: Index vývoje počtu obyvatel na území Královéhradeckého kraje od roku 1869	14
Graf č. 3: Vývoj celkového počtu a trvale obydlených domů a bytů v Královéhradeckém kraji mezi SLBD 1961-2001	18
Graf č. 4: Počty dokončených, zahajovaných a rozestavěných bytů v Královéhradeckém kraji a České republice v letech 1991-2004	18
Graf č. 5: Srovnání intenzity bytové výstavby v KHK a ČR v letech 1991-2004.....	19
Graf č. 6: Podíl zaměstnaných v jednotlivých sektorech v Královéhradeckém kraji v letech 1993-2004.....	20
Graf č. 7: Vývoj míry nezaměstnanosti a počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v Královéhradeckém kraji v letech 1998-2004.....	21
Graf č. 8: Vývoj počtu žáků 9.ročníků základních škol v Královéhradeckém kraji v letech 1997/1998 -2004/2005	24
Graf č. 9: Odhad počtu žáků 1.ročníků středních škol v Královéhradeckém kraji do r. 2013/2014	24
Graf č. 10: Počet lékařů v Královéhradeckém kraji v letech 1999-2004.....	29
Graf č. 11: Vývoj počtu zemřelých v Královéhradeckém kraji z důvodu vnějších příčin nemoci a úmrtnosti včetně sebevražd od roku 1999-2004.....	32
Graf č. 12: Preventivní aktivity sociálně patologických jevů škol a školských zařízení zřizovaných Královéhradeckým krajem ve školních letech 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004.....	34
Graf č. 13: Výše daňového inkasa na 1 obyvatele v roce 2004 – Daň z příjmů fyzických osob podávajících daňové přiznání	38
Graf č. 14: Daňové inkaso daně z příjmu – závislá činnost – na 1 obyvatele dle správních obvodů jednotlivých finančních úřadů Královéhradeckého kraje v roce 2004.....	39
Graf č. 15: Inkaso daně z příjmu právnických osob na 1 obyvatele v roce 2004	39
Graf č. 16: Porovnání tvorby hrubého fixního kapitálu krajů s průměrem ČR (=100) v letech 1999 a 2003 (údaje v %)	42
Graf č. 17: Porovnání tvorby hrubého fixního kapitálu na obyvatele jednotlivých krajů s průměrem ČR v letech 1999 a 2003 (v Kč).....	42
Graf č. 18: Podíl zemědělské půdy v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2003	47
Graf č. 19: Struktura zemědělské půdy v Královéhradeckém kraji v roce 2003.....	48
Graf č. 20: Struktura nezemědělské půdy v Královéhradeckém kraji v roce 2003	48
Graf č. 21: Struktura zaměstnanců v zemědělství dle věku v roce 2003	49
Graf č. 22: Podíl zemědělských subjektů v jednotlivých krajích v ČR v roce 2003.....	49
Graf č. 23: Poměr právnických a fyzických osob podnikajících v zemědělství v jednotlivých krajích v roce 2003	49
Graf č. 24: Podíl strojů a zařízení v zemědělských podnicích v Královéhradeckém kraji v roce 2003	50
Graf č. 25: Podíl vybraných sklizených plodin v Královéhradeckém kraji v roce 2003.....	50
Graf č. 26: Podíl pěstovaných ovocných stromů a keřů v Královéhradeckém kraji v roce 2003.....	51
Graf č. 27: Intenzita chovu hospodářských zvířat v kusech na 100 ha zem. půdy v Královéhradeckém kraji v roce 2003	51
Graf č. 28: Intenzita chovu hospodářských zvířat v kusech na 100 ha orné půdy v Královéhradeckém kraji v roce 2003.....	52
Graf č. 29: Stav hospodářských zvířat v Královéhradeckém kraji v kusech k 1.4.1990 - 2003	52
Graf č. 30: Zalesňování jehličnatými dřevinami v Královéhradeckém kraji v roce 2003 v ha	53
Graf č. 31: Zalesňování listnatými dřevinami v Královéhradeckém kraji v roce 2003 v ha	53
Graf č. 32: Vývoj počtu vybraných kulturních zařízení v Královéhradeckém kraji v letech 1995 - 2003	56
Graf č. 33: Podíl zahraničních hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Královéhradeckém kraji podle zemí v r. 2003	60
Graf č. 34: Vývoj cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji podle počtu hostů v ubytovacích zařízeních v letech 1998 - 2003.....	60
Graf č. 35: Struktura finanční podpory vybraných oblastí činnosti NNO obcemi Královéhradeckého kraje v roce 2003.....	66
Graf č. 36: Měrné emise základních znečišťujících látek REZZO 1 v kg/obyvatele v Královéhradeckém kraji v letech 2000-2002.....	77
Graf č. 37: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1-3 v tunách v Královéhradeckém kraji v roce 2000-2002	77
Graf č. 38: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1 - 3 podle okresů v roce 2002 v tunách	78
Graf č. 39: Odpady podle vybraného způsobu nakládání v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003.....	81
Graf č. 40: Podíl rozlohy maloplošných chráněných území v Královéhradeckém kraji v roce 2004	83
Graf č. 41: Počet maloplošných chráněných území v Královéhradeckém kraji v roce 2004	83
Graf č. 42: Objem finančních zdrojů podle druhu poskytovatele v letech 2002 až 2004 (v %).....	106
Graf č. 43: Finanční výdaje v období let 2002 až 2004 (v Kč).....	106
Graf č. 44: Podíl výdajů podle priorit PRK v letech 2002 až 2004 (v %)	107
Graf č. 42: Podíl výdajů podle opatření PRK v letech 2002 až 2004 (v %).....	108
Graf č. 46: Podíly jednotlivých poskytovatelů zdrojů v jednotlivých prioritách.....	109

14.3 Seznam obrázků

Obr. č. 1: Morfologie povrchu Královéhradeckého kraje	6
Obr. č. 2: Hornatá krajina Krkonoš	6
Obr. č. 3: Reliéf Polabské nížiny.....	6
Obr. č. 4: Geologická stavba Královéhradeckého kraje.....	7
Obr. č. 5: Dlouhodobá průměrná měsíční teplota vzduchu v červenci [°C] v Královéhradeckém kraji.....	8
Obr. č. 6: Administrativní členění Královéhradeckého kraje v roce 2005.....	11
Obr. č. 7: Začleněnost obcí do DSO v roce 2005	13
Obr. č. 8: Hodnoty indexu stáří dle správní obvodů ORP v Královéhradeckém kraji v roce 2003	16
Obr. č. 9: Index nárůstu obydlených domů celkem 1991 / 2001 v Královéhradeckém kraji dle území POÚ	17
Obr. č. 10: Průměrná míra registrované nezaměstnanosti v roce 2004 dle správních území POÚ	22
Obr. č. 11: Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v Královéhradeckém kraji v roce 2001	23
Obr. č. 12: Počet lékařů dle ORP v Královéhradeckém kraji v přepočtu na 1 000 obyvatel k 31.12.2004	30
Obr. č. 13: Turistické regiony a turistické oblasti na území Královéhradeckého kraje	58
Obr. č. 14: Ubytovací kapacity v jednotlivých ORP Královéhradeckého kraje v roce 2004	63
Obr. č. 15: Značené turistické stezky v Královéhradeckém kraji v roce 2005.....	64
Obr. č. 16: Hlavní silniční síť v Královéhradeckém kraji v roce 2004.....	68
Obr. č. 17: Železniční síť v Královéhradeckém kraji v roce 2004.....	70
Obr. č. 18: Chráněné oblasti přirozené akumulace vod v Královéhradeckém kraji	79
Obr. č. 19: Výskyt starých ekologických zátěží v Královéhradeckém kraji 2004.....	80
Obr. č. 20: Biosférická rezervace Krkonoše	82
Obr. č. 21: Soustava Natura 2000 na území Královéhradeckého kraje	84
Obr. č. 22: Správní uspořádání Královéhradeckého kraje.....	86
Obr. č. 23: Populační potenciál Královéhradeckého kraje dle území POÚ	87
Obr. č. 24: Koncentrace a nárůst počtu ekonomických subjektů v Královéhradeckém kraji dle území POÚ	89
Obr. č. 25: Územní rozdíly mezi správními obvody ORP a územní působností finančních úřadů spadajících pod Finanční ředitelství v Hradci Králové.....	90
Obr. č. 26: Ekonomická výkonnost podle výše daňového inkasa v roce 2004 ve správních obvodech finančních úřadů Královéhradeckého kraje.....	91
Obr. č. 27: Potenciál pracovní síly Královéhradeckého kraje dle území POÚ	92
Obr. č. 28: Syntetické vyhodnocení vybavenosti domů technickou infrastrukturou v Královéhr. kraji dle území POÚ	94
Obr. č. 29: Syntetické vyhodnocení potenciálu bydlení v Královéhradeckém kraji.....	96

15. Přílohy

15.1 Charakteristika správních území obcí s rozšířenou působností v KHK

Hradec Králové

ORP Hradec Králové je plošně největším územím obce s rozšířenou působností (683 km²), skládá se z obvodů pověřených obecních úřadů (POÚ) Hradec Králové, Třebechovice pod Orebem, Smiřice a Nechanice. Svoji rozlohou zabírá 14,4% rozlohy kraje a žilo na něm k 31.12.2004 celkem 143 175 obyvatel, což činí 26,1% podíl obyvatel kraje. Hustota osídlení činí 209,6 obyvatel na 1 km². ORP Hradec Králové se rozprostírá v jižní části Královéhradeckého kraje a je tvořen celkem 82 obcemi, z nichž je 5 měst. Město Hradec Králové je největším a administrativním sídlem Královéhradeckého kraje. ORP Hradec Králové tvoří severní polovinu významné Hradecko-pardubické aglomerace. Vysoký stupeň urbanizace v tomto regionu se stále zvyšuje. Rozrůstají se a ekonomicky posilují zejména obce v zázemí krajské metropole, které jsou atraktivními místy zejména pro novou bytovou výstavbu. Mnohé z těchto obcí jsou z důvodu atraktivity migračně ziskové. Průměrný věk obyvatel byl v roce 2004 40,6 let.

V ORP Hradec Králové představuje vysokoškolské vzdělání jakožto nejvyšší ukončené vzdělání největší podíl (11,5%) ze všech ORP v KHK, ostatní ORP následují za ORP Hradec Králové s větším odstupem s podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Dále je zde největší podíl obyvatel s nejvyšším ukončeným vzděláním úplné střední s maturitou (28,6%) a největší podíl obyvatel s nejvyšším ukončeným vzděláním vyšší odborné a nástavbové (4,3%).

ORP Hradec Králové představuje univerzitní centrum a centrum vysokého školství, nachází se zde Univerzita Hradec Králové (Pedagogická fakulta a Fakulta informatiky), dvě fakulty Karlovy univerzity (Lékařská fakulta a Farmaceutická fakulta) a fakulta Univerzity obrany (fakulta Vojenského zdravotnictví).

ORP Hradec Králové dosahuje ve zdravotnictví nejlepších hodnot v mnoha ukazatelích, což je do jisté míry ovlivněno přítomností Fakultní nemocnice Hradec Králové, která je nejvýznamnějším komplexem zdravotní péče v kraji a patří v mnoha ukazatelích i k nejlepším nemocnicím v České republice. Její význam je nadregionální. Ze všech ORP KHK je zde nejvíce lékařů na 1 000 obyvatel (6,38) a nejméně obyvatel na 1 lékaře (156,73). Je zde také největší počet lůžek v nemocnicích na 10 000 obyvatel (106,02).

Bytový a domovní fond je v ORP Hradec Králové na dobré úrovni. V menších obcích převládá zástavba rodinných domů, ve městě Hradec Králové je vysoký podíl bytů v bytových domech. Domy a byty v tomto regionu vykazují ve všech ukazatelích technického vybavení nadprůměrné hodnoty. Průměrná stáří domů je 45,7 let. Počet dokončených nových bytů na 1000 obyvatel byl v roce 2,0.

Typická rovinatá krajina Polabské nížiny, příhodné klimatické poměry a vysoká kvalita půdního fondu předurčují region pro intenzivní zemědělskou, především rostlinnou, výrobu. Vyjma tradičních pěstovaných rostlin – pšenice, kukuřice aj. je v regionu značně rozšířeno ovocnářství a to včetně navazujícího zpracovatelského průmyslu.

Průmyslová výroba je zaměřena především na strojírenský průmysl, výrobu zdravotnických a farmaceutických preparátů či tradiční výrobu hudebních nástrojů.

Kvalita životního prostředí je v regionu Královéhradecka na poměrně dobré úrovni. Zdrojem znečištění ovzduší je zejména průmyslová výroba a elektrárna v Opatovicích. Město Hradec Králové je zatíženo vysokou mírou automobilové tranzitní dopravy, což zvyšuje koncentrace především hluku a prachu. Díky vhodnému okružnímu silničnímu systému nepatří město Hradec Králové k těm, které mají špatnou průjezdnost a trpí častými kolonami či dopravními kolapsy a zácpami. Ve výstavbě je dokončení dálnice D 11 (Praha – Hradec Králové) a v plánu je rovněž výstavba rychlostní komunikace R 35 vedoucí z Liberce přes Hradec Králové a dále směrem na Moravu.

ORP Hradec Králové je charakteristický vysokým počtem ekonomických subjektů a vysokou podnikatelskou aktivitou (Východočeská energetika a.s., RUBENA a.s., Východočeská plynárenská a.s., ARROW International ČR a.s.), v oblasti dopravy a infrastruktury, zpracovatelského průmyslu a stavebnictví, vyšší počet subjektů v zemědělství a lesnictví a pohostinství a ubytování. Tradiční oblast cestovního ruchu, sídlo hospodářské komory, agentury CzechInvest a dalších. I díky vysokému podílu vysokoškoláků je nezaměstnanost pátá nejnižší v kraji. Mezi největší zaměstnavatele patří Fakultní nemocnice Hradec Králové, Lesy České republiky s.p., RUBENA a.s., Východočeská energetika a.s., Finanční ředitelství v Hradci Králové Správa a údržba silnic Královéhradeckého kraje p.o. či PETROF, spol. s r.o..

V souvislosti s podporou cestovního ruchu se zde z hlediska různých sportovních zařízení nachází ze všech ORP v KHK nejméně otevřených stadionů při přepočtu na 100 000 obyvatel (4,2). Zároveň je zde velká koncentrace kulturních památek a zařízení pro trávení volného času dětí a mládeže. V oblasti kultury se zde nachází ze všech ORP v KHK při přepočtu na 100 000 obyvatel nejméně zařízení v kategorii ostatní kulturní zařízení (40,5).

Broumov

Obec s rozšířenou působností Broumovsko se rozkládá v severním výběžku Královéhradeckého kraje v krajině meziprostoru mezi Krkonošským a Orlickohorským masívem, s četnými přírodními zajímavostmi, chráněnou krajinou oblastí. Především pro oblast Adršpašsko-teplických skal jsou typické velké kumulace kvalitních podzemních vod.

ORP Broumovsko se rozkládá na ploše 259 km² (5,4% rozlohy kraje) a k 31.12.2004 zde žilo 17 410 obyvatel (3,2% krajské populace). Průměrná hustota osídlení je nejnižší v rámci kraje a činí 67,5 obyvatel na 1 km². Administrativně se Broumovsko člení na 2 obvody POÚ (Broumov a Teplice nad Metují), 14 obcí, z nichž 3 jsou města.

V regionu Broumovska žije nadprůměrný podíl populace ve věkové kategorii 0-14 let a to zejména na úkor nižšího podílu populace starší 65 let. Nižší je také průměrný věk, který v roce 2004 činil 38,4 let. V bilančním přepočtu obyvatel je území celkově ztrátové. Vysoké jsou zejména migrační úbytky obyvatelstva. Broumovsko je regionem s celkově vyšší mírou porodnosti.

V ORP Broumov je nejvyšší podíl obyvatel s nejvyšším ukončeným vzděláním vyučení a střední odborné bez maturity (44,2%) a je zde druhý největší podíl obyvatel s nejvyšším ukončeným vzděláním základní a neukončené, včetně bez vzdělání (28,4%). ORP Broumov zaznamenává ze všech ORP v KHK nejmenší podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí v ORP Broumov (3,7%).

Stáří domovního fondu na Broumovsku je celkově nadprůměrné (60,1 let). Extrémně vysoké jsou podíly starších domů (postavených do roku 1919 a v období 1920-1945). Bytová výstavba je celkově nižší. Počet dokončených domů na 1000 obyvatel zdaleka nedosahuje krajského průměru. Nízká je také technická vybavenost domů. V ukazatelích počtu domů vybavených přípojkou na kanalizační síť, plynovou přípojkou a ústředním topením je region výrazně pod průměrem kraje.

ORP Broumov je méně rozvinutý region, má vyšší zastoupení v oblasti zemědělství a lesnictví a pohostinství a ubytování, rozvinutý textilní průmysl, oblast cestovního ruchu. Největší zaměstnavatelé jsou VEBA, textilní závody a.s. Broumov, Broumovské strojírný Hynčice a.s., Broumovská nemocnice a.s., Lesní společnost Broumov Holding a.s., Město Broumov a KOMAP DĚDOV s.r.o.

Vysoká míra nezaměstnanosti (nejvyšší v Královéhradeckém kraji, pátá nejhorší v celém NUTS II souvisí i s nízkou úrovní vzdělání zdejšího obyvatelstva.

Ačkoliv v mnoha hodnotících ukazatelích zaznamenává ORP Broumov jakožto méně rozvinutý region špatných výsledků, tak při přepočtu různých ukazatelů na počet obyvatel vykazuje ORP Broumov naopak lepších hodnot. Tak např. v rámci podpory cestovního ruchu se zde při přepočtu na 100 000 obyvatel nachází nejvíce krytých stadionů (5,7) a to v porovnání se čtyřmi ORP v Královéhradeckém kraji, kde tato zařízení existují. V oblasti kultury je zde v přepočtu na 100 000 obyvatel nejvíce divadel (11,4). Ovšem při přepočtení kulturních zařízení na 100 000 obyvatel vykazuje nulovou hodnotu v počtu galerií.

Dobruška

ORP Dobruška se nachází ve východní části Královéhradeckého kraje. Krajinný ráz přechází z rovinných poloh, přes vrchoviny až do horského masívu Orlických hor. Část území spadá do chráněné krajinné oblasti Orlické hory.

Administrativně se ORP Dobruška člení na 2 obvody POÚ (Dobruška a Opočno), 25 obcí, z nichž jsou 2 města. Celkovou rozlohou 273 km² zabírá 5,7% rozlohy kraje. V regionu ke konci roku 2004 žilo 19 552 obyvatel (3,6% populace kraje). Průměrná hustota osídlení byla 71,6 obyvatel na 1 km².

V regionu Dobrušky je z pohledu věkové struktury vyšší podíl nejmladší věkové skupiny, tedy 0-14 letá populace. Průměrný věk obyvatelstva činí 39,5 let. Bilanční pohyby obyvatelstva za sledované období od roku 2000 vykazují rozkolísané tendence. Celkový přírůstek obyvatelstva byl v posledních třech letech kladný v důsledku především kladného migračního salda.

Domovní a bytový fond vykazuje nižší obydlenost v rámci kraje. Průměrné stáří domů je 48,1 let, nižší je podíl domů postavených v období 1920-1945. Extrémně nízká je vybavenost domů plynovou přípojkou. Podprůměrná je vybavenost rovněž kanalizačními přípojkami a ústředním topením. Intenzita bytové výstavby je vyšší než průměr. Počet dokončených bytů dosahuje hodnot 3,8 – 5,1 bytů na 1000 obyvatel.

ORP Dobruška je středně rozvinutý region s vyšším zastoupením v oblasti zemědělství a lesnictví. Lehký průmysl. Největší zaměstnavatelé jsou GRAFITEC, spol. s r.o. Dobruška, STUHA a.s. Dobruška, Friesland Česká republika a.s. Opočno a Opočenská nemocniční a.s. Ve městech Dobruška a Opočno žilo k 31.12. 2003 téměř padesát procent ekonomicky aktivních obyvatel správního obvodu.

V oblasti kultury je v ORP Dobruška zaznamenáno nejvíce galerií (20,5) a stálých kin (stejná hodnota 20,5) v KHK při přepočtení na 100 000 obyvatel.

Dvůr Králové nad Labem

Území ORP Dvůr Králové nad Labem se rozkládá ve střední části Královéhradeckého kraje, převážně v krajině vrchovin Krkonošského podhůří. ORP je zároveň tvořen jedním obvodem POÚ, člení se na 28 obcí včetně jediného města Dvůr Králové nad Labem. Výměra Královédvorská činí 258 km² (5,4% rozlohy kraje) a v roce 2004 na jeho území trvale žilo 27 105 obyvatel (4,9% krajské populace). Průměrná hustota osídlení je 104,9 obyvatel na 1 km².

Podíl obyvatel ve věkových kategoriích je v souladu s hodnotami kraje. Průměrný věk činil v roce 2004 40,1 let. Bilanční celkový přírůstek obyvatel se pohyboval v záporných hodnotách (vyjma roku 2004), výrazný přirozený úbytek je částečně kompenzován migračními přírůstky v regionu.

Vysoký podíl domů postavených do roku 1919 a v období 1920-1945 a nižší podíly domů postavených v období 1946-1980 a 1980-2001 jsou charakteristické pro region Královédvorská. Průměrné stáří domů činí 52,9 let. Region zaostává v technickém vybavení domů a to zejména v ukazateli podílu domů s přípojkou na kanalizační síť a ve vybavení ústředním topením. Počet dokončených bytů se v posledních letech pohybuje v hodnotách 1,2 až 2,8 bytů na 1000 obyvatel. Vysoký je podíl dokončených bytů v rodinných domech.

Kvalita životního prostředí je na dobré úrovni. Krajina je typická vysokým podílem lesů s vysokou přírodní hodnotou.

ORP Dvůr Králové nad Labem je středně rozvinutý region s historickou tradicí textilního průmyslu a v neposlední řadě s tradicí umění foukání a barvení skleněných perel. Dnes se zde vyrábí skleněné ozdoby na vánoční stromečky. Mezi největší zaměstnavatele patří JUTA a.s. Dvůr Králové nad Labem, TIBA a.s. Dvůr Králové nad Labem, Vánoční ozdoby, DUV Dvůr Králové nad Labem, STROJTEX a.s. Dvůr Králové nad Labem, PETER – GFK spol. s r.o. Kocbeře a Tessitura Monti Cekia s.r.o. Borovnice. Obyvatelstvo trápí i značná nezaměstnanost, která se sice drží pod desetiprocentní hranicí, ale je třetí nejvyšší v kraji. Tradiční je oblast cestovního ruchu.

Ve Dvoře Králové působí firma CTTV – INOTEX Centrum textilních technologií, což je prozatím jediný vědeckotechnický park na území Královéhradeckého kraje.

Na území ORP Dvůr Králové nad Labem se nachází jedna z největších turistických atrakcí – ZOO Dvůr Králové nad Labem. Dále je zde v rámci podpory cestovního ruchu z hlediska sportovních a jiných zařízení nejméně tělocvičen (48) ze všech ORP v Královéhradeckém kraji.

Hořice

ORP Hořice se rozkládá severozápadně od Hradce Králové. Krajina pozvolna přechází z Polabské nížiny do Krkonošského podhůří. V regionu Hořicka žilo v roce 2004 celkem 17 923 obyvatel, tzn. 3,3% obyvatel kraje. Rozloha regionu činí 188 km² a hustota osídlení je 95,3 obyvatel na 1 km². ORP Hořice je tvořen jedním obvodem POÚ nachází se zde 28 samostatných obcí, z nichž pouze Hořice mají statut města.

Populace Hořicka je průměrně mírně starší (40,1 let) než populace kraje a věková struktura odpovídá průměrnému rozložení v rámci celého Královéhradeckého kraje. Celkové bilanční přírůstky/úbytky mají kolísavou tendenci. Výrazný je pokles přirozeného přírůstku. Migrační saldo se pohybuje více v kladných hodnotách.

V oblasti středního školství představuje ORP Hořice primát z hlediska oborové struktury střední školy, jež se zde nachází. Tento primát představuje Střední průmyslová škola kamenická a sochařská – jediná v ČR s tímto oborovým zaměřením.

Hořicko je podobně jako Jičínsko a Novopacko charakteristické velmi nízkým podílem trvale obydlených domů a bytů. Převažujícím důvodem neobydlenosti jsou rekreační účely. Intenzita bytové výstavby je v regionu nižší než v sousedním Jičínsku či Novopacku. Z technické vybavenosti jsou v regionu podprůměrné hodnoty v podílu domů vybavených plynovou přípojkou a ústředním topením. Průměrné stáří domů činí 47,4 let. Velmi nízký je podíl domů postavených v období 1920 – 1945.

Ze zemědělské výroby se na Hořicku uplatňuje intenzivní rostlinná výroba. Kvalita životního prostředí je dobrá, bez výraznějšího zatížení.

ORP Hořice je středně rozvinutý region, má vyšší zastoupení v oblasti zemědělství a lehkém průmyslu a stavebnictví. Hořice jsou známé díky pískovci a slavné sochařsko-kamenické škole. Město proslulo i výrobou hořických trubiček. Významní zaměstnavatelé jsou MILETA a.s. Hořice, AGRO Chomutove a.s., Městská nemocnice Hořice, Zemědělské družstvo Bašnice a PENT a.s.

V jediném městě obvodu v Hořicích žilo k 31.12. 2003 necelých 50 procent ekonomicky aktivních obyvatel správního obvodu.

V rámci podpory cestovního ruchu je zde z hlediska sportovních a jiných zařízení nejvíce tělocvičen (117,2) ze všech ORP v KHK.

Jaroměř

ORP Jaroměř se rozkládá ve střední části Královéhradeckého kraje, severně od Hradce Králové. Rozlohou 139 km² zabírá 2,9% rozlohy kraje. K 31.12.2004 zde žilo celkem 19 039 obyvatel, což je 3,5% obyvatel kraje. Hustota osídlení činí 137,7 obyvatel na 1 km². ORP Jaroměř je zároveň tvořen jedním obvodem POÚ a člení se na 15 obcí, z nichž jen Jaroměř má statut města a je administrativním sídlem ORP.

Průměrný věk obyvatel byl v roce 2004 38,6 let a nadprůměrný podíl obyvatel vykazuje věková kategorie 0-14 let, podprůměrné je zastoupení nejstarší věkové kategorie. V letech 2000-2001 vykazoval region kladný přirozený i migrační přírůstek, od roku 2002 jsou hodnoty záporné.

Průměrné stáří domů činí 52,2 let a vysoký podíl vykazuje kategorie domů postavených do roku 1919. Podprůměrná je vybavenost domů ústředním topením. Bytová výstavba dosáhla v roce 2002 4,2 bytů a v roce následujícím 1,5 bytů na 1000 obyvatel.

Jaroměřsko navazuje na hradeckou sídelní aglomeraci a má charakter zemědělsko-průmyslového regionu. Intenzivní rostlinná výroba je charakteristická zejména pro nížinné části regionu. Pěstují se tradiční plodiny a rozšířené je rovněž ovocnářství.

Kvalita životního prostředí je zhoršována vlivem průmyslové výroby a dálkového přenosu emisí. Město Jaroměř je nadměrně zatíženo tranzitní dopravou, která zvyšuje hlukovou zátěž a koncentrace škodlivých látek v ovzduší.

ORP Jaroměř je středně rozvinutý region, má vyšší zastoupení subjektů v zemědělství a stavebnictví, menší zastoupení průmyslu. Největší zaměstnavatelé jsou KARSIT, s.r.o. Jaroměř, Zemědělské družstvo Dolany, ENGIPLAST EUROPE CENTRALE, s.r.o. Jaroměř, Lázně Velichovky a.s., TANEX, PLASTY a.s. Jaroměř, Město Jaroměř a CLASIC COTTON spol. s r.o. Jaroměř.

Míra nezaměstnanosti 9,05% je mírně na průměrem kraje i NUTS II.

V ORP Jaroměř je v oblasti kultury zaznamenán při přepočtení na 100 000 obyvatel největší počet středisek pro volný čas (31,4).

Jičín

ORP Jičín patří mezi největší obvody v rámci kraje. Svoji rozlohou 602 km² se na celkové rozloze kraje podílí z 12,7%. Hustota osídlení je ale nižší než krajský průměr a dosahuje hodnoty 76,4 obyvatel na 1 km². Celkem v regionu Jičínska žilo k 31.12.2004 45 925 obyvatel (8,4% populace kraje). Správně se ORP Jičínsko skládá ze 4 obvodů POÚ (Jičín, Lázně Bělohrad, Sobotka a Kopidlno), 78 samostatných obcí, z nichž 5 je měst. Největším sídlem je město Jičín.

V regionu Jičínska je mírně nadprůměrné zastoupení věkové kategorie 65 a více let. Průměrný věk obyvatelstva byl v roce 2004 40,1 let. Z hlediska pohybu obyvatelstva je region celkově ztrátový. Počet obyvatelstva se postupně snižuje, přičemž vyšší úbytky jsou přirozenou měnou.

Jičínsko je typické nízkým podílem trvale obydlených domů a bytů, které jsou většinou neobydlené z důvodu rekreace. Průměrné stáří domů činí 49,3 let, zajímavý je nízký podíl domů postavených v letech 1920 – 1945. Ve všech ukazatelích technického vybavení domů je region Jičínska podprůměrný vůči kraji. Počet nových dokončených bytů na 1000 obyvatel je vysoký a pohybuje se v rozmezí hodnot 2,5 – 3,8 bytů.

Jičínsko se rozkládá v západní části Královéhradeckého kraje. Krajina je vrchovinného rázu typického pro Krkonošské podhůří. Životní prostředí je ovlivňováno regionálními exhalacemi z průmyslové výroby. Příroda je chráněna především v CHKO Český ráj.

Region je zaměřen na intenzivní rostlinnou zemědělskou výrobu, zastoupena je významně také živočišná výroba.

ORP Jičín je středně rozvinutý region, v poslední době se rozvíjí lehký průmysl, má vyšší zastoupení subjektů v zemědělství. Tradiční oblast cestovního ruchu. Mezi významné zaměstnavatele patří Continental Teves Czech Republic s.r.o. Jičín, za obor slévárenství RONAL CR s.r.o. Jičín a Druhá slévárna Blansko a.s., dále Oblastní nemocnice Jičín a.s., AEG components s.r.o. Jičín a C.S.CARGO a.s. Jičín.

V oblasti cestovního ruchu je zde ze všech ORP v KHK zaznamenán největší počet hřišť při přepočtu na 100 000 obyvatel (304,5).

V oblasti kultury patří ORP Jičín prvenství v počtu veřejných knihoven při přepočtení na 100 000 obyvatel (163,1).

Kostelec nad Orlicí

ORP Kostelec nad Orlicí se nachází v jihovýchodní části Královéhradeckého kraje, východně od Hradce Králové. Rozkládá se na ploše 223 km² (4,7% rozlohy kraje). K 31.12.2004 zde žilo celkem 24 724 obyvatel (4,5% populace kraje). Hustota osídlení regionu Kostelecka je 110,9 obyvatel na 1 km². Administrativně se ORP Kostelec nad Orlicí skládá ze 2 obvodů POÚ (Kostelec nad Orlicí a Týniště nad Orlicí), 22 obcí, včetně 3 měst.

V rozložení obyvatel podle věkových kategorií je podprůměrně zastoupená kategorie 15-64 let a nadprůměrného podílu dosahuje region v kategorii nad 65 let. Průměrný věk obyvatelstva Kostelecka k 1.1.2004 činil 40 let.

Celkové bilanční přírůstky obyvatelstva se pohybují za posledních 5 let více v kladných hodnotách nebo jen mírně pod nulou, a to zejména díky poměrně vysokým migračním přírůstkům. Přirozená měna obyvatelstva je trvale záporná.

Ve sféře zdravotnické je zde zaznamenáno ze všech ORP v KHK nejvíce obyvatel na 1 lékaře (612,13).

Kostecko je svojí blízkostí krajskému městu stále atraktivnější lokalitou pro bydlení v zázemí velkého města. Počet dokončených bytů je v tomto obvodu vyšší než krajský průměr. V přepočtu na 1000 obyvatel se v tomto regionu v posledních letech dokončilo 2,7 – 4,6 bytů. Nižší je také průměrné stáří domů – 47,2 let. Výborná je technická vybavenost domů, pouze vybavení plynem nepřekračuje průměrnou hodnotu.

Kostecko je typické rovinnou krajinou s intenzivní zemědělskou rostlinnou výrobou. Kvalita životního prostředí je dobrá. Negativní vlivy mají regionální charakter.

ORP Kostelec nad Orlicí je středně rozvinutý region s průmyslem pro automobilové součástky a strojírenství (Federal-Mogul Friction Products a.s. Kostelec nad Orlicí, SAINT-GOBAIN ORSIL s.r.o. Častolovice, ROJEK dřevobráběcí stroje a.s. Častolovice). Dalšími významnými zaměstnavateli jsou PIANA Týniště, a.s. a Elitex slévárna, a.s. Týniště nad Orlicí. Nezaměstnanost se drží na nízké úrovni a je čtvrtá nejnižší v kraji.

V ORP Kostelec nad Orlicí je v souvislosti s cestovním ruchem nejméně lůžek ze všech ORP při přepočtu na 1 000 obyvatel (1,5) a zároveň je zde ze všech ORP v KHK největší počet otevřených stadionů při přepočtu na 100 000 obyvatel (24,3).

Náchod

ORP Náchod se rozkládá v severovýchodní části Královéhradeckého kraje. Region je významně ovlivněn mezinárodní silniční dopravou. Ve městě Náchod se nachází nejvýznamnější hraniční přechod s Polskou republikou. Rozmanitá krajina Náchodska je vertikálně více členěna. Nížinná část přechází do poloh vrchovin až hornatin.

Region Náchodska se rozkládá na ploše 356 km² (7,5% rozlohy kraje) a v roce 2004 na jeho území žilo 61 447 obyvatel (11,2% populace kraje). ORP Náchod se skládá z 5 obvodů POÚ (Náchod, Česká Skalice, Červený Kostelec, Hronov a Police nad Metují), 36 obcí, z nichž 5 má statut města. Průměrná hustota osídlení Náchodska je 172,5 obyvatel na 1 km² a patří k nejvyšším v rámci Královéhradeckého kraje.

Průměrný věk obyvatel v roce 2004 byl 40 let a podílové rozložení věkových kategorií korespondovalo s průměrnými hodnotami kraje, jen mírně zvýšený je podíl nejstarší věkové kategorie. Bilanční pohyb obyvatelstva nevykazuje žádný ustálený trend. Obecně je nízká porodnost a migrační přírůstky jsou výraznější.

Město Náchod je silným centrem regionu. Podmínky pro bytovou výstavbu jsou zde ale částečně omezovány strukturou osídlení a morfologií terénu. Bytová výstavba se v regionu pohybuje v průměrných hodnotách kraje a průměrné stáří domovního fondu také koresponduje s průměrem kraje. Podíl nejstarších domů postavených do roku 1919 je nižší. Z technického vybavení domovního fondu je nižší pouze podíl vybavených domů plynem.

Město Náchod je průmyslovým centrem regionu. Negativně se projevují dopady na životní prostředí zejména produkcí emisí. Město je také nadměrně zatíženo hlukem z tranzitní dopravy, která vede přes centrum města. Výstavba obchvatu se plánuje.

ORP Náchod je region s vyšší podnikatelskou aktivitou a vyšším počtem ekonomických subjektů, významným centrem zpracovatelského průmyslu (Tepna a.s. Náchod, Saar Gummi Czech s.r.o. Červený Kostelec, BARTOŇ - textilní závody a.s. Náchod, ATAS elektromotory Náchod a.s.). Další významní zaměstnavatelé jsou TEXTONNIA CZECH spol. s.r.o. Hronov, Sněžka, výrobní družstvo Náchod, Pekárny a cukrárny Náchod a.s. a Oblastní nemocnice Náchod a.s. Tradiční oblast cestovního ruchu. Východní hranici tvoří státní hranice s Polskem, s níž je spojen přes silniční celní přechod Náchod–Kudowa.

Nová Paka

Region Novopacka je plošně nejmenším ORP v rámci Královéhradeckého kraje. Rozlohou 97 km² zabírá pouhé 2% z celkové rozlohy kraje. Z celkové populace kraje žije na Novopacku 2,4% obyvatel – 13 183 obyvatel v roce 2004. Hustota osídlení je nadprůměrná a dosahuje hodnoty 135,9 obyvatel na 1 km². ORP Nová Paka zahrnuje pouze 5 obcí a je zároveň tvořen obvodem POÚ Nová Paka.

Průměrný věk obyvatel Novopacka byl v roce 2004 40 let. Ve složení věkové struktury se projevuje mírně zvýšený podíl kategorie nad 65 let. Ve sledovaném období bilančního pohybu obyvatelstva 2000-2004 byl region Novopacka až do roku 2002 v počtu obyvatel vysoce ztrátový. Od roku 2003 zaznamenává region kladný migrační přírůstek, který ovlivňuje celkovou kladnou hodnotu celkového přírůstku. Přirozená měna obyvatel je stále v záporných hodnotách.

Důvody rekreačních účelů jsou nejčastější příčinou neobydlenosti domů na Novopacku, která je v tomto regionu výrazně nižší než krajský průměr. Intenzita výstavby domů a bytů se výrazně zvýšila v letech 2002-2003, kdy počet dokončených bytů dosáhl až 4,8 na 1000 obyvatel. Technická vybavenost domů je na Novopacku velmi

dobrá, všechny ukazatel nabývají nadprůměrných hodnot. Průměrné stáří domů je 46,4 let, což je pod průměrem Královéhradeckého kraje. Nízký je podíl domů postavených do roku 1945.

Novopacko se rozkládá v krajíně pahorkatinného rázu Krkonošského podhůří. Kvalita životního prostředí je zhoršována regionálními vlivy. Vysoký je podíl lesů.

ORP Nová Paka je méně rozvinutý region má oproti průměru kraje výrazně vyšší zastoupení v oblasti průmyslu (Silniční technika a.s. Nová Paka, ZPA Nová Paka a.s. a JSP s.r.o. Nová Paka). Další významní zaměstnavatelé jsou JEDNOTA, spotřební družstvo Nová Paka, OSNADO spol. s r.o. Stará Paka, SQS Vlákno optika a.s. Nová Paka. Tradiční oblast cestovního ruchu. V rámci podpory cestovního ruchu je zde zaznamenán nejmenší počet hřišť při přepočtení na 100 000 obyvatel (68,3) a zároveň zde je při přepočtu na 100 000 obyvatel nejvíce zimních stadionů krytých i otevřených (7,6).

V oblasti kultury je zde zaznamenáno nejvíce muzeí (22,8) ze všech ORP v KHK při přepočtení kulturních zařízení na 100 000 obyvatel.

Nové Město nad Metují

Obvod s rozšířenou působností Nové Město nad Metují je druhým nejmenším ORP v rámci Královéhradeckého kraje. Svojí rozlohou 98 km² zaujímá pouze 2,1% rozlohy kraje. Hustota osídlení je vysoce nadprůměrná (146,8 obyvatel na 1 km²). V regionu Novoměstska žilo v roce 2004 14 323 obyvatel (2,6% krajské populace). Administrativně je obvod členěn na 13 obcí, z nichž jen sídlo regionu má statut města a je zároveň jediným POÚ.

Věková struktura obyvatelstva nevykazuje žádné výrazné anomálie v rámci krajského průměru. Průměrný věk obyvatelstva byl k 1.1.2004 39,7 let. Bilanční příbytky resp. úbytky obyvatelstva vykazují rozkolísané hodnoty. V roce 2003 měl region celkový příbytek obyvatel 9,3‰, o rok později byl zaznamenán úbytek 4,6‰. Trvale vyšší je v regionu přirozený přírůstek.

Obyvatelé patří mezi nejvzdělanější, podíl vysokoškoláků je druhý nejvyšší v kraji, naopak podíl obyvatelstva se základním vzděláním je druhý nejnižší. Vzdělanost má vliv i na míru nezaměstnanosti, která je nejnižší v kraji.

V oblasti zdravotnictví je zde ze všech ORP v Královéhradeckém kraji nejméně lékařů v přepočtu na 1 000 obyvatel (1,88) a nejmenší počet lůžek v nemocnicích v přepočtu na 10 000 obyvatel (20,95).

Region Novoměstska je charakteristický kvalitním životním prostředím, odrážející se např. ve vysokých hodnotách naděje dožití a nízké úmrtnosti na nejčastější příčiny úmrtí nebo v atraktivnosti pro bydlení a novou výstavbu.

Počet nově dokončených bytů zde v roce 2002 dosáhl počtu 6,2 na 1000 obyvatel, v roce následujícím to bylo už jen 2,2 bytů. Průměrné stáří domů je proti krajskému průměru nízké a činí pouhých 43 let. Vysoký je především podíl domů postavených v období 1946-1980. Podíly nejstarších domů jsou nízké. Technická vybavenost domů je nadprůměrná, vyjma počtu domů napojených na plyn.

ORP Nové Město nad Metují je méně rozvinutý region, zastoupen strojírenský průmysl. Tradiční oblast cestovního ruchu. Významní zaměstnavatelé jsou STAVOSTROJ a.s. Nové Město nad Metují, VERNER POTRAVINY s.r.o. Nové Město nad Metují, ZEPO Bohuslavice a.s., NOVÝ ELTON a.s. Nové Město n. Metují.

Nový Bydžov

ORP Nový Bydžov se rozkládá západně od Hradce Králové na ploše 214 km² (4,5% rozlohy kraje). V roce 2004 na jeho území žilo 16 949 obyvatel (3,1% z obyvatelstva kraje). Hustota osídlení činí 79,3 obyvatel na 1 km². ORP Nový Bydžov je členěn na 23 obcí, z nichž jen Nový Bydžov má statut města a je administrativním sídlem ORP i jediného POÚ.

Průměrný věk obyvatel byl v roce 2004 shodný s průměrnou hodnotou kraje – 39,8 let. Ve věkové struktuře se projevuje podprůměrný podíl věkové kategorie 15-64 let a mírně nadprůměrné podíly ve zbylých dvou kategoriích. Region vykazuje spíše kladné migrační přírůstky, ovšem vzhledem k nízké porodnosti je region v celkovém úbytku obyvatelstva. V ORP Nový Bydžov je ze všech ORP v KHK největší podíl obyvatel se základním a neukončeným vzděláním, včetně bez vzdělání (29,1%).

Novobydžovsko je jednou z atraktivních lokalit pro bydlení v zázemí Hradce Králové. Postupně dochází k rozšíření nové výstavby domů a bytů. Vyšší je podíl bytů v rodinných domech, nižší je ovšem podíl trvale obydlených domů a bytů. Průměrné stáří domů je 47 let. Podprůměrná je vybavenost domů vodovodem a ústředním topením.

Novobydžovsko má charakter více zemědělského regionu s navazujícím zpracovatelským průmyslem. Životní prostředí je na dobré úrovni, znečištění má pouze regionální charakter.

ORP Nový Bydžov je méně rozvinutý region, vyšší zastoupení stavebnictví a zemědělství (PML Protein.Mléko.Laktóza, a.s. Nový Bydžov). Další významní zaměstnavatelé jsou Impress a.s. Skřivany, PROKEŠ & Co s.r.o. Nový Bydžov, ZEM a.s. Nový Bydžov a Nemocnice Nový Bydžov.

Je zde druhá nejvyšší míra nezaměstnanosti, která souvisí i s nízkou úrovní vzdělání obyvatelstva, podíl vysokoškoláků je druhý nejnižší a naopak podíl obyvatelstva se základním případně neukončeným vzděláním je v kraji nejvyšší.

V oblasti kultury je zde v přepočtu na 100 000 obyvatel nejvíce přírodních amfiteátrů (11,8) a nejvíce zařízení v kategorii ostatní kulturní zařízení (123,8).

Rychnov nad Kněžnou

Obvod s rozšířenou působností Rychnov nad Kněžnou se rozkládá ve východní části Královéhradeckého kraje v krajině převládajících vrchovin Orlického podhůří. Svojí rozlohou 479 km² patří k největším v rámci kraje a na celkové rozloze se podílí 10,1%. Podíl správního obvodu na obyvatelstvu kraje činí 6,2% a v roce 2004 zde trvale žilo 33 880 obyvatel. Průměrná hustota osídlení regionu je pouhých 70,7 obyvatel na 1 km². ORP Rychnov nad Kněžnou se skládá ze 3 obvodů POÚ (Rychnov nad Kněžnou, Vamberk a Rokytnice v Orlických horách), 32 obcí, z nichž jsou 4 města.

Výrazně nižší je průměrný věk obvodu Rychnovska, který v roce 2004 nabyl hodnoty 38,5 let. Ve struktuře obyvatelstva podle věkových kategorií je znatelný vyšší podíl kategorie 0-14 a 15-64 let. Podíl nejstarší věkové kategorie je téměř o 2 body nižší než krajský průměr. V regionu Rychnovska se projevují vysoké přírůstky obyvatel přirozenou měnou. Migrační saldo je záporné, stejně jako hodnoty celkového přírůstku obyvatel.

Kvalita domovního fondu je podle ukazatelů technické vybavenosti podprůměrná (vyjma domů vybavených vodovodem). Nízká je především plynifikace domů. Průměrné stáří domů je 44,5 let. Vysoký podíl domů je na Rychnovsku postavených v období 1946-1980. Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel se v posledních letech snížil a nedosahuje průměrných hodnot kraje.

Životní prostředí je negativně ovlivňováno regionálními zdroji, zejména z průmyslové výroby. V zemědělství je rozšířena rostlinná i živočišná výroba. Část území spadá do chráněné krajinné oblasti Orlické hory.

ORP Rychnov nad Kněžnou je středně rozvinutý region, má vyšší zastoupení v zemědělství a lesnictví, centrum lehkého průmyslu. Tradiční oblast cestovního ruchu. Významní zaměstnavatelé v regionu jsou FAB a.s. Rychnov nad Kněžnou, ŠKODA AUTO a.s. v Kvasinách, ESAB VAMBERK, s.r.o., Oblastní nemocnice Rychnov nad Kněžnou a.s., J.Porkert, a.s. slévárna a strojírna Skuhrov n. Bělou, Pewag s.r.o. Vamberk, MAJA a.s. Rychnov nad Kněžnou a ŘETĚZY VAMBERK spol. s r.o.

V rámci podpory cestovního ruchu, do níž patří mj. „lákadla“ různých sportovních zařízení, je v ORP Rychnov nad Kněžnou zaznamenán nejmenší počet koupališť a bazénů v přepočtu na 100 000 obyvatel ze všech ORP v HKK (5,9). V oblasti kultury je zde při přepočtení na 100 000 obyvatel zaznamenán ve srovnání se všemi ORP v HKK nejmenší počet stálých kin (3) a nulovou hodnotu vykazuje v počtu přírodních amfiteátrů.

Trutnov

ORP Trutnov leží v severní části Královéhradeckého kraje a svojí rozlohou a podílem populace je druhým největším obvodem v rámci Královéhradeckého kraje. Celková rozloha činí 605 km² (12,7% rozlohy kraje). V obvodu Trutnovska žilo v roce 2004 64 901 obyvatel (11,9% populace kraje). Průměrná hustota osídlení je mírně pod celokrajským průměrem a činí 107,5 obyvatel na 1 km². ORP Trutnov se skládá ze 4 obvodů POÚ (Trutnov, Úpice, Svoboda nad Úpou a Žacléř), 32 obcí, z nichž je 7 měst, což je největší počet měst v ORP v rámci Královéhradeckého kraje.

Průměrný věk obyvatel regionu Trutnovska byl v roce 2004 39,1 let. Ve věkové struktuře populace se projevuje vysoký podíl obyvatel ve věku 15-64 let a podprůměrný podíl v kategorii nad 65 let. Bilanční pohyby obyvatelstva jsou podle sledovaných přirozených a migračních pohybů trvale v záporných hodnotách.

V regionu Krkonoš je v posledních několika letech zvýšená poptávka zejména po tzv. rekreačním bydlení. Průměrné stáří domů je 51,8 let. Vysoký je zejména podíl domů postavených do roku 1919. Starší domovní fond slouží z části k rekreačním účelům. Nadprůměrný je podíl trvale obydleného domovního a bytového fondu. Ve sledovaném období od roku 2001 vykazuje Trutnovsko vysoký přírůstek nové bytové výstavby. V přepočtu na 1000 obyvatel se pohybuje v rozmezí 2,2 – 3,8 bytů, ale jen velmi nízká část z nich se nachází v rodinných domech. Z hlediska technické vybavenosti je podprůměrné zastoupení domů s kanalizační a plynovou přípojkou. Trutnovsko se rozkládá převážně v hornaté krajině Krkonoš s vysokým přírodním potenciálem a hodnotami. Životní prostředí je znečišťováno jen v regionálním působení. Hornaté oblasti jsou typické vysokým podílem lesních porostů, které jsou ovlivňovány dálkovým přenosem škodlivin. Přírodní hodnoty jsou chráněny zejména na území Krkonošského národního parku.

Zemědělská výroba je zaměřena spíše na extenzivní živočišnou produkci a průmysl je soustředěn převážně ve větších sídelních jednotkách.

ORP Trutnov je rozvinutý region, vyšší zastoupení subjektů v průmyslu (Siemens Nízkonapěťová spínací technika s.r.o. Trutnov), vyšší zastoupení v pohostinství a ubytování a stavebnictví, naopak výrazně nižší je zastoupení zemědělství. Tradiční oblast cestovního ruchu (Krkonošský národní park). Mezi důležité zaměstnavatele patří TEXLEN-LENA a.s. Mladé Buky, Oblastní nemocnice Trutnov a.s., Tyco Electronics EC Trutnov a.s., BAK a.s. Trutnov, Infineon Technologies Trutnov a.s. a Státní léčebné lázně Janské Lázně, s.p.

Hranici na severu tvoří státní hranice s Polskem. Oba státy spojují silniční celní přechody Královec–Lubowka a Pomezí boudy–Przelecz Okraj.

Míra nezaměstnanosti je těsně pod deseti procentní hranici a je čtvrtá nejvyšší v kraji.

V oblasti kultury je zde nejmenší počet veřejných knihoven (47,7) a středisek pro volný čas (1,5) při přepočtení na 100 000 obyvatel.

Vrchlabí

Obvod ORP Vrchlabí je nejseverněji zasahujícím obvodem Královéhradeckého kraje. Představuje typický horský region. Velká část regionu leží v oblasti Krkonoš a zasahuje také do Krkonošského národního parku. Na celkové ploše kraje se se svými 284 km² podílí z 6%. V populačním podílu má 5,1% zastoupení a na jeho území žilo k 31.12.2004 celkem 27 760 obyvatel. Hustota osídlení je v rámci kraje pod průměrem a dosahuje hodnoty 97,4 obyvatel na 1 km². Administrativně se Vrchlabsko skládá ze 2 obvodů POÚ (Vrchlabí a Hostinné), 15 obcí včetně 3 měst.

Věková struktura populace je charakterizována vysokým podílem obyvatel ve věku 15-64 let a podprůměrným podílem v kategorii nad 65 let. Průměrný věk populace v roce 2004 byl 39,4 let. Vyjma roku 2004, kdy došlo v regionu k celkovému nárůstu počtu obyvatel díky vysokému migračnímu saldu, byl v předchozím období (2000-2003) region celkově ztrátovým. Záporné hodnoty vykazuje přirozená i migrační měna obyvatelstva.

Také ve Vrchlabském obvodu je vyšší zájem o tzv. rekreační bydlení v oblasti nejvyšších hor České republiky. Podíl trvale obydlených domů a bytů je nadprůměrný vůči krajské hodnotě. Průměrné stáří domů odpovídá krajskému průměru – 48,3 let. Vyšší podíly jsou na Vrchlabsku zejména u domů postavených v období 1920 - 1945 a 1980 – 2001. Vybavenost domů kanalizační přípojkou (39,6%) patří k nejnižším v rámci kraje. Nadprůměrné je vybavení plynovou přípojkou a ústředním topením. Bytová výstavba probíhá poměrně intenzivně. Od roku 2001 se počet dokončených bytů na 1000 obyvatel pohyboval v rozmezí hodnot 2,5 – 3,8.

Vrchlabsko je podobně jako Trutnovsko velmi atraktivním regionem vzhledem k vysokým přírodním hodnotám v podobě Krkonošského masívu. Životní prostředí je dobré, jen s mírnými regionálními negativními vlivy.

Zemědělská výroba je zaměřena spíše na extenzivní živočišnou produkci a průmysl je soustředěn převážně ve větších sídelních jednotkách.

ORP Vrchlabí je středně rozvinutý region s nižším zastoupením průmyslu (ŠkodaAuto, Kablo Elektro, Estra, Optrex Vrchlabí), má vyšší zastoupení v pohostinství a ubytování a dopravě. Tradiční oblast cestovního ruchu (Krkonošský národní park). Mezi další významné zaměstnavatele patří KRKONOŠSKÉ PAPIŘNY a.s. Hostinné, AVON AUTOMOTIVE a.s. Rudník, TAKATA - PETRI PARTS s.r.o. Dolní Kalná, ARGO-HYTOS a.s. Vrchlabí, KABLO ELEKTRO, a.s. Vrchlabí a Správa Krkonošského národního parku Vrchlabí.

V ORP Vrchlabí se koncentruje cestovní ruch, v ubytovacích zařízeních je ze všech ORP KHK nejvíce lůžek v přepočtu na 1 000 obyvatel (47,5). Nachází se zde při přepočtu na 100 000 obyvatel nejvíce koupališť a bazénů (39,7).

15.2 Tabulkové přílohy

Seznam tabulkových příloh

Příloha Tab.č. 1: Seznam dobrovolných svazků obcí na území Královéhradeckého kraje k 1.1.2005.....	126
Příloha Tab.č. 2: Seznam mikroregionů a jejich členských obcí na území Královéhradeckého kraje k 1.1.2005.....	127
Příloha Tab.č. 3: Vybrané ukazatele osídlení v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2003.....	129
Příloha Tab.č. 4: Charakteristika osídlení podle velikostní struktury sídel v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2003.....	129
Příloha Tab.č. 5: Počet obyvatel na dnešním území okresů a krajského města Královéhradeckého kraje při SLBD 1869-2001.....	130
Příloha Tab.č. 6: Index nárůstu počtu obyvatel na dnešním území okresů a krajského města Královéhradeckého kraje při SLBD 1869-2001.....	130
Příloha Tab.č. 7: Počet obyvatel, rozloha a hustota osídlení v okresech Královéhradeckého kraje v letech 2002 - 2005.....	130
Příloha Tab.č. 8: Přirozený přírůstek v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1960 – 2004.....	131
Příloha Tab.č. 9: Mírační přírůstek v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1960 – 2004.....	132
Příloha Tab.č. 10: Celkový přírůstek v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1960 – 2004.....	133
Příloha Tab.č. 11: Struktura obyvatelstva podle věku dle správních obvodů ORP Královéhradeckého kraje v letech 1991 a 2003.....	134
Příloha Tab.č. 12: Vývoj domovního a bytového fondu dle ORP Královéhradeckého kraje mezi SLBD 1991 a 2001.....	134
Příloha Tab.č. 13: Bytová výstavba a intenzita bytové výstavby dle ORP Královéhradeckého kraje v letech 2001-2003.....	135
Příloha Tab.č. 14: Struktura obyvatelstva dle ekonomické aktivity (absolutní údaje).....	135
Příloha Tab.č. 15: Struktura obyvatelstva dle ekonomické aktivity (relativní údaje – v %).....	136
Příloha Tab.č. 16: Vývoj nezaměstnanosti v obcích s rozšířenou působností v letech 2002-2004.....	136
Příloha Tab.č. 17: Vývoj nezaměstnanosti v obcích s pověřeným obecním úřadem v letech 2002-2004.....	137
Příloha Tab.č. 18: Struktura obyvatelstva podle vzdělání v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1991 a 2001.....	138
Příloha Tab.č. 19: Struktura obyvatelstva podle vzdělání v ORP KHK v letech 1991 a 2001.....	138
Příloha Tab.č. 20: Struktura obyvatelstva podle vzdělání v POÚ KHK v letech 1991 a 2001.....	139
Příloha Tab.č. 21: Studijní obory SOŠ v Královéhradeckém kraji ve srovnání se situací v ČR.....	140
Příloha Tab.č. 22: Studijní obory SOU v Královéhradeckém kraji ve srovnání se situací v ČR.....	141
Příloha Tab.č. 23: Učební obory SOU v Královéhradeckém kraji ve srovnání se situací v ČR.....	141
Příloha Tab.č. 24: Přehled zařízení sociální péče v okrese Hradec Králové od roku 1999.....	142
Příloha Tab.č. 25: Přehled zařízení sociální péče v okrese Jičín od roku 1999.....	142
Příloha Tab.č. 26: Přehled zařízení sociální péče v okrese Náchod od roku 1999.....	143
Příloha Tab.č. 27: Přehled zařízení sociální péče v okrese Rychnov nad Kněžnou od roku 1999.....	143
Příloha Tab.č. 28: Přehled zařízení sociální péče v okrese Trutnov od roku 1999.....	144
Příloha Tab.č. 29: Přehled dětských domovů v Královéhradeckém kraji v roce 2003.....	144
Příloha Tab.č. 30: Mikroregionální členění potřebnosti jednotlivých druhů služeb pro seniory v Královéhradeckém kraji.....	145
Příloha Tab.č. 31: Počet obyvatel na 1 lékaře a počty lůžek a lůžkových zařízení v ORP KHK ke dni 31.12.2004.....	146
Příloha Tab.č. 32: Vývoj a struktura hrubé přidané hodnoty v Královéhradeckém kraji v letech 1999-2003.....	146
Příloha Tab.č. 33: Tržby průmyslové činnosti podle odvětví OKEČ (podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v Královéhradeckém kraji) v letech 2000-2003.....	147
Příloha Tab.č. 34: Daň z příjmů fyzických osob podávajících příznání v letech 2000 – 2004 (inkaso dle správních obvodů finančních úřadů Královéhradeckého kraje).....	147
Příloha Tab.č. 35: Daň z příjmů fyzických osob – závislá činnost v letech 2000 – 2004 (inkaso dle správních obvodů finančních úřadů Královéhradeckého kraje).....	148
Příloha Tab.č. 36: Daň z příjmů právnických osob v letech 2000 – 2004 (inkaso dle správních obvodů finančních úřadů Královéhradeckého kraje).....	148
Příloha Tab.č. 37: Ekonomické subjekty v Královéhradeckém kraji podle OKEČ k 31.12.2004.....	149
Příloha Tab.č. 38: Vývoj počtu průmyslových podniků v Královéhradeckém kraji se 100 a více zaměstnanci podle odvětví OKEČ v letech 2000 - 2003.....	149
Příloha Tab.č. 39: Struktura zaměstnavatelů dle počtu zaměstnanců v Královéhradeckém kraji k 31.12.2004.....	150
Příloha Tab.č. 40: Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele v České republice v letech 1999 - 2003.....	150
Příloha Tab.č. 41: Investiční projekty agentury CzechInvest v Královéhradeckém kraji v letech 1994 – 2004.....	151
Příloha Tab.č. 42: Průmyslové zóny v Královéhradeckém kraji v roce 2005.....	152
Příloha Tab.č. 43: Bilance půdy podle okresů Královéhradeckého kraje k 31.12.2003.....	153
Příloha Tab.č. 44: Bilance půdy Královéhradeckého kraje v letech 2001-2003.....	153
Příloha Tab.č. 45: Organizační struktura zemědělských podniků v krajích v roce 2003.....	153
Příloha Tab.č. 46: Osevní plochy vybraných zemědělských plodin v Královéhradeckém kraji v letech 2001- 2003 (stav k 31.5.).....	154
Příloha Tab.č. 47: Hektarové výnosy sklizně zemědělských plodin v ČR a podle jednotlivých krajů v roce 2003.....	154
Příloha Tab.č. 48: Sklizeň zemědělských plodin v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003.....	155
Příloha Tab.č. 49: Hektarové výnosy sklizně hlavních zemědělských plodin v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003.....	156
Příloha Tab.č. 50: Sklizeň ovoce podle krajů v roce 2003.....	157
Příloha Tab.č. 51: Intenzita chovu hospodářských zvířat podle krajů v roce 2003.....	158
Příloha Tab.č. 52: Hospodářská zvířata Královéhradeckého kraje v letech 2001- 2003 v kusech (stav k 1.4. následujícího roku).....	158
Příloha Tab.č. 53: Hospodářská zvířata podle krajů k 1.4.2004.....	158

Příloha Tab.č. 54: Vybrané ukazatele lesnictví podle krajů v roce 2003 (dopočteno na lesnictví celkem).....	159
Příloha Tab.č. 55: Počet kulturních zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2003.....	159
Příloha Tab.č. 56: Počet kulturních zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2003 na 100 000 obyvatel	160
Příloha Tab.č. 57: Česko-polské silniční hraniční přechody v Královéhradeckém kraji (stav k 21. 3. 2005).....	160
Příloha Tab.č. 58: Česko-polské hraniční přechody v Královéhradeckém kraji určené výhradně pro malý pohraniční styk (stav k 21. 3. 2005)	160
Příloha Tab.č. 59: Česko-polské hraniční přechody na turistických stezkách v Královéhradeckém kraji (stav k 21. 3. 2005)	161
Příloha Tab.č. 60: Kapacita ubytovacích zařízení cestovního ruchu v krajích ČR v roce 2003	161
Příloha Tab.č. 61: Kategorie ubytovacích zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2004	162
Příloha Tab.č. 62: Počet sportovních zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2003	162
Příloha Tab.č. 63: Počet kulturních zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2003 na 100 000 obyvatel	163
Příloha Tab.č. 64: Počet hraničních přechodů.....	163
Příloha Tab.č. 65: Seznam železničních hraničních přechodů v Královéhradeckém kraji	163
Příloha Tab.č. 66: Seznam silničních přechodů v Královéhradeckém kraji	164
Příloha Tab.č. 67: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1 v Královéhradeckém kraji v letech 2000-2002.....	164
Příloha Tab.č. 68: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1 podle okresů Královéhradeckého kraje v roce 2002	165
Příloha Tab.č. 69: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1-3 v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2002.....	165
Příloha Tab.č. 70: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1 - 3 podle okresů Královéhradeckého kraje v roce 2002.....	166
Příloha Tab.č. 71: Jakost vody ve vybraných tocích a profilech *) v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003.....	167
Příloha Tab.č. 72: Produkce odpadů v tunách ve vybraných odvětvích podle OKEČ*) v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003	168
Příloha Tab.č. 73: Odpady podle vybraného způsobu nakládání*) v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003 v tunách	169
Příloha Tab.č. 74: Způsoby nakládání s odpady v Královéhradeckém kraji v roce 2003*).....	170
Příloha Tab.č. 75: Národní parky a chráněné krajinné oblasti v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2003	171
Příloha Tab.č. 76: Maloplošná chráněná území podle okresů k 31. 12. 2003 v Královéhradeckém kraji.....	171

Příloha Tab.č. 1: Seznam dobrovolných svazků obcí na území Královéhradeckého kraje k 1.1.2005

Oficiální název	Počet člen. obcí	Počet obyv. k 1.1.2005	Velikost území (ha)	Okres
Komplexně zaměřené DSO				
Brodec	6	1 250	2 674	RK
Mikroregion Čermilovsko	9	4 668	6 878	HK
Mikroregion Hustřánka	14	4 063	9 182	HK, NA, TU
Mikroregion Nechanicko	20	8 760	13 507	HK
Mikroregion Novobydžovsko	19	14 956	17 878	HK
Mikroregion obcí památkové zóny 1866	9	3 932	5 856	HK
Mikroregion Třebechovicko	8	7 453	7 301	HK, RK
Mikroregion Urbanická brázda	10	4 906	6 990	HK
Svazek obcí Cidlina	14	9 526	10 412	HK
Lázeňský mikroregion	22	12 093	20 175	JC, TU
Mikroregion Podchlumí	22	7 227	13 410	JC
Mikroregion Rozhraní	13	6 415	12 641	JC
Svazek obcí Brada	11	2 337	4 944	JC
Svazek obcí Maňánská zahrada	17	5 868	12 758	JC
Broumovsko	14	17 663	26 665	NA
Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Stráně	7	2 110	4 590	NA
Dobrovolný svazek obcí Podborsko	2	795	1 203	NA
Dobrovolný svazek obcí Policka	8	7 953	8 863	NA
Dobrovolný svazek obcí Region Novoměstsko	27	19 738	19 643,87	NA, RK
Svazek obcí 1866	6	3 188	4 914	NA
Svazek obcí Metuje	10	4 545	9 044	NA
Svazek obcí Úpa	17	18 466	13 699	NA
Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Bělá	5	5 425	5 762	RK
Dobrovolný svazek obcí Orlice	17	14 407	12 204	RK
Dobrovolný svazek obcí Poorlicko	8	12 090	12 171	RK
Dobrovolný svazek obcí Region Orlické hory	29	13 073	44 865	RK, NA
Dobrovolný svazek obcí Štědrá	2	585	998	RK
Dobrovolný svazek obcí Tichá Orlice	4	3 798	3 767	RK
Dobrovolný svazek obcí Vrchy	6	3 029	6 299	RK
Mikroregion Rychnovsko	28	32 615	40 338	RK
Sdružení obcí Dřížná	4	2 497	4 548	RK
Svazek obcí Dolní Bělá	7	8 958	10 028	RK
Královédvorský mikroregion Safari	13	22 139	13 385	TU
Krkonoše – svazek měst a obcí	23	38 845	47 079	TU
Společenství obcí Podkrkonoší	11	6 904	18 758	TU
Svazek obcí Horní Labe	17	27 704	23 979	TU
Svazek obcí Jestřebí hory	12	16 346	13 986	TU
Svazek obcí Východní Krkonoše	8	39 119	28 105	TU
Svazek obcí Žacléřsko	5	5 322	6 497	TU
Sdružení				
Podzvíčinsko	23	28 236	23 860	JC, TU
Účelově zaměřené DSO				
Dobrovolný svazek měst a obcí "Plynofikace CHKO Broumovsko"	10	20 502	17 948	NA
Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Horka	3	3 563	2 555	RK
Dobrovolný svazek obcí Plynofikace obcí Urbanické brázdy	8	4 096	5 858	HK
DSO Plynofikace Podzvíčinska	9	2 596	5 665	JC, TU
Svazek obcí Plynofikace	4	1 303	3 185	TU
Vodohospodářské sdružení Křivina	2	7 391	5 768	RK
Vodovodní svaz Císařská studánka	8	6 027	6 591	RK

Zdroj: Vlastní šetření

Příloha Tab.č. 2: Seznam mikroregionů a jejich členských obcí na území Královéhradeckého kraje k 1.1.2005

Oficiální název svazku	Členské obce
Brodec	Borovnice, Lhoty u Potštejna, Chleny, Krchleby, Svídnice, Vrbice
Broumovsko	Adršpach, Božanov, Broumov, Hejtmánkovice, Heřmánkovice, Hynčice, Křinice, Martínkovice, Meziměstí, Otovice, Stárvov, Šonov, Teplice nad Metují, Vernéřovice
Dobrovolný svazek měst a obcí "Plynofikace CHKO Broumovsko"	Bezděkov nad Metují, Broumov, Bukovice, Hejtmánkovice, Hynčice, Machov, Meziměstí, Police nad Metují, Teplice nad Metují, Žďár nad Metují
Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Bělá	Bílý Újezd, Kvasiny, Osečnice, Skuhrov nad Bělou, Solnice
Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Stráně	Brzice, Hořičky, Chvalkovice, Lhota pod Hořičkami, Litoboř, Velký Třebešov, Vestec
Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Horka	Mokré, Očelice, Opočno-část Čánka
Dobrovolný svazek obcí Orlice	Borovnice, Častolovice, Čestice, Doudleby nad Orlicí, Hřibiny-Ledská, Chleny, Kostelec nad Orlicí, Kostecké Horky, Krchleby, Lhoty u Potštejna, Olešnice, Potštejn, Svídnice, Tutleky, Vrbice, Záměl, Zdelov
Dobrovolný svazek obcí Plynofikace obcí Urbanické brázdy	Dobřeničky, Kratonohy, Lhota pod Libčany, Osice, Osičky, Praskačka, Roudnice, Syrovátka, Urbanice
Dobrovolný svazek obcí Podborsko	Vysoká Srbská, Žďárky
Dobrovolný svazek obcí Policka	Bezděkov nad Metují, Bukovice, Česká Metuje, Machov, Police nad Metují, Suchý Důl, Velké Petrovice, Žďár nad Metují
Dobrovolný svazek obcí Poorlicko	Albrechtice nad Orlicí, Bolehošť, Borohrádek, Čermná nad Orlicí, Horní Jelení, Lípa nad Orlicí, Nová Ves, Týniště nad Orlicí, Žďár nad Orlicí
Dobrovolný svazek obcí Region Novoměstsko	Bačetín, Bohdašín, Bohuslavice, Borová, Černčice, Česká Čermná, Chlístov, Janov, Jestřebí, Libčany, Mezileší, Nahořany, Nové Město nad Metují, Nový Hrádek, Ohnišov, Olešnice v Orlických horách, Pohofí, Provodov-Šonov, Přibyslav, Rohenice, Sendraž, Slavětín nad Metují, Slavoňov, Sněžné, Studnice, Vršovka, Vysokov
Dobrovolný svazek obcí Region Orlické hory	Bačetín, Bartošovice v Orlických horách, Bohdašín, Borová, Bystré, Česká Čermná, Deštné v Orlických horách, Dobré, Dobřany, Chlístov, Janov, Javornice, Kounov, Liberk, Lukavice, Nový Hrádek, Ohnišov, Olešnice v Orlických horách, Orlické Záhoří, Osečnice, Pěčín, Podbřezí, Rokytnice v Orlických horách, Říčky v Orlických horách, Sedloňov, Slatina nad Zdobnicí, Sněžné, Val, Zdobnice
Dobrovolný svazek obcí Štědrá	Lupenice, Tutleky
Dobrovolný svazek obcí Tichá Orlice	Borohrádek, Čermná nad Orlicí, Zdelov, Žďár nad Orlicí
Dobrovolný svazek obcí Vrchy	Bolehošť, Byzhradec, Přepychy, Semechnice, Trnov, Voděrady
DSO Plynofikace Podzvíčinska	Bílé Poličany, Doubravice, Lanžov, Miletín, Rohoznice, Trotina, Třebihošť, Zábřezí-Řečice, Zdobín
Královédvorský mikroregion Safari	Bílá Třemešná, Bílé Poličany, Dolní Brusnice, Doubravice, Dvůr Králové nad Labem, Horní Brusnice, Hřibojedy, Kocbeře, Kuks, Mostek, Nemojov, Stanovice, Třebihošť,
Krkonoše – svazek měst a obcí	Benecko, Bukovina u Čisté, Čermná, Černý Důl, Dolní Branná, Dolní Dvůr, Dolní Lánov, Harrachov, Horní Branná, Horní Kalná, Horní Maršov, Hostinné, Jablonec nad Jizerou, Jánské Lázně, Jilemnice, Klášterská Lhota, Kořenov, Košťálov, Kunčice nad Labem, Lánov, Malá Úpa, Martinice v Krkonoších, Mladé Buky, Paseky nad Jizerou, Pec pod Sněžkou, Poniklá, Prosečné, Rokytnice nad Jizerou, Roztoky u Jilemnice, Rudník, Strážné, Studenec, Svoboda nad Úpou, Špindlerův Mlýn, Vítkovice, Vrchlabí, Vysoké nad Jizerou, Žacléř
Lázeňský mikroregion	Borek, Borovnice, Červená Třemešná, Choteč, Lázně Běláhrad, Lukavec u Hořic, Lužany, Miletín, Mlázovice, Pecka, Rohoznice, Stará Paka, Svatojanský Újezd, Šárovceva Lhota, Tetín, Trotina, Úbislavice, Úhlejev, Vidochov, Vřesník, Zábřezí-Řečice, Zdobín
Mikroregion Čemilovsko	Čemilov, Lejšovka, Libníkovice, Librantice, Libřice, Skalice, Smržov, Výrava
Mikroregion Hustířanka	Dubec, Habřina, Hřibojedy, Kuks, Lanžov, Libotov, Litíč, Lužany, Račice nad Trotinou, Rožnov, Velichovky, Velký Vřešťov, Vilantice, Zaloňov
Mikroregion Nechanicko	Boharyně, Dohalice, Dolní Přím, Hněvčevy, Hrádek, Kunčice, Lodín, Mokrovousy, Mžany, Nechanice, Pšánky, Puchlovice, Radíkovice, Radostov, Sadová, Sovětice, Stěžery, Stračov, Těchlovice, Třesovice
Mikroregion Novobydžovsko	Barchov, Hlušice, Humburky, Kobylice, Kosičky, Králíky, Myštěves, Nový Bydžov, Ohnišťany, Petrovice, Prasek, Skřivany, Sloupno, Smidary, Starý Bydžov, Šaplava, Vinary, Zachrašťany, Zdechovice
Mikroregion obcí památkové zóny 1866	Benátky, Čistěves, Hoříněves, Máslojedy, Nedělišťe, Sendražice, Střezetice, Světí, Všestary
Mikroregion Podchlumí	Bašnice, Bílsko u Hořic, Boháňka, Břišťany, Dobrá Voda u Hořic, Holovousy, Chomutice, Jeřice, Konecchlumí, Kovač, Lískovice, Milovice u Hořic, Nevratice, Ostroměň, Petrovičky, Podhorní Újezd a Vojice, Rašín, Sobčice, Staré Smrkovice, Sukorady, Třebnouševy, Týřetice
Mikroregion Rozhraní	Bačalky, Bystřice, Dětenice, Cholenice, Kopidlno, Libáň, Rokytňany, Sedliště, Staré Hrady, Střevec, Údmice, Veliš, Zelenecká Lhota
Mikroregion Rychnovsko	Bílý Újezd, Byzhradec, Čermíkovic, Jahodov, Javornice, Kvasiny, Libel, Liberk, Lično, Lukavice, Lupenice, Osečnice, Pěčín, Polom, Potštejn, Proruby, Rokytnice v Orlických horách, Rybná nad Zdobnicí, Rychnov nad Kněžnou, Říčky v Orlických horách, Skuhrov nad Bělou, Slatina nad Zdobnicí, Solnice, Synkov-Slemeno, Třebešov, Vamberk, Voděrady, Zdobnice
Mikroregion Třebechovicko	Běleč nad Orlicí, Blešno, Jeníkovice, Jilovice, Ledce, Očelice, Třebechovice pod Orebem, Vysoký Újezd

Oficiální název svazku	Členské obce
Mikroregion Urbanická brázda	Dobřenice, Kratonohy, Lhota pod Libčany, Obědovice, Osice, Osičky, Praskačka, Roudnice, Syrovátka, Urbanice
Podzvičinsko	Bílá Třešná, Bílé Poličany, Borek, Borovnice, Červená Třešná, Doubravice, Dvůr Králové nad Labem, Holovousy, Hořice, Jeřice, Kuks, Lázně Bělohrad, Lukavec u Hořic, Miletín, Milovice u Hořic, Pecka, Rohoznice, Šárovcova Lhota, Tetín, Třebihošť, Třtěnice, Úbislavice, Úhlejev, Velký Vřešňov, Vidochov, Vřesník
Sdružení obcí Dřížná	Lično, Přepychy, Trnov, Voděraďy
Společenství obcí Podkrkonoší	Čermná, Dolní Olešnice, Hajnice, Horní Olešnice, Chotěvice, Kocbeře, Kohoutov, Pilníkov, Staré Buky, Vítězná, Vlčice
Svazek obcí 1866	Červená Hora, Provodov-Šonov, Slatina nad Úpou, Studnice, Vysokov, Žernov
Svazek obcí Brada	Brada-Rybníček, Dílce, Dřevěnice, Jinolice, Kbelnice, Kněžnice, Libuň, Ostružno, Podůlší, Radim, Soběraz, Újezd pod Troskami
Svazek obcí Cidlina	Babice, Chlumec nad Cidlinou, Chudeřice, Káranice, Kosice, Lišice, Lužec nad Cidlinou, Měník, Mlékosrby, Nepolisy, Nové Město, Písek, Převýšov, Stará Voda
Svazek obcí Dolní Bělá	Černíkovice, Libel, Lično, Synkov-Slemeno, Třebešov, Týniště nad Orlicí (část Křivice), Voděraďy
Svazek obcí Horní Labe	Čermná, Dolní Branná, Dolní Dvůr, Dolní Kalná, Dolní Lánov, Dolní Olešnice, Horní Kalná, Horní Olešnice, Hostinné, Chotěvice, Klášterská Lhota, Kunčice nad Labem, Lánov, Prosečné, Rudník, Strážné, Vrchlabí
Svazek obcí Jestřebí hory	Batňovice, Havlovice, Chvaleč, Jívka, Libňatov, Malé Svatoňovice, Maršov u Úpice, Radvanice, Rtyně v Podkrkonoší, Suchovršice, Úpice, Velké Svatoňovice
Svazek obcí Mariánská zahrada	Bukvice, Dolní Lochov, Cholenice, Chyjice, Jičíněves, Kopidlno, Kostelec, Nemyčeves, Ohaveč, Ostružno, Podhradí, Sedliště, Slatiny, Staré Místo, Střevač, Údmice, Veliš
Svazek obcí Metuje	Bohuslavice, Čermčice, Jasenná, Nahořany, Rychnovek, Říkov, Slavětín nad Metují, Šestajovice, Velká Jesenice, Vršovka
Svazek obcí Plynořikace	Choustníkovo Hradiště, Kuks, Stanovice, Vlčkovice v Podkrkonoší
Svazek obcí Úpa	Brzice, Červená Hora, Červený Kostelec, Česká Skalice, Horní Radechová, Hoříčky, Chvalkovice, Lhota pod Hoříčkami, Litoboř, Mezilečí, Rychnovek, Říkov, Slatina nad Úpou, Velká Jesenice, Velký Třebešov, Vestec, Zábrodí, Žernov
Svazek obcí Východní Krkonoše	Černý Důl, Horní Maršov, Janské Lázně, Malá Úpa, Mladé Buky, Pec pod Sněžkou, Svoboda nad Úpou, Trutnov
Svazek obcí Žacléřsko	Bernartice, Královec, Lampertice, Zlatá Olešnice, Žacléf
Vodohospodářské sdružení Křivina	Albrechtice nad Orlicí, Týniště nad Orlicí
Vodovodní svaz Císařská studánka	Bílý Újezd, Černíkovice, Kvasiny, Libel, Lično, Skuhrov nad Bělou, Solnice, Synkov-Slemeno, Třebešov

Zdroj: Vlastní šetření

Poznámka: dne 4.10.2005 byl zaregistrován DSO Křivina

Příloha Tab.č. 3: Vybrané ukazatele osídlení v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2003

Území	Výměra v km ²	Hustota osídlení v obyv./km ²	Počet obcí		Počet katastrů	Počet částí obce	Podíl správního obvodu	
			celkem	z toho města			na celkové rozloze kraje %	na obyvatelstvu kraje %
Královéhradecký kraj	4758,0	115,1	448	43	961	1 073	100,0	100,0
Broumov	259,0	67,5	14	3	31	37	5,4	3,2
Dobruška	273,0	71,6	25	2	48	57	5,7	3,6
Dvůr Králové nad Labem	258,0	104,9	28	1	52	62	5,4	4,9
Hořice	188,0	95,3	28	1	52	59	4,0	3,3
Hradec Králové	683,0	209,6	82	5	154	170	14,4	26,1
Jaroměř	139,0	137,7	15	1	36	45	2,9	3,5
Jičín	602,0	76,4	78	5	158	202	12,7	8,4
Kostelec nad Orlicí	223,0	110,9	22	3	34	50	4,7	4,5
Náchod	356,0	172,5	36	5	95	110	7,5	11,2
Nová Paka	97,0	135,9	5	1	30	34	2,0	2,4
Nové Město nad Metují	98,0	146,8	13	1	24	25	2,1	2,6
Nový Bydžov	214,0	79,3	23	1	43	47	4,5	3,1
Rychnov nad Kněžnou	479,0	70,7	32	4	79	73	10,1	6,2
Trutnov	605,0	107,5	32	7	98	75	12,7	11,9
Vrchlabí	284,0	97,4	15	3	27	27	6,0	5,1

Zdroj: ČSÚ

Příloha Tab.č. 4: Charakteristika osídlení podle velikostní struktury sídel v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2003

Kraj/ORP	Obce s počtem obyvatel						Podíl obyvatelstva v obcích (%)					
	do 999	1 000 - 4 999	5 000 a více	do 999	1 000 - 4 999	5 000 a více	do 999	1 000 - 4 999	5 000 a více	do 999	1 000 - 4 999	5 000 a více
	1991			2003			1991			2003		
Královéhradecký kraj	376	49	23	374	52	22	23,2	17,0	59,8	23,3	18,6	58,1
Broumov	11	2	1	11	2	1	25,7	28,1	46,2	26,6	26,2	47,2
Dobruška	22	2	1	22	2	1	40,2	24,7	35,2	39,3	24,5	36,3
Dvůr Králové nad Labem	24	3	1	24	3	1	24,6	14,2	61,2	25,7	14,6	59,7
Hořice	26	1	1	26	1	1	41,3	7,7	51,0	42,7	7,6	49,7
Hradec Králové	72	7	3	72	7	3	15,5	8,8	75,7	16,4	9,5	74,1
Jaroměř	14	-	1	14	-	1	33,1	x	66,9	33,0	x	67,0
Jičín	71	6	1	71	6	1	37,6	26,6	35,8	37,4	27,1	35,5
Kostelec nad Orlicí	16	4	2	15	5	2	21,6	26,3	52,1	18,0	31,4	50,6
Náchod	29	3	4	29	3	4	19,2	13,0	67,8	19,7	12,5	67,8
Nová Paka	2	2	1	2	2	1	5,2	25,5	69,4	5,2	24,9	69,9
Nové Město nad Metují	11	1	1	11	1	1	21,8	7,0	71,2	22,1	7,5	70,4
Nový Bydžov	21	1	1	21	1	1	48,4	9,1	42,5	48,8	9,0	42,2
Rychnov nad Kněžnou	26	5	1	26	5	1	31,8	33,7	34,5	30,8	34,6	34,5
Trutnov	21	9	2	20	10	2	15,7	26,0	58,3	14,8	27,8	57,4
Vrchlabí	10	3	2	10	4	1	17,1	17,1	65,8	18,1	35,3	46,6

Zdroj: ČSÚ

Příloha Tab.č. 5: Počet obyvatel na dnešním území okresů a krajského města Královéhradeckého kraje při SLBD 1869-2001

Území	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Hradec Králové	100 380	112 820	114 685	118 439	126 871	127 410	137 718	127 811	137 699	146 714	161 076	162 050	160 558
Jičín	112 576	115 975	117 292	116 937	119 885	114 970	110 778	88 583	87 434	82 515	81 894	78 650	77 761
Náchod	119718	128782	135267	144860	154669	140392	144411	112365	113754	112131	114031	111939	112714
Rychnov n. Kn.	102 346	106 305	107150	104 641	105 314	99 055	96 773	75 108	77 937	77 518	80 147	78 756	78 914
Trutnov	146 218	153 935	159 164	165 900	174 663	157079	165083	127666	124 014	121 459	124 237	121 414	120 777
Kraj celkem	581 238	617 817	633 558	650 777	681 402	638 906	654 763	531 533	540 838	540 337	561 385	552 809	550 724
Krajské město	18 884	24 230	25 236	29 310	35 675	39 151	50 137	57 118	66 608	80 463	96 145	99 917	97 155
Okres HK bez kraj. města	562 354	593 587	608 322	621 467	645 727	599 755	604 626	474 415	474 230	459 874	465 240	452 892	453 569

Zdroj: www.czso.cz

Příloha Tab.č. 6: Index nárůstu počtu obyvatel na dnešním území okresů a krajského města Královéhradeckého kraje při SLBD 1869-2001

Území	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Hradec Králové	1,00	1,12	1,14	1,18	1,26	1,27	1,37	1,27	1,37	1,46	1,60	1,61	1,60
Jičín	1,00	1,03	1,04	1,04	1,06	1,02	0,98	0,79	0,78	0,73	0,73	0,70	0,69
Náchod	1,00	1,08	1,13	1,21	1,29	1,17	1,21	0,94	0,95	0,94	0,95	0,94	0,94
Rychnov nad Kněžnou	1,00	1,04	1,05	1,02	1,03	0,97	0,95	0,73	0,76	0,76	0,78	0,77	0,77
Trutnov	1,00	1,05	1,09	1,13	1,19	1,07	1,13	0,87	0,85	0,83	0,85	0,83	0,83
Kraj celkem	1,00	1,06	1,09	1,12	1,17	1,10	1,13	0,91	0,93	0,93	0,97	0,95	0,95
Krajské město	1,00	1,28	1,34	1,55	1,89	2,07	2,65	3,02	3,53	4,26	5,09	5,29	5,14
Okres HK bez krajského města	1,00	1,06	1,08	1,11	1,15	1,07	1,08	0,84	0,84	0,82	0,83	0,81	0,81

Zdroj: www.czso.cz

Příloha Tab.č. 7: Počet obyvatel, rozloha a hustota osídlení v okresech Královéhradeckého kraje v letech 2002 - 2005

Území	Počet obyvatel k					Podíl obyvatel v kraji (v %)	Rozloha km ²	Hustota osídlení
	1.1.2002	1.1.2003	1.1.2004	1.1.2005	30.6.2005			
Hradec Králové	159 958	159 622	159 284	159 293	159 384	29,11	875,46	181,6
Jičín	77 524	77 368	77 066	77 031	77 104	14,07	886,61	86,8
Náchod	112 480	112 448	112 423	112 219	112 399	20,50	851,55	131,9
Rychnov nad Kněžnou	78 881	79 003	79 010	78 987	79 126	14,43	999,33	79,0
Trutnov	120 486	119 996	119 780	119 766	119 890	21,88	1145,22	104,5
Kraj celkem	549 329	548 437	547 563	547 296	547 903	100,00	4758,18	115,0
Česká republika	10 206 436	10 203 269	10 211 455	10 220 577	10 232 322	5,35 *	78866,8	129,4

* Podíl obyvatel kraje na celkovém počtu obyvatel v ČR (v %)

Zdroj: www.czso.cz

Příloha Tab.č. 8: Přirozený přírůstek v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1960 – 2004

	Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov n. Kn.	Trutnov	Kraj celkem
1960	77	-164	89	42	701	745
1961	88	-213	124	98	685	782
1962	195	-276	-39	81	595	556
1963	444	-94	392	182	847	1 771
1964	412	-73	371	254	936	1 900
1965	168	-273	292	138	655	980
1966	273	-304	132	48	700	849
1967	133	-264	169	121	574	733
1968	144	-317	41	59	669	596
1969	75	-380	203	94	638	630
1970	218	-229	69	116	623	797
1971	328	-220	106	179	721	1 114
1972	504	-123	231	275	806	1 693
1973	634	-3	512	298	938	2 379
1974	818	86	562	422	1 152	3 040
1975	797	102	593	435	1 053	2 980
1976	905	84	519	412	924	2 844
1977	678	78	454	373	795	2 378
1978	647	44	279	367	775	2 112
1979	644	-24	247	334	611	1 812
1980	210	-254	-108	-59	242	31
1981	37	-257	-200	-28	215	-233
1982	84	-280	8	-9	99	-98
1983	-156	-302	-133	-31	23	-599
1984	-55	-376	-6	34	-39	-442
1985	-36	-233	-65	-64	91	-307
1986	-54	-310	-60	-117	-	-541
1987	45	-240	-147	-34	114	-262
1988	-8	-145	118	-55	30	-60
1989	28	-223	84	-55	-58	-224
1990	-7	-166	-46	37	58	-124
1991	259	-103	64	47	48	315
1992	41	-86	-39	68	90	74
1993	120	-106	113	12	148	287
1994	-49	-174	-68	-93	-99	-483
1995	-280	-145	-108	-194	-195	-922
1996	-257	-302	11	-192	-224	-964
1997	-320	-266	-161	-30	-268	-1 045
1998	-156	-309	-92	-140	-161	-858
1999	-238	-299	-111	-131	-212	-991
2000	-267	-269	-27	-78	-189	-830
2001	-249	-234	-101	-102	-165	-851
2002	-269	-188	-139	23	-194	-767
2003	-312	-208	-132	-21	-248	-921
2004	-156	-97	-82	-2	-220	-557

Zdroj: www.czso.cz

Příloha Tab.č. 9: Migrační přírůstek v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1960 – 2004

	Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov n. Kn.	Trutnov	Kraj celkem
1960	66	-164	89	42	701	734
1961	378	-213	124	98	685	1 072
1962	605	-276	-39	81	595	966
1963	585	-94	392	182	847	1 912
1964	639	-73	371	254	936	2 127
1965	758	-273	292	138	655	1 570
1966	1 004	-304	132	48	700	1 580
1967	1 095	-264	169	121	574	1 695
1968	661	-317	41	59	669	1 113
1969	540	-380	203	94	638	1 095
1970	870	-229	69	116	623	1 449
1971	1 669	-220	106	179	721	2 455
1972	787	-123	231	275	806	1 976
1973	973	-3	512	298	938	2 718
1974	555	86	562	422	1 152	2 777
1975	850	102	593	435	1 053	3 033
1976	930	84	519	412	924	2 869
1977	903	78	454	373	795	2 603
1978	441	44	279	367	775	1 906
1979	389	-24	247	334	611	1 557
1980	791	-254	-108	-59	242	612
1981	628	-257	-200	-28	215	358
1982	145	-280	8	-9	99	-37
1983	488	-302	-133	-31	23	45
1984	361	-376	-6	34	-39	-26
1985	133	-233	-65	-64	91	-138
1986	73	-310	-60	-117	-141	-555
1987	158	-240	-147	-34	114	-149
1988	196	-145	118	-55	30	144
1989	317	-223	84	-55	-58	65
1990	146	-166	-46	37	58	29
1991	-104	-103	64	47	48	-48
1992	157	-86	-39	68	90	190
1993	4	-106	113	12	148	171
1994	-39	-174	-68	-93	-99	-473
1995	66	-145	-108	-194	-195	-576
1996	-123	-302	11	-192	-224	-830
1997	17	-266	-161	-30	-268	-708
1998	42	-309	-92	-140	-161	-660
1999	-128	-299	-111	-131	-212	-881
2000	-95	-269	-27	-78	-189	-658
2001	-443	-234	-101	-102	-165	-1 045
2002	-67	-188	-139	23	-194	-565
2003	-26	-208	-132	-21	-248	-635
2004	165	-97	-82	-2	-220	-236

Zdroj: www.czso.cz

Příloha Tab.č. 10: Celkový přírůstek v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1960 – 2004

	Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov n. Kn.	Trutnov	Kraj celkem
1960	143	-328	178	84	1 402	1 479
1961	466	-426	248	196	1 370	1 854
1962	800	-552	-78	162	1 190	1 522
1963	1 029	-188	784	364	1 694	3 683
1964	1 051	-146	742	508	1 872	4 027
1965	926	-546	584	276	1 310	2 550
1966	1 277	-608	264	96	1 400	2 429
1967	1 228	-528	338	242	1 148	2 428
1968	805	-634	82	118	1 338	1 709
1969	615	-760	406	188	1 276	1 725
1970	1 088	-458	138	232	1 246	2 246
1971	1 997	-440	212	358	1 442	3 569
1972	1 291	-246	462	550	1 612	3 669
1973	1 607	-6	1 024	596	1 876	5 097
1974	1 373	172	1 124	844	2 304	5 817
1975	1 647	204	1 186	870	2 106	6 013
1976	1 835	168	1 038	824	1 848	5 713
1977	1 581	156	908	746	1 590	4 981
1978	1 088	88	558	734	1 550	4 018
1979	1 033	-48	494	668	1 222	3 369
1980	1 001	-508	-216	-118	484	643
1981	665	-514	-400	-56	430	125
1982	229	-560	16	-18	198	-135
1983	332	-604	-266	-62	46	-554
1984	306	-752	-12	68	-78	-468
1985	97	-466	-130	-128	182	-445
1986	19	-620	-120	-234	-141	-1 096
1987	203	-480	-294	-68	228	-411
1988	188	-290	236	-110	60	84
1989	345	-446	168	-110	-116	-159
1990	139	-332	-92	74	116	-95
1991	155	-206	128	94	96	267
1992	198	-172	-78	136	180	264
1993	124	-212	226	24	296	458
1994	-88	-348	-136	-186	-198	-956
1995	-214	-290	-216	-388	-390	-1 498
1996	-380	-604	22	-384	-448	-1 794
1997	-303	-532	-322	-60	-536	-1 753
1998	-114	-618	-184	-280	-322	-1 518
1999	-366	-598	-222	-262	-424	-1 872
2000	-362	-538	-54	-156	-378	-1 488
2001	-692	-468	-202	-204	-330	-1 896
2002	-336	-376	-278	46	-388	-1 332
2003	-338	-416	-264	-42	-496	-1 556
2004	9	-194	-164	-4	-440	-793

Zdroj: www.czso.cz

Příloha Tab.č. 11: Struktura obyvatelstva podle věku dle správních obvodů ORP Královéhradeckého kraje v letech 1991 a 2003

Území	Věková kategorie (procentní zastoupení)						Index stáří ¹⁾		Průměrný věk 2003
	0 - 14		15 - 64		65 +		1991	2003	
	1991	2003	1991	2003	1991	2003			
Broumov	21,8	17,3	67,0	70,2	11,2	12,5	51,5	72,4	38,4
Dobruška	21,5	16,1	64,5	69,2	14,0	14,7	65,0	90,8	39,5
Dvůr Králové nad Labem	19,5	15,2	66,3	70,4	14,2	14,4	72,6	94,6	40,1
Hořice	20,3	15,3	64,8	69,5	14,9	15,1	73,6	98,7	40,1
Hradec Králové	20,1	14,5	67,1	69,9	12,8	15,5	63,7	106,8	40,6
Jaroměř	22,4	17,0	64,5	69,2	13,1	13,8	58,4	81,4	38,6
Jičín	20,9	15,3	64,1	69,3	15,1	15,4	72,2	100,6	40,1
Kostelec nad Orlicí	20,3	15,6	65,5	68,7	14,2	15,6	70,0	100,0	40,0
Náchod	20,3	15,6	65,1	69,0	14,6	15,3	71,7	98,1	40,0
Nová Paka	21,2	15,3	64,5	69,7	14,3	15,1	67,3	98,5	40,0
Nové Město nad Metují	21,4	15,3	66,8	70,1	11,8	14,6	55,0	95,5	39,7
Nový Bydžov	20,3	15,9	64,3	68,6	15,3	15,6	75,4	98,2	39,8
Rychnov nad kněžnou	22,4	16,4	65,3	70,7	12,3	12,9	54,6	78,8	38,5
Trutnov	21,3	15,7	67,2	71,2	11,5	13,1	54,1	83,9	39,1
Vrchlabí	21,1	15,3	67,3	71,4	11,6	13,4	55,2	87,5	39,4
Kraj celkem	20,8	15,4	66,0	69,9	13,2	14,7	63,8	95,0	39,8

Data se vztahují k 3. 3. 1991 (SLDB) a k 31. 12. 2003

¹⁾ počet obyvatel ve věku 65 a více let připadajících na 100 dětí ve věku 0 - 14 let

Zdroj: www.czso.cz

Příloha Tab.č. 12: Vývoj domovního a bytového fondu dle ORP Královéhradeckého kraje mezi SLBD 1991 a 2001

Území	Domovní fond				Bytový fond			
	domy úhrnem		podíl trvale obydlených (v %)		byty úhrnem		podíl trvale obydlených (v %)	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Broumov	3695	4030	80,0	76,9	7214	7840	85,9	84,4
Dobruška	5532	5591	77,0	74,7	8208	8854	83,9	80,6
Dvůr Králové nad Labem	6841	7118	82,2	79,5	11434	11987	87,6	84,0
Hořice	5976	6160	76,6	73,1	7988	8559	81,2	76,7
Hradec Králové	24517	25554	86,0	85,1	56572	60533	92,3	89,5
Jaroměř	4168	4322	82,5	80,7	7909	8299	86,0	84,4
Jičín	14481	15400	74,1	68,1	21181	22933	80,4	74,7
Kostelec nad Orlicí	6272	6441	84,3	82,5	9828	10451	88,8	85,9
Náchod	14333	15248	81,3	77,7	5561	6151	86,7	79,0
Nová Paka	3575	4022	81,2	74,2	5657	6036	89,0	86,6
Nové Město nad Metují	3215	3316	85,0	83,6	7444	7732	80,6	78,2
Nový Bydžov	5883	5968	77,4	74,7	25778	27668	87,5	83,4
Rychnov nad Kněžnou	8069	8437	81,1	77,4	13502	14852	86,2	83,2
Trutnov	10876	11488	85,7	84,5	25960	27677	91,7	89,4
Vrchlabí	5492	5675	85,0	86,2	11133	12127	91,7	86,9
Kraj celkem	122925	128770	81,6	78,9	225369	241699	88,1	84,6

Zdroj: ČSU – krajská reprezentace

Příloha Tab.č. 13: Bytová výstavba a intenzita bytové výstavby dle ORP Královéhradeckého kraje v letech 2001-2003

Území	Dokončené byty			Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel			Dokončené byty v období 1997 - 2003	
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	celkem	z toho v RD
Broumov	16	39	10	0,9	2,2	0,6	159	49
Dobruška	99	80	74	5,1	4,1	3,8	413	119
Dvůr Králové nad Labem	57	75	32	2,1	2,8	1,2	331	141
Hořice	35	23	15	1,9	1,3	0,8	294	88
Hradec Králové	373	424	283	2,6	3,0	2,0	2 466	1 157
Jaroměř	38	80	29	2,0	4,2	1,5	239	76
Jičín	114	174	131	2,5	3,8	2,8	803	391
Kostelec nad Orlicí	67	74	113	2,7	3,0	4,6	437	166
Náchod	201	130	184	3,3	2,1	3,0	1 143	428
Nová Paka	9	63	49	0,7	4,8	3,7	196	84
Nové Město nad Metují	21	89	31	1,5	6,2	2,2	274	80
Nový Bydžov	33	38	10	1,9	2,2	0,6	188	89
Rychnov nad Kněžnou	106	63	47	3,1	1,9	1,4	794	228
Trutnov	147	250	157	2,2	3,8	2,4	1 114	305
Vrchlabí	103	69	105	3,7	2,5	3,8	604	225
Kraj celkem	1419	1671	1270	2,6	3,0	2,3	9 788	3 626

Zdroj: ČSU – krajská reprezentace, www.czso.cz

Příloha Tab.č. 14: Struktura obyvatelstva dle ekonomické aktivity (absolutní údaje)

Území	Ekonom. aktivní	z toho			Ekonom. neaktivní	z toho		Nezjištěná ekonom. aktivita
		Zaměstnaní celkem	zaměstnané ženy	pracující důchodci		nepracující důchodci	žáci, učni a studenti	
Broumov	8823	7973	3570	266	8738	3901	3187	123
Dobruška	9787	9284	3978	335	9915	4562	3580	67
Dvůr Králové nad Labem	13860	12929	5768	525	13232	6397	4487	139
Hořice	9196	8648	3798	327	8984	4221	3094	80
Hradec Králové	74384	69651	32009	3685	68257	32320	24240	1484
Jaroměř	9587	8913	3951	354	9467	4129	3434	120
Jičín	23706	22283	9836	754	22307	10589	7818	194
Kostelec nad Orlicí	12102	11374	4879	405	12267	6003	4193	147
Náchod	30640	29050	13143	1318	30623	14312	10559	337
Nová Paka	6630	6269	2942	232	6604	3044	2482	60
Nové Město nad Metují	7231	6977	3073	302	6966	3148	2569	59
Nový Bydžov	8204	7551	3312	246	8699	4269	2894	150
Rychnov nad Kněžnou	17148	16192	7107	542	16523	7152	6212	338
Trutnov	32889	30702	14305	1302	31784	14810	11159	499
Vrchlabí	14877	14218	6424	626	13250	6013	4865	247
Kraj celkem	279 064	262 014	118 095	11 219	267 616	124 870	94 773	4 044

Příloha Tab.č. 15: Struktura obyvatelstva dle ekonomické aktivity (relativní údaje – v %)

Území	Ekonom. aktivní	z toho			Ekonom. neaktivní	z toho		Nezjištěná ekonom. aktivita
		Zaměstnaní celkem	zaměstnané ženy	pracující důchodci		nepracující důchodci	žáci, učni a studenti	
Broumov	49,9	90,4	44,8	3,3	49,4	44,6	36,5	0,7
Dobruška	50,1	94,9	42,8	3,6	50,8	46,0	36,1	0,3
Dvůr Králové nad Labem	50,9	93,3	44,6	4,1	48,6	48,3	33,9	0,5
Hořice	51,0	94,0	43,9	3,8	49,8	47,0	34,4	0,4
Hradec Králové	51,5	93,6	46,0	5,3	47,3	47,4	35,5	1,0
Jaroměř	50,0	93,0	44,3	4,0	49,4	43,6	36,3	0,6
Jičín	51,1	94,0	44,1	3,4	48,0	47,5	35,0	0,4
Kostelec nad Orlicí	49,4	94,0	42,9	3,6	50,0	48,9	34,2	0,6
Náchod	49,7	94,8	45,2	4,5	49,7	46,7	34,5	0,5
Nová Paka	49,9	94,6	46,9	3,7	49,7	46,1	37,6	0,5
Nové Město nad Metují	50,7	96,5	44,0	4,3	48,9	45,2	36,9	0,4
Nový Bydžov	48,1	92,0	43,9	3,3	51,0	49,1	33,3	0,9
Rychnov nad Kněžnou	50,4	94,4	43,9	3,3	48,6	43,3	37,6	1,0
Trutnov	50,2	93,4	46,6	4,2	48,5	46,6	35,1	0,8
Vrchlabí	53,1	95,6	45,2	4,4	47,3	45,4	36,7	0,9
Kraj celkem	50,7	93,9	45,1	4,3	48,6	46,7	35,4	0,7

Příloha Tab.č. 16: Vývoj nezaměstnanosti v obcích s rozšířenou působností v letech 2002-2004

Správní obvod ORP	2002	2003	2004	Meziroční změna		
				2002-03	2003-04	2002-04
Broumov	11,33	10,87	10,97	-0,47	0,10	-0,36
Dobruška	5,16	6,13	6,34	0,97	0,21	1,18
Dvůr Králové nad Labem	7,90	8,67	9,62	0,77	0,95	1,71
Hořice	6,23	7,52	8,10	1,28	0,59	1,87
Hradec Králové	6,10	6,41	6,69	0,31	0,28	0,59
Jaroměř	6,93	7,96	8,93	1,03	0,96	2,00
Jičín	6,67	7,90	8,31	1,23	0,40	1,63
Kostelec nad Orlicí	4,97	5,96	6,16	0,99	0,20	1,19
Náchod	5,59	6,49	7,11	0,91	0,61	1,52
Nová Paka	7,36	8,23	8,96	0,86	0,73	1,60
Nové Město nad Metují	4,39	5,51	5,84	1,12	0,32	1,44
Nový Bydžov	9,32	10,45	10,90	1,13	0,45	1,58
Rychnov nad Kněžnou	5,14	6,30	7,33	1,16	1,03	2,19
Trutnov	10,00	10,25	9,62	0,24	-0,62	-0,38
Vrchlabí	6,60	7,26	7,18	0,66	-0,08	0,58

Zdroj: UP HK měsíční statistika

Příloha Tab.č. 17: Vývoj nezaměstnanosti v obcích s pověřeným obecním úřadem v letech 2002-2004

Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem	Meziroční změna					
	2002	2003	2004	2002-03	2003-04	2002-04
Broumov	10,78	11,91	11,93	1,13	0,03	1,16
Červený Kostelec	4,16	5,04	5,60	0,88	0,56	1,45
Česká Skalice	5,72	7,03	7,44	1,31	0,41	1,72
Dobruška	4,92	5,83	6,34	0,91	0,51	1,42
Dvůr Králové nad Labem	7,90	8,67	9,62	0,77	0,95	1,71
Hořice	6,23	7,52	8,10	1,28	0,59	1,87
Hostinné	8,26	9,51	9,30	1,24	-0,21	1,03
Hradec Králové	5,70	5,92	6,18	0,21	0,26	0,47
Hronov	5,09	5,67	6,15	0,58	0,48	1,06
Chlumec nad Cidlinou	8,59	8,71	10,28	0,11	1,58	1,69
Jaroměř	6,93	7,96	8,93	1,03	0,96	2,00
Jičín	6,52	7,64	8,09	1,12	0,44	1,56
Kopidlno	8,18	9,93	10,33	1,76	0,40	2,15
Kostelec nad Orlicí	5,27	6,31	6,70	1,04	0,39	1,43
Lázně Bělohrad	5,56	6,72	7,39	1,16	0,67	1,82
Náchod	6,13	7,19	8,20	1,07	1,01	2,08
Nechanice	6,55	7,60	8,10	1,05	0,51	1,55
Nová Paka	7,36	8,23	8,96	0,86	0,73	1,60
Nové Město nad Metují	4,39	5,51	5,84	1,12	0,32	1,44
Nový Bydžov	9,32	10,45	10,90	1,13	0,45	1,58
Opočno	5,61	6,68	6,33	1,07	-0,35	0,72
Police nad Metují	6,17	6,59	6,30	0,42	-0,28	0,14
Rokytnice v Orlických horách	8,20	10,27	9,53	2,07	-0,74	1,33
Rychnov nad Kněžnou	4,67	5,66	6,86	0,99	1,20	2,19
Smiřice	7,51	9,29	8,09	1,78	-1,20	0,58
Sobotka	6,61	7,86	7,67	1,25	-0,19	1,06
Svoboda nad Úpou	8,52	8,65	8,97	0,14	0,32	0,46
Teplice nad Metují	13,76	8,62	8,88	-5,14	0,26	-4,88
Trutnov	9,66	9,87	9,27	0,20	-0,59	-0,39
Třebechovice pod Orebem	7,71	7,79	8,18	0,08	0,39	0,47
Týniště nad Orlicí	4,65	5,59	5,59	0,94	0,00	0,94
Úpice	9,47	10,09	9,03	0,62	-1,05	-0,43
Vamberk	5,24	6,51	7,82	1,27	1,30	2,58
Vrchlabí	5,94	6,34	6,32	0,40	-0,03	0,38
Žacléř	16,25	15,88	15,14	-0,37	-0,74	-1,11

Zdroj: ÚP HK měsíční statistika

Příloha Tab.č. 18: Struktura obyvatelstva podle vzdělání v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1991 a 2001

okres	Obyvatelst o 15leté a starší	v tom podle stupně vzdělání %						
		bez vzdělání	základní vč. neukon- čeného	vyučení a stř. odborné bez mat.	úplné střední s maturitou	vyšší odborné a nástav- bové	vysoko- školské	nezjištěné vzdělání
1991								
Hradec Králové	129446	0,36	28,51	34,55	26,55	0,11	8,75	1,17
Jičín	62300	0,33	33,67	38,39	21,47	0,08	4,85	1,22
Náchod	88368	0,38	33,56	38,09	21,98	0,16	4,58	1,26
Rychnov nad Kněžnou	61831	0,67	33,02	38,41	21,79	0,11	4,78	1,22
Trutnov	96074	0,34	35,60	37,60	20,79	0,08	4,43	1,16
Královéhradecký kraj	438019	0,40	32,45	37,02	22,97	0,11	5,85	1,20
2001								
Hradec Králové	135755	0,43	19,56	35,83	27,80	4,11	10,79	1,49
Jičín	65219	0,30	23,17	41,64	24,48	3,35	6,31	0,76
Náchod	93466	0,39	23,31	41,33	24,47	3,43	6,08	0,99
Rychnov nad Kněžnou	65572	0,67	22,73	41,01	24,75	3,50	6,29	1,05
Trutnov	100974	0,36	25,09	41,32	22,99	3,22	5,88	1,15
Královéhradecký kraj	460986	0,42	22,49	39,70	25,17	3,58	7,49	1,15

Zdroj dat: SLDB 1991, 2001

Příloha Tab.č. 19: Struktura obyvatelstva podle vzdělání v ORP KHK v letech 1991 a 2001

ORP	ZŠ 2001	U 2001	SŠ 2001	VŠ 2001	ZŠ 1991	U+SŠ bez maturity 1991	SŠ 1991	VŠ 1991
Broumov	27,73	44,21	22,68	3,68	36,57	36,29	15,68	2,69
Dobruška	22,84	40,66	28,41	6,75	32,38	36,35	21,23	5,10
Dvůr Králové nad Labem	24,85	42,13	25,91	5,88	36,65	37,78	20,09	4,09
Hořice	21,76	43,17	28,20	5,80	33,05	39,80	21,71	4,61
Hradec Králové	18,67	35,07	32,93	11,52	26,72	33,46	27,10	9,19
Jaroměř	25,11	42,07	25,21	6,06	32,83	36,63	19,32	4,59
Jičín	24,19	40,52	27,62	6,59	34,75	37,06	21,37	5,00
Kostelec nad Orlicí	22,44	42,45	27,84	5,98	33,10	38,82	21,77	4,50
Nová Paka	21,54	43,42	28,05	6,04	29,92	40,02	21,33	4,57
Nové Město nad Metují	20,48	39,64	31,31	7,69	28,60	35,10	24,58	5,62
Nový Bydžov	27,43	42,67	22,81	4,27	39,45	37,99	17,46	3,11
Náchod	22,17	40,68	29,41	6,39	32,26	37,74	23,17	4,65
Rychnov nad Kněžnou	22,71	40,23	28,51	6,28	30,47	36,20	20,69	4,46
Trutnov	24,67	41,19	26,52	6,03	32,70	35,51	20,07	4,38
Vrchlabí	26,43	40,66	25,81	5,50	34,82	35,29	19,59	4,04
Total	22,49	39,70	28,75	7,49	31,59	36,03	22,46	5,69

Zdroj dat: SLDB 1991, 2001

Příloha Tab.č. 20: Struktura obyvatelstva podle vzdělání v POÚ KHK v letech 1991 a 2001

POU	ZŠ 2001	U 2001	SŠ 2001	VŠ 2001	ZŠ 1991	U+SŠ bez maturity 1991	SŠ 1991	VŠ 1991
Broumov	27,91	43,96	22,51	4,01	35,52	36,19	16,17	3,03
Chlumec nad Cidlinou	24,42	42,93	26,02	4,98	38,03	37,73	20,62	3,71
Dobruška	21,88	40,69	29,36	7,21	32,03	35,56	21,67	5,36
Dvůr Králové nad Labem	24,85	42,13	25,91	5,88	36,65	37,78	20,09	4,09
Hostinné	31,04	42,15	21,06	4,14	40,38	35,29	16,12	2,56
Hořice	21,76	43,17	28,20	5,80	33,05	39,80	21,71	4,61
Hradec Králové	17,12	33,26	34,71	13,09	24,27	32,22	28,93	10,48
Hronov	22,93	41,87	28,82	5,39	35,46	39,48	22,77	3,90
Jaroměř	25,11	42,07	25,21	6,06	32,83	36,63	19,32	4,59
Jičín	22,66	38,65	29,71	7,97	31,41	35,19	23,30	6,06
Kopidlno	30,58	43,99	20,79	3,12	45,01	39,57	14,84	2,40
Kostelec nad Orlicí	21,26	42,19	28,69	6,65	31,53	39,07	22,14	5,02
Lázně Bělohrad	22,37	44,41	27,66	4,63	33,92	42,02	20,61	3,59
Nechanice	25,37	45,84	22,49	4,27	39,60	43,29	16,10	3,17
Nová Paka	21,54	43,42	28,05	6,04	29,92	40,02	21,33	4,57
Nové Město nad Metují	20,48	39,64	31,31	7,69	28,60	35,10	24,58	5,62
Nový Bydžov	27,43	42,67	22,81	4,27	39,45	37,99	17,46	3,11
Náchod	21,22	37,93	31,39	7,82	30,07	36,17	25,18	5,73
Opočno	24,50	40,62	26,74	5,94	33,01	37,74	20,45	4,64
Police nad Metují	24,64	43,03	26,48	4,53	35,30	38,87	19,74	3,29
Rokytnice v Orlických h.	27,03	43,30	20,70	4,15	35,00	37,10	12,74	1,91
Rychnov nad Kněžnou	21,98	38,65	30,00	7,05	28,96	35,08	22,00	5,10
Smiřice	27,89	40,21	25,05	5,04	37,08	36,98	17,78	3,54
Sobotka	26,81	43,69	23,79	4,66	44,12	41,11	18,45	2,92
Svoboda nad Úpou	22,91	39,85	28,88	5,73	32,19	34,33	21,47	3,72
Teplice nad Metují	27,34	44,73	23,02	3,00	38,69	36,51	14,69	2,02
Trutnov	24,37	39,96	27,18	6,72	30,96	33,54	20,57	5,09
Třebechovice pod Orebem	22,47	42,17	28,01	5,75	35,06	39,45	21,03	3,76
Týniště nad Orlicí	23,67	42,74	26,96	5,27	34,73	38,56	21,39	3,96
Vamberk	22,99	43,67	27,44	4,92	33,15	39,20	20,01	3,60
Vrchlabí	24,58	40,06	27,73	6,05	32,48	35,28	21,04	4,66
Žacléř	31,38	45,11	19,60	2,79	39,17	38,41	13,57	1,96
Červený Kostelec	21,57	43,18	28,83	5,68	32,71	38,81	23,38	4,22
Česká Skalice	22,50	42,54	27,46	5,84	31,28	37,86	20,64	4,17
Úpice	23,76	43,81	26,29	5,31	35,73	40,83	20,53	3,37
Total	22,49	39,70	28,75	7,49	31,59	36,03	22,46	5,69

Zdroj dat: SLDB 1991, 2001

Příloha Tab.č. 21: Studijní obory SOŠ v Královéhradeckém kraji ve srovnání se situací v ČR

Obor	školní rok			
	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2004/2005
	(v %)			Česká republika
Doprava a spoje	0	1,1	2,1	2,30%
Ekologie, živ. prostředí	1	1	1,1	1,30%
Ekonomika	21,9	18,4	16,2	20,60%
Elektrotechnika	16,2	16,9	16,1	10,40%
Gastronomie, turismus	4,5	4,3	4,3	6,40%
Hornictví, hutnictví	0,7	0,7	0,7	0,30%
Koženélná a obuv. výr.	0	0	0	0,20%
Obecně odborná příprava	3,1	6,1	6,3	7,20%
Obchod	0	0	0	0,20%
Osobní a provozní služby	0	0	0	0,00%
Pedagogika, soc. péče	5,3	5,6	5,9	4,40%
Podnikání v oborech	1,9	1,8	2,1	5,90%
Polygrafie	0	0	0	0,30%
Potravinářství	0	0	0	0,80%
Právo, veřejnosprávní činnost	1,9	2,1	1	3,90%
Publicistika, knihovnictví	1	1	0,9	0,40%
Speciální technické obory	0	0	0	0,60%
Stavebnictví	7	7,3	6,1	6,50%
Strojírenství	12	9,5	9,8	7,60%
Technická chemie	0,8	1	1	1,20%
Textilní výroba	1,9	2,4	2,9	1,50%
Umění a užité umění	2,9	2,3	3,3	2,90%
Veterinářství	3	3	2,9	0,50%
Zdravotnictví	7,9	7,3	8,8	8,90%
Zemědělství a lesnictví	7,1	7,4	8,5	5,00%
Zpracování dřeva	0	0,8	0	0,60%
Celkem	100	100	100	100,00%

Zdroj dat: Odbor školství, mládeže a tělovýchovy, Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Příloha Tab.č. 22: Studijní obory SOU v Královéhradeckém kraji ve srovnání se situací v ČR

Obor	školní rok		
	2003/2004	2004/2005	2004/2005
	v %		Česká republika
Doprava a spoje	0	0	1,70%
Ekonomika	0	0	0,30%
Elektrotechnika	24,6	25,5	31,60%
Gastronomie, turismus	0	6,6	7,00%
Hornictví, hutnictví	0	0	0,70%
Koženélná a obuv. výr.	0	0	0,00%
Obchod	29	28,8	17,00%
Osobní a provozní služby	14	13,8	10,90%
Podnikání v oborech	0	0	0,20%
Polygrafie	3,6	7	2,50%
Potravinářství	0	0	0,00%
Stavebnictví	0	0	0,00%
Strojírenství	14,5	9,6	16,30%
Technická chemie	0	0	0,80%
Textilní výroba	0	0	2,40%
Umění a užité umění	14,3	8,7	4,10%
Zemědělství a lesnictví	0	0	0,80%
Zpracování dřeva	0	0	0,80%
Celkem	100	100	100,00%

Zdroj dat: Odbor školství, mládeže a tělovýchovy, Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Příloha Tab.č. 23: Učební obory SOU v Královéhradeckém kraji ve srovnání se situací v ČR

obor	školní rok		
	2003/2004	2004/2005	2004/2005
	v %		Česká republika
Doprava a spoje	0,9	1,2	0,30%
Ekonomika	0	0	1,70%
Elektrotechnika	10,2	9,8	7,90%
Gastronomie, turismus	22,9	21,4	22,40%
Hornictví, hutnictví	0	0	0,20%
Koženélná a obuv. výr.	0	0	0,20%
Obchod	8,1	7,7	8,00%
Osobní a provozní služby	6,6	6,9	6,70%
Podnikání v oborech	0	0	0,00%
Polygrafie	2	1,6	0,90%
Potravinářství	7,3	7,5	5,60%
Stavebnictví	6,2	7,7	10,40%
Strojírenství	15,6	16,6	16,60%
Technická chemie	0,7	0,6	0,80%
Textilní výroba	2,5	2	2,80%
Umění a užité umění	0,5	0,9	0,80%
Zemědělství a lesnictví	7,9	8,3	7,60%
Zpracování dřeva	8,6	8	7,10%
Celkem	100	100	100,00%

Zdroj dat: Odbor školství, mládeže a tělovýchovy, Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Příloha Tab.č. 24: Přehled zařízení sociální péče v okrese Hradec Králové od roku 1999

typ zařízení	obec	1999	2000	2001	2002	2003
Ústavy sociální péče pro mládež	Hradec Králové	1	1	1	1	X
	Skřivany	1	1	1	1	1
	Smidary	1	1	1	1	1
Domy s pečovatelskou službou	Hradec Králové	5	5	5	5	5
	Nový Bydžov	3	3	3	3	2
	Smířice	1	1	1	1	1
	Třebechovice pod Orebem	1	1	1	1	2
Domovy důchodců(vč.úst.pro církv.os.)	Hradec Králové	1	1	1	1	1
	Černožice	1	1	1	1	1
	Humburky	1	1	1	1	1
	Chlumeck nad Cidlinou	1	1	1	1	1
	Třebechovice pod Orebem	1	1	1	1	1
Domov-penzion pro důchodce	Hradec Králové	1	1	1	1	1
	Nechanice	1	1	1	1	1
	Smířice	1	1	1	1	X
Ostatní zařízení sociální péče	Hradec Králové	3	3	3	5	4
Domovinka a zařízení obdob. charakteru	Hradec Králové	1	1	1	1	1
	Nový Bydžov	1	1	1	1	1
	Třebechovice pod Orebem	1	1	1	1	1
	celkem	27	27	27	29	26

Zdroj dat: ČSU, MOS 1999 – 2003

Příloha Tab.č. 25: Přehled zařízení sociální péče v okrese Jičín od roku 1999

typ zařízení	obec	1999	2000	2001	2002	2003
Ústavy sociální péče pro dospělé	Hořice	1	1	1	1	1
Domy s pečovatelskou službou	Jičín	3	3	3	3	2
	Hořice	2	2	2	2	2
	Kopidlno	1	1	1	1	1
	Lázně Bělohrad	2	2	2	2	2
	Miletín	2	2	2	2	2
	Nová Paka	2	2	2	2	2
Domovy důchodců(vč.úst.pro církv.os.)	Hořice	1	1	1	1	2
	Chomutice	1	1	1	1	1
	Mlázovice	1	1	1	1	1
	Nová Paka	1	1	1	1	1
Domov-penzion pro důchodce	Slatiny	1	1	1	1	1
	Jičín	1	X	X	X	X
	Libáň	1	X	X	X	X
Domovinka a zařízení obdob. charakteru	Libošovice	1	X	X	X	X
	Jičín	2	2	2	2	2
	celkem	23	20	20	20	20

Zdroj dat: ČSU, MOS 1999 – 2003

Příloha Tab.č. 26: Přehled zařízení sociální péče v okrese Náchod od roku 1999

typ zařízení	obec	1999	2000	2001	2002	2003
Ústavy sociální péče pro dospělé	Náchod	1	1	1	1	1
	Česká Skalice	1	X	X	1	1
	Hronov	X	1	1	X	X
Domy s pečovatelskou službou	Broumov	1	1	1	1	2
	Červený Kostelec	3	3	3	3	2
	Hronov	2	2	2	2	2
	Jaroměř	2	2	2	2	2
	Police nad Metují	1	1	1	1	1
	Nové Město nad Metují	X	X	0	0	1
	Náchod	1	1	1	1	1
Domovy důchodců (vč.úst.pro cír.k.os.)	Broumov	1	1	1	1	1
	Hronov	2	2	1	2	2
	Police nad Metují	1	1	1	1	1
	Stárkov	1	1	1	X	X
	Teplice nad Metují	1	1	1	1	1
	Česká Skalice	X	X	1	1	1
	Žďárky	X	X	1	X	X
	Náchod	2	2	2	2	2
Domov-penzion pro důchodce	Česká Skalice	1	1	1	1	1
	Nové Město nad Metují	1	1	1	1	1
	Náchod	1	1	1	1	2
Ostatní zařízení sociální péče	Hronov	X	X	X	X	1
	Nové Město nad Metují	X	X	X	X	1
		23	23	24	23	27

Zdroj dat: ČSU, MOS 1999 – 2003

Příloha Tab.č. 27: Přehled zařízení sociální péče v okrese Rychnov nad Kněžnou od roku 1999

typ zařízení	obec	1999	2000	2001	2002	2003
Ústavy sociální péče pro dospělé	Opočno	1	1	1	1	1
	Rokytnice v Orlických horách	X	1	1	1	1
Ústavy sociální péče pro mládež	Rychnov nad Kněžnou	1	1	1	2	2
	Černkovice	1	1	1	X	X
	Kvasiny	1	1	1	1	1
Domy s pečovatelskou službou	Rychnov nad Kněžnou	3	3	3	3	3
	Černkovice	X	X	1	1	1
	Dobruška	1	1	2	2	2
	Kostelec nad Orlicí	2	2	2	2	2
	Kvasiny	1	1	1	1	1
	Opočno	1	1	1	1	1
	Rokytnice v Orlických horách	1	1	1	1	1
	Sołnice	1	1	1	1	1
	Týniště nad Orlicí	1	1	1	1	1
	Vamberk	1	1	1	1	1
Domovy důchodců (vč.úst.pro cír.k.os.)	Albrechtice nad Orlicí	1	1	1	1	1
	Borohrádek	1	1	1	1	1
	Týniště nad Orlicí	1	1	1	1	1
	Opočno	X	X	1	1	1
Ostatní zařízení sociální péče	Přepychy	1	1	1	1	1
	Vamberk	1	X	X	X	X
	Rychnov nad Kněžnou	0	X	X	1	1
	Bartošovice v Orlických horách	X	X	X	X	1
	celkem	21	21	24	25	26

Zdroj dat: ČSU, MOS 1999 – 2003

Příloha Tab.č. 28: Přehled zařízení sociální péče v okrese Trutnov od roku 1999

typ zařízení	obec	1999	2000	2001	2002	2003
Ústavy sociální péče pro mládež	Hajnice	1	1	1	1	1
	Velké Svatoňovice	1	1	1	1	1
	Vrchlabí	1	1	1	1	1
Domy s pečovatelskou službou	Trutnov	5	5	1	5	5
	Dvůr Králové nad Labem	1	1	1	1	1
	Horní Maršov	1	1	1	1	1
	Hostinné	1	1	1	1	1
	Mostek	1	1	1	1	1
	Radvanice	1	1	1	1	1
	Rudník	1	1	1	1	1
	Svoboda nad Úpou	1	1	1	1	1
	Úpice	3	3	1	3	3
	Velké Svatoňovice	1	1	1	1	1
	Vrchlabí	1	1	1	2	2
	Žacléř	2	2	1	2	3
	Pilníkov	X	X	1	1	1
	Rtyně v Podkrkonoší	X	X	1	1	1
Domovy důchodců(vč.úst.pro církv.os.)	Lampertice	1	1	1	1	1
	Trutnov	1	1	1	1	1
	Dvůr Králové nad Labem	2	2	2	2	2
	Malé Svatoňovice	1	1	1	1	1
	Pilníkov	1	1	1	1	1
	Vrchlabí	1	1	1	1	1
Domov-penzion pro důchodce	Dvůr Králové nad Labem	1	1	1	1	1
	celkem	30	30	25	33	34

Zdroj dat: ČSÚ, MOS 1999 – 2003

Příloha Tab.č. 29: Přehled dětských domovů v Královéhradeckém kraji v roce 2003

typ zařízení	okres	obec
Dětský domov	Hradec Králové	Nechanice
	Náchod	Broumov
	Rychnov nad Kněžnou	Potštejn
	Rychnov nad Kněžnou	Sedloňov
	Trutnov	Lánov
	Trutnov	Vrchlabí
	Trutnov	Dvůr Králové nad Labem

Zdroj dat: ČSÚ, MOS 2003

Příloha Tab.č. 30: Mikroregionální členění potřebnosti jednotlivých druhů služeb pro seniory v Královéhradeckém kraji

Okres/mikroregion (peč. sl.)	DD	DPD	DPS	PS
Okres HK		+ 180	+ 40	+ 580
Hradecko	130 (- 100)	+ 140	+40	+485
Třebechovicko	+ 8	-8	- 16	+ 73
Nechanicko		-6	- 12	- 6
Novobydžovsko	-5	- 19	-38	- 119
Smiřicko	+ 68	+ 30	- 19	- 12
Chlumecko	+ 4 (+ 76)	- 10	-25	+ 2
Okres Náchod				
Náchodsko	+ 67	-31	-61	-80
Jaroměřsko	-61	-22	+55	-84
Hronovsko	+ 64	- 13	+28	-8
Nové Město	-35	- 17	-20	-38
Teplicko	+ 65	-8	- 15	-27
Police	+ 17	- 10	-2	-42
Česko Skalicko	+ 62	- 11	+24	-34
Broumovsko	-4	- 14	+ 10	-38
Meziměstí		-4	-8	-8
Červený Kostelec	-32	- 12	+ 28	+ 67
Okres Jičín				
Jičínsko	+ 26	-37	- 12	-83
Sobotecko	- 14	-6	- 10	-23
Novopacko	-3	- 16	+25	+4
Hořicko	+ 164	-22	- 18	-95
Kopidlňsko	-23	-9	-8	-54
Lázně Běláhrad	+ 42	-6	+ 13	-22
Okres Rychnov				
Rychnovsko	-38	-28	+ 119	-39
Rokytnicko	- 12	-4	0	+ 8
Vamberecko	-32	-9	+23	-34
Kostecko	-42	- 15	+40	+ 22
Týnišťsko	+213	- 15	-5	-63
Opočensko		-9	+ 6	-49
Dobruška	-41	- 15	+ 6	-76
Okres Trutnov				
Trutnovsko	-65	-76	-3	-371
Vrchlabsko	+ 28	-36	+3	- 17
Dvůr Králové	- 13	-34	-23	-53
Upicko	+ 70	- 13	+ 52	+ 41

Zdroj dat: Analýza sociální situace a sociálních služeb Královéhradeckého kraje

Příloha Tab.č. 31: Počet obyvatel na 1 lékaře a počty lůžek a lůžkových zařízení v ORP KHK ke dni 31.12.2004

území (ORP)	obyvatelé na 1 lékaře	Počet lůžek			lůžkové zařízení		
		nemocnice	počet lůžek na 10 000 obyvatel	odborné léčebné ústavy	nemocnice	odborné léčebné ústavy	z toho LDN
Královéhradecký kraj	254,38	3728	68,12	2598	12	18	5
Broumov	417,51	113	64,91		1		
Dobruška	288,59	145	74,16	53	1	1	1
Dvůr Králové nad Labem	385,01	165	60,87	122	1	3	
Hořice	398,73	0	-	120		1	1
Hradec Králové	156,73	1518	106,02	155	2	2	1
Jaroměř	380,70	83	43,59	384		1	
Jičín	265,91	314	68,37	374	1	2	1
Kostelec nad Orlicí	612,13	0	-				
Náchod	283,72	402	65,42	30	2	1	
Nová Paka	482,19	0	-				
Nové Město nad Metují	533,05	30	20,95				
Nový Bydžov	393,25	91	53,69	127			
Rychnov nad Kněžnou	264,23	273	80,58		1		
Trutnov	299,33	415	63,94	943	2	3	1
Vrchlabí	304,69	179	64,48	290	1	4	
Česká republika	253,17	65 488	64,07	48 338	197	249	73

Zdroj dat: Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky, odbor Královéhradecký

Příloha Tab.č. 32: Vývoj a struktura hrubé přidané hodnoty v Královéhradeckém kraji v letech 1999-2003

UKAZATEL	1999	2000	2001	2002	2003	2003 / 1999	ČR 2003	KH kraj a ČR
Hrubá přidaná hodnota celkem v mil. Kč	87 667	93 252	97 706	103 931	109 903	1,25	2 356 059	x
<i>v tom odvětví (v %)</i>								
A Zemědělství a lesní hospodářství	5,58	5,86	5,13	4,40	3,99	0,71	2,8	143,9%
B Rybolov	0,03	0,03	0,03	0,02	0,01	0,30	0,0	72,3%
C Dobývání nerostných surovin	0,22	0,21	0,19	0,24	0,22	1,01	1,3	17,0%
D Zpracovatelský průmysl	34,92	35,85	35,20	33,72	34,54	0,99	26,2	131,8%
E Výroba a rozvod elektřiny, tepla, vody	4,13	4,42	4,43	4,60	4,33	1,05	4,1	106,6%
F Stavebnictví	6,72	6,85	6,75	6,39	6,32	0,94	6,6	96,2%
G Obchod, opravy spotřebního zboží	10,37	9,59	9,78	11,00	10,61	1,02	11,7	90,4%
H Pohostinství a ubytování	2,16	1,84	2,00	2,05	1,94	0,90	2,1	92,3%
I Doprava, skladování, pošty a telekom.	8,64	8,32	9,26	9,77	9,45	1,09	10,8	87,7%
J Peněžnictví a pojišťovnictví	2,41	1,64	1,85	1,82	1,69	0,70	3,3	51,5%
K Komerční služby	7,53	8,23	8,11	7,94	8,33	1,11	14,6	57,1%
L Veřejná administrativa	6,05	5,80	5,87	6,52	6,71	1,11	5,7	116,8%
M Školství	4,12	4,08	4,27	4,39	4,47	1,09	4,0	111,0%
N Zdravotnictví, veter. a sociální činnost	4,43	4,68	4,83	4,80	5,10	1,15	4,1	124,0%
O Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	2,67	2,60	2,30	2,33	2,28	0,85	2,7	84,4%
P Soukromé domácnosti s domácím personálem	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	1,29	0,0	97,4%
Q Exteritoriální organizace a spolky	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0%
FISIM	2 045	1 656	1 749	1 981	2 019	0,99	43 283	4,7%
Hrubá přidaná hodnota v základních cenách	85 622	91 596	95 970	101 949	107 883	1,26	2 312 776	4,7%
Čisté daně na produkci	9 358	9 691	10 145	10 501	11 101	1,19	237 978	4,7%

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 33: Tržby průmyslové činnosti podle odvětví OKEČ (podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v Královéhradeckém kraji) v letech 2000 2003

Odvětví	v mil Kč, běžné ceny				Index 2003/2000	Podíl oborů OKEČ na celku
	2000	2001	2002	2003		
Průmysl celkem	77 429	72 688	67 466	72 729	0,94	100,0%
v tom:						
C Těžba nerostných surovin	732	713	i.d.	i.d.	-	-
Těžba energetických surovin	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	-	-
CB Těžba ostatních nerostných surovin	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	-	-
D Zpracovatelský průmysl	62 045	67 925	62 336	67 422	1,09	92,7%
DA Výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	6 527	7 062	6 623	7 182	1,10	9,9%
DB Výroba textilů, textilních a oděvních výrobků	11 074	11 237	10 522	9 722	0,88	13,4%
DC Výroba usní a výrobků z usní	681	776	i.d.	i.d.	-	-
DD Zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků kromě nábytku	386	271	i.d.	590	1,53	0,8%
DE Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru; vydavatelství a tisk	2 533	2 446	2 452	2 630	1,04	3,6%
DF Výroba koksu, jaderných paliv, rafinerské zpracování ropy	-	-	-	-	-	-
DG Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	607	i.d.	569	i.d.	-	-
DH Výroba pryžových a plastových výrobků	3 707	4 371	4 292	5 046	1,36	6,9%
DI Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	2 242	2 023	2 853	3 329	1,48	4,6%
DJ Výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků	7 946	8 685	8 165	8 962	1,13	12,3%
DK Výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuvedených	6 406	6 860	5 807	5 306	0,83	7,3%
DL Výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení	8 993	10 545	8 371	9 502	1,06	13,1%
DM Výroba dopravních prostředků a zařízení	9 328	11 548	10 748	11 363	1,22	15,6%
DN Zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	1 616	1 568	1 473	3 158	1,95	4,3%
E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	14 652	4 049	4 397	4 453	0,30	6,1%

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 34: Daň z příjmů fyzických osob podávajících přiznání v letech 2000 – 2004 (inkaso dle správních obvodů finančních úřadů Královéhradeckého kraje)

Okres,ORP	rok 2000	rok 2001	rok 2002	rok 2003	rok 2004	Index 2004/2000	Podíl území FÚ v 2004
Hradec Králové	219 220 095	271 781 977	304 765 390	280 459 837	354 630 450	1,62	35,5%
Nový Bydžov	13 501 366	13 664 995	17 187 256	15 022 627	22 732 699	1,68	2,3%
Chlumec nad Cidlinou	16 793 498	18 681 835	13 896 768	13 201 440	16 630 909	0,99	1,7%
Okr. Hradec Králové	249 514 959	304 128 807	335 849 414	308 683 904	393 994 058	1,58	39,5%
Nová Paka	14 509 531	19 182 714	21 892 105	22 533 523	26 766 734	1,84	2,7%
Jičín	38 962 710	46 026 404	54 765 104	56 158 733	63 896 860	1,64	6,4%
Hořice v Podkrkonoší	12 974 292	21 067 037	21 046 645	24 533 523	25 144 354	1,94	2,5%
Okr. Jičín	66 446 533	86 276 155	97 703 854	103 225 779	115 807 948	1,74	11,6%
Náchod	79 246 072	88 152 670	99 120 951	97 067 863	114 507 036	1,44	11,5%
Jaroměř	28 114 676	36 594 026	55 965 632	55 486 361	45 781 695	1,63	4,6%
Broumov	27 571 465	18 539 596	27 325 681	32 488 923	33 220 809	1,20	3,3%
Okr. Náchod	134 932 213	143 286 292	182 412 264	185 043 147	193 509 540	1,43	19,4%
Rychnov nad Kněžnou	31 882 560	39 991 921	39 332 830	27 240 435	36 702 230	1,15	3,7%
Kostelec nad Orlicí	25 316 027	33 863 910	43 321 252	29 546 812	34 158 145	1,35	3,4%
Dobruška	22 331 412	30 201 090	37 784 094	29 437 004	29 726 020	1,33	3,0%
Okr. Rychnov n. Kn.	79 529 999	104 056 921	120 438 176	86 224 251	100 586 395	1,26	10,1%
Vrchlabí	26 762 056	32 342 301	38 108 458	32 648 344	44 467 349	1,66	4,5%
Trutnov	60 449 984	77 629 737	80 737 230	75 812 034	98 807 714	1,63	9,9%
Dvůr Králové nad Labem	34 639 129	45 669 529	40 574 562	48 668 594	51 377 730	1,48	5,1%
Okr. Trutnov	121 851 169	155 641 567	159 420 250	157 128 972	194 652 793	1,60	19,5%
KH kraj celkem	652 274 873	793 389 742	895 823 958	840 306 053	998 550 734	1,53	100,0%

Zdroj dat: Finanční ředitelství v Hradci Králové

Příloha Tab.č. 35: Daň z příjmů fyzických osob – závislá činnost v letech 2000 – 2004 (inkaso dle správních obvodů finančních úřadů Královéhradeckého kraje)

Okres,ORP	rok 2000	rok 2001	rok 2002	rok 2003	rok 2004	2004/ 2000	Podíl území FÚ v 2004
Hradec Králové	1 205 226 975	1 302 205 868	1 435 768 036	1 556 678 003	1 744 213 620	1,45	42,0%
Nový Bydžov	57 284 441	64 462 128	72 387 417	81 487 857	86 746 439	1,51	2,1%
Chlumeck nad Cidlinou	30 766 765	31 886 652	35 842 668	39 997 651	43 482 355	1,41	1,0%
Okr. Hradec Králové	1 293 278 181	1 398 554 648	1 543 998 121	1 678 163 511	1 874 442 414	1,45	45,1%
Nová Paka	58 011 937	65 500 078	70 935 572	72 145 659	77 117 062	1,33	1,9%
Jičín	205 669 209	224 916 420	258 288 908	279 234 361	294 509 366	1,43	7,1%
Hořice v Podkrkonoší	56 468 406	60 022 478	60 716 838	70 695 802	77 380 029	1,37	1,9%
Okr. Jičín	320 149 552	350 438 976	389 941 318	422 075 822	449 006 457	1,40	10,8%
Náchod	321 719 941	334 761 162	341 729 145	359 620 421	373 893 465	1,16	9,0%
Jaroměř	88 760 978	97 595 529	115 531 896	127 077 670	145 077 509	1,63	3,5%
Broumov	93 599 593	90 548 682	103 090 545	104 668 388	111 099 403	1,19	2,7%
Okr. Náchod	504 080 512	522 905 373	560 351 586	591 366 479	630 070 377	1,25	15,2%
Rychnov nad Kněžnou	197 108 149	201 989 237	212 927 575	227 589 047	234 876 544	1,19	5,7%
Kostelec nad Orlicí	73 441 399	77 707 361	90 026 020	104 967 735	113 400 828	1,54	2,7%
Dobruška	69 566 669	79 982 878	81 554 699	91 223 772	98 003 456	1,41	2,4%
Okr. Rychnov n. K.	340 116 217	359 679 476	384 508 294	423 780 554	446 280 828	1,31	10,7%
Vrchlabí	183 526 914	190 795 996	199 589 028	220 181 787	239 758 472	1,31	5,8%
Trutnov	310 589 024	334 504 778	322 153 289	322 870 225	356 876 703	1,15	8,6%
Dvůr Králové nad L.	128 439 449	131 217 319	137 040 998	154 000 175	157 200 909	1,22	3,8%
Okr. Trutnov	622 555 387	656 518 093	658 783 315	697 052 187	753 836 084	1,21	18,1%
KH kraj celkem	3 080 179 849	3 288 096 566	3 537 582 634	3 812 438 553	4 153 636 160	1,35	100,0%

Zdroj dat: Finanční ředitelství v Hradci Králové

Příloha Tab.č. 36: Daň z příjmů právnických osob v letech 2000 – 2004 (inkaso dle správních obvodů finančních úřadů Královéhradeckého kraje)

Okres,ORP	rok 2000	rok 2001	rok 2002	rok 2003	rok 2004	2004/ 2000	Podíl území FÚ v 2004
Hradec Králové	870 177 281	853 685 778	1 042 368 666	1 257 149 524	881 860 991	1,01	35,5%
Nový Bydžov	18 261 880	29 025 780	44 718 984	14 682 934	27 111 658	1,48	1,1%
Chlumeck nad Cidlinou	14 180 075	15 866 161	12 264 078	23 374 898	33 673 438	2,37	1,4%
Okr. Hradec Králové	902 619 236	898 577 719	1 099 351 728	1 295 207 356	942 646 087	1,04	38,0%
Nová Paka	38 304 810	59 880 852	39 986 450	41 087 252	27 075 130	0,71	1,1%
Jičín	219 615 180	419 299 080	425 307 277	350 629 766	401 299 477	1,83	16,2%
Hořice v Podkrkonoší	12 024 602	15 727 563	19 697 399	19 590 399	17 315 434	1,44	0,7%
Okr. Jičín	269 944 592	494 907 495	484 991 126	411 307 417	445 690 041	1,65	18,0%
Náchod	105 153 721	158 007 501	163 372 655	119 891 368	182 805 316	1,74	7,4%
Jaroměř	40 699 965	111 342 477	123 760 610	133 407 005	105 405 778	2,59	4,2%
Broumov	33 252 708	28 691 570	29 470 009	21 516 718	26 116 489	0,79	1,1%
Okr. Náchod	179 106 394	298 041 548	316 603 274	274 815 091	314 327 583	1,75	12,7%
Rychnov nad Kněžnou	82 202 530	97 337 989	134 771 990	120 328 545	106 923 535	1,30	4,3%
Kostelec nad Orlicí	137 683 741	124 352 630	98 800 247	128 234 281	129 582 865	0,94	5,2%
Dobruška	41 145 244	64 947 116	69 962 711	58 357 738	48 345 131	1,17	1,9%
Okr. Rychnov n. K.	261 031 515	286 637 735	303 534 948	306 920 564	284 851 531	1,09	11,5%
Vrchlabí	110 240 951	237 224 037	196 740 881	147 681 443	142 287 450	1,29	5,7%
Trutnov	179 316 963	196 292 238	184 660 406	211 796 758	219 363 707	1,22	8,8%
Dvůr Králové nad L.	58 767 370	160 351 377	149 379 455	111 077 083	132 633 547	2,26	5,3%
Okr. Trutnov	348 325 284	593 867 652	530 780 742	470 555 284	494 284 704	1,42	19,9%
KH kraj celkem	1 961 027 021	2 572 032 149	2 735 261 818	2 758 805 712	2 481 799 946	1,27	100,0%

Zdroj dat: Finanční ředitelství v Hradci Králové

Příloha Tab.č. 37: Ekonomické subjekty v Královéhradeckém kraji podle OKEČ k 31.12.2004

Kraj/OPR	Ek. subjekty celkem	Počet ekonomických subjektů						
		Zemědělství a lesnictví (A+B)	Průmysl (C+D+E)	Stavebnictví (F)	Obchod, opravy mot. vozid a spotř. zboží (G)	Pohostinství a ubytování (H)	Doprava a spoje (I)	Ostatní a nezjištěno
KH kraj	122296	9955	17787	14277	32475	7487	3687	36628
Broumov	3230	449	374	422	818	268	75	824,0
Dobruška	4152	611	628	414	1026	258	120	1095,0
Dvůr Králové n. Lab.	5629	465	936	742	1448	297	123	1618,0
Hořice	4258	415	892	520	1048	191	141	1051,0
Hradec Králové	34851	1 679	4818	3580	9698	1459	1064	12553,0
Jaroměř	3893	413	563	547	1070	194	79	1027,0
Jičín	10107	980	1459	1211	2638	566	345	2908,0
Kostelec n. Orł.	4997	533	751	512	1427	253	131	1390,0
Náchod	13851	1 053	2034	1740	4037	821	321	3845,0
Nová Paka	3024	263	533	379	802	182	82	783,0
Nové Město n Met.	3184	332	502	404	853	156	76	861,0
Nový Bydžov	3310	317	578	609	795	171	84	756,0
Rychnov n. Kn.	7368	1 033	955	665	1871	417	258	2169,0
Trutnov	13818	884	1938	1815	3503	1263	395	4020,0
Vrchlabí	6624	528	826	717	1441	991	393	1728,0

Zdroj dat: RES k 31.12.2004

Příloha Tab.č. 38: Vývoj počtu průmyslových podniků v Královéhradeckém kraji se 100 a více zaměstnanci podle odvětví OKEČ v letech 2000 - 2003

Odvětví	2000	2001	2002	2003	2003/2000	%-ní zastoupení
Průmysl celkem	154	157	158	161	1,05	100,00%
v tom:						
C Těžba nerostných surovin	3	3	2	2	0,67	1,24%
CA Těžba energetických surovin	1	1	1	1	1,00	50,00%
CB Těžba ostatních nerostných surovin	2	2	1	1	0,50	50,00%
D Zpracovatelský průmysl	144	147	149	152	1,06	94,41%
DA Výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	19	20	19	21	1,11	13,82%
DB Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	26	25	27	24	0,92	15,79%
DC Výroba usní a výrobků z usní	3	3	2	2	0,67	1,32%
DD Zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků kromě nábytku	3	3	2	5	1,67	3,29%
DE Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru; vydavatelství a tisk	3	4	5	4	1,33	2,63%
DF Výroba koksu, jaderných paliv, rafinerské zpracování ropy	-	-	-	-		
DG Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	3	2	3	2	0,67	1,32%
DH Výroba pryžových a plastových výrobků	6	7	8	9	1,50	5,92%
DI Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	6	5	6	6	1,00	3,95%
DJ Výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků	22	21	19	21	0,95	13,82%
DK Výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuvedených	24	26	25	24	1,00	15,79%
DL Výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení	17	20	21	20	1,18	13,16%
DM Výroba dopravních prostředků a zařízení	6	6	6	5	0,83	3,29%
DN Zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	6	5	6	9	1,50	5,92%
E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	7	7	7	7	1,00	4,61%

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 39: Struktura zaměstnavatelů dle počtu zaměstnanců v Královéhradeckém kraji k 31.12.2004

Kraj/ORP	Ekonomické subjekty celkem	z toho fyzické osoby	Počet zaměstnavatelů				
			bez zaměst.	1-9 zaměst.	10-49 zaměst.	50-249 zaměst.	250 a více zaměst.
KH kraj	122296	101742	64224	22115	2566	583	94
Broumov	3230	2798	1241	961	64	14	1
Dobruška	4152	3537	2567	338	85	26	3
Dvůr Králové n. Lab.	5629	4834	3263	667	114	28	5
Hořice	4258	3708	2665	394	75	18	1
Hradec Králové	34851	27677	16509	8230	796	163	30
Jaroměř	3893	3281	1571	1132	85	17	2
Jičín	10107	8504	6201	1081	181	55	8
Kostelec n. Orł.	4997	4317	3061	434	98	19	2
Náchod	13851	11522	5967	3994	279	73	11
Nová Paka	3024	2523	1847	306	56	15	3
Nové Město n Met.	3184	2711	1428	859	69	21	1
Nový Bydžov	3310	2858	1742	694	65	13	4
Rychnov n. Kn.	7368	6239	4430	675	150	33	5
Trutnov	13818	11606	7846	1602	302	57	11
Vrchlabí	6624	5627	3886	748	147	31	7

Zdroj dat: RES k 31.12.2004

Příloha Tab.č. 40: Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele v České republice v letech 1999 - 2003

Region NUTS 2 / NUTS 3	v Kč					Index 2003/1999
	1999	2000	2001	2002	2003	
Praha	127 588	134 152	129 814	167 652	182 654	143,2%
Středočeský kraj	55 119	60 034	64 148	53 662	55 743	101,1%
Jihozápad	49 233	56 839	60 803	48 546	50 611	102,8%
<i>Jihočeský kraj</i>	<i>53 871</i>	<i>57 697</i>	<i>67 494</i>	<i>47 858</i>	<i>49 556</i>	<i>92,0%</i>
<i>Plzeňský kraj</i>	<i>43 973</i>	<i>55 865</i>	<i>53 202</i>	<i>49 328</i>	<i>51 812</i>	<i>117,8%</i>
Severozápad	41 086	42 999	54 582	51 674	52 938	128,8%
<i>Karlovarský kraj</i>	<i>35 237</i>	<i>34 569</i>	<i>61 223</i>	<i>52 747</i>	<i>50 986</i>	<i>144,7%</i>
<i>Ústecký kraj</i>	<i>43 241</i>	<i>46 104</i>	<i>52 121</i>	<i>51 276</i>	<i>53 662</i>	<i>124,1%</i>
Severovýchod	37 550	45 882	44 800	51 216	53 196	141,7%
<i>Liberecký kraj</i>	<i>41 275</i>	<i>49 497</i>	<i>43 719</i>	<i>48 278</i>	<i>50 578</i>	<i>122,5%</i>
Královéhradecký kraj	37 625	47 379	41 660	56 489	57 985	154,1%
<i>Pardubický kraj</i>	<i>34 327</i>	<i>41 207</i>	<i>49 114</i>	<i>47 985</i>	<i>50 224</i>	<i>146,3%</i>
Jihovýchod	45 634	50 428	49 338	48 019	49 971	109,5%
<i>Vysočina</i>	<i>33 827</i>	<i>51 165</i>	<i>50 447</i>	<i>43 386</i>	<i>44 018</i>	<i>130,1%</i>
<i>Jihomoravský kraj</i>	<i>51 051</i>	<i>50 090</i>	<i>48 827</i>	<i>50 156</i>	<i>52 718</i>	<i>103,3%</i>
Střední Morava	39 216	43 791	56 703	51 361	52 418	133,7%
<i>Olomoucký kraj</i>	<i>39 837</i>	<i>45 839</i>	<i>66 419</i>	<i>47 995</i>	<i>48 825</i>	<i>122,6%</i>
<i>Zlínský kraj</i>	<i>38 549</i>	<i>41 593</i>	<i>46 264</i>	<i>54 977</i>	<i>56 278</i>	<i>146,0%</i>
Moravskoslezsko	41 126	37 093	50 982	44 000	46 487	113,0%
ČESKÁ REPUBLIKA	53 545	57 913	62 462	63 065	66 455	124,1%

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 41: Investiční projekty agentury CzechInvest v Královéhradeckém kraji v letech 1994 – 2004

Investor	Česká právnická osoba	Sektor	Země původu	Investice (mil. CZK)	Investice (mil. USD)	Pracovní místa	Rok	Místo
AEG	AEG Componenets s.r.o.	elektronický	Německo	866,80	25,17	245	1998	Jičín
Arrow	ARROW International CR, a.s.	medicinská technika	USA	425,50	11,88	300	2000	Hradec Králové
Arrow International	ARROW International CR, a.s.	medicinská technika	USA	450,42	15,00	150	1994	Hradec Králové
Continental Teves	Continental Teves Czech Republic, s.r.o.	automobilový	Německo	2 181,00	60,88	670	2000	Jičín
Esab	ESAB VAMBERK, s.r.o.	strojírenský	Česká republika	415,43	11,60	34	2000	Vamberk
Federal Mogul	Federal-Mogul Friction Products a.s.	automobilový	USA / Velká Británie	595,00	15,82	195	2001	Kostelec nad Orlicí
Hailo-Werk		kovozpracující	Německo	189,41	5,50	100	1998	Jičín
Hualon		textilní	Tchaj-wan	628,58	22,50	650	1995	Červený Kostelec
Infineon Technologies	Infineon Technologies Trutnov s.r.o.	elektronický	Nizozemsko	485,00	13,54	200	2000	Trutnov
ITT		automobilový	USA	450,42	15,00	270	1994	Jičín
JUTA	JUTA a.s.	ostatní	ČR	833,70	22,16	83	2001	Dvůr Králové/Jaroměř
Karsit	KARSIT, s. r. o.	automobilový	ČR	435,00	12,14	310	2000	Jaroměř
Kern		plastikářský	Německo	92,97	3,40	160	1997	Jičín
Kimberly Clark	Kimberly-Clark, a.s.	ostatní	USA	804,00	21,37	196	2001	Jaroměř
n.s.	n.s.	ostatní	USA	1 650,00	54,54	190	2003	Jaroměř
Orsil	SAINT-GOBAIN ORSILA s.r.o.	stavební materiály	Rakousko	642,54	21,30	15	1999	Rychnov nad Kněžnou
Rubena	RUBENA a.s.	gumářenský	ČR	590,00	15,68	46	2001	Náchod
Saar Gummi	Saar Gummi Czech s.r.o.	gumářenský	Německo	785,00	21,91	515	2000	Náchod
SQS Vláknová optika	SQS Vláknová optika s.r.o.	elektronický	ČR	23,00	0,89	44	2004	Nová Paka
Swell	SWELL, spol. s r.o.	ostatní	ČR	45,11	1,49	19	2002	Hořice
VEBA	VEBA, textilní závody a.s.	textilní	ČR	407,00	10,82	0	2001	Broumov
n.s.	n.s.	ostatní	Belgie	n.s.	n.s.	n.s.	2004	n.s.
n.s.	n.s.	ostatní	USA	n.s.	n.s.	n.s.	2004	n.s.
Škoda Auto	Škoda Auto a.s.	automobilový	Německo	3 000,00	116,59	2 150	2004	Kvasiny
Ronal	RONAL CR s.r.o.	automobilový	Lucembursko	1 807,00	50,44	550	2000	Jičín, Pardubice
Wiegel Tschetchia	Wiegel CZ žárové zinkování s.r.o.	přesné strojírenství	Německo	398,00	10,58	160	2001	Hradec Králové, Žďár nad Sázavou

Zdroj dat: CzechInvest

Příloha Tab.č. 42: Průmyslové zóny v Královéhradeckém kraji v roce 2005

název lokality	obec	katastrální území	velikost (ha)
Hradec Králové - Severní zóna	Hradec Králové	Věkoše	12
Hradec Králové - Aldis	Hradec Králové	Věkoše	5
Nový Bydžov - Zábědov	Nový Bydžov	Zábědov	14,4
Nový Bydžov - Chudonice	Nový Bydžov	Chudonice	6,5
Hradec Králové - Březhrad - Křižovatka	Hradec Králové	Březhrad	2,3
Hradec Králové - Březhrad - U trati	Hradec Králové	Březhrad	6
Hradec Králové - Březhrad - Komerční zóna	Hradec Králové	Březhrad	5
Hradec Králové - Plačice	Hradec Králové	Březhrad	15,3
Hradec Králové - Třebechovická	Hradec Králové	Slezské Předměstí	1,5
Hradec Králové - Třebeš	Hradec Králové	Třebeš	7
Hradec Králové - U Cihelny	Hradec Králové	Svobodné Dvory	1
Hradec Králové - U Trati	Hradec Králové	Slezské Předměstí	1
Hradec Králové - U Trati	Hradec Králové	Plácky	2
Hradec Králové - U Trati	Hradec Králové	Plotiště nad Labem	5
Hradec Králové - Kutnohorská	Hradec Králové	Plačice	5
Smiřice - průmyslová zóna	Smiřice	Smiřice	24
název lokality	obec	katastrální území	velikost (ha)
Jičín - průmyslové zóny I	Jičín	Jičín	32,7
Jičín - průmyslové zóny II	Jičín	Jičín	25,3
Jičín - průmyslové zóny III	Jičín	Jičín	12,8
Hořice - Za Miletou	Hořice	Hořice	3,6
Hořice - Nad Jízdárnou	Hořice	Hořice	3,8
Kopidlno	Kopidlno	Kopidlno	85
název lokality	obec	katastrální území	velikost (ha)
Červený Kostelec - Lhota	Červený Kostelec	Stolín, Lhota	39
Police nad Metují - Bělská	Police nad Metují	Police nad Metují	2,5
název lokality	obec	katastrální území	velikost (ha)
Solnice - jih	Solnice	Solnice	50
Opočno - Podzámčí I.,II.	Opočno	Opočno	34,3
Rychnov nad Kněžnou - Lipovka	Rychnov n. Kn.	Lipovka	33
název lokality	obec	katastrální území	velikost (ha)
Dvůr Králové nad Labem - Zboží	Dvůr Králové n. L.	Dvůr Králové n. L.	12
Dvůr Králové nad Labem - Žirecká podstráň	Dvůr Králové n. L.	Dvůr Králové n. L.	30
Dvůr Králové nad Labem – Sylvárov	Dvůr Králové n. L.	Dvůr Králové n. L.	2,3
Hostinné - Dlouhá louka	Hostinné	Hostinné	9
Lánov	Lánov	Prostřední Lánov	15
Rtyně v Podkrkonoší	Rtyně v Podkr.	Rtyně v Podkr.	5
Trutnov - Bojiště	Trutnov	Bojiště, Trutnov	11,4
Trutnov - Krkonošská	Trutnov	Dolní Staré Město	23,3
Trutnov - Horní Staré Město	Trutnov	Horní Staré Město	3,3
Trutnov - Chmelnice	Trutnov	Trutnov	3,3
Trutnov - Volanov	Trutnov	Trutnov	4,4

Zdroj: Královéhradecký kraj – studie Vhodná příležitost pro vaše investice (duben 2005)

Příloha Tab.č. 43: Bilance půdy podle okresů Královéhradeckého kraje k 31.12.2003

Kraj, okresy	v ha					
	Zemědělská půda	z toho			Nezemědělská půda	z toho lesní půda
		orná půda	trvalé travní porosty	zahrady		
Královéhradecký kraj	280 061	193 906	70 239	11 548	195 758	147 008
Hradec Králové	62 080	52 050	6 797	2 411	25 466	14 272
Jičín	60 702	46 318	10 362	2 150	27 959	19 151
Náchod	52 733	34 107	15 209	2 371	32 423	22 922
Rychnov n.K.	54 223	33 621	18 019	2 222	45 553	37 272
Trutnov	50 323	27 810	19 852	2 394	64 355	53 391

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSU

Příloha Tab.č. 44: Bilance půdy Královéhradeckého kraje v letech 2001-2003

Královéhradecký kraj	v ha (stav k 31. 12.)		
	2001	2002	2003
Celková výměra	475 825	475 817	475 819
Zemědělská půda	280 521	280 258	280 061
v tom:			
orná půda	194 498	194 208	193 906
zahrady	11 546	11 549	11 548
ovocné sady	4 390	4 368	4 366
trvalé travní porosty	70 085	70 131	70 239
chmelnice	-	-	-
vinice	2	2	2
Nezemědělská půda	195 304	195 559	195 758
v tom:			
lesní plochy	146 856	146 930	147 008
vodní plochy	7 154	7 179	7 197
zastavěné plochy a nádvoří	9 294	9 306	9 298
ostatní plochy	32 000	32 144	32 255

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSU a Český úřad zeměměřický a katastrální

Příloha Tab.č. 45: Organizační struktura zemědělských podniků v krajích v roce 2003

ČR, kraje	Zemědělské subjekty				
	celkem	fyzická osoba	v tom podle právní formy		
			právnícká osoba		družstvo
			celkem	obchodní společnosti	
Česká republika	54 071	51 287	2 784	2 069	631
Hl. město Praha	407	359	48	42	1
Středočeský	6 097	5 729	368	266	90
Jihočeský	5 527	5 184	343	222	113
Plzeňský	2 524	2 333	191	153	35
Karlovarský	465	411	54	46	4
Ústecký	2 500	2 337	163	138	18
Liberecký	2 118	2 025	93	75	15
Královéhradecký	3 382	3 199	183	145	31
Pardubický	3 563	3 393	170	130	36
Vysočina	5 951	5 652	299	175	114
Jihomoravský	10 578	10 198	380	309	64
Olomoucký	3 016	2 836	180	118	59
Zlínský	4 050	3 895	155	125	27
Moravskoslezský	3 893	3 736	157	125	24

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSU

Příloha Tab.č. 46: Osevní plochy vybraných zemědělských plodin v Královéhradeckém kraji v letech 2001- 2003 (stav k 31.5.)

Plodina	v hektarech	2001	2002	2003
Obiloviny celkem		93 425	96 545	91 278
z toho	pšenice	59 220	56 580	47 814
	ječmen	20 991	24 929	26 477
Luskoviny celkem		4 016	4 001	3 246
Okopaniny celkem		12 290	12 353	11 732
z toho	cukrovka technická	10 102	10 707	10 191
Technické plodiny celkem		25 808	23 512	25 888
z toho	řepka	21 152	18 108	17 880
	mák	2 623	2 251	2 664
Pícniny na orné půdě celkem		44 266	39 759	38 009
z toho	kukuřice na zeleno a na siláž	16 569	16 802	17 009
	vojtěška	7 524	7 777	7 613
Zelenina konzumní celkem		1 786	1 100	979
Květiny a okrasné rostliny		55	126	70
Plochy na semeno celkem		73	163	68
Ostatní plochy celkem		412	320	217
z toho	jahody	230	31	33
Osevní plocha úhrnem		182 130	177 876	171 488
Orná půda v klidu		11 686	6 735	12 820

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 47: Hektarové výnosy sklizně zemědělských plodin v ČR a podle jednotlivých krajů v roce 2003

Kraje	Hektarové výnosy sklizně zemědělských plodin v t							
	obilovin celkem	z toho pšenice	žitá	brambory pozdní konzumní	cukrovky technické	kukuřice na zeleno a siláž	luskovin celkem	řepky
Hl.m. Praha	4,46	4,65	4,00	18,53	46,79	28,70	2,42	1,94
Středočeský	4,11	4,28	3,76	19,17	45,42	27,57	2,08	1,66
Jihočeský	3,55	3,71	3,83	20,46	-	27,78	1,71	1,37
Plzeňský	3,51	3,74	3,71	20,06	-	26,77	1,70	1,42
Karlovarský	3,62	3,81	3,96	21,54	-	26,64	1,25	1,37
Ústecký	4,20	4,37	3,74	18,27	44,84	27,82	1,96	1,75
Liberecký	3,67	3,93	3,84	20,68	45,86	27,14	1,77	1,51
Královéhradecký	4,18	4,40	3,88	19,76	45,16	27,61	2,19	1,76
Pardubický	3,96	4,10	3,83	20,55	45,31	27,98	2,19	1,59
Vysočina	3,65	3,79	3,88	21,04	44,08	27,45	1,74	1,38
Jihomoravský	4,06	3,92	3,44	16,40	42,92	24,69	2,20	1,45
Olomoucký	4,41	4,38	3,88	19,20	46,35	29,27	2,24	1,75
Zlínský	4,33	4,19	3,84	19,83	45,34	29,00	2,18	1,70
Moravskoslezský	3,88	3,98	3,87	19,75	45,11	29,29	1,80	1,54
Česká republika	3,95	4,07	3,80	20,08	45,20	27,55	1,98	1,55

Od roku 2002 zharmonizoval Český statistický úřad zjišťování v rostlinné výrobě podle legislativních předpisů a doporučení platných pro členskou země EU. Rozsah statistického šetření (vybraný soubor respondentů) vychází z aktualizovaného stavu Agrejistru

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 48: Sklizeň zemědělských plodin v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003

Plodina	v tunách			Index 2003/2001
	2001 ¹⁾	2002	2003	
Obiloviny	465 408	426 602	383 764	0,82
Pšenice	315 336	262 800	210 570	0,67
Žito	6 866	5 637	9 363	1,36
Ječmen	92 465	94 321	103 859	1,12
Oves	5 898	10 672	13 204	2,24
Triticale	22 253	20 857	22 530	1,01
Kukuřice na zmo	22 132	31 714	23 066	1,04
Ostatní obiloviny	457	601	1 172	2,56
Luskoviny	10 774	8 365	7 111	0,66
Hrách setý	9 868	7 632	6 121	0,62
Fazol jedlý	-	-	-	-
Ostatní luskoviny	905	733	990	1,09
Okopaniny	520 026	566 432	491 268	0,94
Brambory rané	6 774	6 209	5 897	0,87
Brambory pozdní konzumní	30 861	26 800	20 097	0,65
Brambory průmyslové	-	860	251	-
Cukrovka technická	475 181	527 805	460 230	0,97
Krmná řepa	7 103	4 345	4 502	0,63
Ostatní okopaniny	107	413	291	2,72
Technické plodiny	69 114	46 087	38 638	0,56
Řepka	64 980	41 212	31 552	0,49
Slunečnice na semeno	272	918	1 324	4,87
Sója	49	76	368	7,51
Mák	1 823	1 262	1 410	0,77
Hořčice na semeno	517	1 579	2 876	5,56
Len setý olejný	146	184	80	0,55
Ostatní olejní	23	104	18	0,78
Len setý přádný	139	328	401	2,88
Kořeninové rostliny	415	331	346	0,83
Léčivé rostliny	6	13	115	19,17
Ostatní technické plodiny	744	80	148	0,20
Pícniny na orné půdě	781 690	711 037	589 675	0,75
Kukuřice na zeleno a na siláž	567 543	535 501	457 229	0,81
Ostatní jednoleté pícniny	66 078	51 648	39 659	0,60
Jetel červený	40 643	25 965	18 974	0,47
Vojtěška	63 932	61 052	49 977	0,78
Ostatní víceleté pícniny	43 494	36 871	23 836	0,55
Zelenina konzumní	34 786	24 677	22 657	0,65
Celer	1 174	556	795	0,68
Mrkev	6 919	3 805	4 648	0,67
Petržel	906	360	498	0,55
Kedlubny	867	141	65	0,07
Kapusta	1 424	390	308	0,22
Květák	2 010	1 210	1 055	0,52
Zelí	9 687	10 786	10 691	1,10
Okurky nakladačky	360	161	160	0,44
Okurky salátové	542	343	176	0,32
Rajčata	185	50	53	0,29
Cibule	8 549	5 686	3 744	0,44
Česnek	345	5	2	0,01
Hrách dřeňový	67	232	5	0,07
Ostatní zelenina	1 752	952	457	0,26
Ostatní plodiny	171 825	167 974	143 482	0,84
Jahody	1 080	122	111	0,10
Chmel	-	-	-	-

Plodina	v tunách			Index 2003/2001
	2001 ¹⁾	2002	2003	
Vinná réva - hrozny	-	-	-	-
Píce z trvalých travních porostů (v seně)	170 745	167 852	143 371	0,84

1) včetně drobných pěstitelů

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 49: Hektarové výnosy sklizně hlavních zemědělských plodin v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003

Plodina	v tunách			Index 2003/2001
	2001 ¹⁾	2002	2003	
Obiloviny	5,01	4,42	4,18	0,83
Pšenice	5,38	4,64	4,40	0,82
Žito	3,61	3,34	3,88	1,07
Ječmen	4,47	3,78	3,92	0,88
Oves	2,66	2,75	3,08	1,16
Triticale	3,97	3,81	3,65	0,92
Kukuřice na zmo	6,19	7,18	5,71	0,92
Ostatní obiloviny	1,93	1,67	2,23	1,16
Luskoviny	2,74	2,09	2,19	0,80
Hrách setý	2,80	2,17	2,43	0,87
Fazol jedlý	-	-	-	-
Ostatní luskoviny	2,19	1,50	1,35	0,62
Okopaniny	146,68	192,18	155,80	1,06
Brambory rané	16,96	18,05	16,02	0,94
Brambory pozdní konzumní	19,41	23,30	19,76	1,02
Brambory průmyslové	-	26,88	18,18	-
Cukrovka technická	47,05	49,30	45,16	0,96
Krmná řepa	38,38	40,23	34,90	0,91
Ostatní okopaniny	24,88	34,42	21,78	0,88
Technické plodiny	15,37	15,14	12,34	0,80
Řepka	3,09	2,28	1,76	0,57
Slunečnice na semeno	1,60	2,18	2,34	1,46
Sója	1,50	2,05	1,53	1,02
Mák	0,74	0,56	0,53	0,72
Hořčice na semeno	0,82	0,93	0,90	1,10
Len setý olejní	1,14	0,98	0,85	0,75
Ostatní olejní	0,73	1,33	0,61	0,84
Len setý pšadný	1,11	2,43	2,04	1,84
Kořeninové rostliny	0,89	0,69	0,63	0,71
Léčivé rostliny	0,19	0,93	0,49	2,58
Ostatní technické plodiny	3,56	0,78	0,66	0,19
Pícniny na orné půdě	73,69	67,83	55,49	0,75
Kukuřice na zeleno a na siláž	36,81	33,43	27,61	0,75
Ostatní jednoleté pícniny	16,41	14,02	11,58	0,71
Jetel červený	8,02	8,08	6,30	0,79
Vojtěška	8,57	7,85	6,57	0,77
Ostatní víceleté pícniny	3,88	4,45	3,43	0,88
Zelenina konzumní	201,60	240,98	246,34	1,22
Celer	16,01	13,90	17,92	1,12
Mrkev	23,06	28,61	29,91	1,30
Petržel	8,97	10,00	10,79	1,20
Kedlubny	12,08	12,82	13,49	1,12
Kapusta	23,76	14,44	19,12	0,80
Květák	18,08	12,10	13,27	0,73
Zelí	39,14	40,25	39,10	1,00
Okurky nakladačky	5,85	23,00	17,19	2,94

Plodina	v tunách			Index 2003/2001
	2001 ¹⁾	2002	2003	
Okurky salátové	8,95	20,18	28,03	3,13
Rajčata	5,40	28,00	29,12	5,39
Cibule	22,85	19,02	12,69	0,56
Česnek	4,70	5,00	2,06	0,44
Hrách dřeňový	2,30	3,74	3,38	
Ostatní zelenina	10,45	9,92	10,27	0,98
Ostatní plodiny	7,89	6,99	5,79	0,73
Jahody	4,69	3,94	3,36	-
Chmel	-	-	-	-
Vinná réva - hrozny	-	-	-	-
Píce z trvalých travních porostů (v seně)	3,20	3,05	2,43	0,76

1) včetně drobných pěstitelů

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 50: Sklizeň ovoce podle krajů v roce 2003

ČR, kraje	Jabloně	Hrušně	Broskvoňe	Meruňky	Švestky pravé	Třešně	Rybíz
	Sklizeň ovoce (t)						
Česká republika	140 651	1 515	5 520	4 293	1 715	2 821	3 921
Hl. m. Praha	90	3	1	0	3	3	0
Středočeský	32 812	379	686	127	148	671	1 049
Jihočeský	7 352	104	5	1	169	955	346
Plzeňský	3 557	11	1	0	17	30	2
Karlovarský	446	3	0	0	17	7	0
Ústecký	17 374	483	132	163	57	216	159
Liberecký	6 033	19	49	0	47	53	273
Královéhradecký	22 586	136	159	35	118	428	419
Pardubický	2 302	17	3	2	76	36	193
Vysočina	738	41	2	2	100	27	10
Jihomoravský	22 301	96	4 258	3 891	510	182	622
Olomoucký	17 265	160	51	26	231	161	782
Zlínský	5 925	44	169	43	152	31	25
Moravskoslezský	1 870	19	4	3	70	21	41
Průměr	10 047	108	394	307	123	202	280

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 51: Intenzita chovu hospodářských zvířat podle krajů v roce 2003

ČR, kraje	v kusech							
	Na 100 ha zemědělské půdy připadá				Na 100 ha orné půdy připadá			
	koní	skotu	z toho krav	ovcí a beranů	prasat	z toho prasnic	drůbeže	z toho slepic
Česká republika	0,6	38,9	15,6	3,2	113,8	9,1	928,1	232,8
Hl. m. Praha a Středočeský	0,5	26,3	9,9	1,7	81,9	6,6	583,5	157,6
Jihočeský	0,7	49,1	20,0	4,0	130,7	10,7	1 505,1	265,4
Plzeňský	0,4	49,3	19,5	4,2	101,9	8,5	964,2	135,3
Karlovarský	1,2	34,3	14,8	10,4	94,0	7,4	531,8	213,8
Ústecký	0,5	20,3	7,7	3,8	89,7	7,1	1 270,2	514,1
Liberecký	1,3	38,1	16,8	5,9	97,2	7,6	311,1	108,6
Královéhradecký	0,6	44,5	18,1	2,9	129,8	10,2	962,6	391,5
Pardubický	0,7	50,6	20,6	2,8	106,7	8,2	946,0	370,9
Vysočina	0,2	55,8	21,7	1,7	133,8	10,8	422,7	49,8
Jihomoravský	0,3	21,4	8,3	1,1	149,2	12,2	1 360,9	213,3
Olomoucký	0,5	40,1	16,0	1,6	121,2	9,6	339,3	172,4
Zlínský	1,0	39,3	16,8	7,1	102,9	8,6	1 556,2	236,7
Moravskoslezský	0,8	36,7	16,0	4,3	120,6	9,1	1 306,0	460,3
Průměr	0,7	38,9	15,8	3,9	112,4	9,0	927,7	251,6

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 52: Hospodářská zvířata Královéhradeckého kraje v letech 2001- 2003 v kusech (stav k 1.4. následujícího roku)

Hospodářská zvířata	2001	2002	2003
Koně	1 667	1 406	1 458
Skot	113 570	111 365	109 305
z toho krávy	45 361	45 342	44 571
Prasata	264 116	243 983	239 151
z toho prasnice	22 123	20 472	18 728
Ovce a berani	6 457	6 844	7 096
Drůbež	1 751 434	1 957 410	1 774 185
z toho slepice	591 137	765 859	721 654

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 53: Hospodářská zvířata podle krajů k 1.4.2004

ČR, kraje	v kusech							
	Koně	Skot	z toho krávy	Prasata	z toho prasnice	Ovce a berani	Drůbež	z toho slepice
Česká republika	20 371	1 428 329	572 887	3 126 539	250 842	115 852	25 493 559	6 394 409
Hl. m. Praha a Středočeský	2 797	158 049	59 558	438 596	35 159	10 388	3 123 830	844 000
Jihočeský	2 886	216 526	87 971	374 555	30 662	17 583	4 313 665	760 762
Plzeňský	1 249	162 535	64 339	230 172	19 115	13 690	2 178 376	305 577
Karlovarský	1 236	34 434	14 869	43 128	3 396	10 474	244 111	98 139
Ústecký	1 033	44 453	16 799	144 221	11 418	8 421	2 041 441	826 284
Liberecký	1 292	38 124	16 846	44 999	3 540	5 923	144 115	50 303
Královéhradecký	1 458	109 305	44 571	239 151	18 728	7 096	1 774 185	721 654
Pardubický	1 731	120 434	49 053	200 131	15 287	6 578	1 773 568	695 399
Vysočina	728	220 010	85 633	409 204	32 978	6 560	1 292 430	152 212
Jihomoravský	1 257	77 583	30 022	484 901	39 649	3 849	4 422 665	693 069
Olomoucký	1 208	100 748	40 162	235 027	18 677	4 032	657 777	334 246
Zlínský	1 615	63 182	26 922	109 029	9 122	11 432	1 649 310	250 893
Moravskoslezský	1 881	82 946	36 142	173 425	13 111	9 826	1 878 086	661 871
Průměr	1 567	109 871	44 068	240 503	19 296	8 912	1 961 043	491 878

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 54: Vybrané ukazatele lesnictví podle krajů v roce 2003 (dopočteno na lesnictví celkem)

ČR, kraje	Zalesňování celkem (ha)	Těžba dřeva (m ³ b. k.)		Prořezávky celkem (ha)	Probírky celkem (ha)
		jehličnaté	listnaté		
Česká republika	17 164	13 659 507	1 480 426	41 160	79 329
Hl. m. Praha	7	2 528	3 965	27	79
Středočeský	2 172	1 320 829	150 027	4 284	10 175
Jihočeský	1 897	2 316 398	54 795	5 215	8 453
Plzeňský	1 689	1 569 716	40 321	4 486	7 966
Karlovarský	875	597 298	31 917	2 391	3 735
Ústecký	1 531	246 131	105 059	2 611	3 075
Liberecký	813	378 444	61 096	1 802	3 609
Královéhradecký	780	638 266	54 672	2 895	4 487
Pardubický	831	767 126	56 476	2 617	4 893
Vysočina	1 393	1 383 109	38 431	3 321	8 636
Jihomoravský	1 538	634 634	374 256	2 426	6 573
Olomoucký	1 098	1 147 644	167 574	3 570	5 471
Zlínský	1 014	784 482	241 186	2 489	8 148
Moravskoslezský	1 526	1 872 902	100 651	3 026	4 029
Průměr	1 226	975 679	105 745	2 940	5 666

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 55: Počet kulturních zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2003

Kraj/ORP/ČR	Počet obyvatel k 31.12.2003	Vč. knihovny vč. poboček	Stálá kina	Divadla	Přírodní amfiteátry	Muzea vč. poboček	Galerie včetně výstav. síní	Ostatní kulturní zařízení	Střediska pro volný čas dětí a mládeže
Královéhradecký kraj	547 563	498	48	20	27	62	47	366	48
Broumov	17 489	13	2	2		3		16	1
Dobruška	19 542	31	4	1	2	3	4	24	2
Dvůr Králové nad Labem	27 063	25	1	2	1	6	4	17	2
Hořice	17 912	29	1	0	1	3	1	21	2
Hradec Králové	143 162	100	5	3	6	7	7	58	11
Jaroměř	19 138	18	1	1		3	2	11	6
Jičín	45 974	75	8	1	4	7	7	42	4
Kostelec nad Orlicí	24 735	22	3	0	2		1	16	2
Náchod	61 407	42	7	6	5	11	6	35	6
Nová Paka	13 180	16	2	0		3	1	15	1
Nové Město nad Metují	14 389	16	1	0		1		6	2
Nový Bydžov	16 967	22	1	0	2	1		21	1
Rychnov nad Kněžnou	33 888	44	1	1		7	6	16	4
Trutnov	65 044	31	8	3	3	6	5	53	1
Vrchlabí	27 673	14	3	0	1	1	3	15	3
Celá ČR	10 219 778	6 714	660	255	334	825	893		

Zdroj: MOS; ČSÚ (krajská ročenka 2004)

Příloha Tab.č. 56: Počet kulturních zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2003 na 100 000 obyvatel

Kraj/ORP/ČR	Počet obyvatel k 31.12.2003	Veř. knihovny vč. poboček	Stálá kina	Dívanla	Přírodní amfiteatry	Muzea vč. poboček	Galérie vč. věcné výstav. sítí	Ostatná kulturní zařízení	Sřediška pro volný čas dětí a mládeže
Královéhradecký kraj	547 563	90,9	8,8	3,7	4,9	11,3	8,6	66,8	8,8
Broumov	17 489	74,3	11,4	11,4	0,0	17,2	0,0	91,5	5,7
Dobruška	19 542	158,6	20,5	5,1	10,2	15,4	20,5	122,8	10,2
Dvůr Králové nad Labem	27 063	92,4	3,7	7,4	3,7	22,2	14,8	62,8	7,4
Hořice	17 912	161,9	5,6	0,0	5,6	16,7	5,6	117,2	11,2
Hradec Králové	143 162	69,9	3,5	2,1	4,2	4,9	4,9	40,5	7,7
Jaroměř	19 138	94,1	5,2	5,2	0,0	15,7	10,5	57,5	31,4
Jičín	45 974	163,1	17,4	2,2	8,7	15,2	15,2	91,4	8,7
Kostelec nad Orlicí	24 735	88,9	12,1	0,0	8,1	0,0	4,0	64,7	8,1
Náchod	61 407	68,4	11,4	9,8	8,1	17,9	9,8	57,0	9,8
Nová Paka	13 180	121,4	15,2	0,0	0,0	22,8	7,6	113,8	7,6
Nové Město nad Metují	14 389	111,2	6,9	0,0	0,0	6,9	0,0	41,7	13,9
Nový Bydžov	16 967	129,7	5,9	0,0	11,8	5,9	0,0	123,8	5,9
Rychnov nad Kněžnou	33 888	129,8	3,0	3,0	0,0	20,7	17,7	47,2	11,8
Trutnov	65 044	47,7	12,3	4,6	4,6	9,2	7,7	81,5	1,5
Vrchlabí	27 673	50,6	10,8	0,0	3,6	3,6	10,8	54,2	10,8
Celá ČR	10 219 778	65,7	6,5	2,5	3,3	8,1	8,7		

Zdroj: podle MOS; ČSÚ (krajská ročenka 2004)

Příloha Tab.č. 57: Česko-polské silniční hraniční přechody v Královéhradeckém kraji (stav k 21. 3. 2005)

Hraniční přechod	Charakter	Rozsah dopravy	Provozní doba
Náchod - Kudowa Slone	1,3	P,C,M,OA,B,N	nepřetržitá
Otovice - Tlumaczów	1,3	P,C,M,OA,B	nepřetržitá
Starostín - Golińsk	1,3	P,C,M,OA,B,N	nepřetržitá N - do 6 t celkové hmotnosti
Královec - Lubawka	1,3	P,C,M,OA,B,N	nepřetržitá N - do 6 t užitečné hmotnosti
Pomezní Boudy - Przelecz Okraj	1,3	P,C,M,OA	nepřetržitá

Pozn.: P - pěší, C - cyklisté, M - motocykly, OA - osobní automobily, B - autobusy, N - nákladní doprava, N1 - nákladní vozidla evidovaná v ČR a PR do užitečné hmotnosti 3,5 t (s výjimkou přeprav nebezpeč. nákladů)

Zdroj: MVČR

Příloha Tab.č. 58: Česko-polské hraniční přechody v Královéhradeckém kraji určené výhradně pro malý pohraniční styk (stav k 21. 3. 2005)

Přechod MPS	Charakter	Rozsah dopravy	Provozní doba
Bartošovice v Orł.h. - Niemojów	3	P, C, M do 50 ccm, ZT	denně (6-22 hod.)
Orlické Záhoří - Mostowice	3	P, C, M do 50 ccm, ZT	denně (6-22 hod.)
Malá Čermná - Czermna	3	P, C, M do 50 ccm, ZT	denně (6-22 hod.)

Pozn.: P - pěší, C - cyklisté, M - motocykly, OA - osobní automobily, ZT - zemědělská vozidla; Charakter: 3 - přechod malého pohraničního styku (Smlouva mezi ČR a PR o malém pohraničním styku, Praha 17.1.1995)

Zdroj: MVČR

Příloha Tab.č. 59: Česko-polské hraniční přechody na turistických stezkách v Královéhradeckém kraji (stav k 21. 3. 2005)

Název turistické stezky	Provozní doba				Druh provozu
Bartošovice v Orł.horách - Niemojów	6-22 hod.	celoročně			P,C,L
Česká Čermná - Brzozowice	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C,L,voz.
Masarykova chata - Zieleniec	8-20 hod.	celoročně			P,L
Olešnice v Orł.horách (Čihalka) - Duszniki	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C,L,voz.
Malá Čermná - Czermna	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C,L
Machovská Lhota - Ostra Góra	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C,L,voz.
Machovský kříž - Pasterka	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C,L
Božanov - Radków	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C,L,voz.
Janovičky - Gluszyca	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C,L
Zdoňov – Laczny	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C,voz.
Libná – Chelmsko Ślaskie	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C
Petřkovice - Okrzeszyn	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C
Žacléf (Bohr) - Niedomirów	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C
Horní Albeřice - Niedamirów	6-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C,L
Soví Sedlo (Jelenka) - Sowia Przelecz	8-20 hod.	1.4.-30.9.	9-16 hod.	1.10.-31.3.	P,L
Luční bouda - Slaski Dom	8-20 hod.	1.4.-30.9.	9-16 hod.	1.10.-31.3.	P,L
Luční bouda - Równia p.S.	8-20 hod.	1.4.-30.9.	9-16 hod.	1.10.-31.3.	P,L
Špindlerův Mlýn - Przesieka	8-20 hod.	1.4.-30.9.	8-18 hod.	1.10.-31.3.	P,C,L

Pozn.: P - pěší, C - cyklisté, L - lyžaři, voz. - uživatelé ekologických invalidních vozíků. Překračovat státní hranice mezi ČR a PR na přechodech na turistických stezkách mohou občané ČR a PR a občané třetích států uvedených v příloze č.4 k Dohodě mezi vládou ČR a vládou PR o hraničních přechodech, přechodech na turistických stezkách... ze dne 22.11.1996.

Zdroj: MVČR

Poznámka: Dne 23.8.2005 byl otevřen nový přechod na turistické stezce „Ruprechtický Špičák – Lomnica“. Druh provozu na tomto přechodu je P,C,L.

Příloha Tab.č. 60: Kapacita ubytovacích zařízení cestovního ruchu v krajích ČR v roce 2003

Kraj	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka
Česká republika	8 211	171 111	447 537
Hl. m. Praha	601	32 125	69 987
Středočeský	620	11 539	31 582
Jihočeský	954	16 341	47 929
Plzeňský	481	8 042	22 619
Karlovarský	470	13 314	27 645
Ústecký	457	8 187	21 682
Liberecký	999	14 380	42 442
Královéhradecký	1 048	16 548	46 296
Pardubický	319	5 118	14 837
Vysočina	383	6 459	19 742
Jihomoravský	536	12 441	31 415
Olomoucký	390	7 619	20 525
Zlínský	419	8 750	23 311
Moravskoslezský	534	10 248	27 525

Zdroj: ČSÚ

Příloha Tab.č. 61: Kategorie ubytovacích zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2004

Kraj/ORP/ČR	Hotel, motel, hotel		Penzion		kempy, chatové osady, tur. ubytovny, ostatní		Počet lůžek celkem	Počet lůžek na 1000 obyv.	Počet obyvatel k 31.12.2004
	počet zařízení	počet lůžek	počet zařízení	počet lůžek	počet zařízení	počet lůžek			
Královéhradecký kraj	183	12 443	405	12 453	425	22 850	47 746	8,7	547 296
Broumov	3	168	11	430	8	1 104	1 702	9,8	17 410
Dobruška	8	627	19	723	23	1 121	2 471	12,6	19 552
Dvůr Králové nad Labem	3	178	3	147	5	449	774	2,9	27 105
Hořice	3	127	3	51	7	698	876	4,9	17 923
Hradec Králové	9	864	8	167	13	1 786	2 817	2,0	143 175
Jaroměř	3	131	0	0	2	403	534	2,8	19 039
Jičín	15	787	12	363	26	2 476	3 626	7,9	45 925
Kostelec nad Orlicí	2	71	2	72	3	226	369	1,5	24 724
Náchod	9	362	18	410	22	1 534	2 306	3,8	61 447
Nová Paka	3	127	2	24	3	265	416	3,2	13 183
Nové Město nad Metují	3	216	5	75	5	438	729	5,1	14 323
Nový Bydžov	1	40	0	0	1	74	114	0,7	16 949
Rychnov nad Kněžnou	7	349	16	420	30	1 360	2 129	6,3	33 880
Trutnov	42	2 742	185	5 947	180	7 007	15 696	24,2	64 901
Vrchlabí	72	5 654	121	3 624	97	3 909	13 187	47,5	27 760
ČR	1 853	155 649	2 521	69 639	1 140	268 955	494 243	4,8	10 211 455

Zdroj: ČSÚ

Příloha Tab.č. 62: Počet sportovních zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2003

Kraj/ORP/ČR	Počet obyvatel k 31.12.2003	Koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	Hřiště	Tělocvičny	Stadiony otevřené	Stadiony kryté	Zimní stadiony kryté i otevřené	Ostatní zařízení pro sport
Královéhradecký kraj	547 563	100	19	905	406	61	7	18	361
Broumov	17 489	3		34	14	3	1		8
Dobruška	19 542	4	1	39	18	4		1	21
Dvůr Králové nad Labem	27 063	4	1	39	13	4		1	14
Hořice	17 912	7		38	21	2		1	11
Hradec Králové	143 162	12	3	246	83	6	4	3	23
Jaroměř	19 138	4	1	28	18	3		1	5
Jičín	45 974	16		140	42	3		2	16
Kostelec nad Orlicí	24 735	3		29	18	6			10
Náchod	61 407	14	1	86	46	7		3	34
Nová Paka	13 180	2		9	9	1		1	7
Nové Město nad Metují	14 389	2	1	22	11	2		1	1
Nový Bydžov	16 967	4		39	13	3		1	5
Rychnov nad Kněžnou	33 888	2		53	31	2		1	31
Trutnov	65 044	12	5	76	49	9	1	1	107
Vrchlabí	27 673	11	6	27	20	6	1	1	68
ČR	10 219 778	1 297	323	10 205	5 219	841	81	220	4 079

Zdroj: MOS; ČSÚ (krajská ročenka 2004)

Příloha Tab.č. 63: Počet kulturních zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2003 na 100 000 obyvatel

Kraj/ORP/ČR	Počet obyvatel k 31.12.2003	Koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	Hřiště	Tělocvičny	Stadiony otevřené	Stadiony kryté	Zimní stadiony kryté i otevřené	Ostatní zařízení pro sport
Královéhradecký kraj	547 563	18,3	3,5	165,3	74,1	11,1	1,3	3,3	65,9
Broumov	17 489	17,2	0,0	194,4	80,1	17,2	5,7	0,0	45,7
Dobruška	19 542	20,5	5,1	199,6	92,1	20,5	0,0	5,1	107,5
Dvůr Králové nad Labem	27 063	14,8	3,7	144,1	48,0	14,8	0,0	3,7	51,7
Hořice	17 912	39,1	0,0	212,1	117,2	11,2	0,0	5,6	61,4
Hradec Králové	143 162	8,4	2,1	171,8	58,0	4,2	2,8	2,1	16,1
Jaroměř	19 138	20,9	5,2	146,3	94,1	15,7	0,0	5,2	26,1
Jičín	45 974	34,8	0,0	304,5	91,4	6,5	0,0	4,4	34,8
Kostelec nad Orlicí	24 735	12,1	0,0	117,2	72,8	24,3	0,0	0,0	40,4
Náchod	61 407	22,8	1,6	140,0	74,9	11,4	0,0	4,9	55,4
Nová Paka	13 180	15,2	0,0	68,3	68,3	7,6	0,0	7,6	53,1
Nové Město nad Metují	14 389	13,9	6,9	152,9	76,4	13,9	0,0	6,9	6,9
Nový Bydžov	16 967	23,6	0,0	229,9	76,6	17,7	0,0	5,9	29,5
Rychnov nad Kněžnou	33 888	5,9	0,0	156,4	91,5	5,9	0,0	3,0	91,5
Trutnov	65 044	18,4	7,7	116,8	75,3	13,8	1,5	1,5	164,5
Vrchlabí	27 673	39,7	21,7	97,6	72,3	21,7	3,6	3,6	245,7
ČR	10 219 778	12,7	3,2	99,9	51,1	8,2	0,8	2,2	39,9

Zdroj: MOS; ČSÚ (krajská ročenka 2004)

Příloha Tab.č. 64: Počet hraničních přechodů

Území	Železniční přechody	Silniční přechody	Přechody určené výhradně pro malý pohraniční styk	Přechod na turistických stezkách
Královéhradecký kraj	2	6	5	18
Česká republika	30	98	33	109

Zdroj: www.mvcr.cz/doprava/hranice.html

Příloha Tab.č. 65: Seznam železničních hraničních přechodů v Královéhradeckém kraji

Hraniční přechod	Stát	Druh dopravy	Kraj
Královec - Lubawka	Polsko	nákladní	Královéhradecký
Meziměstí - Mieroszów	Polsko	osobní + nákladní	Královéhradecký

Poznámka: Přestup státní hranice je umožněn občanům všech států světa

Zdroj: www.mvcr.cz/doprava/hranice.html

Příloha Tab.č. 66: Seznam silničních přechodů v Královéhradeckém kraji

Hraniční přechod	Stát	Charakter	Druh dopravy	Provozní doba	Kraj
Náchod - Kudowa Slone	Polsko	1,3	P,C,M,OA,B,N	nepřetržitá	Královéhradecký
Otovice - Tlumaczów	Polsko	1,3	P,C,M,OA,B	nepřetržitá	Královéhradecký
Starostín - Golińsk	Polsko	1,3	P,C,M,OA,B,N (N - do 6 t celkové hmotnosti)	nepřetržitá	Královéhradecký
Královec - Lubawka	Polsko	1,3	P,C,M,OA,B,N (N - do 6 t užitečné hmotnosti)	nepřetržitá	Královéhradecký
Pomezní Boudy - Przelecz Okraj	Polsko	1,3	P,C,M,OA	nepřetržitá	Královéhradecký
Orlické Záhoří - Mostowice	Polsko	1,3	P,C,M,OA,N1	nepřetržitá	Královéhradecký

Charakter:
1 hraniční přechod pro občany všech států
3 přechod pro malý pohraniční styk (Smlouva mezi ČR a PR o malém pohraničním styku, Praha 17.1.1995)

Druh dopravy:
P pěší
C cyklisté,
M motocykly,
OA osobní automobily,
B autobusy,
N nákladní doprava,
N1 nákladní vozidla evidovaná v ČR a PR do užitečné hmotnosti 3,5 t (s výjimkou přeprav nebezpeč. nákladů),

Zdroj: www.mvcr.cz/doprava/hranice.html

Příloha Tab.č. 67: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1 v Královéhradeckém kraji v letech 2000-2002

	2000	2001	2002
<i>Celkem (t)</i>			
Emise tuhé	559,6	446,0	658,4
Oxid siřičitý SO ₂	5 224,8	4 993,8	4 065,2
Oxidy dusíku NO _x	1 823,1	1 972,2	1 706,0
Oxid uhelnatý CO	1 401,9	1 015,0	948,5
<i>Měrné emise (t/km²)</i>			
Emise tuhé	0,1	0,1	0,1
Oxid siřičitý SO ₂	1,1	1,0	0,9
Oxidy dusíku NO _x	0,4	0,4	0,4
Oxid uhelnatý CO	0,3	0,2	0,2
<i>Měrné emise (kg/obyvatele)</i>			
Emise tuhé	0,4	0,8	1,2
Oxid siřičitý SO ₂	4,2	9,1	7,4
Oxidy dusíku NO _x	1,5	3,6	3,1
Oxid uhelnatý CO	1,1	1,8	1,7

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 68: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1 podle okresů Královéhradeckého kraje v roce 2002

Kraj, okresy	Emise tuhé	Oxid siřičitý (SO ₂)	Oxidy dusíku (NO _x)	Oxid uhelnatý (CO)
<i>Celkem (t)</i>				
Královéhradecký kraj	658,4	4 065,2	1 706,0	948,5
Hradec Králové	279,6	276,1	136,6	158,9
Jičín	19,7	28,0	44,0	39,3
Náchod	32,3	1 058,5	304,4	97,5
Rychnov nad Kněžnou	177,2	824,4	263,8	342,6
Trutnov	149,6	1 878,3	957,2	310,2
<i>Měrné emise (t/km²)</i>				
Královéhradecký kraj	0,1	0,9	0,4	0,2
Hradec Králové	0,3	0,3	0,2	0,2
Jičín	0,0	0,0	0,0	0,0
Náchod	0,0	1,2	0,4	0,1
Rychnov nad Kněžnou	0,2	0,8	0,3	0,3
Trutnov	0,1	1,6	0,8	0,3
<i>Měrné emise (kg/obyvatele)</i>				
Královéhradecký kraj	1,2	7,4	3,1	1,7
Hradec Králové	1,8	1,7	0,9	1,0
Jičín	0,3	0,4	0,6	0,5
Náchod	0,3	9,4	2,7	0,9
Rychnov nad Kněžnou	2,2	10,5	3,3	4,3
Trutnov	1,2	15,6	8,0	2,6

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 69: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1-3 v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2002

	2000	2001	2002
<i>Celkem (t)</i>			
Emise tuhé	3 060,3	2 608,7	2 963,1
Oxid siřičitý SO ₂	10 052,1	9 522,9	7 397,0
Oxidy dusíku NO _x	3 069,5	3 228,6	2 818,4
Oxid uhelnatý CO	14 365,4	14 021,3	9 811,4
<i>Měrné emise (t/km²)</i>			
Emise tuhé	0,6	0,5	0,6
Oxid siřičitý SO ₂	2,1	2,0	1,6
Oxidy dusíku NO _x	0,6	0,7	0,6
Oxid uhelnatý CO	3,0	2,9	2,1
<i>Měrné emise (kg/obyvatele)</i>			
Emise tuhé	2,4	4,7	2,6
Oxid siřičitý SO ₂	8,0	17,3	13,5
Oxidy dusíku NO _x	2,5	5,9	5,1
Oxid uhelnatý CO	11,5	25,5	17,9

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 70: Emise základních znečišťujících látek REZZO 1 - 3 podle okresů Královéhradeckého kraje v roce 2002

Kraj, okresy	Emise tuhé	Oxid siřičitý (SO ₂)	Oxidy dusíku (NO _x)	Oxid uhelnatý (CO)
<i>Celkem (t)</i>				
Královéhradecký kraj	2 963,1	7 397,0	2 818,4	9 811,4
Hradec Králové	645,6	767,6	348,5	1 490,7
Jičín	452,3	812,2	269,9	1 849,2
Náchod	535,6	1 793,9	546,5	2 150,0
Rychnov nad Kněžnou	662,0	1 486,7	475,3	2 202,0
Trutnov	667,6	2 536,6	1 178,2	2 119,4
<i>Měrné emise (t/km²)</i>				
Královéhradecký kraj	0,6	1,6	0,6	2,1
Hradec Králové	0,7	0,9	0,4	1,7
Jičín	0,5	0,9	0,3	2,1
Náchod	0,6	2,1	0,6	2,5
Rychnov nad Kněžnou	0,7	1,5	0,5	2,2
Trutnov	0,6	2,2	1,0	1,8
<i>Měrné emise (kg/obyvatele)</i>				
Královéhradecký kraj	2,6	13,5	5,1	17,9
Hradec Králové	4,0	1,7	2,2	9,3
Jičín	5,8	0,4	3,5	23,9
Náchod	4,8	9,4	4,9	19,1
Rychnov nad Kněžnou	8,4	10,5	6,0	27,9
Trutnov	5,6	15,6	9,8	17,6

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSU

Příloha Tab.č. 71: Jakost vody ve vybraných tocích a profilech *) v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003

Tok, vybrané profily	Rok		Ukazatel				
			biologická spotřeba kyslíku	chemická spotřeba kyslíku dichromanem	amoniakální dusík	dusičnanový dusík	celkový fosfor
			(BSK ₅)	(CHSK-Cr)	(N-NH ₄ ⁺)	(N-NO ₃ ⁻)	(TP)
Labe	2001	mg/l	2,2	12	0,06	2,42	0,12
Debrné		třída	II	III	I	II	III
	2002	mg/l	1,8	11	0,09	2,44	0,10
		třída	II	II	I	II	III
	2003	mg/l	2,0	10	0,15	2,25	0,12
		třída	II	II	I	II	III
Labe	2001	mg/l	2,8	17	0,10	3,31	0,18
Hradec Králové		třída	III	III	I	II	III
	2002	mg/l	1,9	12	0,14	3,29	0,14
		třída	II	II	I	II	III
	2003	mg/l	2,0	13	0,15	2,93	0,16
		třída	II	II	II	II	III
Úpa	2001	mg/l	3,0	17	0,12	3,13	0,20
Jaroměř		třída	III	III	I	II	III
	2002	mg/l	2,4	16	0,13	2,97	0,19
		třída	II	III	II	II	III
	2003	mg/l	3,2	14	0,26	3,08	0,28
		třída	IV	III	III	II	IV
Metuje	2001	mg/l	6,3	22	0,07	3,47	0,19
Jaroměř		třída	V	IV	I	II	III
	2002	mg/l	2,1	17	0,07	3,73	0,20
		třída	II	III	I	II	III
	2003	mg/l	3,0	17	0,12	3,03	0,19
		třída	IV	III	II	II	III
Orlice	2001	mg/l	2,7	19	0,10	4,17	0,13
Nepasice		třída	III	III	I	III	III
	2002	mg/l	2,4	18	0,08	3,59	0,13
		třída	III	III	I	II	III
	2003	mg/l	3,0	18	0,14	3,40	0,16
		třída	III	III	II	II	III

*) zatřídění podle ČSN 75 7221,

třída I = voda velmi čistá, II = čistá voda, III = znečištěná voda, IV = silně znečištěná voda, V = velmi silně znečištěná voda

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 72: Produkce odpadů v tunách ve vybraných odvětvích podle OKEČ*) v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003

Odvětví	2001	2002	2003
Celková produkce	1 071 802	516 959	644 198
z toho:			
01 Zemědělství, myslivost a související činnosti	414 714	22 982	22 825
02 Lesnictví, těžba dřeva a přidružené činnosti	10 380	1 651	1 707
15 Výroba potravin a nápojů	75 649	67 748	69 522
17 Výroba textílií a textilních výrobků	16 141	10 781	174 271
18 Oděvní průmysl, zpracování a barvení kožešin	958	915	820
19 Činění a úprava usní; výroba brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi	2 039	1 678	1 382
20 Zprac. dřeva, výroba dřevařských, korkových, proutěných a slaměných výrobků kromě nábytku	14 970	13 022	5 531
21 Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	6 427	8 928	10 278
22 Vydavatelství, tisk a reprodukce zvukových a obrazových nahrávek	526	767	1 825
24 Výroba chemických výrobků	553	596	651
25 Výroba pryžových a plastových produktů	6 124	5 419	7 510
26 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	63 737	66 095	68 809
27 Výroba základ. kovů a hutních výrobků kromě výroby strojů a zaříz.	48 144	46 607	36 126
28 Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků kromě výroby strojů a zařízení	9 059	47 254	13 232
29 Výroba strojů a zařízení pro další výrobu	13 250	8 727	9 918
31 Výroba elektrických strojů a přístrojů	3 806	4 634	4 228
32 Výroba radiových, televizních a spojovacích zařízení a přístrojů	461	500	669
33 Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů	419	414	423
34 Výroba dvoustopých motor. vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů	4 037	2 145	2 973
36 Výroba nábytku; ostatní zpracovatelský průmysl	2 411	23 194	21 895
37 Recyklace druhotných surovin	303	293	i.d.
40 Výroba a rozvod elektřiny, plynu a teplé vody	6 760	4 777	3 278
41 Výroba a rozvod vody	17 480	14 602	47 536
45 Stavebnictví	74 496	95 201	69 697
50 Obchod, opravy motor. vozidel a spotřebního zboží	301	358	618
55 Ubytování a stravování	697	391	725
60 Doprava, skladování a spoje	1 357	1 158	1 204
85 Zdravotnictví a sociální péče; veterinární činnosti	3 145	3 141	3 520
90 Odstraňování odpadů; čištění města	110 281	61 504	57 023

*) Nejsou uvedena odvětví s méně než 4 vykazujícími jednotkami

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 73: Odpady podle vybraného způsobu nakládání*) v Královéhradeckém kraji v letech 2001-2003 v tunách

	2 001	2002 ¹⁾	2003
	<i>Celkem</i>		
Nakládání s odpady celkem	1 418 518	900 900	1 140 865
z toho:			
recyklace, získání složek	8 971	i.d.	50 417
spalování ²⁾	7 709	8 657	7 482
skládování a ostatní způsoby ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu	466 980	424 345	351 025
	<i>v tom nebezpečné</i>		
Nakládání s odpady celkem	148 290	151 234	116 606
z toho:			
recyklace, získání složek	3 888	i.d.	0
spalování ²⁾	2 228	2 948	2 636
skládování a ostatní způsoby ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu	29 463	30 948	348
	<i>ostatní</i>		
Nakládání s odpady celkem	1 270 228	749 666	1 024 259
z toho:			
recyklace, získání složek	5 083	2 435	50 417
spalování ²⁾	5 481	5 709	4 846
skládování a ostatní způsoby ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu	437 517	393 397	350 677
*) Způsoby nakládání zahrnují odpady vyprodukované, převzaté od jiných firem a odebrané ze skladu; z důvodu změny zákona o odpadech nelze do časové řady zahrnout všechny sledované způsoby nakládání.			
¹⁾ podle nového zákona o odpadech č.185/2001 Sb., kdy dochází ke změně definice odpadu a některých dalších pojmů			
²⁾ zahrnuje spalování s využitím i bez využití tepla			

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 74: Způsoby nakládání s odpady v Královéhradeckém kraji v roce 2003*)

Ukazatel	Celkem	v tom odpady	
		nebezpečné	ostatní
Nakládání s odpady celkem	1 140 865	116 606	1 024 259
v tom:			
využívání celkem	195 429	31 318	164 111
z toho: ¹⁾			
využití jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie	3 343	172	3 171
recyklace, regenerace, kompostování	i.d.	i.d.	50 417
ostatní způsoby využívání odpadů	i.d.	i.d.	110 487
odstraňování celkem	474 270	72 690	401 580
z toho: ¹⁾			
skládkování a ostatní způsoby ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu	351 025	348	350 677
biologická úprava	21 099	18 415	2 684
fyzikálně-chemická úprava	i.d.	51 463	i.d.
spalování	4 139	2 464	1 675
úprava odpadů před jejich odstraněním	i.d.	i.d.	371
ostatní způsoby celkem	471 166	12 598	458 568
v tom:			
použití odpadů na rekultivace, terénní úpravy	i.d.	i.d.	210 544
zůstatek na skladu k 31. 12.	30 874	12 418	18 456
vývoz odpadu do zahraničí	229 569	-	229 569

*) zahrnuje veškeré odpady, se kterými bylo ve sledovaném roce nakládáno, tj. vyprodukované, převzaté od jiných firem a odebrané ze skladu

¹⁾ nejsou uvedeny způsoby nakládání se 3 a méně vykazujícími jednotkami

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 75: Národní parky a chráněné krajinné oblasti v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2003

	Rozloha v ha		Rok vyhlášení (zřízení)
	celkem	z toho MCHÚ	
	<i>Národní parky</i>		
Krkonošský národní park	36 300	7 459	1963
	<i>Chráněné krajinné oblasti</i>		
Broumovsko	41 000	2 462	1991
Český ráj	18 152	1 101	1955
Orlické hory	20 000	410	1969

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ

Příloha Tab.č. 76: Maloplošná chráněná území podle okresů k 31. 12. 2003 v Královéhradeckém kraji

Kraj, okresy	Celkem	v tom			
		národní přírodní památka	národní přírodní rezervace	přírodní památka	přírodní rezervace
	<i>Počet 1)</i>				
Královéhradecký kraj	111	1	5	67	38
Hradec Králové	15	-	1	11	3
Jičín	37	-	-	30	7
Náchod	13	1	2	4	6
Rychnov nad Kněžnou	34	-	2	12	20
Trutnov	13	-	1	11	1
	<i>Rozloha v ha</i>				
Královéhradecký kraj	11 891	334	2 531	7 667	1 359
Hradec Králové	207	-	5	166	35
Jičín	1 436	-	-	1 003	433
Náchod	2 939	334	2 046	17	541
Rychnov nad Kněžnou	497	-	116	61	320
Trutnov	6 812	-	363	6 421	28
1) počet maloplošných chráněných území za kraj					
neodpovídá součtu za okresy, neboť některá					
MCHÚ se rozkládají na území více okresů					

Zdroj dat: Statistická ročenka ČSÚ